

MARTIN BALLARD

AZ IGAZI ROBINSON

MARTIN BALLARD AZ IGAZI ROBINSON

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben

WILHELM HAUFF

A SPESSARTI FOGADÓ

ALAKSZA TAMÁS

EGY UTAS ELTŰNT

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST, 1972

MARTIN BALLARD

AZ IGAZI ROBINSON

ALEXANDER SELKIRK ÉLETREGÉNYE

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST, 1972

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült Martin Ballard: The Monarch of Juan Fernandez Constable Young Books Ltd., London

Fordította FAZEKAS LÁSZLÓ

SZECSKÓ TAMAS rajzaival

© 1967 by Martin Ballard

BEVEZETÉS

Vakmerő dolog, ha egy szerző azt állítja könyvéről, hogy tiszta „történelmi tény”, a „regényesség minden látszata nélkül”. Még merészebb ezt azzal a történettel kapcsolatban áuitani, imelyet az első angol nyelvű regénynek szoktak nevezni. Dániel Defoe mégis így beszél Robinson Cnisoé-járól az első kiadás előszavában. Talán attól félt, kinevetik, hogy kitalált egy ilyen történetet.

Alexander Selkirk olvashatta a könyvet, melyhez ő maga S25olgált mintául. Ha olvasta, bizonyára nagyon meglepődött a szerző állításán. Azt kérdezhetette magától, hogy vajon Defoe története nem egy másik számkivetettel kapcsolatos-e. Lehetséges, hogy itt-ott feUsmert egy-egy eseményt, de ennél többet aligha.

Természetesen ebből a könyvből sem hiányzik a „regényesség látszata”. Reméljük azonban, hogy Selkirk felismerné benne saját történetét. Igdyieztünk minél hűségesebben ragaszkodni az eseményekhez, amelyeket a könyv végén felsorolt források mondanak el; fontosnak tartottuk Selkirk élettörténetének megírásánál, hogy a pusztá tényeket adjvjk elő, és hogy a vitorlamestert a lehető legpontosabban helyezzük el környezetében, pontosabban, mint Funnell hadnagy vagy Woodes Rogers kapitány hiteles beszámolóikban. Ha néhol

maradtak fenn párbeszédtörödékek, beleszóttuk a regénybe. A legtöbb párbeszéd persze nem található meg semmilyen korabeli forrásban.

Selkirk életének legnagyobb eseménye Jüan Femán

3

dez[^]szigeti* tartózkodása volt. Itt a tények részletezését, kiegészítését igen szűkre szorítottuk, mert meg akartuk őrizni a könyv egységét. Kísérletet tettünk arra is, hogy gondolatokat és érzéseket csak olyan mértékig érintsünk, amennyire a feljegyzett tényekből természetesen következnek.

Hálával tartozom Miss Anne Méville-nek és Mrs. Margaret Bélinek a fife-i tájszólással kapcsolatos segítségükért. A hozzáértők e téren sok pontatlanságot fedeznek majd fel; ezek onnan erednek, hogy igyekeztünk az eredetiség egy bizonyos mértékét összeegyeztetni a fiatal olvasó számára érthető egyszerűséggel.** Hálával tartozom két largói lakosnak is, Mr. James Gilliesnek, aki Selkirk családjából származik (ő a Crusoe[^]zobor tulajdonosa), és Mr. WiUiam Dykesnek az 1721-es „Eli-zabetii-végrendelet” figyelemre méltó felfedezéséért. Meg szeretném köszönni továbbá édesanyámnak, Mrs. I. G. Ballardnak, hogy a kéziratot és a nyomdai levonatokat gondozta, és szerkesztőmnnek, Mrs. Betty McCul-lochnak a jóindulatát, akinek a segítsége nélkül ez a könyv sokkal szegényesebb lett volna.

• **A regény írója egyszerűen csak Jüan Femández szigetről beszél, az egykorú elnevezés szerint. A mai Jüan Femández szigetek három szigete közül a legnagyobbikon, Más a Tierra szigetén lakott Selkirk, a másik két sziget neve: Más Afuera és Santa Clara. A Jüan Femández nevet ma csak a három szigetre együttesen használják. (A szerk.)**

•* **A tájszólást a fordításban éppen csak érzékeltetjük. (A szerk.)**

3

A CINQ PORTS ÜTJA

1.

A hajótulajdonosok ügynöke szemben ült Pickering kapitánnyal egy asztalnál Whitby kocamájának ablakában, a londoni Wappingben. A sűrű paróka alatt kimerültnek és komornak látszott.

— De Mr. Pickering — kiáltotta — megbízóim azt akarják, hogy küldjek egy második hajót is Dampier után, **és** ennyi pénzből nem tudok nagyobb hajót **keríteni!**

Pickering kapitány áthajolt az asztalon, és mutatóujjával az ügynök arca felé bökdösött.

— Magának a megbízóival és a pénzükkkel kell **törődnie!** De engedje meg nekem, hogy én **magáimmal** törődjek. Azt akarja, hogy legénységet vegyek föl, és azzal a teknővel vitorlázzak? De

hová? A brazil partokra — a dél-amerikai spanyol partokra —, aztán ismét haza, **talán** az egész vüág körül? Rá merné bízni a drágalátos irháját egy kilencventonnás hajóra, amely ráadásul **ilyen** vén?

— Ő, kapitány — az ügynök a kezeit **tördelte** —, **tudja**, mUyen hátrányos helyzetben vagyok! Én nem **vagyok tengerész**. De **KoliMbusz** is egy igen kicsi haj ócskával **fedezte** fel Amerikát. — Lehet, hogy maga nem tengerész, de nem is bolond, **ember!** — bömbölt Pickering. — Más dolog a 20. szélességi fokon áthajózni az Indiákra, és megint egészen más **lemenmi** a 60. fokig, megkerülve a Hoom-f okot.

— Két jó hajónk van. A *Fame* kitűnő hajó volt.

4

— Eh, és hol van most? — kérdezte a kapitány. — Tudja, hogy hol van?

Az ügynök a fejét rázta.

— Az önök két kitűnő kapitánya^ Dampier és Puliin! — Pickering hátravetette a fejét, és nevetett. — Összevesztek, és szétszórták a társaságot, mielőtt Dél-Anglia partjait megláthatták volna, ugyebár? Hát hogy képzeled, hogy nekem jobban sikerül, mint a hősiés Dampiernek?

— O, Pickering kapitány, ön bölcs ember, nagyon bölcs! önnek megvan a tekintélye ahhoz, hogy rendet és nyugalmat tartson a hajón.

— Éti ön azt hiszi, hogy elindulok egy i2yen bárkával, mint a *Cinq Ports*? Ugyan miért tenném?

— Miért megy a többi? — Az ügynök ravasz pillantást vetett rá.

— Nos, uram! ön elérte a kapitányi rangot, és nem is szegény ember, de ha nem tévedek nagyon, nem is gazdag. Ha meg van elégedve a helyzetével, nem hiszem, hogy a mi kis vállalkozásunk vonzani fogja. Majd valaki kínál önnek egy biztonságos állást, biztonságos haszonnal. Ha ezt jobban szereti, máshol kell kapitány után nemem. Ha a biztonságos utat választja, kétségtelenül úgy fogja végezni, ahogyan most él — sem gazdagon, sem szegényen. Az effajta élet némely embert kielégít. De én tudom, hogy ön törekvő ember, akinek van bátorsága vállalni a kockázatot.

— A kockázatot igen. A kockázatban magánál sem lesz hiány.

— Picikering kapitány, én akkora nyereséget kínálok önnek, mely legvadabb álmait is felülimúlja. — Az ügynök előrehajolt.

— Egyetlenegy sikeres kalózzutat kell megtennie, és elnyerhet annyi gazdagságot, mint egy egész élet szorgalmas fáradozásával. Ott lenn, a délamerikai spanyol partokon sohasem hallották még a puskák ropogását, ott a városokat

nem ői-zik fegyveri-el. Magától függ minden, megszerez, amit csak lehet, aztán

5

az egész zsákmányon a kapitány és a legénység osztozik . . .

— Kivéve eg^ jókora részt, mely az ön megbízóit illeti.

Az ügynök mosolygott.

— Az uraknak, akik befektetik a pénzüket, ellenszolgáltatást kell kapniuk azért, hogy bíznak az ön bátorságában. Hogy mit hoz ki ebből az útból, az igazán csak magától függ. A feltételeket ismeri. Ha nincs zsákmány, nincs fizetség. Hozza haza a zsákmányt, és úgy lép London földjére, mint egy lord. De térjen csak vissza üres hajóval, és egy hét múlva ismét hajóra fog szállni, hogy teletömhesse a hasát. Lesz elég vállalkozó.

— Eh, a fővárosi páunkamérések és börtönök minderk söpredéke, kétségkívül. Hányat akar belőlük kitűnő hajója fedélzetére mászatni? — kérdezte a kapitány.

— Önnek hajókat kell „átvizsgálnia”, vagy megrohanni egy várost. — Az ügynök hangja gúnyossá vált.

— Nos, hatvannál valamivel többre gondoltiohk.

— Jóságos égl! — kiáltott Piokering. — Ön nincs eszénél! Tudja, mennyi hely jut az embereknek, hogy lakjanak és aludjanak?

— Én. . . ő . . . úgy gondolom, elég hamar leolvad a számuk. Elég embere kell hogy maradjon, mikorra megérkezik a dél-amerikai vizekre, ezért a veszteséggel is számolnunk kell. A skorbut ellen nincs segítség. — Az ügynök szomorúan ingatta a fejét.

— Eh, és kifizetődik, ugye? — mordult fel a kapitány.

— Mennél kevesebb ember tér vissza, annál kevesebb részre oszlik a préda. Ha nincs zsákmány, nincs fizetés, így önök nem veszhetnek semmit.

— Csak arra szeretném emlékeztetni, kapitány — mondta az ügynök kedvesen —, hogy az ön lakosatólya* noha kicsi, nagyon kényelmessé tehető. Nos, végre Ls! Hajóra száll? Tudjuk, hogy ez nem a legjobb hajó. Kockázattal jár, de — elővett egy marék aprópénzt a zse

5

béből, és az asztalra szórta — « tét is nagy. Mondjon Dampierről, amit akar, de senki sem ismeri úgy azokat a partokat.

— Ismeri, ugye? — kérdezte Piakering. — Nem min-denki töltötte az inaséveit kalózok között.

Az ügjinöfcnek eláUt a lélegzete, és aggódva nézett körül. Csak nem hallotta meg valaki ?

— Kérem, kapitány — sziszegte —, Mr. Dampier becsületes ember.

— O, igen, most az — mondta Pickering torz mosollyal. — Mindenki megfogadhatja, hogy becsületes lesz, ha már elegendő pénzt szerzett.

— De hát akárhogyan is — ea-ösködött az ügynök —, ez nem kalózvállalkozás. Önnek megbízása vaai a királynőtől, hogy harcoljon ellenségei ellen.

— Megbízás! — Pickering nevetett. — Hallott már arról, hogy a spanyolok a kalózokat a megbízásukkal a nyakukban akasztják fel?

— Nos, elég volt, Mr. Pickering — sürgette az ügynök —, éppen eleget beszéltünk. A *Cinq Ports*-nak vitorlát kell bontania, amilyen hamar csak lehetséges, hogy li-országban csatlakozzék Dampier kapitányhoz. Megbizóim önr^t személték ki a hajó kapitányának.

Pickering nagyot húzott a söréből, és a keze fejével letörölte szájáról a habot. Hátrabillentette a székét, és végre döntött.

— Rendben van, hajóra szállok. De egy feltétellel. Jó tisztekre van szükségem.

— Erre is gondoltam — felelte az ügynök barátságosan. — Vettem magamnak a bátorságot, és két urat ide rendeltem ma reggelre. Kint várnak ránk.

— O! — horkant fel Pickering. — Ezt ugyan jól kiszámította! Két emberről beszél? Egy hadnaggyal és egy vitorlamesterrel szálljak hajóra? De számolnunk kell a veszteséggel is, ahogy az előbb mondta!

— Dampier kapitánynak tartalék tisztjei is vannak a

6

Saint George fedélzetén — felelte az ügynök gyorsan. — De várjon csak, kérem, egy pillanatig. Megyek, és megkeresem Mr. Stradlinget.

Az ügynök eltűnt a kocsma külső helyiségében. Ott valami harminc ember álldogált, beszélgettek és ittak. Nagy részük tengerész volt, és az ügynök nagyon kiritt közülük divatos öltözékében. Gyorsan körülnézett, és hamarosan észrevette azt a kettőt, akiket keresett. A sarokban egy fiatalember ült egyedül. Hosszúkás arca viharvert volt és éppen nem 'mosolygós. Az ügynök odafurakodott hozzá.

— Nagyon örülök, hogy látom, Mr. Selkirk — mondta. — Volr[^] szíves, kérem, várni még néhány pillanatig? Pickering kapitány nemsokára szeretne megismerkedni önnel.

A fiatalember bólintott, az ügynök pedig a söntés felé fordult, ahol egy darabos, vörös képű ember állott, barátaitól köi-ülvéve. Kopott tengerésztiszti egyenruhát viselt, látszott rajta, hogy

sokat ivott, de mintha a szesz meg se kottyant volna neki, csak a hangját tette durvává és élessé. Az ügynöknek többször imeg kellett rángatni a kabátujját, hogy észrevétesse magát.

— Mr. Stradling, átjönne velem, kérem?

A tiszt búcsúzóul játékosan pofon legyintette egyik barátját, és törtetett **az** ügynök után **a** különszabába, ahol Pickering kapitány várakozott.

Az ügynök **a** tulajdonos büszkeségével egészen az asztalig kísérte.

— Pickering kapitány, bemutatom Mr. Stradlinget. Bizonyos vagyok benne, hogy kitűnő hadnagyot ismer meg benne.

— Látom az egyenruhájáról, hogy **a** tengerészetnél szolgált. Nem ámyékolja-e be ez **a** vállalkozás az ön eddigi pályáját? — kérdezte Pickering.

— Háború vain, és **az** ellenség ellen harcolnunk kell.

7

— És több pénzt lehet csinálni a kalózkodásból, miní a hadihajózásból?

Stradling vállat vont, és nem felelt.

— Ismeri vállalkozásunk terveit? — kérdezte a kapitány.

— Bátorkodtam minden részletet elmagyarázni Mr. Stradlingnek — mondta az ügynök.

— És szívesen csatlakozik? — kérdezte Pickering.

— Igen, uram.

— És nincsenek kérdései?

— Nincsenek, lu-am.

Pickering arcát kétely felhőzte be, amint az előtte álló embert nézte. De a felhő gyorsan el is tűnt. A kapitány felállt, kezét nyújtotta.

— Akkor hát megvan **a** hadnagyom. — A két férfi melegen kezét rázott, aztán **a** kapitány az ügynökhöz fordult. — Hol van a vitorlamesterünk?

A kis ember kisietett, de néhány pillanat múlva vissz-szatért, **az az** ember követte, akivel **az** előbb a külső helyiségben beszélt.

— Pickering kapitány uram, ez Mr. Selkirk. — Mosolyogva tette hozzá: — Skóciából.

A kapitány ránézett **a** sovány, de izmos férfira. Az arca kifejezéstelen volt és üzletszerű, úgyhogy Pickering maga is üzletszerű mosolyt vett fel.

— Szolgált már vitorlamesterként ezelőtt is? Selkirk feleletként kigombolta **a** zsebét, és egy köteg

iratot lökött az asztalra. A kapitány lapozni kezdett bennük.

— Nyolc év tengeren . . . Ezek eléggé imeggyőzőek.

— Értek a hajózáshoz. Pickering ránézett.

— Elhiszem, hogy ért hozzá. . . Alexander Selcraig — olvasta ki a kapitány. — Alapos hajózási ismeretek. Ez ön? Selcraig — Selkirk. — Ezek kissé eltérnek egymástól.

8

— Ja, Selcraignek **hínak**, de úgy látszik, az angolok **nem tudják** kimondani, így angol hajón Selkirk a **nevem** — válaszolt a vitorlamester skótos hangsúllyal.

— Akkor tehát Selkirk. Hajóra száll velünk?

— Mondjon többet a terveiről, uram. Mi lesz a célunk? Mennyi ideig leszünk oda?

— Már megmondtam. . . — vágott közbe az ügynök, de Pickering egyetlen **ké2anozdulattal** elhallgattatta.

— A derék skótnak joga van, hogy tőlem hallja, **elvégre én** leszek a kapitánya. — Jelezte a két tisztnek, hogy álljanak mögé, és kitergetett egy térképet az asztalra. — Nos, talán tudják, hogy Dampier kapitány néhány hete elvitorlázott Írországba, úton Dél-Amerika **felé**. Ő a *Saint George* parancsnoka.

— Milyen fegyverzete van a hajónak? — kérdezte **SelkiTk**.

— Huszonhat ágyú — felelte Pickering. — Százhusz embere van a fedélzeten. Úgy volt, hogy kíséretében vitorlázik egy másik hajó is, a *Fame*, Puliin kapitány

8

parancsnoksága alatt, de valamin összekülönböztek, és Puliin önállósította magát. Mi csatlakozunk Dampierhez, és kíséretet szolgáltattunk neki.

— A mi hajónk?

— A *Cinq Ports*. Dél-Anglia partjainál vár bennünket. Nem akarom elhítni önökkel, uraim, hogy jó helyettesítője a Fame-nek. Mindössze kilencven tonna, de tizenhat ágyúja van, és jól fel van szerelve.

Stradling füttyentett a fogai között. Pickering nem hagyott időt nekik arra, hogy tovább foglalkozzanak a hajóval.

— Nos, ami célunkat illeti — folytatta —, az a feladatunk, hogy legalább hatszázezer font értéket zsákmányoljunk. Ha ezt elérjük; visszafordulhatunk. Mennél előbb, annál jobb.

Legelőször megpróbáljuk a spanyol gályákat La Platánál. . . — Pickering ujjá Dél-Amerika keleti partjaira mutatott — Ha ez nem sikerülne, megkerüljük a Hoom-fokot, és elkezdjük támadni a spanyol hajókat a nyugati parton fölfelé haladva. Ha itt elérjük célunkat, hazaindulunk. Ha nem, északnak hajózunk, hogy elkapjuk Acapulco mellett a manilai arany gályát. — A kapitány ujjá most Dél-Kalifornián nyugodott.

— És haza hogyan? — kérdezte Selkirk.

— O, bármerre, keletre vagy nyugatra — felelte a kapitány.

— És mindezt egy kilencventonnással — mordult fel Selkirk. — Műyen könnyen megy ez az ön térképén!

— Tudom, hogy kockázatos, uraim — engedett Pickering. — Nincs szükségem olyan tisztre, aki nincs teljesen tisztában a nehézségekkel. De vannak lehetőségeink. Csatlakosaiak hát? Először Stradling, azután Selkirk mondott igent. Az ügynök előszedte az iratokat, és aláírták a szerződést.

— A dél-angliai partoknál szeptember 11-én bontunk vitorlát. Elég lesz ez az idő önnek, Mr. Selkirk, hogy el

9

készüljön a raktárakkal és a felszereléssel? — kérdezte a kapitány. A skót bólintott.

— Elég rövid, de menni fog.

— Én majd segítségére leszek — szolt közbe az ügynök. —

Együtt indulhatunk Spitheadbe, és megszelmlél-jük a hajót.

— Helyes — mondta Pickering kapitány. — Mi pedig, Mr. Stradling, közelebből megismerkedhetünk egy korsó sör mellett.

Pickering szíve új vitorlamesterén nyugodott, aki az ügynököt követte hosszú, egyenletes lépésekkel. Vajon miért határozta rá magát erre az útra? Semmit se árult el abból, ami vonzóvá tehetné számára ezt a különös feladatot. Stradling esete nem volt kétséges. Egy asz-szony . . . egy bírósági eljárás. . . Száz meg egy olyan nehézség adódhat, ami egy üyen fiatal hadnagyot gyötörhet, és ami kívánatossá teheti számára, hogy a végtelen nyílt tenger válassza el a fővárostól. Pickering-nek volt érzéke a

kockázathoz . . . Gazdagság vagy halál. Minden vagy semmi. Ezt meg lehet érteni.

A skót esete azonban, úgy látszott, egészen más. Mintha hidegvén[^]el mérte volna fel a lehetőségeket, **és** mégis úgy döntött, hogy igen. Ez különösnek tűnt. Pickering persze mégsem csinált magának gondot **a** dologból, mindenesetre van vitorlamestere, **és** amennyire meg tudja ítélni, nem [^] akármilyen. Szeretett skótokkal hajózni. A legjobbak közülük igazán jól értették **a** mesterségüket, ismerték **a** matematikát, **és** olyan pontossággal ki tudták számítani **a** hajó helyzetét, amilyenre ő sohasem lenne képes. Sokan mondják, hogy Anglia észam határain túl sokkal alaposabb **az** oktatás. Ezen az úton, isten **a** megmondhatója, bizony **szi**&szégük lesz jó vitorlamesterre, akinek helyén van **az esze**. **Ez az** ember talán hazasegíti őket — ha ugyan életben marad.

10

2.

Ugyanezt a kérdést tette föl magának Alexander Selkirk is, miközben Wapping magas raktárépületei között járt-kelt. Miért mondott igent?

Több ideje volt ezen gondolkozni másnap, amikor a hepehupás úton Spithead felé kocsizott. Nem volt könnyű felelni. Pickering kapitány megnyerte a tetszését, és végül is ez oszlatta el kétségeit. Mégis ennél sokkal mélyebb okai voltak, melyek kalandozó gondolatait visz-szavitték gyerekkorához, Largo falucskához, a Forth torkolatánál.

Első emlékei a tengerrel kapcsolatosak. A dagály felhozta az összetekeredett tengeri hínárt a kis Keil patakba a kikötő mellett. Viharkor a habzó tenger végigpermetezte a Kinsale Point környékét. Még éjszaka ágyban fekve is hallotta, amint a hullámok ütemesen csapkodják a partot.

Mégis szóba sem került, hogy tengerész legyen belőle. Az apja tekintélyes ember volt a községben, arra számított, hogy fia majd tímár és csizmadia lesz, az ő mesterségét folytatja. Az ilyen szigorú és derék apákkal nem lehetett vitatkozani. Nem is értesült fia ambícióiról és álmairól.

Amióta csak az eszét tudta, Alexandert mindig csábította a tenger. Amint a kocsi tovazörgött, azon töprengett, mi lobbantotta benne lángra a szikrát. Lehet, hogy **a** saját nyugtalan természete. Talán az édesanyja a babonáival, aimelyekért annyit szidták.

Édesanyja hitt a jóstehetségben . . . Ebben a különös és megzavaró adományban, mely hatalmat adott az embernek, hogy belelásson a jövőbe. Selkh[^]k asszony úgy vélte, maga is rendelkezik némiképpen ezzel a hatalommal. A messzi jövőben

látta Sandy nagy hírét és szerencsését. Az ő szemében Alexander nem volt közönséges fiú . . . Nem lehet belőle mindennapi ember, aki cipőket 16

kcs-zít és ad el, vagy heringre halászik az Északi-tengerben. Alexander — az ő Sandyje — a hetedik fiú volt. Abban minden asszony megegyezett, hogy ha egy osa-ládban hét fiú születik egymás után, a hetedik különleges képességekkel van megáldva, messze felülmúlja bátyjait. Minden biztonnal birtokában lesz **a** jövőbe látásnak, méghozzá sokkal teljesebben, mint -anyja elmosódó sejtései a jövőről. Az anya elfordította fia szemét a saját falujától, meséket szőtt neki Drakenről, aki spanyol arannyal színültig töltve tért haza hajójával, Cavendish-ről, aki körülhajózta a földgömböt, és csupa vörös spanyol selyemből készült vitorlákkal érkezett meg a Temzére. — Gazdag leszel, gyerekem — suttogetta **a** fülébe gyakran. — Sokkal gazdagabb, mint a többi, mint **a** bátyáid valaha, mind együttvéve.

Ezek a szavak visszhangoztak emlékezetében, míg **a** kocsi továbbzötyögött vele. Azért futott el **a** tengerre, hogy valóra váltsa ezeket az álmokat. Nyolc évet töltött vízen, és mégis majdnem olyan szegény, mint azelőtt. A vitorlamester szakmáját jobban ismerte, mint . bárki más, de hát milyen előmenetel nyílhatott egy cipész fia előtt?

Egyszer felhagyott **a** tengerrel, és letelepedett Largó-ban, hogy apja tervei szerint éljen. >Megpróbálta, **a** család is megtett mindent, de a kísérlet botrányba fulladt. Alexander tekintete **a** kocsi ablakán keresztül elkalandozott a gazdag Surrey tájain,' de a gondolatai **a** largói házacská szobájában jártak, majd két évvel előbb. A tizpernyi szörnyűség emléke ma is felkavarja. Hogy is kezdődött? Egy kupa tengervíz! Megszomjazott, és vizet kért öccsétől, Andrew-től. Ostoba tréfa volt a kölyöktől, hogy egy kupa tengervizet nyújtott át neki, még ostobább, hogy kinevette, amikor bátyja képe elfancsalodott az utálattól és a dűhtől — de hát Andrew sohasem volt valami eszes és jóindulatú.

11

Igazán ennyi volt az egész? Egy ilyen ostoba veszekedés valóban felborithatta egész élete egyensúlyát? Egy kupa tengervíz! Hosszú évek keserősége után már éppen csak ennyi hiányzott. Gyermekségének vUága iránt érzett türeketlensége áttörte a gátat, és felszabadulva tört ki belőle szabadulásának mély vágya. Alexandert most is kiveri a verejték a gondolatra, hogyan üvöltött fel a pisztolyaiért^ hogyan ült le apja a földre, hátát az ajtónak támasztva, lábait az asztal lábának vetve, hogy visszatantsa, hogy ne juthasson hozzá a fegyvereihez.

Valóban használta volna a pisztolyokat? Ha akkori szörnyű dühére gondol, nem tud erre teljes biztonsággal válaszolni. John megpróbált közbelépni, hogy dühének erejét kivédje, emlékszik, John felesége hogyan csimpaszkodott a karjaiba.

— Te szörnyű kölyök, megölnéd az apádat meg az én férjemet is?! — A fiatalasszony szavai még mindig a fülében csengtek. Igaza volt vajon? Valóban gyilkosságot forgatott a fejében? Elszakította az emlékezés fonálát; a kép túlságosan is eleven volt ahhoz, hogy elviselhesse. Száz és száz mérföldnyire Largótól ma már semmi jelentősége.

Visszatért a tengerhez . . . Milyen biztosítékai voltak? Mindenesetre abban az időben elkeseredett volt és kétségbeesett. Ismerte a legrosszabbat: a parti hajózás egyhangúságát, a haditengerészet brutalitását, a rabszolgákat szállító hajók nyomorúságát és íbetegségeit. Ez lett volna minden, ami a jövőben várt rá, anyja álmainak tépett rongyfoszlányai?

Aztán az ügynök rátalált, és mesélt neki a dél-amerikai spanyol partokról és a manilai aranyhajóról. A kis ember jó húrokat pengetett meg szívében, anyja is oly hosszú ideig e25eken játszott. Itt voltak a remény foszlányai, amelyeik még mind valóra válhattak. Valami csábította, hogy megkísértse.

Lehetséges volna — kérdezte magától —, hogy ez a megí^lt jövő?

12

Szerencsejáték volt ez, de Jiogy mekkora kockázatot vállalt, azt tulajdonképpen csak akkor tudta felfogni, mikor útja végére ért, és fellépett a Cinq Ports fedéltetére. Más dolog volt az, amikor elmondták neki a hajó adatait a kocsmában, és megint valami egészen más, amikor a valóságban szembetalálkozott a tényekkel.

Alig látszott hihetőnek, hogy ez a, kicsi hajó erre van szánva. Ennyi embert száilitand rajta a föld körül? Lapos fedéltetei és hosszú evezői voltak, mint a gályaszerűen épített hajóknak, amelyeket már régen nem szeretnék a vállalkozók. Két zömök árboc emelkedett ki a fedéltetből, csak a fővitorla és az orrvitorla számára keresztrúddal és egyetlen háromszögletű tattal. Alexander végigjárta a hatvanlábnyi fedéltetet, és alaposan megszemlélt néhány helyet, ahol a deszka a pusztulás jeleit mutatta, feljegyzéseket készített, hogy az ácsok azonnód munkába állhassanak.

A vad álmok eltűntek a valóság rideg fényében. Ki kellett volna maradnia ebből a vállalkozásiból, de most már késő. Nem tehetett egyebet, mint hogy belevetette magát a munkába, és addig dolgozott, amíg a kimerültség elűzte kétségbeesését.

A hajó felszereléséért és előkészítéséért ő volt a felelős. A következő két héten alig volt a napnak olyan órája, amikor a csigák ne csikorogtak volna, és a tengerészek ne nyögték és káromkodtak volna a köteleknél. Selkirk elhatározta, hogy ha bármiféle szerencsétlenség vár is rájuk, ez ne az ő hibájából következzen be. Egyetlenegy tömb hús sem kerülhetett anélkül a fedélzetre, hogy személyesen át ne vizsgálta, meg ne szagolgatta volna, mert biztos akart lenni abban, hogy teljesen friss. Egyetlenegy hordót sem tölthettek meg sörrel vagy vízzel anélkül, hogy a vitorlamester meg ne győződött volna arról, hogy az ital nem romlott. A száUitók morogtak, de a legénység tisztelettel nézett rá, mert a gondat

13

lanság kimondhatatlan szenvedéseket okozhat nekik útközben. A legnagyobb nehézséget a raktárhelyiségek jelentették. A rakodótér kicsi volt, és rengeteg holmit, felszerelést kellett elraktározni. A tartalék vitorlákat nagyon alaposan át kellett vizsgálni, meg kéUett bizonyosodnia róla, hogy csontszárazak, és aztán gondosan el kellett helyeznie. Bármelyik pillanatban szükség lehetett rájuk, és olyan állapotban kellett lenniük, hogy minden baj nélkül használhatók legyenek. Hatalmas kötéلكoszorúkat hajigáltak a fedélzetre, és aztán yardról yardra a megfelelő helyre kellett csévélni. Hogy a hajófelszerc-lést-teljessé tegyék, a tartalék árbocokat is fel kellett húzni a fedélzetre, és a korlát 'mellé erősíteni. Mikor a munkát befejezték, jött Pickering, és mindent alaposan felülvizsgált. Nemigen szólt semmit, de láthatóan nagyon meg volt elégedve.' StradHng eközben az ágyúkkal és a lószerral foglalkozott. Kiabált és veszekedett az emberekkel, akik az ágyúgolyókat gúába rakták, és a gúák közti helyeket láncos lövedékekkel töltötték ki. Amint sötétedni kezdett, a hadnagy ideges lett, siettette az embereket, hogy fejezzék be a mimkát. Aztán szó nélkül eltűnt a parton. Alexander észrevette, hogy másnap reggel sohasem volt valami nagy munkakedve, és csak déltájban jött bele újra a kiabálásba és veszekedésbe. Bizonyára mindent elkövetett, hogy előre kárpótolja magát. Hónapokig, teilián évekig távol lesz minden angol kocsmától, és még a grogot is nagyon kis adagokban élvezheti.

Selkirk szívesen elvégezte a hadnagy munkáját is, amikor az nem volt rá képes. A vitorlamester nem bízott Stradling felelősségérzetében, és nagyon jól ismerte a tengerészek rettegését az élve megsüléstői. A lópor elraktározása igényelte a legnagyobb gondosságot. A lópornak csontszáraznak kellett maradnia, mert különben használhatatlanná válik, és egy adott pillanatban ki

14

szolgáltatja őket az ellenség ágyúinak. Ugyanilyen fontos volt az elraktározás helye. Soha egyetlen szikra, egyetlen égő olajcsepp egy lámpából nem érhet a közelébe. Egyetlenegy kis szikra elegendő ahhoz, hogy az egész hajó robbanó pokollá változzék. Éppen ezért, amikor Stiadling kábán hevert a kabinjában az éjszakai mulatozás után, Alexander újra meg újra alaposan és gondosan felülvizsgálta a munkát.

Két hét alatt befejezték a munkálatokat, és az ügynök megérkezett Portsmouthból egy kocsirakomány emberrel, hogy kiegészítse a legénységet. Alexander a fedélzeten állt Stradlinggel, és figyelte, hogyan jönnek fölfelé a hajóhídon, míg végül is a hajó legénysége hatvanhárom főre egészült ki.

— Nézze csak — sziszegte a hadnagy —, a bárányok maguk jönnek a vágóhidra . . .

— Bárányok! — Selkirk majdnem mosolygott. — Nekem nem olyanok, mint valami birkanyáj.

— De, pedig azok — mondta Stradling. — Egyetlen céljuk van: ki akarják rabolni a spanyolokat, és gyorsan meg akarnak gazdagodni. Mindaddig, amíg elhiszik, hogy gazdag zsákmányhoz juttatjuk őket, engedelmeskedni fognak. Abban a pillanatban, amikor többé már nem hisznek bennünk, két fillérért elvágják a torkunkat.

— Nem is lehetne jobb parancsnokuk.

— A jó Pickering. Igen, megértem, hogy csodálja a kapitányt. Neki több ideje van, hogy egy alkalmatlankodó sikóttal foglalkozzék, mint nekem.

— Egy alkalmatlankodó skóttal! Hogy érti ezt?

— Láttam, utánaézett, hogyan raktározta el a lőport.

— Ha jól végezte volna a munkáját, nem lett volna rá szükség.

— Ha jól végeztem volna! Mióta kötelessége a vitorlamesternek, hogy ellenőrizze a hadnagyát? A kapitánynak nem volt semmi panasza.

14

Alexander elfehéredett, úgy látszott, bármelyik pillanatban kirobban.

— Ha nem vette észre, nekem köszönheti. Stradling ajka gúnyos mosolyra nyúlt.

— Szóval magának köszönhetem! — Felemelte a kezét, és megveregette Selkü[^]k arcát. — Köszönöm, kedves, derék skótom.

A két férfi szemtől szemben állt egymással. A mosoly még mindig ott játszott Stradling szája körül, Alexander pedig úgy érezte, hogy a düh fojtogatja. A keze ökölbe szorult, és már-már ütni készült, amikor jobb belátása mégis legyűrte dühét.

Emberek voltak köi-ülöttük. Tanúsíthatták volna, hogy ő ütött először, és sohasem tudta volna megmagyarázni, miért. Alexander elfordult, a korlát mellé állt, nézte a horgonyra vett hajókat, és dühe lassan szétoszlott. Megijedt magától, amikor ez a hangulat elfogta, mert a lelke mélyén ott lappangott az erőszak, és csak arra várt, hogy kitörhessen. Azjokra az eseteki^e emlékeztette, amikor apja gyerekkorában lassan és megfontoltan leoldotta az övet a derekáról, és megbüntette tévelygő gyerrhekét, igazságos haraggal a szemében. Hamarosan megtanulta, hogy mi a dac: teljes dacba feszülve rugdalódzott és tekergőzött a szíj csapásai alatt!

John Selcraig azt gondolta, hogy ki tudja verni a fiából a tengerészvágyakat. „Ostor a lónak, kantár a számárnak, és ütlek a bolond hátának” — ezek voltak az öreg szavai. Szeresd apát, szeresd, fiam! A konok öregember sohasem vette észre, hogy csak még mélyebbre és mélyebbre gyökereztetni a dacot a fia lelkében.

Ha John Selcraig nem tudott előbbre jutni Alexanderrel, akkor természetesen Stradling hadnagy sem juthat. Mennél előbb jön rá erre, annál jobb.

— Mister Selkirk! — A kapitány hívta. — Mr. Selkirk, készüljünk fel az indulásra, kérem. Nem akarom elmulasztani a dagályt.

15

Alexander megszokott tevékenykedése közben hamarosan elfelejtette az esetet. A horgony felcsattogott a tengerfenékről, köteleket hajigáltak ki a kis csónakokba, amelyek elkezdtek vontatni a *Cinq Ports-t* a horgonyzó-helyiől. 1703. szeptember 11-e volt elindulásuk napja. Alexander érezte, hogyan tödti meg a szél a vásznakat, az árboc megfeszült, és a hajó orra hasítani kezdte a hullámokat.

Nem tudott számot adni magának feltámadó lelkesedéséről. Teljesen elhomályosította berme a tényeket, pedig jól ismerte őket: a veszélyeket és a nehézségeket, amelyek előttük álltak hosszú útjukon. Végre szabadnak érezte magát. Ezért és nem az aranyért fordított hátat Largónak. Igen, a tengeren szabad volt. A következő napokon Alexander mindent elkövetett, hogy a legénységet tökéletesen fegyelmezett együttessé kovácsolja. Ez igazán nem volt könnyű feladat, hiszen nagy részük sohasem volt még tengeren; a tapasztalt tengerészek szinte kivétel nélkül visszautasították az ügynök ajánlatát, nem voltak hajlandók üyen vállalkozóban részt venni. A szedett-vedett legénység kezdett ösz-szedolgozni és együtt mozogni, amint Devon és Corn-wall partjai elmaradtak.

Mint vitorlamester, Alexander volt felelős napról napra a hajózás minden feladatáért. Pickering egy ideig figyelte, hogy első benyomásai nem voltak-e tévesek. A skót szakavatott magabiztossággal bánt az eszközökkel és a ténképekkel, és néhány nap múlva a kapitány boldogan hagyta rá a hajó biztonságát, csak azt tartotta fenn magának, hogy mindenről tájékoztatást kapjon.

Stradling feladatai faként katonaiak voltak, és el is kezdte az ágyúkezelő legénység gyakorlatoztatását.

— A tüzelés gyorsasága kulcskérdés, emberek — mondta. — Ágyúink kalibere talán csak feleakkora, mint némely spanyol hajóé. De ha egy ütközetben kétszer

16

annyi golyóbist tudunk átküldeni hozzájuk, 'mint ők hozzánk, ez eldöntheti a kérdést.

Az ágyúkat kigörgették a nyílásokon át, aztán ismét vissza, így gyakorolták újra meg újra a szükséges mozdulatokat. Stradling kiabált, káromkodott, dühöngött, de egy idő múlva jelenthette Pickeringnek, hogy a kiképzés megfelelően halad előre.

Első összezördülésük után Alexander jól vigyázott arra, hogy ne üsse orrát a hadnagy ügyeibe. Mivel Stradling jórészt tájékozatlan volt a hajózás kérdéseiben, ő a maga részéről kísérletet sem tett arra, hogy keresztezze Alexander útjait. Egy szóval sem folytatták vitájukat, de eltitkolni sem próbálták, hogy mennyire nem szeretik egymást. Olyan keveset szóltak egymáshoz, amennyit csak lehetett, és ha mégis beszédbe kellett elegyedniük egymással, Stradling vUágosan kifejezésre juttatta, hogy ő az első tiszt, és meg is követeli, hogy így közeledjenek hozzá.

Tíznap vitorlázás után Kinsale-hoz értek, ahol csatlakoztak a *Saint George*-hoz. Dampier kapitányt és legénységét türelmetlen idegeskedésben találták, sürgette őket az idő, ha el akarták érni a La Plata-i hajókat. Huszonnégy órán belül ismét úton volt a két hajó, dél felé vették az irányt. A legénység fülében ott csengtek Dampier ígéretei:

— Félmillió font. Ez mind a zsákmányunk lesz.

Amint déli irányban hajóztak, az idő napról napra melegebb lett. A nap hamarosan szinte pörkölte a kis Cinq *Ports* fedézetét, és messze délen fehér felhőkbe burkolózva már látni lehetett Afrika partjait. Napnyugtakor a nap bearanyozta a sima tengert, és Alexander szívesen könyökölt a korlátnál, figyelte, amint a repülőhalak rajokban emelkedtek ki a csillogó vízből, és ereszkedtek vissza megint apró csobbanásokkal, mintha egy marék kavicsot dobtak volna egy tó tükrére.

Piokering kapitány mindenben megfelelt Alexander

várakozásának. A hajót nagy határozottsággal, de jó humorral vezette; az embere'k így keményen dolgoztak, s mégis jókedvűek voltak. Hamarosan azt is megtudták, hogy odaát a *Saint Georgeon* minden egészen másképp van. A *Cinq Ports* emiberei napról napra azt figyelték, mi történik a teatvérhajón. A legénység felsorakozott a fedélzeten, megjelentek a tisztek is hiánytalan egyenruhában, elővonszolták a bűnöst, lehúzták róla a zubbonyát, aztán vezényszóra könyörtelenül elintézték. A fedélzetmester ostorának csattogása néha áthallatszott a csendes vizén, a távolság néha túlságosan nagy volt e.^ez, de az emberek háta egy kicsit minden csapásnál megizzadt. MegújuAt tisztelettel és megeleégedéssel néztek saját kapitányukra, aki tudta, hogyan kell finomabb eszközökkel parancsnokolni. Alexander heanarosan rájött, hogy a legénység sokat beszélget Dampierről. Gyakran megcsendült a fülében a kapitány neve, de ha a beszélő észrevette, hogy a vitorlamester közeledik, azonnal eUiallgatott, és zavartan, kényelmetlenül bámult maga elé. Először azt hitte, hogy csak a szokásos fecsegésről van szó, de amikor kezdte összerakni az elkapott szófoszlányokat, tudomásul kellett vennie, hogy itt valami más történik, valami szégyenletes dolog. Az emberek nem mondhatták el neki, és ő nem kérdezhetette meg. Pickering nem tárgyalt volna a parancsnoicról a második tiszttel. Csak Strad-linglől tudhatott meg valamit.

A két férfi nem kereste egymás társaságát, de **egy** este egyedül maradtak a fedélzeten.

— Sokat fecsegnek a hajón Dampierről, csúnya históriákat mesélnek — mondta Alexander —, lehet bennük valami igazság is?

— Szegény együgyű skótom — nevetett Stradling —, nem mondta magának senki, mielőtt a hajóra lépett? A mi jó Dampier kapitányunkat nemrégén fosztották

meg haditengeiTészeti tisztétől. **A** legfelsőbb haditörvényszék rendeletére.

— Haditörvényszék! — Selkirk elcsodálkozott. — De hát mért?

— HádTOat találghat! Nem vette észre, milyen vonzó

parancsnoki módszerei vannak? Kegyetlenkedés miatt, ednber!

Maga nem szolgált hadihajón, őfelsége kapitányai úgy

használják az ostort az emiberek hátán; ahogy **egy anya a** kezét **a** gyereke fenekén. De azt rebesgetik, **hogy a** mi jó kapitányunk elsfeorban **a** tisztekkel foglal**kozott**, és ^zzel már senki sem ért egyet.

— Hogy lehetett akkor belőle ennek **a** vállalkozásnak **a** parancsnoka? — kérdezte Alexander.

Stradling vállat vont.

— Körülhajózta **a** világot. Jobban ismeri **a** déli tengereket, mint bárki más Angliában. Saját tapasztalatai vannak **a** kalózkodásban. Mindebből következik, hogy nemigen lehet találni nála alkalmasabb embert a spanyol hajók kirablására.

— Maga is ezért vesz részt **a** vállalkozásban, bár ennyi mindent tud **a** parancsnokról? — kérdezte Sselkirk.

— Hát mit gondolt, mi az ördögnek hajódom köml **a** világot ebben **a** lehetetlen teknőben? — üvöltötte Stradling, és belerúgott **a** padlóba. — Vagy talán azt hiszi, hogy Anglia dicsőségéért teszem kés alá a nyakamat? Ugyan! Ha arany nélkül térnék vissza Londonba, **az** adósok börtönében kellene eltöltenem **a** hátralevő időmet. Igen. Dampier **el** kell hogy vezessen bennünket oda, ahol az aranyat meg tudjuk szerezni, vagy ha nem, én se fogok sokáig engedelmeskedni parancsainak.

Alexander némán bámulta a tengert.

■— Meg van döbbenve, Selkirk? — gúnyolódott Stradling. — Vagy talán maga valami magasztosabb okból vállalkozott erre az útra?

Alexander a hadnagy felé foixiult.

— Aizért jöttem, meit reméltem, hogy gazdag leszek,

18

mint mindannyian. De elszalasztjuk a legjobb leihetősé-geket is, és talán haza se tudunk keveredni, ha senki sem alkalmas a vezetésre, és ha mindai hadnagnak csak azon jár az esze, hogy mindéi több kincset hajtson fel magának.

Stradling rábámult, a szemében harag szikrázott. Hirtelen ismét első tisztté változott.

— Törődjön a saját dolgával, Mr. Selkirk — sziszegte. — Nem lesz mindig lehetősége arra, hogy Pickering kapitány háta mögé bújjon. Jobb lenne, ha saját helyzetének megfelelően viselkednee.

A két ember között néhány pillanatra fellángolt az izzó, ki nem mondott éUjenségeskedés. Amint Alexander elsétált onnan, keserűen arra gondolt, alig kezdődött el az út, és a *Cinq Ports* máris túlságosan kicsi kettejük számára.

3.

Három hete voltak úton KJnsale óta, amikor egy kiáltás az árbockosárból tudtúfcra adta, hogy föld van előttük.

Hamarosan a fedélzetről is látni lehetett egy kúp alakú dombot, amely a tenger szintje fölé emelkedett.

Pickering rámutatott.

— Első állomáshelyünk. A Zöldfoki-szigetek. —: Sel-kirkhez fordult. — Partra száll élelmiszerért?

• — Igen — felelte a vitorlamester. — SziUiségünk lesz vizre meg néhány más dologra.

— Jól ügyeljen, hogyan fizet érte. Néhány vitorlamestert már elraboltak Saint Jago szigetén.

— Már eleget figyelmeztetett a legénység erre — felelte

Alexander. — Nem válok meg egy pennytől se, ■ 'nig meg nem kapom az élelmiszereket, és vigyázok a kalapomra, ha tömegbe kerülök.

— Ahogyan én ismerem az ittlakókat, a nadrágjára is vigyáznia kell — nevetett a kapitány.

19

Október 7-én délben szállt partra Alexander, és most már maga szerezhetett tapasztalatokat a helybeli lakosokról. Hát annyi bizonyos, hogy ilyen vad társaságot még életében nem látott. Hozzájuk képest még a *Cinq Ports* legénysége is civilizáltnak látszott. A portugálok olcsó börtönnek használták a szigetet. Több hajórakomány gyilkost szállítottak ide, kirakták őket a partra, és -elhajóztak. Hosszú évek alatt a bűnözők összekeveredtek a néger rabszolgákkal. A gyilkosság és a tolvajlás most **is** mindennapos.

Alexander mindenre felkészült. Két fegyveres tengerészt vitt magával, pénztárcáját a **ke25ében** szorongatta. Nem került sok időbe, **és** megszerezte a szükséges vizet **meg** húst, elintézte azt **is**, hogy a hajóra szállítsák, aztán **még** vásárolt némi friss zöldfőzeléket **és** gyümölcsöt, **ami** csak fellelhető volt a szigeten. Dampier parancsai szerint minél kevesebbet kellett időzniük itt. Mikor **az élelmiszierekkel** végzett, Alexander nem vesztegette az időt, ellenőrizte a kötélzetet és a vitorlázatot, felkészült **az** Atlanti-óceánon való átkelésre.

Késő este volt, mikor jelenthette a kapitánynak, hogy a hajó indulásra kész.

— Helyes — felelte Pickering. — Dampier kapitány **kora** hajnalban tanácskozást tart, megbeszéljük a következő útszakaszra vonatkozó terveket.. A tanácskozás után minden késedelem nélkül indulhatunk.

Alexander hálásan tért vissza kabinjába, hogy aludjon egy keveset. Néhány órával később hirtelen ébresztették.

— Ébredjen, uram! — mondta a matróz, aki föléje hajolt. —

Pickering kapitány üzeni, hogy jöjjön azonnal a fedélzetre.

A hajnal első jelei alig látszottak még keleten, Pickering zilált volt, és mérgesnek látszott a reggeli derengésben.

19

— A *Saint George* vitorlát bontott, Mr. Selkirk! —! üvöltötte. — Az a parancs, hogy kövessük.

— De milyen irányban indulunk? Vannak parancsaink?

— Nettn, Mr. Selkirk, parancsaink nincsenek. Egyszerűen csak elindulunk, és követjük Dampier kapitányt. Az ég legyen ügalmas nekünk, ha elveszítjük!

A legénységet Selkirk parancsára fölébresztették, és hozzáláttak, hogy kövessék a *Saint George*-ot. Stradling szórakozott mosollyal bámult a vitorlamesterre.

— Dampier kapitánynak, semmi kétség, meg lehetnek az okai, hogy ezt teszi. Van valami fogalma arról, hogy mi lehet az? — kérdezte Pickeringtől.

— Felhagytam azzal, hogy megpróbáljam kitalálni Dampier kapitány szándékait. A közelében kell maradnunk, Mr. Selkirk.

— Rendben — felelte Alexander. — Úgy látom, felhőtlen napunk lesz.

Egész délelőtt követték a *Saint George*-ot, míg Saint Jago szigete el nem tűnt a hátuk mögött. Végül, amikor teljesen elvesztették szem elől a földet, a *Saint George* oldalt fordult, és egy csónakot küldött a Cinq Ports felé.

— Ha! — kiáltotta Stradling. — Most megtudjuk a rejtvény megfejtését.

Funnel hadnagy lépett a fedélzetre Dampier kapitány üzenetével.

— Irányunk nyugat-délnyugat, mindaddig, amíg meg nem pillantjuk az amerikai partokat. Ha elszakadnánk egymástól. La Granda szigeténél, a 23° 40' szélességi fokon találkozunk. Itt szerelünk és javítunk.

Látható volt, hogy Pickeringnek nagy erőfeszítésébe kerül uralkodni magán.

— Meg tudná mondani — kérdezte hidegen —, miért így közlik velem az utasításokat, miért tekintett el a parancsnok a szokásos tanácskozástól?

•— Hivatalosan, uram, azt kell felelnem, hogy nem

20
vesztegethetünk időt az efféle társalgásra. Bai'átilag azonban ünegekockázatom azt a nézetet, hogy ennek köze van a tegnapi esti eseményhez.

Pickering, Stradling és Selkirk döbbsen hallgatta Funnel elbeszélését arról a félelmetes jelenetről, amely Dampier és első hadnagy, Mr. Huxford között játszódtott le. A két ember ott állt a fedélzeten, és üvöltözték egymásra, míg végül Dampier egy csónakba rakatta a tisztet, és partra tette Saint Jago szigetén. -

— Azt hiszem — fejezte be Funnel —, hogy Mr. Dampier bizonyára vonakodott ezt az esetet a tanács elé bocsátani. Ha

pedig reggelig várt volna, önök talán megtagadták volna az indulást.

Pickering arcán látszott, hogy dühös, de mindent elkövetett, hogy uralkodjék magán, és végül minden megjegyzés nélkül elfordult.

— Nos, Mr. Selkirk — mondta Stradling —, úgy látszik, mintha a jövődöléseim valóra válnának.

— Hogy tehet Dampier ilyesmit? — hebegte Selkirk. — Látta a sziget népét? Mindenéből ki fogják fosztani Mr. Huxfordot. Még szerencse, ha meg nem gyilkolják.

— Túléli — biztosította Funnel. — Nemsokára jön majd egy portugál hajó, és hazaviszi.

— Elfelejtí, én becsületes skótom — szolt közbe Stradling —, hogy a mi kitűnő Dampierünk a kalózoknál tanoúta módszereit. Mr. Huxford szerencsés embernek tarthatja magát. Ha ez a sziget lakatlan volna, és semmiféle keresztény hajó nem látogatná, az sokkal, de sokkal rosszabb lenne számára. Nem volt mit tenni, mint továbbhajózni az Egyenlítőn át az amerikai partok felé. A legénység hangulata napról napra romlott. Késlekedésük Angliában azt eredményezte, hogy elszalasztották a legkedvezőbb passzátszeleket, és csak igen lomhán haladhatták. Hamarosan mái nem is áltathatták magukat. Semmi reményük nem voH arra, hogy elcsípi a La Plata-i hajókat. Ez azt jelen

21

tette: szembe kellett nézniük a félelmes kilátással: hosszú-hosszú utat kell tenniük a Hoom-fok körül, aztán tovább a Csendes-óceánra, és aztán — akárhogy — haza.

A legénység viselkedése az egész hajón nagyon eldurvult.

Verekedések támadtak, amelyeket meg kellett büntetni, Stradling és Selkirk pedig alig-alig szolt egymáshoz egy-egy szót is, mióta Saint Jago szigetét elhagyták. Sokkal aggasztóbb volt, hogy mintha Pickering kapitány sem tudta volna olyan nyugodtan intézni az ügyeket, mint utazásuk elején.

Alexander megállapította, hogy a hőség és az utazás unalma mély nyomokat hagyott a kapitányon. Aztán egy este, amikor neki kellett volna leváltania, ájultan találta a fedélzetten.

SeMi-k az embereiért kiáltott, és lecipelték a kapitányt a kabinjába. Ágyába fektették, és Alexander egy kis hideg vizet hozott, hogy hűsítse a beteg ember homlokát, de nem tudta igazán enyhíteni a tüzelő lázat, s a kapitány egész éjszaka szünet nélkül hánykolódott. Másnap horgonyt vetettek La Grandánál, és a *Saint George* orvosa átjött. Vészjósloán ingatta a fejét: a betegség már nagyon komolyra fordult.

Pickering sajnos eltitkolta baját mindaddig, amíg csak képes volt rá, így végül annyira elhatalmasodott rajta, hogy már nem volt ereje fölvenni a küzdelmet ellene. Szinte semmit sem lehetett tenni érte. Táborot vertek a parton, olyan kényelmesen helyezték el parancsnokukat, ahogy csak lehetett, miközben az emberek partra vonzódtak a csónakokat, oldalukra fordították őket, hogy lássák; tudják égetni róluk a rátapadt kagylókat és piszkot.

Látszott, hogy Pickering ereje egyre hanyatlik. Négy napon át élet és halál között lebegett, de senki sem reménykedett a gyógyulásában. A hajóács összeütött egy durva deszkakoporsót. Aztán "bekövetkezett a vég, és a *Cinq Ports* legénysége nehéz szívvel követte a kapitányt.

22

Az öt hajójuk boldogabb volt, mint a *Saint George*, de most a kapitány, aki összetartotta őket, meghalt. Féltek a jövőtől. Féltek a veszekedésektől, amelyek mindennaposak voltak testvérhajójukon, ezért bizonyára az övékre is áttérjednek majd.

Dampier összehívta a tanácsot, hogy megtárgyalják az új kapitány kinevezését. Alexander azon kapta magát, hogy mélyregei a *Saint George* tisztjeit, és azon gondolkodik, vajon melyiket léptetik elő. Volt köztük egy-kettő, akiről úgy képzelte, méltó lenne a tisztségre.

Miután a tanácskozás befejeződött, Dampier összehívta a két hajó legénységét, és kihirdette a kinevezést. Stradling hadnagynak kellett átvenni a *Cinq Ports* parancsnokságát. Selkirk vitorlamester marad, más tiszt nem kerül a hajóra. Alexander nagyon megdöbben; elkerülte, hogy Stradlingre nézzen, de úgy érezte, mintha ellenfele felnyársálná gúnyos pillantásaival. Kétségbeesve arra gondolt, bár sohase hagyta volna el Angliát, bár ne vállalkozott volna erre a szörnyű utazásra. Helj^ete Stradling parancsnoksága alatt szinte tarthatatlannak tűnt, a *Saint George*-val való áthelyezés pedig nem kecsegtetett sikerrel.

Majdnem egy hónapot töltöttek La Grandán, felkészültek az utazás következő, sokkal nehezebb szakaszára. A legénység hangulata csak Pickering kapitány temetése idején volt egységesnek és nyugodtnak nevezhető. Dampier azzal töltötte az idejét, hogy szinte szakadatlanul veszekedett az új hajóparancsnok hadnaggyal, Stradlinggel; mindenfelé állandóan a lázadás moraja hallatszott.

Selkirk mogorván és némán végezte munkáját. Nem láttak még egyetlenegy spanyol vitorlást sem, vállalkozásuk el sem kezdődött, máris sikertelennek volt mondható. A sikerhez vezető

kellett, határozott vezetés, olyanféle, amely bizalmat és tiszteletet ébreszt. Dam

23

pier és Stradling parancsnoksága pedig csak zűrzavart jelenthetett.

A tanács ismét összeült, hogy megtárgyalja **az** út további terveit. Selkirk és **a** többi tengerész hallhatták **a** fel-felcsattanó kiabálást, **á** vezető tisztek **a** követendő irányt tárgyalták.

Dampier kitergette **a** térképeit. Déli irányban fognak vitorlázni, kissé távol tartva magukat Dél-Amerika partjaitól, aztán **a** Hoorn-fokot megkerülve északnak fordulnak, **a** közép-amerikai spanyol partok felé. A legalkalmasabb hely **a** javításra és **a** készletek kiegészítésére a Jüan Femández-sziget lesz.

A többiek nem értettek egyet vele, örültek tartották. Ezt az utat legalábbis kéthónapi állandó hajózással lehet csak teljesíteni, és ennyi idő alatt teljesen kifogynak **a** készleteikből. Azt mondták, **a** leglényegesebb, hogy meg kell szakítani valahol az utat, bármilyen kockázattal jár is. Dampier azonban tudta, hogyan kell kedvező színben tüntetni fel a nehézségeket, és mézesmázos derűlátásával hamarosan a többieket is **a** maga oldalára állította. A Jüan Femández-szigeten lesz **a** következő pihenő kikötőjük.

Ez a határozat azt jelentette, hogy Alexandernek meg kellett kettőznie erőfeszítéseit, hogy friss élelmet szerezzen. La Grandán nagyon sok volt **a** vad, vadászó csoportok nagy területeket cserkésztek **be** friss húsért, de az erdők aljnövényzete túlságosan sűrű volt ahhoz, hogy biztosan lehetett volna célozni **a** zsákmányra. Néhány elejtett vadat sikerült **a** hajóra vinni, **de** Alexandernek tudomásul kellett vennie, hogy jórészt csak arra a húsrá számíthatnak, amelyet még Angliából hoztak magukkal. Ez **a** szélein már zöldülni kezdett **és** **bü**-dősödött, s a vitorlamester tisztában volt azzal, hogy szinte teljesen ehetetlen lesz, mire **a** Csendes-óceánra érnek. Jelentette **a** helyzetet Dampiernek, **a** parancsnok azonban egyetlen kézlegyintéssel intézte el **a** dolgot. Többet Alexander sem tehetett.

23

Késő éjszakaig hevert, töprengve **a** nehézségeken, amelyek most **n**^r, úgy érezte, teljesen körülveszik. Hallgatta **a** vadak üvöltését kint **a** vadonban, miközben aludni igyekezett. A nagy macskafélék üvöltése, a sakál**ok** jajgatása borzalmas lármává egyesült, **s** ez ráteleped**ett** **a** szívére. Amint **az** éjszaka előrehaladt, és már közeledett **a** hajnal, **a** vitorlamester kába félálomban mintha ezt üvöltötték volna: baj lesz, baj lesz!

A hajnal pírja is megjelent már az égen, mire nyugtalan álomba merült. De mintha csak néhány pillanatra szenderedett volna el, már fel is ébredt, hirtelen felült **az** ágyában, reszketve **a** reggeli hűvösségben. Az erdő most már csendes volt, de **a** „baj lesz, baj lesz!” üvöltés szinte megkettőzött erővel most már **a** saját tudatából **tört elő**.

Álmodott, de micsoda álmot? Az álomképek elmosódtak, és **csak a** lidércnyomás homályos körvonalai marad-**■ tak** emlékezetében. Láta Stradling nevető arcát, amint üresen **kongó**, gúnyolódó hangján újra meg újra azt **mondja: „Én** kedves, derék skótom.” De volt még egy **kép, amely** még rémesebb volt, mint Stradling arca. Láta **a kis Cinq Ports-t** darabokra törve, amint elmerült **a** habokban.

Hirtelen **az** anyja hangját hallotta: „Te **a** jövőbe látsz, fiacskám. Minden hetedik fiú **a** jövőbe lát.” Ez nem volt igazi álom. Azelőtt Alexander félt **a** bajtól; most a szerencsétlenség egyre fenyegetőbben közeledett. Szinte **ügy** érezte, már meg is történt. Látomásainak éles körvonalai elhomályosodtak, amikor **az** emberek nyüzsögni kezdtek körülötte, és meg**kezdődött a** mindennapi élet. De amikor december 8-án **elkezdtek** hosszú útjukat a Jüan Fernádez-sziget felé, **Alexander csak** igen nehéz szívvel tudta feladatait **teljesíteni. Bár** legalább **a** veszett fejsze nyelét tudná **megmenteni, és** visszafordulnának Anglia felé, mielőtt

24

túlságosan is késő lenne! De a nagy bajt csak **6** látta előre, csak ő tudta élőre, és nem volt más választása, mint menni tovább, és váUaJnia a közös sorsot.

4.

A következő hetekben **a Cinq Ports** legénysége sokféle megpróbáltatást élt át. A hőmérséklet, ahogy egyre délebbre hatoltak, egy-két fokkal naponta lejjebb szállt. Éjszaka a fedélzet megtelt egymáshoz bújó, vacogó alakokkal. Az idő nagyon elromlott, a hullámok rendszerint átcsaptak a hajóorr fölött, úgyhogy az emberek minden sarkot, szögletet kihasználtak, hogy lekuporodva védelmet találjanak az elemek haragja elől. Alexandernek volt legalább egy szűk kis kamrája, melyet **a** magáénak nevezhetett; ez a közönséges matróz számára szinte hihetetlen fényűzésnek tűnt.

A hajó túlságosan kicsi volt **a** feladathoz, amelyre szánták. Ami még ennél is rosszabb: kiöregedett deszkázatán egyre több hiba tűnt elő, amelyeket az Egyenlítő csendes vizein észre sem vettek. A válaszfalak nem voltak jól szigetelve, és amint **a** víz áthömpölygött **a** fedélzeten, megtalálta **a** padlózat repedéseit, beszivárgott a hajó belsejébe. Időközben **a** Falkland-szigetek

közelébe értek, tisztek és matrózok egyre többet szenvedtek a hidegtől és a nedvességtől.

A modor ismét eldurvult, és most már nem volt ott Pickering kapitány, hogy kibékítsen, és Összetartson. Selkirk Stradlinggel minden formát megtartott, amenny-nyire csak lehetett, de a vitorlamester állandóan füstölgött magában, amikor a kapitány a legénység szeme láttára ellenőrizte minden mérését és minden vitorlamesteri parancsát. Még Stradling elfogult szeme is alig-alig találhatott hibát a vitorlamester szakszerű munkájában, úgyhogy inkább csak gromibaságokra szorítkozha

25

tott. Hamarosan rájött, hogy kedvenc szavajárása: „én kedves, derék skótom” — fogcsikorgató dühöt vált ki Alexanderből, s mennél - inkább látta, annál többször mondta.

Selkirk viszont megvetette a kapitányát, s ezt nem is igyekezett titkolni. Hajlamos volt arra, hogy összehasonlítsa Stradlinget Pickeringgel, ami természetesen csak a fiatalember hátrányára történhetett.

Egyetlen dolog tartotta össze valamiképpen a legénységet: meg kellett küzdeniük az életért. Három **nappal** azután, hogy a Hoorn-fokot elhagyták, olyan viharba kerültek, mely elnyeléssel fenyegette a hajót. Hamarosan elszakadtak a *Saint George-tcú*. A szél üvöltve tépdeste a kötélzetet, s hó csípte az arcukat, meggémberedett **kezekkel** dolgoztak, és egész testük reszketett a hidegben, **mert** mindent el kellett követniük, hogy a hajót menetben tartsák. Alexandernek tengerésztudománya minden morzsájára szüksége volt a küzdelemben, Stradling pedig boldogan engedte át a vitorlamestemek **azt a ttsBotót**, hogy a döntő piUanatofcban kiadja a parancsokat.

A skót marcona képe nem árulta el kétségbeesését, **mely eltöltötte** szívét, mióta aknában megnyílt előtte a jövő.

Parancsoló hangja engedeheaséget követelt, de bizahnat **is** ébresztett a halálra rémült matrózokban, bár tisztek **és** I^énység egyaránt tudták, hogy a hajó nem állhat ellen sokáig ekkora megpróbáltatásnak. A korhadó gerendák meglazultak, a fedélzet deszkázata bármelyik pillanatban felszakadhat, mert a szél alája kapott. Lent a hajó belsejében pokoli állapotok uralkodtak. **Az** oHalíalak nyikorogtak, ingadoztak az erős hullámszásban, **a** deszkák közötti repedések szétnyíltak, és **most** már állandóan vastag sugárból ömlött be a víz. **A** hajó belsejében minden vízben ázott, az emberek hajára **és** szakállára rátapadt a hó meg a jég. Csak az órákon át tartó kimerítő szivattyúzás ígért némi fel

25

imelegedést, mert bármilyen reménytelen volt is, mindent el kellett követniük, hogy megszabaduljanak a víztől a hajófenékben.

Egy ép hajó ennél sokkal hosszabb ideig tartó vihart is kiállott volna, mint ahogy valóban nem egy ki is áUta ezeken a déli vizeken. Szerencsére a szél lassan mérséklődött, és a *Cinq Ports* is kibírt annyit, amennyire egyáltalán képes volt. Stradling és Selkirk némán szemlélték a pusztulást. A skót úgy érezte, hogy akna bármelyik pillanatban valóra válhat. Az a néh^y szög, amely még összetartotta a hajót, bármikor kiengedhet, és a hajó egyszerűen darabjaira esik szét, úszó roncs lesz belőle a tenger felszínén.

— Legalább a Hoorn-fokot meg tudtuk kerülni vele — mondta Stradling.

— Megkerültük, persze — morogta Selkirk. — De mit gondol, hogy jutunk vissza Angliába?

— Kedves, derék skótom, maga olyan nyomorult, hogy már az indulás előtt kétségbeesik. Ha másik hajóra lesz szükségünk, hogy hazajussunk, hát majd szerzünk, ez a személtáda meg ott pusztulhat felőlem a dél-amerikai spanyol partokon.

Úgy látszott, Stradling tele van bizakodással most, hogy a Csendes-óceán vizei huUámzanak előttük, így Selkirk nem mondta el kétségeit. Vajon ez a szedett-vedett társaság alkalmatlan vezetéssel képes lesz-e arra, hogy foglyul ejtsen egy akkora hajót, amely haza tudja szállítani őket? Most már alig-alig bízott ebben. Nem volt szüksége jóstehetségre, hogy bevallja önmagának: a *Cinq Ports* sohasem fog többé brit vizeken hajózni.

Egyetlen tengerészisztnek sincs azonb^ túlság<»an sok ideje arra, hogy a hajó állapota felett aggodalmaskodjék. Az élelmiszerkészleték kiegészítése volt most a legégetőbb kérdés. Több mint egy hónapon keresztül kellett észak felé hajózniuk, mielőtt a Jüan Fernández-szigetet elérik. A maradék hús majdnem öthónapos volt.

26

Egyes részei úgy megkeméaiyedteik, mint a bőr, égett a szájuk, amikor megpróbálták összerágni. A többi nyálkás volt és bűdös, de meg kellett enniük, ha nem akartak éhen pusztulni. A matrózok behunyták a szemüket, beleharaptak, aztán a szájukra szorították a kezüket, hogy ne öklendezzenek. A liszt is tele volt kukaccal és zsizsikkal, valósággal mászott. Rossz idő esetén, amikor a konyha tüze kialudt, úgy kellett nyersen megenniük a tenyerükből, és Alexander néha érezte, hogy ezek az undok férgek csiklandozzák a száját, mielőtt lenyelte volna őket.

Mindennél fenyegetőbb volt azonban, hogy teljesen kifogytak a gyümölcsből és a főzelékekből, és a legénység egymás után betegedett meg skorbutban. Stradling szinte büntetőgéppé változott át. Egész nap korbáccsal a kezében hajszolta az embereket, üvöltözött rájuk, különösen ha a bágyadtság legkisebb jelét vette észre rajtuk. Dampier módszereit kezdte használni, hogy fegyelmet tartson, s a következő hónap alatt a legénységet gyakran sorakoztatták fel, hogy tanúja legyen a kötelességmulasztó megkorbácsoltatásának.

Mikor Selkirk esténként lement, hogy szemlét tartson, szomorú látvány fogadta. Az emberek elterülve feküdtek priccsükön, szinte élettelenül. Kinyitogatta a szájukat, hogy szemügyre Vegye szürkülő inyüket: -a foghúsuk lassanként teljesen elpusztult a skorbuttól. Nyomorúságuk nagyon elszomorította. Észre kellett vennie, hogy az emberek egyre inkább a vezetőt látják benne, és ez Stradlinget még ellenségesebbé tette irántuk. Az új kapitányból hiányzott a képesség, hogy átérezze emberei szenvedését. A matrózok, úgy látszott, már nem törődnek semmivel. Teljes reménytelenségbe süppedtek, túl voltak már mindenféle lázadozáson.

Eltávolodtak a partoktól, mindenfelől a végtelen tenger vette körül őket. Az embereik gépiesen teljesítették

27

kötelességüket, mintha már végképp le is mondtak volna arról, hogy még egyszer szárazföldet lássanak. A vitorlamester azonban naponta térképre rajzolta a szélességet, és tudta, hogy a hajó meglehetősen előrehaladt a Jüan Fernández-sziget felé. Hogy egy ilyen kis pontot megtaláljanak a hatalmas óceánban, ez komoly tengerészfeladatnak számított. A szélességet pontosan meg tudta mérni, a hosszúság azonban sokkal nehezebben ment. Ha nem téved, akkor keletnek keU fordulni, a déli szélesség 33"-ánál, míg csak el nem érik az amerikai partot, s akkor egy fordulattal ismét nyugatra, ugyanazon a szélességen, amíg el nem érik a szigetet.

Amikor 1704. február 7-én felkelt a nap, a fedélzeten tartózkodó emberek láthatták, amint a sziget fokozatosan kirajzolódik a szürkületből. Kiáltásaik hamarosan mindenkit a fedélzetre csábítottak. Még a betegek is felvászorogtak, és megkönnyebbülten sóhajtottak fel. Vitorlamestei'ük tökéletes pontossággal hozta el őket a Jüan FernándezSzigetre. Itt vizet, friss húst és főzelékeket szerezhetnek. Távcsoveiket a partra irányították, igyekeztek kivenni a *Saint George* árbocait, de sehol semmi jelét nem látták társuknak. A hajó vagy odaveszett a viharban, vagy messze elmaradt mögöttük.

Egy öbölre találtak, ahol horgonyt vetettek; a tisztek azonnal csoportokba szervezték a legénységet, hogy élelmet keressenek. Egyesek fogták kovás puskájukat, partra szálltak, hogy a sziklákon ugi^áló vadkecskékből ejtsenek el néhányat, mások partközéiben maradtak, fókákat hajszoltak, fölhasítva torkukat hosszú késükkel, ismét mások a homokban sütkérező hatalmas teknősöket forgatták a hátukra, aztán vonszolni kezdték őket a hajó felé. Ami a zöldségfélét illeti, vadon nőtt répát találtak és káposztapálmát, ennek gyenge leveleiből kitűnő főzeléket lehetett főzni. A sziget közepe felől friss források vize csörgedezett. Kiöntötték hordóikból a poshadt, üledékes víz^t, kigörgették a hordókat a partra,

28

hogy kristálytisztá, friss vízzel tölthessék meg őket. Az élelem friss volt, a víz pompás, és néhány nap alatt helyreállt a legénység hangulata és egészsége.

Az embereket csoportokba szervezték a javítás munkálataihoz, és hozzákészültek, hogy a hajó alsó és külső oldalait is rendbe hozzák. A reménytelenség érzése fokozatosan eltűnt, de más nehézségek jelentkeztek, amelyeket félig elfelejtettek a pusztá életükért folytatott küzdelem idején. Az emberek csoportokba verődtek, sötét képpel suttoztak és morogtak. Stradling körülöttük jött-ment, és üvöltözött rájuk, kétségbeesett kísérletet téve arra, hogy ura maradjon a helyzetnek. tJgy látszott, hogy mintegy tíz-tizenkét ember az ő pártjára áU. A többi Selkirkben kereste azt az embert, aki képes hazajuttatni őket otöhonukba.

Egy hét múlva a feszültség enyhült, mert a *Saint George* vitorláit tűntek fel a láthatáron. A *Cinq Ports-on* hozzáláttak, hogy bajtársaiknak ennyivalót készítsenek. Azok szinte dühös éhséggel falták föl, mert hosszabb ideje éheztek már. Dampier legénysége most is tele volt ellentétekkel és idegességgel, viselkedésük sem változott. Már három napja megpillantották a Jüan Femán-dez-szigetet, de a kapitány kitartott amellett, hogy ez egy másik sziget, és továbbvitte őket az amerikai partokra, mielőtt tévedését felfedezte volna. . Mindkét hajó legénysége hozzálátott a javítá.'ihoz. Selkirk megszervezte az embereket, kihordták a kötélzetet és a vásznakat a hajóból a partra száradni. Neki magának felül kellett vizsgálnia a készleteket, és hozzá kellett látnia a hajó külső javításához is. Mikor nehéz és komoly munkáról volt szó, Stradling mindig könny-nyedén mindent átengedett neki. Ha a munkát befejezték, a parancsnok is mindig előkerült, kíváncsiskodva és hibákat keresve. Ha hibát talált, azonnal vádolni kezdte Alexandert, hogy elhanyagolja a

kötelességét. A legénység hibáiért is a vitorlamestert tette felelőssé,

29

de ezenfelül még a hajó rossz állapotát is Selkirk szemére hányta.

Selkirkben régi dühe kezdett feltámadni, míg végül úgy érezte, szólni sem tud többé Stradlinghez. Ha már végképp nem bírt magával, sétára indult a szigeten, átkutatta a partokat, a hegyeket és a völgyeket a sziget belsejében.

Tíz napon át uralkodott magán, és az előkészületek rendben haladtak előre. Akkor egy reggel a tengerészek kiabálást és veszekedést hallottak a fedélzeten. A két tiszt egymással szembefordulva áUt, mint két verekedő kakas. Selkirk hangjából éles düh csapott ki:

— Mr. Stradling, ön képtelen egymaga vezetni a hajót! Látja, hogy nem ért a munkámhoz, ne is üsse hát bele az orrát! Hadd fejezzem be! — Selkirk dühében mindig gyerekkora durva modorát használta.

Stradling reszketve tört ki:

— Mr. SeMrk, én figyelmeztettem magát! Vigyázzon a nyelvére, vagy meglakol érte!

29

— Meglakolok érte? Ha! Tán azt hiszi, hogy el tudja kormányozni ezt a hajót nélkülem is, Stradling kapitány? — Selkirk a fedélzetre köpött. — Én nem hiszem.

— Ez lázadás, Mr. Selkirk! — Stradling arca lila volt, és reszketett a dühtől-

— Lázadás! — A vitorlamester közel tolta arcát a kapitányéhoz.
— Elfeledi **a** saját szavait. Most a föld ellenkező oldalán vagyunk, és maga nem kényszeríthet semmire!
Az embeirek már ott csoportosultak körülöttük, és-morogtak egymás között. Stradling ökölbe szorított kezekkel feléjük fordult, és **a** lehető leghangosabban üvöltötte :
— Vissza **a** munkátokhoz, vagy megkorbácsoltatlak benneteiket, mindenkit megkorbácsoltatok!
Senki sem mozdult. Stradling újra szembefordult Selkirkkel.
— Maga. . . maga felelni fog **a** tanácsnak. Letartóztatom.
— Ki tartáztat le engem? — sziszegte Selkirk. — Ezek nekem engedelmességek, nem magának!
Stradling felnézett, arcok vették körül, s szemek keserűen és ellenségesen szikráztak. Meg akart szólalni, de a szájában nem formálódtak a szavak.
— Nézzetek csak rá! — gúnyolódott Selkirk. — A mi -pompás kapitányunk! Én partra szállok, Mr.-Stradling, és aanáig maga a parancsnok itt, én nem jövök vissza. Ki tart velem? — Az emberek határozatlannak látszottak. — Mindnyian a halál fiaival vagyunk, ha egy ilyen örült parancsol egy ilyen rozoga hajón. Az egyik megmozdult, követte **a** másik. Stradling tehetetlenül nézte, hogy fordít egyik **a** másik után hátat neki, és hogyan követik a skótot **a** part felé. Alig néhány tengerész van körülötte . . . itt maradt, legénység nélkül.
Dampier úgy fogta fel **a** dolgot, mint a tengerészelet megszokott kockázatát. Biztosította Stradlinget, hogy

30

hasonló dolgok szinte rendszeresen megtörténnek a kalózoknál, az egész, nem olyan komoly, mint amilyennek látszik.
— Úgy, tehát partra szálltak, és ott akarnak élni **a** szigeten!
Néhány napot sem adok nekik, és lehiggadnak. Úgy teszünk, minthogyha el akarnánk indulni nélkülük. Egyikük-másikuk biztosan rájön majd, milyen is az, ha itt hagyják az embert, és gondoskodnia kell magáról. Akkor vissza fognak jönni.
Mikor úgy gondolta, hogy már elég időre magukra hagyta őket, Dampier partra szállt, és megkereste Selkirk táborát. Nagyon hatáosan tudott beszélni. Elmondta nekik, hogy hamarosan találkozni fognak egy védtelen kereskedőhajóval, és nemsokára elérnek északon a kincsekkel tömött városokat. A *Cinq Ports* lázadó legénysége hamarost teljesen a bűvületébe került. Hinni akartak neki. Egészen más dolog volt lesétálni **a** hajóról, mikor nagy volt a lelkesedés, és megint egészen más végképp elszakadni a hajótól. Nem sok idő múlva az emberek kezess bárányokká változtak. Egyedül Selkirk ült némán, távolabb.

— Ugyan, Mr. Selkirk — fordult most hozzá Dampier —, maga kitűnő tengerész, de borzalmas modora van. Mr. Stradlin, gnek nemkülönben. Ha visszatér a hajójára, szavamat adom, hogy egy szót sem ejtünk többé az esetről. Meg kell őriznünk az egészségünket.

— Ön remek példát adott az egységre Saint Jago szigetén! — csattant fel Alexander.

Dampier nyájasan mosolygott.

— Jöember, maga félreérti a dolgot. Mr. Huxford kérte, hogy tegyük partra. Én meg akartam akadályozni ebben, de ő mindenképpen ragaszkodott hozzá.

Az emberek sokatmondóan kacsingattak egymásra, de senki sem merte kihívni maga ellen Dampiert. Mindannyian elhatározták, hogy visszatérnek a hajóra. Sel

31

kirk sóhajtott, és maga is beleegyezett. Semmi reménye nem lehet, ha teljesen egyedül hagyják.

— Nem fogja megbánni! — kiáltotta Dampier. — Utazásunk szenvedései a végéhez értek, mostantól kezdve learatjuk a gazdag jutalmat. Gazdag emberként fog hazatérni, gazdag emberként!

A Jielyeslés moraja futott végig a legénységen, Alexander azonban magában azt motyogta:

„Az Ūr legyen segítségükre! Bár egyetlenegy is hazajutna akár gazdagon, akár szegényen!”

5.

Február utolsó napjára az előkészületek már jól előrehaladtak.

A tartalék vásznak is teljesen megszáradtak, most már csak össze kellett hajtogatni és elrakni őket.

Egy kis vadászgató csoport az utolsó pillanatig élelmiszertartalékot gyűjtött a szárazföldön, az emberek nagy része azonban tétlenül várta, hogy hajóra szállhasson. Kedvenc foglalkozásukkal ütötték agyon az időt: oroszlánfókákra vadásztak. Egész tömeg hajszolva föl a hatalmas teremtményeket, szűk kört alkotva vették körül az áldozatot, miközben néhányan lándzsával a kezükben a matador szerepét játszották. Döfködték a fóka fejét és hátát, míg az állat bögött, és a bokájuk felé kapkodott.

— Egy shillingbe fogadok, hogy tíz percen belül vége! — kiáltotta az egyik. — Ki tartja?

— Tartom! — felelte egy másik. — Ez elég hatalmas fickó, annál tovább bírja. Már készítheted a pénzt.

A sziget nem nagyon nyújtott más szórakozást, és Alexander nem irigyelte embereitől ezt a sportot, bár ő maga nem törődött vele, jólesett dolgoznia.

Éppen a fővitorlát hajtogatták, amikor valaki megragadta a vállát, és így kiáltott: — Nézze!

32

Mindenki a tengerre bámult, ahová a tengerész mutatott. Egy hajó vált láthatóvá a földnyelv közelében,
— Vitorlás! Vitorlás! — A kiáltást az egész tábor visszhangozta. Az emberek elfordultak az oroszlánfóká-túl, és a sebesült állapot továbbcsúszott, vissza a tengerbe. Dampier és Stradling hamarosan együtt tanulmányozták távcsövükön a betolakodót.
— Azt hiszem, francia — jelentette ki Dampier. — Kereskedőhajó.

— Még nem vettek észre bennünket — tette hozzá Stradling. — Mihelyt meglát, sarkon fordul és menekül.

Dampier egészen lázba jött az izgalomtól.

— Az első zsákmány, az első zsákmány! — kiáltotta. ■ — Hamar föl a hajóra mindenki, üldözni fogjuk!

^ Időre van szükségem, uram — mondta Selkirk. — össze keU szedni a vitorlákat és a parton levő embereket.

— Itt hagyjuk őket! — ordította Dampier. — A horgonyait Ls itt hagyhatja, ha szükséges. Ha megszereztük a zsákmányt, majd visszatérünk.

Selkirknek nem volt más választása, mint engedelmeskedni. Mindenki gyorsan fölmászott a haj^{<*}ra. Az emberek nagy hirtelen felhúzták a vitorlázatot, hogy indulhassaiak, a többiek helyükre tették a hosszú evezőket, ezek szokták mozgásba hozni a Cinq Ports-t csendes vizen. Már éppen elindultak, amikor az egyik matróz a hajó kutyájával futva közeledett a parton. Az arcát rémület torzította el, mikor észrevette, hogy a hajó már távolodik a parttól. Ember és kutya a vízbe vetette magát.

— Allj, te bolond! — üvöltötte Stradling. — Visszajövünk érted! Az ember azonban addig kapálódzott, ameddig a hajó által vontatott kis csónak mellé ért. Feltornázta magát rá, aztán kinyúlt a kutyaért, és maga mellé emelte.

4S

— No, akkor ott kell maradnia! — kiáltotta Stradling ismét.

— Nem állhatunk meg, hogy fölvegyük.

A matróz magához ölelte a kutyát, mintha társat keresne, és reszketve ült a bukdácsoló, ingadozó kis csónakban.

— ■ Már észrevettek, fordul a hajó! — kiáltotta az őrszem.

— Helyes, versenyezni fogunk — mondta Stradling.

— Mr. Selkirk, teljes vitorlával haladunk?

— Igen, uram — felelte a skót. — Ennél gyorsabban nem haladhatunk,

Stradling dühöngött, mikor a két hajó között lassan növekvő távolságot észrevette. Az emberek el voltak foglalva a fedélzeten, előhúzták az ágyúkat, kikészítették a löport és a lövedékeket, pedig nagyon kevés esélyük volt arra, hogy használhatják is. A *Saint George* azonban kitűnően vitorlázott. Nagyobb árbocai több vásznat vettek fel, vitorláit pompásan dagadoztak a szélben. Kétségtelenül meg lehetett állapítani, hogy egyre közelebb és közelebb kerül a kereskedőhajóhoz. A legénység ott állt a *Cinq Ports* fedélzetén, és Dampiert biztatta.

— Utol kell érnék — mondta a távolba meredő Stradling, és úgy szorította a korlát vasát, hogy öklei egészen elfehéredtek. — Ha megszakik, jelenlétünk híre elterjed a part minden kikötőjében. Ez a hajó maga is szép zsákmány lenne.

— Nézzel — kiáltotta Selkir*k, és a nyomdokvíz egy pontjára mutatott. — Elseakadt a kötél. A csónak sodródik.

A kis csónak ott hánykolódott a *Cinq Ports* sodorvizében, messze a hajó mögött. A matróz benne ült, a kutyát magához ölelve.

— Mondtam, hogy bolond — horkant fel Sti-adling.

— Mit akar, mit tegyek? Menjek vissza és vegyem föl?

33

— Megtehetné — felelte Selkirk. — Űgysem érkezünk idejében, hogy a *Saint George*-nak segíthessük.

— Lehet, hogy maga meg tudná ezt magyarázni Dampier kapitánynak. Én azonban nem. — Stradling hajthatatlan volt, és Selkirknak be kellett látnia, hogy ha ő lenne a parancsnok, ő is rá lenne kényszerítve, hogy ugyanígy határozzon. Nem tehetett mást, figyelte a kis csónakot, mely fel-le bukdácsolt a hullámokon, míg végül a z ember és kutya eltűntek a szeme elől, és a csónak is kicsi ponttá zsugorodott a vízen.

Dél lett, mire a *Saint George*-nak sikerült annyira megiközélténie zsákmányát, hogy tüzelhetett. A *Cinq Ports* addigra messze lemaradt, és a fedélzetén felsorakozó emberek nem láthattak mást, csak füstgomolyago-kat, melyek a két hajó oldalánál tűntek fel, miközben az ágyúk dörgése halkán elhallatszott hozzájuk a víz fölött.

— Küzd, amennyire csak erejéből telik — mondta Selkirk. Stradling alapo^n tanulmányozta a francia kereskedőhajót.

— Úgy látszik, több ágyúval van felszerelve, mint araennyire Dampier kapitány számított. Tudják, hogy háború van, még a Csendes-óceánon is.

— Nagy baj lesz abból, ha megszökik — morogta Selkirk. — Jó **I5Í8** helyzetbe kerültünk . . .

Semmi mást nem tehettek az egész hosszú délutánon át, minthogy ott álltak a fedélzeten, és figyelték a csatát, amely

egyre hevesebbé vált. Úgy látszott, egyik hajó sem tud felülkerekedni, és miután az ágyúk hét órán keresztül dörögtek, sötétediei kezdett.

— Jóságos ég — sóhajtozott Stradling —, hát hogyan tudjunk harcolni egy ilyen bárkával, amely még mozogni is alig tud! A mi ágyúink eldönühették volna a csata fiorsát. Azért hajóztuk végiig ezt a hosszú utat, hogy

34

most téheteÜenül álljunk itt, amikor **aiz** igazi munka megkezdődött.

A tengerészek kétségbeesve álldogáltak körülöttük. Mindenki tudta, hogy a francia hajó reggelre eltűnik. Tudták a *Saint George-on* felgyulladó fényekről, hogy Dampier feladta az üldözést.

Hajnalban a sérült *Saint George* közelebb húzott hozzájuk. A *Cinq Ports* emberei láthatták, hogy mindkét oldalán hatalmas rések tátonganak, és kötélzetének nagy része szakadozottan lóg alá. A fedélzeten kilenc, vászonba csavart csomag; senkinek sem kellett magyarázni, hogy ezek temetésre váró halottak.

Odalent a hajó belsejében — senkinek nem volt kétsége efelől — bizonyára még többen heverték sebesülten.

A két hajó megfordult, és elindultak újra a Jüan Fer-náandez-sziget felé. Csak lassan haladhattak, mert a parti szél, amely tegnap az üldözéskor dagasztotta vitorláikat, most szemközt fújt nekik. Az emberek egy része útközben elégedetlenül morgott, azt mondták, nem lett volna szabad abbahagyni az üldözést, Dampiernek azonban elege volt.

Mielőtt elérték volna a Jüan Femáandez-szigetet, még két hajót láttak, de mikor észrevették, hogy ezek sokkal nagyobbak a *Saint George*-nál, és kitűnően fel vannak fegyverezve, Dampier megparancsolta, hogy nem szabad háborgatni őket. A *Cinq Ports* legénysége kétségbeesve nézte, amint a két vitorlás eltűnik észak felé a láthatáron. Híreket fognak vinni Limába, Guayaquilbe és Panamába, hogy angol kalózok vannak a Csendesóceánon. A meglepetés, amelytől Dampier oly sokat remélt, semmivé foszlott.

Stradlinget felszólították, hogy jöjjön át a *Saint George* fedélzetére tanácskozni. Egy óra múlva tért vissza, és kabinjába hívatta Selkirket:

— Dampier kapitány parancsai, Mr. Selkirk — mondta Stradling. — Irányt kell változtatnia: irány észak.

34

— De hogyan érjük el a Jüan Femáandez-szigetet északi irányban? — kérdezte Selkirk kissé gúnyolódva.

— Nem megyünk a szigetre. Panamába hajózunk. Ha észak felé vesszük az irányt, van reményünk arra, hogy megelőzzük ezeket a hajókat, és megtartjuk azt az előnyt, mely a meglepetésből származik.

Selkirk egy pillanatra annyira meglepődött, hogy szólni sem tudott. Aztán kitört:

— De hát csak egyetlen készlet vitorlánk van! **Mi** történik, ha szétlővik? És a legénység? öt embert a szigeten hagytunk!

— Mint vitorlamesterek, Mr. Selkirk, nincs joga kérdésessé tenni a parancsokat! — kiáltotta Stradling.

— Hajtsa végre őket, és tegyen meg mindent, hogy az emberek is végrehajtsák.

— Ezt mondani könnyű — felelte Selkirk mérgesen. **x**

— De micsoda felzúdulás lesz odakünt, ha megtudják, hogy a cimboráikat otthagytuk egy lakatlan szigeten, és csak egyetlen készlet vitorlázat mentheti meg életünket a pusztulástól.

— Attól félek, ez nem magára tartozik. Csak arról gondoskodjék, hogy a parancsokat teljesítsék — morogta Stradling.

A két férfi tekintete találkozott egy pillanatra, aztán Selkirk sarkon fordult, és távozni készült. Mikor az ajtóhoz ért, Stradling visszahívta. A hangja fáradt volt, és most az egyszer úgy beszélt a vitorlamesterrel, mint férfi a férfival.

— Tudom, hogy mindenben igaza van. Én is ugyanezeket mondtam a tanácsban, de leszavaztak. Maga is hallotta már Dampiert. Nem kell mást tennie, mint legyintenie egyet, és azt mondania, hogy ő nagyon jól tudja, hol lehet megszerezni a félmillió fontot. Ennyi az egész! — Stradling csattintott az ujjáival. — ő maga mindezt el is hiszi, és mindenki mást magával tud ragadni. Ez az ember nagy szónok. Én azt is tudom, hogy

35

csak elméletben hős, cselekedni nem tud. De nagyon megnyerő fickó, és mindenki hisz neki, legalábbis ebben a pillanatban. Isten óvja őt, ha nem szállítja, amit megígért!

— Isten óvja hát! — mondta Selkirk. — Én azonban már nem hiszem, hogy ez sikerül neki.

— Magamsem, Mr. Selkirk — jelentette ki Stradling. **■**—

Magának meg nekem mégis úgy kell viselkednünk, mintha hinnénk neki. És most ki kell mennie, és meg kell mondania az embereinek, hogy északnak fordulunk.

Néhány pillanattal később a kapitány érezte a kabinjában, hogy a hajó mozgása bukdácsolásból ringassa változott. A vitorlamester teljesítette a feladatát, és a *Cinq Ports* elindult Dampier aranykincseket ígérő eldo-rádója felé.

6.

Ahogy Stradling előre látta, az emberek ellenérzése hamarosan eloszlott, már nem is beszéltek másról, csak **a** gazdag prédáról, mely osztályrészük lesz. Dampier nagyon kecsegtetően tudott erről beszélni. Peru belsejében vannak azok a **a** bányák, ahol **a** nemesfémeket, aranyat és ezüstöt a föld felszínére hezzák. Innen a nyugati part mentén szállítják fölfelé **a** panamai földnyelvhez, ahol elraktározzák, mielőtt továbbviszik, erős fegyveres kísérettel őrzött öszvérkocsikon a földnyelven át, hogy aztán fölrakják **a** kincses hajókra, melyek átszállítják Spanyolországba.

— Félmillió font értékű arany. . . félmillió foiti értékű arany. . .

— Ezek **a** szavak szájról szájra szálltak. Dampier azt ígérte, hogy Panama kincsestáraiban soha sincsen kevesebb félmilliónál. Mindez néhány hét múlva **az** övék lesz. Ez **a** remény valósággal őrzöngést váltott **ki az** emberekből. Dampier tudja, mit beszél — mond

36

ták egymásnak —, **ő** a kalózokkal hajózott, mmdent tud, amit a spanyol aranyról tudni lehet.

Egyetlenegy dolog volt lényeges. Meglepetésszerűen kellett megtámadniuk a várost, ellenkező esetben őrséget találnak a falakon, az aranyat pedig elrejtik. Minden azon múlt, előbb el tudják-e érni Panamát, mint ahogy a hírük odaérkezik. Hogy ez sikerüljön, ott kellett hagyniuk a szigeten a felszerelést és a bajtársaikat, de ezáltal sikert érhetnek el, és jövőjüket egy életre biztosítva térhetnek haza.

Most partközeiben hajóztak, az Andok hófödte csúcsai kísérték őket egész március és április hónapban. Sikerült elcsípnüük néhány kisebb hajót, nagy sietve kimmoltak belőlük minden értékeset, de sohasem kutathatták át a hajókat alaposan, mert Dampier mindig sürgette őket; meg volt ugyanis győződve *arról*, mennél kevesebb időt vesztegetnek el útközben, annál nagyobb sikerrel léphetnek fel Panamában.

Az idő ismét tikkasztóan forróvá vált, amint az Egyenlítő átlépték, és elérték az elhagyott és **pusHta** Gálapa-gos-szigeteket. Április végén már meglehetősen megközelítették zsákmányukat. Észrevétlenül álltak meg **a** Panama-öböl csendes vizein, egy sziget mellett vetettek horgonyt, ahonnan könnyen megközelíthették a várost.

Dampier összehívatta a tiszteket, hogy kiadja parancsait.

Kiterítette eléjük a térképet, és jjiagyarázni kezdte terveit.

— Minél több emberrel kell támadnunk — mondta—, de nem kockáztathatjvtk meg, hogy őrség nélkül hagyjuk hajóinkat. Mr. Funnel — fordult a hadnagyához —, ön veszi át a *Saint George* parancsnokságát. Mr. Selkirk a *Cinq Ports* fedélzetén marad.

Alexander zavart és megnyugvást érzett egyszerre. Megzavarta, hogy kimarad a támadásból. Félig-meddig már maga is hinni kezdett Dampier terveiben. Mint mindenki másnak, neki is voltak álmai arról, hogy betör

37

a kincses kamrákba, ahol halmokban hever az arany.

Megnyugvása viszont természete óvatosabb vonásaiból eredt. Ezek még mindig azt súgták neki, hogy kevés reményük van a sikerre. Semmi kedve nem volt ahhoz, hogy Panama lázat lehelő mocsaraiban fejezze be az életét.

Ilyen gondolatok jártak **a** fejében, miközben Dampier **a** támadás részleteit magyarázta. **Ő** és Stradling fogják vezetni a két csapatot. Az egészben az a leglényegesebb — fejtette ki a parancsnok —, hogy minden észrevétlenül és **a** lehető legnagyobb csendben történjék. Ha a meglepetés az ő oldalakon lesz, megfutamtják a spanyolokat.

Miután az eligazítás véget ért, visszatértek a *Cinq Ports* fedélzetére, hogy megtegyék a szükséges előkészületeket.

Stradling kijelölte az embereket, akiknek vele kellett menniük, ellenőrizte **a** fegyvereket és a lőszert, **a** forgóágyút pedig felszereltette a hosszú csónak közepére. Selkirknek meg kellett állapítania magának; hogy kapitánya új tekintélyre tett szert ezekben az órákban. **Tcüán a** katona szerepére alkalmasabb volt, mint a tengerészére. Végre a partra szálló csapat összeszedte a fegyvereit, és lemászott a hosszú csónakba.

Néhány pillanattal később eltűntek a homályban.

A fedélzeten maradók nem tehettek mást, ültek és várakoztak. Egész este kártyáztak, éjszaka jót aludtak. Mindenki **az** aranyra gondolt, így aztán alig vették észre, hogy milyen csekély adagokat kaptak a reggeli osz-tá.snál. Csak Alexander tudta, hogy valójában milyen nehéz helyzetben vannak. A hajón levő élelmiszer utolsó darabkáit fogyasztották. **Ő** föltárta **a** helyzetet Dampiernek, de **a** parancsnok könnyedén túltette magát az aggodalmain. Vajon nincs-e elegendő élelmiszer Panamában? A kapitányban föl sem merült **a** kudarc gondolata.

Végül is — gondolta Alexander — a várakozás óráit

37

fölhasználhatják **a** készletek feltöltésére. Elhatározta, hogy partra száll egy csapattal, és átkutatja a szigetet élelmiszer után. Hama:rosan meg kellett azonban állapítaniuk, hogy ez nem a Jüan Fei-nández-sziget. A partok és az erdők tele voltak élőlényekkel — hangyákkal. Hatalmas oszlopokban masíroztak a homokban és az erdő aljnövényzete között. Hangyákon kívül nem találtak semmi mást, csak Lguánákat. A matrózok közül senki sem látott még soha ilyen hatalmas gyíkokat. Némelyik

olyan vastag volt, mint egy férfi alsókarja. Kétségtelenül jól éltek a hangyákból, de sem a hangyák, sem a gyíkok nem jelentettek táplálékot éhes tengerészek számára.

Vállalkozásuk mindössze annyi sikenrel járt, hogy egy banániát találtak az erdő mélyén. Alexander tudta, hogy ezek a zöld, savanyú gyümölcsök nem valami táplálóak, de legalább elverhetik velük egy-két órára az éhségüket. Leszedtek belőle, amennyit csak el tudtak érni, és a fedélzetre szállították, miközben Alexander a parton álldogált, s tétlenül nézegette, hogyan fal fel egy iguána egy egész bolyra való hangyát. Kiáltás riasztotta fel tétloiségéből. A hosszú csónakok visszatértek. Alexander rohanni kezdett a parton, beleugrott várakozó csónakjába.

— Látnak valamit? — kiáltotta, mikor a *Cinq Ports* mellé értek.

— Egy csónakot tele emberrel! — kiáltotta az őrszem.

— Nem jó — rázta meg Alexander a fejét. — Ha elfoglalták vojna a várost, nem térnének mind vissza, csak néhányan, üzenettel.

— Hacsak nem szerezték meg az aranyat, és nem kellett sietve menekülniük — kockáztatta meg egy matróz.

— Lehetséges — egyezett bele Selkirk. — Várnunk kell, míg az arcukat is látjuk. Akkor megtudjuk.

A hajón minden távcső a közeledő csónak felé meredezett.

Lassanként, amint a csónakban ülők arca kibon

38

takozott, a *Cinq Ports* matrózai némán odébb somfordáltak.

Mikor Stradling visszatért a hajára, az arca fekete volt a dühtől.

Selkirk megpróbálta megkérdezni, mi történt, de válaszként csak káromkodások sortüze zúdult rá. A történetet persze hamarosan elmondták az emberek. Találkoztak egy indián

kenuval, és néhány bolond rálőtt. A kenu elmenekült, és

fellármázta Panamát. Mindenki amellet kardoskodott, hogy

támadjanak, de Dampier már nem volt hajlandó.

— Elfoglalhattuk volna a várost.

— Sohase megyek többé csatába ezzel az emberrel, míg csak

élek!

— Ha egyáltalán visszatérünk Angliába, csak koldusként.

— Hála érte Dampiernek!

Dampier . . . Dampier . . . Dampier . . . Ezt a nevet mormogták

mindenfelé a hajókon. Olyan sokat ígért nekik! Most pedig itt

állnak szemben a semmivel, hiába szenvedtek, még ennivalójuk

sincs a hosszú útra egyéb, mint néhány banán. Éhesen és

kétségbeesve tértek nyugovóra, hogy másnap horgonyt szedve

továbbinduljanak. Arra is számítaniuk kellett, hogy hamarosan

.spanyol haditengerészek fognak vadászni rájuk.

Selkirk kora hajnalban ébredt, azonnal talpra ugrott a meglepetéstől, mert egy hajó horgonyzott közvetlenül mellettük. Az első gondolata az volt, hogy a *Saint George* közelítette meg őket az éjszaka, de nem! Testvérhajójuk ott állt most is, ahol tegnap. Ez **g** másik idegen volt. Emberek voltak **a** fedélzetén, gondtalanul járkáltak föl-alá. Világos volt, hogy tudomásul vették szomszédjukat, de meg voltak győződve, hogy spanyol hajó.

Közben matrózok jöttek fel **a** fedélzetre, és Selkirk megparancsolta nekik, hogy olyan természetesen mozogjanak, amennyire csak lehetséges, nehogy gyanút

39

keltsenek. Űzent Stradlingnek, aki — a tegnapról maradt düh kifejezésével az arcán — meg is jelent. Mikor észrevette a látogatót, nevetésben tört ki.

— Helyes, Mr. Selkirk, most ön következik — mondta. — Fogja a hosszú csónakot, és szállja meg a hajót. Hacsak egy pici szerencséje van, a spanyoloknak borotva lesz a kezükben kard helyett, nrükor ön niegérkezik.

A *Saint George is* ugyanakkor eresztett le egy csónakot. A spanyol hajó tengerészei szórakozottan figyelték, amint a két csónak közelebb jön, imég integettek is, mikor odaértek. Ekkor az angolok hirtelen egyetlen kiáltással kötélhágcsókat dobáltak föl a korlátra, és kardjukat foguk közé szorítva fölmásztak.

A spanyolok arcán hirtelen rémületté fagyott **a** mosoly.

Segítségért kiáltottak, néhányan fölrohantak **a** hajó belsejéből, de **a** támadók már fölértek, és **a** legénység szinte nem tudott eUenállást tanúsítani. Megkötözték őket a fedélzeten, a többit a függőágyból ráncigálták ki, és szintén megkötözték.

A kapitány jó képet vágott hajója elfoglalásához, átnyújtotta a kardját Mr. Funnelnak, és méltóságosan leült a kabinjában, míg **a** támadók átkutatták **a** raktárhelyiségeket. Élelmet találtak, rengeteg élelmet. Minden készlet, amelyre szükségük volt, most az ölükbe hullott. Liszt, cukor, brandy, bor. Jót nevettek, amikor hatalmas bődönökben még beföttet is találtak. Még gyümölcsölt is kenhetnek **a** kenyereükre! Az biztos, hogy sohasem voltak ellátva eddig Uyen nyalánkságokkal. Az élelem azonban nem minden. Hátha arany is van **a** hajón?

— Oro? — kérdezték **a** matrózokat. Ez volt az egyetlen spanyol szó, amit mindenki ismert. A spanyolok azonban csak a fejüket rázták.

— Oix? — kérdezték **a** kapitányt, de az csak a vállát vonogatta, és a kezét tárta szét.

— Oro? — kérdezték meg az ut^okat is, egyenként.

— Si. oro — felelte az egyik. Jelekkel és kiabálással

kiszedték belőle, hogy nyolcvanezer darab spanyol pénz van elrejtve a rakomány alatt, a raktár mélyén. Néhány perccel később már rángatták és lökdöstek a ládákat és a bálákat, de a feladat reménytelennek tűnt. Ha egyáltalán igaz volt ez a mese, az arany túlságosan is mélyre volt temetve ahhoz, hogy a hajó teljes kirakása nélkül megtalálhassák.

A hajón zsákmányóraéget hagytak, Funnel és Selkirk pedig elindult, hogy jelentést tegyen Dampier kapitánynak. Az egész tanács összegyűlt, és rájuk várakozott. Funnel átnyújtott egy jegyzéket az élelmiszerekről, amelyeket a hajón találtak, és elmondta a pénzről szóló mesét. Dampier átvette a jegyzéket, hang nélkül elolvasta.

Stradling szólalt meg először:

— Nem rakhatjuk ki itt a hajót. Lehet, hogy hajókat küldenek ellenünk, bármikor ránk törhetnek. Az öböl nyugati oldalán talán biztonságban lehetünk. Találunk ott esetleg egy csendes öblöcskét.

- — Ez a mese az elrejtett pénzről — mosolygott Dampier. — Már annyiszor hallottam. De egyáltalán, mi az a nyolcvanezer darab nyolcas arany? Azt csak nevezik orónak, de olcsó ezüst váltópénz! En félmillió fontot ígértem, és félmillió fontot fogunk szerezni!

Stradling fölugrott, és mindkét öklével az asztalra vágott.

— Te jóságos ég — kiáltotta —, már éppen elégünk van az ön ígéreteiből! Most már bizonyítania is kellene valamit! Dampier még mindig teljesen közönyösnek mutatkozott.

— Ennek a vállalkozásnak három célja volt. Az első: a La Plata-i hajók. Ezt elmulasztottuk. A második: a közép-amerikai spanyol partok kincses városai.

— Most már erre sincs semmi remény, s ez önnek

40

köszönhető — vágott közbe Stradling. — Most már minden váiost keményein védeni fognak ellenünk.

— Igen — mondta Dampier nyugodtan —, de még **itt** van a harmadik.

— A manilai aranygálya! — Stradling megdöbbsent.

— Éppen erről van szó! — értett egyet Dampier. — Kelet-India minden kincsét évente egyszer hajón szállítják át a Csendes-óceánon Amerikába, egyetlenegy hajón. Van még időnk arra, hogy ezt elcsípjük, és ez jelenti a félmilliót, ha nem többet, mégpedig fontban!

— Ön nincs eszénél — sziszegte Stradling. — Még egy francia kereskedőhajóval sem tudtunk elbánni, ön pedig azt akai'ja elhítenni velünk, hogy el tudjuk fogni a manilai aranygályát. Ügy

fel van az fegyverezve, mint valami tüskés sűn, és minden pillanatban felkészülten várja a támadást. Észre sem vesszük, s'már végünk.

Dampier dühös szemeket mei'esztett **a** másodkapitányra. Selkirk észrevette, hogy **a** parancsnok teljesen elvesztette az arányérzékét, de azt kellett látnia, legnagyobb csodálatára, hogy a többi tiszt ismét teljesen Dampier varázslatos hatása alá került.

— Mr. Stradling — jelentette ki Dampier —, az **a** szándékom, hogy elfogjam a manilai aranygályát. Nincs időnk arra, hogy kirakjuk ebből a spanyol hajóból ezt a vegyeskereskedést. Alexander szeme villant.

— Mint vitorlamester _ ragaszkodom, hogy engedélyt kapjak a Cinq Ports készleteinek feltöltésére, **a** hajó kirakására.

— Hát rakja, Mr. Selkirk — mondta Dampier egy kézlegyintéssel. — Egy egész nap áll rendelkezésére. Alkonyatig nem bocsátom el **a** zsákmányt.

— De a javak átraikása egy egész hetet venne igénybe, és gondosan el is kell őket raktározni **a** hosszú útra — tiltakozott Alexander.

41

— A zBákmányt alkonyatkor elbocsátom! — üvöltötte Dampier. — Most pedig kifelé innen mindenki! Egy szót se akarok hallani többé a parancsaim ellen!

Stradling arca eltorzult a dühtől, amint ott állt Dampier asztalánál.

— Már itt sem vagyok — viczorogta —, de nem a magam akaratából távozom. Nem indulok el a hajómmal ilyen reménytelen vállalkozásra az aranygálya után. Mi a magunk útján fogunk járni.

— Akkor ön elveszíti a királynő megbizását — felelte Dampier.

— Kalózzá válik, és ha elfogják, fölakasztják, mint a kalózokat.

— Mindig is a pokolba vágytam. Szerettem volna az ördög prédikációját hallani — mondta Stradling keserű nevetéssel. — Mr. Selkirk, ön kivel hajózik? Velem vagy Dampier kapitánnyal? Senkit sem viszek magammal akarata ellenére.

Alexander egyiktől a másikhöz fordult. Nem szerette Stradlinget, de Dampier álomvilágban élt, képtelen volt cselekedni.

Halványan elmosolyodott, az ajka céltalanul remegett.

— önnel megyek, Mr. Stradhng — felelte Alexander halkan.

Hallják? — kiáltotta Stradling, hátralökte a fejét, **és** úgy nevetett. — Ez a derék skót jobban utál engem, mint bárki emberfiát ezen a földön. Mégis velem tart. Miért, Mr. Selkirk?

— Csak azért, mert azt hiszem, önnek van igaza — mondta Alexander.

Dampier a tisztjeihez fordult.

— Ki tart velük? — kérdezte. Senki sem mozdult. — Mondják meg a legénységnek, mindenki választhat, melyik kapitánnyal tart. Mi északra hajózzunk, hogy elfogjuk a manilai aranygályát, ön merre tart, Mr. Stradling?

— Délre — felelte kurtán.

— Délre, a spanyolok börtönébe. Az inkvizíció né

42

hány rendkívül kényelmes börtönt tart fenn! — rikoltotta Dampier.

Stradling sarkon fordult, és kilépett a kabinból. Selkirk a nyomában.

7.

A két hajó elindult, mindegyik a maga útján. Alexander figyelte, hogyan tűnik el a szeme előtt a *Saint George*, és szomorúságot érzett a hajón levő emberekért. Elindultak a manilai aranygályá után. Maga Francis Drake is kétszer megfontolta volna, mielőtt ilyen egyenlőtlen küzdelemre vállalkozik, és Dampier nem volt Drake. Ha valaha visszatérhettek Londonba, végig kell hajózniuk a hosszú csendes-óceáni útvonalat, Dampier azonban megtagadta, hogy ellássák a hajót mindazokkal a készletekkel, amelyek ezt a hosszú utat elviselhetővé tették volna. Az emberek éhhalálra vannak ítélve a végtelen óceánon. És az a néhány, aikinek sikerül visszaérnie? Azzal a százalmas zsákmánnyal a kis kereskedőhajókról? „Nincs zsákmány, nincs fizetség” — ez az elv most visszaütött rájuk.

Sivár kilátások vártak a *Saint George*-ra. kétségtelenül, de legalább a tengerészek számára volt egy halvány reménysugár. Néhányan talán elérik Londont sok-sok szenvedés után. De mi lesz a *Cinq Portsáén* Kilencven tonna pusztuló faanyag úszkál a Csendes-óceánon. **Arra** gondolni sem lehetett, hogy keletre forduljanak, nekivágva a hatalmas nyílt tengernek, amely a Fűszerszigetektől elválasztotta őket. Délnek hajózni pedig és a nyugati útvonalat választani a Hoom-fok körül, lehetetlennek látszott. Foglyok voltak, mint az egér a csapdában.

Stradling azzal tartotta jó hangulatban a legénységet, hogy egy pompás hajóról mesélt nekik, amelyet majd elrabolnak a spanyoloktól, de Selkirk látta, hogy Strad

42

ling maga sem hisz ebben, hiányzik belőle Dampier képessége az öncsalásra. A harminc tengerész, aki a hajón maradt, sohasem lesz képes arra, hogy megfelelő hajót zsákmányoljon, elég nagyot ahhoz, hogy hazaszállíthassa őket. Ha megpillantották egy-egy kereskedőhajó vitorláit, távol kellett tartaniuk magukat tőle, saját biztonságuk érdekében. Csak

néhány parti vitorlást támadhattak meg és foszthattak ki, és ha ilyennel nem találkoztak, indián falukat kellett megtámadniuk éjszakánként

így éltek öt hónapon át egyik napról a másikra. Dampier gúnyolódása valóra vált: kalózhajó lett belőlük. Eredeti megbízásuk szigorú szaibályokkal járt: csak a királynő őfelsége ellenségeit rabolhatták ki, de ezt is csak szigorúan megszabott előírások szerint. A *Cinq Ports* legénysége most ott és azt rabolt, amit éppen tudott. A matrózokból kiveszett a civilizáció minden nyoma, és Stradling sem volt különb a többinél, nagyon is beleillett volna egy kalózbandába.

Ahogy a hetek múltak, Selkirknek észre keUett vennie, hogy az emberek már nem is gondoltak a hazatérésre. A kapitánytól lefelé mindannyian csak a jelennek, a percnek éltek. Mindaddig, amíg a *Cinq Ports* hajózni tudott, és volt élelem, hogy megtölthessék a hasukat — más kívánságuk nem is volt —, Alexander úgy érezte, csapdába került. Lehet, hogy a többiek elégedettek ezzel az étellel, de ő nem ezért hagyta el Largót, nem ezért szállt tengerre. Mint vitorlamester most is rendszeresen ellátta a munkáját, éppen olyan pontosan, mint valaha, az arca sem árult el semmit a lelkében kavargó szenvedésekből és keserű gondolatokból. Egyre gyakrabban merültek fel largói képek a tudatában. Emlékezni próbált arra, vajon miért is akarta elhagyni az otthonát, de az akkori ellentétek már elhomályosultak benne. Csak azt tudta, hogy a hazai kikötő és a fife-i skót dombok jelentik a kívánt békét és biztonságot, ele

43

ven ellentétét eomek **a** lidérces utazásnak, kalózzokkal **és** roncshajóval.

Szinte eszelősen kutatta, hogyan lehetne valósággá tenni álmát a hazatérésről. Valóban arra lenne ítélve, hogy a Csendes-óceánon pusztuljon el vagy egy spanyol börtönben? Nem tudott belenyugodni **a** reménytelenségbe. Lassan-lassan **a** reménykedésnek egy szikrája ébredt a tudatában. Ha talán rá tudná venni Stradlinget és a legénységet egy utolsó kísérletre, talán teljesen újjá tudnák építeni a hajót. Ki kellene cserélniük az egész padlózatot, a pusztuló gerendáikat. Ez a momka legalább két-három hónapot venne igénybe, nehéz mvmka volna, de nem lehetetlen. Mennél többet gondolkozott rajta, annál jobban kezdett hinni benne.

Stradlinget nem lehetett érvekkal meggyőzni, Alexandernek finomabb eszközökhöz kellett folyamodnia. Cselt keUett vetnie, és megvárnia az eredményt. A kapitány gondolataiban kellett kiformalja az eszmét, hogy végül úgy tűnjön, ő találta ki.

— Talán — jelentette ki végül is Stradling —, talán menetképes& tudnánk tenni ismét a hajót. De hol lehetne ezt megcsinálni? Van valami olyan hely, ahová nem ér el a spanyolok keze, ahol megszerezhetnénk a faanyagot és a szükséges élelmiszereket is?

Alexander szíve boldogságban úszott. Végre elérte a célját!

— Van ilyen hely: a Jüan Femández-sziget. Fölvehetnénk tartalék vásznainkat és az otthagytott embereket is, hiszen mindkettőre nagy szükségünk lenne.

— A Jüan Femández-sziget. Igen, ez a megfelelő hely. Mennyi idő alatt juthatnánk oda?

— Tán három hét kell hozzá.

— Lehetséges volna? — nézett rá Stradling komolyan. — Nem sokra képes már ez az öreg teknő, ugye?

— Csak az Ūr a megmondhatója — felelte Alexan

44

der. — De ha el kell süllyednünk, legalább süllyedjünk el úgy, hogy valamilyen cél felé tői-ünk.

Stradling elmagyarázta a legénységnek a tervet, a hangulat ismét javult egy kicsit. Selkirk azonban tudta, hogy ez csak szalmaláng, azon tűnődött, mi történik, ha rájönnek, mennyi nehéz, gömlesztő munkával jár mindez.

A lelkesedés valóban még hamarabb lelohadt, mint ahogy várta.

A Jüan Femández-szigeten csak két ember várta őket a parton.

Elmondták, hogyan tért vissza a szigetre a francia kereskedőhajó, hogy kijavítsa a harcban kapott sérüléseit. Az öt angol tengerésznek nem volt ideje, hogy a vitorlákat és a kötéltet elrejtse, tétlenül kellett nézniük, hogyan hordják föl mindezt az ellenséges hajóra. Három közülük el is ment a franciák táborába, elfogták őket, és fogolyként magukkal vitték.

A legjobban az zavarta meg a két tengerészt, hogy megpillantották a *Cinq Ports* kutuját a parton. Azt tudták, hogy a kutya nem maradt a szigeten; hogyan került hát akkor át a francia hajóra? Csak egyetlen magyarázatot találtak erre. A *Cinq Ports* bizonyára éLsiülyedt. Azt is lehetségesnek tartották, hogy a francia hajó belsejében ott hever a legénység lánkra verve, de azt is, hogy csak a kutya élte túl a pusztulást. Mikor aztán nem jött értük a *Cinq Ports*, feltételezésüket bizonyosnak vették. Most nagyot nevettek, amikor meghallották, hogy a kötél elszakadt, és a kis csónak ott maradt egyedül a széles óceánon. Nem kétséges, hogy a franciák is jól mulattak a rémült angolon, aki egy kutuját szorongatott a mellén.

Alexandernek gyakran eszébe jutott a halottnak hitt ember arca. Nagyon örült, hogy él, és a kutujának is nagyon örült. Ez persze csekély vigasz volt a sok veszteséért. Főként a vásznat

és a hajókötélzetet sajnálta. Látta, hogy az emberek milyen szemekkel bámulják a szakadozott vitorlákat, és tudta, milyen kérdések merül

45

nek föl beimük. Vajon ezek a megviselt vásznak képesek lesznek a *Cinq Ports-t* eljuttatni a Hoom-fokon túl, van-e értelme eimek a nagy munkának, hogy a hajót teljesen újjáépítik, amikor a reanány ilyen csekély? Amikor a bajtársakkal való találkozás első örömei lecsendesültek, a legénység isonét apátiába süllyedt.

Stradling soha tpbbé nem enűitette a tervet. Lándzsával a kezében az esetlen oroszlánfókákat döfködve és szurkálva töltötte napjait. Az emberek élvezték a friss élelmet, a tiszta vizet és a pompás pihenőt. A kapitány és a legénység egyaránt meglegedett azzal, hogy a pillanatnak éljen, a jövőre nem gondoltak.

Alexander igyekezett Stradlinget egyszerűen levegőnek venni. Ha sikerülne bebizonyítania az embereknek, hogy a feladat megoldható, talán őt követnék. Végigjárta a hajót, szinte deszkáról deszkára, de az eredmény nagyon lesűjtő volt. Mindenütt a pusztulás jelei. Ha az egyik helyen elkezdte a munkát, hol fogja befejezni? Még most sem adta meg magát. Ha legalább néhány embernek fel tudná gyűjtani a képzeletét, akkor Stradling vadászhat oröszlánfókákra, amennyit csak akar.

Tervei azonban egyetlen pillanat alatt megsemmisültek, amikor a kapitány egyszerre csak kijelentette, azonnal indulnak. A legénység természetesnek tartotta ezt az eseményt. Alexander mélyen megdöbbsenten áUt ott, ahogy kezdtek összeszedni a holmijukat a parton. Stradling megszervezte a hajóra való visszatérést, hol kiabálva, hol mosolyogva, teljesen érzéketlenül valóságos helyzetük iránt. Alexander önuralma hirtelen elpárolgott, és leszaladt a nyüzsgő tömeg kellős közepébe. — Tudják, mit csinálnak?! — üvöltötte. — A halálba hajóznak! Ha még egyszer látni akarják az otthoniakat, itt kell maradniuk a szigeten, és kéthónapi nehéz mxm-kával ki keU javítaniuk a hajót. így bármelyik pillanatban elsüllyedhet. Stradling a csoport közepébe rontott.

45

— Elfelejtette, Mr. Selkirk, hogy ennek a hajónak én vagyok a kapitánya?! — bömbölte. — Engedetlenségre akarja rávenni az embereket ?

— Igen, azt akarom! — Selkirk elfehéredett a diihlöl. — Azért jöttünk erre a szigetre, hogy újjáépítsük a hajót, ön most a23ért akar elhajózni, mert lusta dolgozni. Egyedül nem tud

hajózni. — Alexander kinyújtotta a karját a Cinq Ports felé. A hajó csendesen ringott az öbölben.

— Nem délre hajózunk, hanem északra. Ott vár ránk a zsákmány! — kiáltotta Stradling.

— Ne induljanak **el**, **ne** induljanak el... — könyörgött Selkirk a legénységnek. — Újjá kell építeni a hajót, és visszahajózni a Hoorn-fok körül. Ez az egyetlen remény.

Látnia kellett azonban, hogy szavainak nincs semmi hatása. A legénység **már** túl volt a reménykedésen, készek voltak követni kapitányukat, hogy megszerezzék a spanyol aranyat.

— Ha elindulnak, csak nélkülem indulhatnak! — kiáltotta Selkirk, és egész testében remegett a dühtől.

Stradling ajkán kegyetlen mosoly játszott.

— Itt hagyhatjuk magát, ha ezt választja. A Cinq Ports parancsnoka én vagyok. Én nem viszek lázadókat magammal.

— Nem teszem többé a lábamat az ön hajójára, még ha könyörögne is — jelentette ki Alexander.

Stradling egy pillanatig hallgatott, aztán körülnézett a néma legénységen.

— Nézzen körül — sziszegte —, senki sem könyörög. Hé — mutatott rá az egyik matrózra —, indulj a hajóra! Fogd Mr. Selkirk lábáját és kannáját... Igen, és itt hagyjuk a fegyverét **meg** lőszert és minden egyebet, amire szüksége lehet. No, siess! Indulni akarok.

Selkirk elindult a parton felfelé, hogy elkerülje a to-

vábbi vitát, még akkor is távolabb állt, mikor a csónak visszatért a ládájával.

— Mr. Selkirk — kiáltotta Stradling —, itt van minden holmija! A fegyverével szerezhethet élelmet, ameddig a lőporból futja. — Egy rúgással kinyitotta a ládát, és észrevette a bibliát, amelyet Alexander anyja adott, mielőtt a fia elhagyta Largót. Kivette. — Ha! Szentírás! Ha elfogy az élelme, igével is élhet. — Durván nevetett, és visszahajította a könyvet a ládába.

A csónak ott várakozott a parton. Stradling még egyszer a vitorlamesterre tekintett, de Alexander elkerülte a tekintetét. A kapitány beugrott a csónakba, és megparancsolta, hogy evezzenek a hajóhoz. Alexander úgy állt a parton, mintha földbe gyökerezett volna a lába. Nézte a vízbe merülő evezőket, aztán felkapta a fejét, és a hajóra nézett. A korlát mellett hosszú sorban tengerész társai arca... A legközelebbieket, akik majdnem barátai voltak. De az arcok közönyösek, sem barátság, sem ellenséges érzés nem látszott rajtuk.

47

Hirtelen nem bírta tovább. Rémület szállta meg. Elmennek! Hamarosan teljesen egyedül marad. A rémület legfelső fokán lerohant a partról, és a tengerbe vetette magát. Az evezősök hirtelen abbahagyták a csapásokat, Stradling azonban rájuk meredt szikrázó szemekkel.

— Ki mondta, hogy áUj?! — üvöltötte. Aztán a csónak farára támaszkodott. — Hogyan, Mr. Selkirk, megváltozott a véleménye? Mégis szeretne velünk jönni?

— AUjanak meg, kérem, álljanak meg! — sikoltotta Selkkk.

— Itt marad és megdöglik! — üvöltötte Stradling diadalmasan. A hajó korlátjára támaszkodó emberekre nézett. — Ez a büntetés a lázadásért. Kétszer is gondolja meg, aki velem akar dacolni! A víz már Alexander melléig ért. Már éppen azon volt, hogy beleveti magát, és a hajóhoz úszik, almikor hirtelen büszke göggyözte le rettegését. Visszafordult, kicsörtetett a vízből, és lassan sétálni kezdett a parton, majd leült a ládájára, és figyelte, amint a hajó kifeszíti a vitorláit, és lassan, méltóságteljesen kicsúszik az öbölből. Még akkor is ott állt, amikor a *Cinq Ports egyre* távolabb és távolabb szelte a habokat, és végül lassan teljesen eltűnt a látóhatár peremén.

47

A SZIGET URA

1.

Alexander napnyugtakor még mindig mozdulatlanul ült tengerészládáján. Egész délután le sem vette a szemét a Csendes-óceán háborgó hullámairól. Valami ősi tengerészösztön kötötte a tengerhez, az agya kába volt, szinte megbűvölte a

hullámverés, amely fáradhatatlanul csapkodta előtte a partot. Nehéz helyzetének felvülanó képei jöttek és mentek tudatában, mintha ébrenlét és álom között hullámszökevénye.

Hirtelen reszketés fogta el testét, és agya ismét élesen és világosan működött. Az árnyékok hosszabbodni kezdtek a parton. Még nem volt hideg, ő m[^]is reszketett. Olyan hosszú ideig ült ott mozdulatlanul, hogy izületei megmerevedtek. Nehézkésen áUt fel, és igyekezett vissz-szatériterini az életet a tagjaiba. Lepillantott a lábaira, és most vette csak észre a tárgyakat, amelyek szétszóirva heverték körülötte.

„íme, ez minden vagyonom” — az első határozott gondolat megformálódott agyában. Amikor azonban a tárgyakra nézett, úgy érezte, nincs semmi közük hozzá. Csak a parton szétszórt roncsok voltak ezek, mindenféle holmi, amit egy hajó hagyott itt; kikötött a szigeten, aztán ismét elment. Csak egy darab roncs volt maga is, a víz felszínén hanyódott, és aztán a partra sodródott ezekkel a tárgyakkal együtt.

Ismét reszJketés jött rá, ée ahogy érezni kezdte a testét, éhes lett. A tengerészláda mellett egy mocskos

48

rongyba tekert csomag hevert, bizonyára élelem. Lehajolt, kibontotta: tengerészkétszersült és kecskehús volt benne. Beleharapott a kétszersültbe, de egészen száraz volt, és úgy érezte, elszív minden nedvességet a szájából. Megpróbálta lenyelni, de összeszorult a torka, ki keUett köpnie.

Ismét úgy érezte, hogy félelem tölti el. Ennie kell, aki élni akar, annak ennie kell. Belevájta fogait a húsba, hogy egy harapásra valót tépjen belöle. Kétségbeesetten rágni kezdte, de a hús szilárd gombóccá formálódott a szájában. Végül mégis lekényszerítette, de képtelen volt még egy falatot lenyelni.

Egy marék kétszersült és egy darab hús! Ránézett a rongyba csomagolt élelemre, és megértette, hogy ez mindene, egyetlen napi élelem, aztán mi lesz? A válasz ott hevert a lábainál kézzelfoghatóan. A fegyverét gondosan odarakták, mellette puskapor és lövedékek. Tegnap történt, hogy vadászni volt ezzel a puskával, és egy kecskét ejtett el? Képes lesz-e vajon most is használni a fegyverét, most, amikor az élete függ tőle? Tele volt aggodalommal. Amikor tegnap vadászni volt, még bízott magában. Ma már ki ő? Senki. Még abban sem volt biztos, hogy jól tudja fogni a puskát. Idegennek érezte a kezében.

Vadásznia kell, ölnie kell az élelemért. Ezt újra meg újra elismételte magában. De meddig vadászhat vajon? Elökotorta a lóporos zacskót, és fölemelte. Legfeljebb egy fontnyi volt benne. Mit fog tenni, ha elfogy? Elhessegette magától ezt a gondolatot.

Sohasem fog elfogyni! Sokkal előbb ideérkezik majd egy hajó. Egy font puskapor azonban nem tart nagyon sokáig. Mielőtt megbirkózott volna ezzel a gondolattal, hirtelen egy másik kérdés rohanta-meg. Nem ehet nyers húst! Fölcsapta a láda fedelét. A tűzszerzám! Volt tűz-szerzáma, biztos volt benne, hogy aládában hagyta. Vagy talán kivette, vagy ellopta valaki? Kétségbeeset

49

ten turkálni kezdett, ö&szeszórta a láda tartalmát. Végre a kezébe akadt, fémes volt és kemény a ruhanemű között. Nagy megnyugvás szállt rá: nem marad tűz nélkül. A tűzön megfőzheti az élelmét, de'ezt a mxmkát holnapra hagyja. Ma este nem keU főznie. Elment az étvágya. A tűz azért kellemes volna. Szüksége van melegre és barátságos környezetre, tudta, hogy tüzet kellene gyűjtania, de volt benne egy erősebb ösztönzés, amely visz-szatartotta.

Ha tüzet akar gyűjtai, be kell mennie a fák közé, hogy tüzelőt gyűjtsön. Valamilyen oknál fogva nem tudta elhagyni a partot, úgy érezte, itt keU örködni, amíg még világosság van. Ismét leült a ládára, és némán bámult ki a tengerre. A látóhatár éles vonala lassan elhomályosult, a víz kék színe lassan szürkére változott. Mikor a sötétség fokozatosan beborította a szigetet, ő még mindig ott ült, míg végül nem látott mást, csak a bukó hullámok habját, amelyek kérlelhetetlenül csapkodták a partot.

Később már csak a fák csúcsának vonalát tudta kivenni az éjszakai égbolton. A szél szelíden egymáshoz sűrölte a fák leveleit, és ez a zizegő hang összekeveredett az erdő felől a tengerbe folyó patakok csörgedezé-sével. Szomjas, de már túlságosan sötét van ahhoz, hogy forrást keressen. Allatok csörtettek az erdők füvei között, zsákmányra vadászva, és néha egy-egy éjszakai madár rikoltozott. A sziget az övéké volt. Mikor emberek jártak itt, visszahúzódtak, mint akiket otthonukban zavarnak meg, de most, hogy a hajó elment, visszatértek, és ismét birtokba vették birodalmukat.

Minden mozgás megremegtette Alexander szívét. Köpenyt húzott elő ládájából, és beleburkolózott, mintegy megnyugtatósul. Ezek a teremtmények nem voltak ellenségesek iránta. Heteket töltött a szigeten emberek csapataival, és soha, egyetlenegyszer sem láttak veszedelmes állatot. Semmi sem árthat itt neki. Az ösztönök

49

azonban harcoltak benne az értelemmel. A sötétség vad félelme, amely hosszú ideig rejtőzve lappangott benne, most ki akart törni belőle.

Hirtelen egy új zaj arra kényszerítette, hogy szorosabbra húzza magán a köpenyt, izmai megfeszültek. Távolabb, lent a parton egy oroslánfóka kezdett üvölni. Még egy és még egy csatlakozott hozzá. A csendes éjszaka mitha megsokszorozta volna a hangot, míg végül Alexander úgy érezte, hogy olyan a feje, mint egy üi-es terem, amelyben az üvöltés vég nélkül visszhangzik.

Az esze még mindig kétségbeesetten küzdött a rettegés ellen. Hiszen ezek tehetetlen, esetlen lények. A reggeli világosság teljes tehetetlenségükben mutatja majd meg őket. De ez a hátborzongató, iszonyatos kórus esztelen félelemmel töltötte meg Alexandert. Mintha ezek az állatok vad ellenségességüket üvölnének ki az emberek iránt, akik lándzsákkal vadásznak rájuk, és ott hagyják őket vérezve a tengerparton.

összekuporodva feküdt egész éjszaka, igyekezett aludni, amennyire tudott, de vad álmai csak növelték ébrenléte félelmeit. A lidércnyomásos álom elmerült az ébrenlét lidércnyomásában. Ha legalább a tengert láthatná, talán el tudná viselni. Az éjszaka ellenség volt, elzárta a tengertől, és még az oroslánfókáknál is tehetetlenebbé tette.

Ahányszor csak fölserkent, erőltette a szemét, hogy legalább egy csLlanást vegyen észre a víz felszínén. Végül, mikor már nem volt nyugta többé, felállt, és úgy figyelt, ameddig az ég el nem kezdett világosodni, és a hullámzó tenger végre kibukkant a homályból.

Mit is keresett a tengeren? Többször feltette önmagának ezt a kérdést, de válaszolni nem tudott rá. Talán élt benne az a képtelen remény, hogy a *Cinq Ports* visszatér, és ismét fedélzetére veszi, de ezt a gondolatot ellökte magától. Stradling már bizonyára el is felejtette. De egyébként is, még ha megenyhül iránta, és visszatér

50

érte, Alexander nem volt biztos abban, hogy újra a hajó fedélzetére lépne-e. A *Cinq Ports* el fog süllyedni. Egy nap, egy hét vagy egy hónap múlva. A soi-sa meg van pecsételve.

Tudta, hogy nem remélhet gyors segítséget. Dampier sok száz mérföldnyire van innen északra, talán már **a** hatalmas Csendes-óceánon hajózik, és Alexander tudta, hogy itt **a** spanyol vizeken nincs egyetlen angol hajó sem. Ha hajó tűnne fel **a** látóhatáí'on, szinte biztosra veheti, hogy ellenség. Amióta csak az eszét tudja, számtalan történetet hallott a spanyol inkvizícióról. Nem! Inkább ezer ilyen éjszakát tölt el, mint hogy megadja magát! Mért kell hát mégis a tengert figyelnie? Csak azt tudta, hogy nincs más választása. Dolgozott benne **a** tengerészek ösztöne, **a**

tengerészeké, akik nem mernek végképp megválni az egyetlen elemtől, amelyet egész lényükkel ismernek, a csontjuk velejével is éreznek. Ha a szigetre gondolt, úgy érezte, egyedül van. Körüljárhatja, felkutathatja dombjait, völgyeit, de nem találhat senki emberfiát. A tengerész azonban soha sincsen egészen egyedül a tengeren. Valahol, a látóhatár felett mindig vannak hajók. Ez a tenger ugyanaz, mint amelyik Largónál mélyen benyúlik a Keil Burnbe, mikor a dagály emelkedik az öblöcskében. Ez a végtelen víz kapcsolja őt hozzá az élők országához. Ameddig nem fordítja el a szemét róla, mindig hihet abban, hogy Alexander Selkirk egyszer még ismét része lesz a világnak.

A hajnali ködök eloszlottak, és kibontakozott az üres óceán. Alexander talán sohasem pihent ilyen keveset, most azonban a világ zajai behatoltak a tudatába. Legelőször a víz hangja vált külön, ez erősebb volt minden másnál. Szomjas volt, egész éjszaka szomjazott. Emlékezett az ei-dó friss patakocskáira, és most nézett először a parton végig, s meglepődött, hogy mennyire ismerős a táj. Szaladni kezdett a parti kavicsokon át, le-

51

térdelt a víz mellé, és merített a tenyerével. Szájához emelte a vizet, de még ivás közben is a tengeren függött a szeme. A bibliai Gedeon emberei ittak így, emlékezett, hogyan mesélte a pap ezt a történetet az iskolában. Azok a férfiak úgy emelték a vizet a szájukhoz, hogy közben egy pillanatra sem vették le szemüket az ellenségről. Most már ő is tudta, hogy igazán mit jelent örködni.

Huszonnégy órája alig evett valamit, mégsem érzett éhséget. Visszatért oda, ahol a holmija hevert szétszórva, és kigöngyölte a rongyot. Kétszersült és hús! Ezt nem kívánta. Ha egyszer majd a kétszersült elfogy, nem izlelheti többé a liszt ízét. Egész életében természetes tartozéka volt étrendjének a liszt; azon gondolkodott, mennyire fog most hiányozni neki.

Nem kívánt enni, de tudta, hogy el kell mennie, ételmet keresni magának. Megvolt hozzá minden eszköze: fegyver, kés, tűzszeres, üst. A sziget szinte nyüzsgött a kecskéktől, nem keUett mást tennie, mint erőt vennie önmagán, és pompás ételmet szerezhet. Elhatározta, hogy vadászni indul.

Először a piiskaport és a golyókat kellett előkészítenie.

Leguggolt a parton, és nagyon óvatosan kimérte a port, hogy egy szemnyi se menjen kárba. Mikor mindennel kész volt, fogta puskáját, és fölmászott a parton a fák irányába. Hamarosan a bokrok között csörtetett, fegyverét lövésre készen tartva.

Igyekezett figyelmét az -- előtte levő ösvényre összpontosítani,

de amint egyre távolabb vánszorgott a parttól, érezte, hogy vad félelme tölti el. Ha eltéved, talán sohasem talál vissza a parthoz többé. Hiába mondta magának, hogy ez teljesen éi'tel-metlen, hiszen többször behatolt már a sziget belsejébe anélkül, hogy egy pillanatig is félelmet érzett volna.

Félelmét leküzdve kényszerítette magát a továbbhaladásra, és miközben ment, hallgatózott, egész idő alatt hallgatózott.

Hirtelen zörgést hallott a bokrok közt, 72 és egy kecske ugított ki eléje. Alexander azonban nem volt eléggé gyors. Fölemelte a fegyvert, és tüzelt, de már későn. Az áUat elmenekült, és Alexander ott állt mozdulatlanul, lihegve, kimeredt szemmel.

Most is hall-galózott: vajon miért lepte meg annyira ez az állat? Most, amikor elfutott, ő még most is csak hallgatózott.

Igyekezett még erősebben fülelni: úgy érezte, hiányzik valami.

Igen, a tenger. Nem hallotta a tengert. A félelme hirtelen ismét elborította, és visszafordult. A kecskék kalandozhatnak a szigeten kedvükre, de neki vissza kell térnie a partra, amilyen gyorsan a lábai csak vihetik.

Csipkebokrok szaggatták meg ruháját, amint hanyatt-homlok gázolt át rajtuk. Végre kibukkant a bokrok közül, futott a parti kavicsra, míg végül ott állt a víz mellett.

Vad félelme lassan alábbhagyott, mikor a szeme a habok ismei-ös látványán nyugodott. A víz ütemesen mosta a partot.

Nem tudott vadászni. Talán később eljön majd az idő, amikor meggyengül benne ez a szörnyű vágy a tenger után, de addig tudomásul kell vennie, hogy nem tud vadászni.

Szerencsére volt élelem a közelben is. Nem messze tőle egy teknős napozott a homokban. Londonban a teknős a gazdagok csemegéje, itt most egy hajótörött ebédje lesz. Hátára fordította, aztán hozzáfogott a tűzrakáshoz. Száraz gallyat gyűjtött, letépett néhány kéregdarabot a fákról. Aztán szikrát csiholt, és fűjni kezdte a taplót, míg lángra nem lobbant. Hamarosan lobogott a tűz. Vizzel töltötte meg az üstöt, és elhelyezte a lángok felé.

A teknős héja keményebb volt, mint várta, de végül sikerült egy nagy kővel feltörnie. Előhúzta a kését az övéből, felvágta a puha húst, és beledobta a forró vízbe, figyelte, hogyan kezd gyöngyözni. Az üst ügyetlenül állt az izzó parázsban, keményen kellett dolgoznia, hogy a tűz ki ne aludjon.

52

Mikor úgy gondolta, hogy a teknős imegfőtt, fogta a kését, és fölszúrta vele egy kis darabot, fűjkorászta egy ideig, aztán a ^jába vette. Gazdagok számára való ingyencség! Alexander arcát utálat torzította el. Az ingyencek meg nem ennék zöldség, fűszerek és só nélkül. Nyálkás volt és utálatos. Az étvágya eltűnt, de tudta, hogy ennie kell, és lekényszerítette a teknőshúst. Végül mégis

úgy érezte, nem evett semmit. A teknős és a víz nem volt elég egy férfi gyomrának. Evett egy kétszersültet, most nagyon jólesett, élvezte az étel ízét. De a kétszersült hamar el fog fogyni. Akkor aztán nem lesz más reggelk-e, ebédre és vacsorára, csak teknős, esetleg néha egy-egy rák. Vajon életben marad-e ilyen étrend mellett?

De egyáltalán, minek is él tulajdonképpen? Van-e értelme tovább folytatni a küzdelmet? A tenger itt van előtte, szélesen & végtelenül. Miért nem Veti bele magát, és miért nem úszik, ameddig végül már nem bírja tovább? Vajon nem mindegy-e? A tenger hívta, kísértette, csábító nyugalmat és békét kínált. Ez az érzés éppen olyan gyorsan távozott, ahogyan jött, de megdöbbenetette és megrémítette Alexandert. Még huszonnégy órája sem volt egyedül, s **máITS** a legmélyebb kétségbeesésbe esett. Meddig élhet így? Meg kell próbálnia szembenézni minden egyes nappal, órával, perccel. El kell kergetnie tudatából ezt a rettenetes magányt, amely minduntalan elborítja.

2.

Szeptember után jött október, és egyre melegebbek lettek a napok. Olyan volt az idő, mint a tavasz a Földközi tengeren, és a sziget élete folyt tovább zavartalanul. Alexander életereje azonban lassan elszivárgóit, és ahogy egyik nap vonzóldott a másik után, markáns

53

arca egyre jobban megnyúlt és beesett. Az undorító étel, amit magába kellett kényszerítenie minden étkezésnél, nem volt elegendő a gyomrának, és nagyon sokat szenvedett a hasmenéstől.

Nem volt semmi öröme az evésben. Azért evett, hogy éljen, és semmi másért. Most, hogy a kétszersült elfogyott, tésztákról és zöldfőzelékefcről álmódott, de mindenekfelett a sóra vágyott. A só valóságos rögeszméjévé vált. Meg volt győződve arról, hogy mindenféle ételmet el tudna fogyasztani, ha nem volna megfosztva ettől a fényűzéstől.

Aztán eljött az az idő, amikor nem tudott teknőshúst enni többé. Ennek a lottyadt húsnak a látványa, az üstből fölszálló illata, az ízetlen leves szörnyen undorító lett számára. Úgy érezte, inkább éhen hal, semhogy még egy falatot lenyeljen. Végigkutatatta a tócsákat a part mentén rákok után, ezeknek a túl erős íze legalább kárpótolta némiképp a só hiányáért. Tudta, hogy ez sem pótolja a kecskehúst, amely a sziget belsejében várt reá, de a nyári hónapokban nem mozdult a partról. Hiába próbálta meg többször is. Időről időre fölkerekedett, puskával a kezében, és elhatározta, hogy húst hoz a fazekába. Minden alkalommal mintha valami varázslat

történt volna vele, mintha megigézte volna a tenger szelleme. A tenger rabszolgája volt. Biztos volt benne, hogy megtörhetné ezt a büvkört, ha egyszerűen határozott léptekkel elindulna előre, és "nem törődne a háta mögött maradó tengerrel. De sohasem jutott nagyon messze, és a rettegés máris felébredt benn?, elhatalmasodott rajta, és visszakergette a tenger mellé. A tavasz után jött a nyár, a sziget megelevenedett, gyönyörű volt, de Alexander csak a saját lelki gyötrelmével törődött, és nem látott belőle semmit. Még egy természetétől fogva hallgatag embernek is szüksége van valakire, akihez napról napra szólhat néhány szót. Neki

54

pedig nem volt senkije. Ez a tény olyan szörnyű volt," hogy már-már nem tudta elviselni, és egyedül csak a tenger gyógyította meg, bár szolgaságában tartotta; A hullámok dübörgése a parton, csak ez tudta megnyugtatni kétségbeesése óráiban, mikor az öngyilkosság kísértésével harcolt. Az első éjszaka szörnyű élményei újra meg újra megisméltődtek. Amikor a meleg nyári napok rövidülni kezdtek, még mindig ott hevert minden holmija, ahova kirakták. Úgy látszott, az idő múlása semimit sem enyhít magányán.

Szeptembertől májusig életben maradt, legalább eny-nyit elért, de alig-alig ragaszkodott az élethez. Igaz, fizikai küzdelme az életéért csak most kezdődött. A Jüan Fernández-sziget elég délre feküdt ahhoz, hogy rövid, de szigorú tele legyen. Világos, hogy nem folytathatta így tovább az életet, szüksége volt valami fedélre a feje fölé, és nem ehetett tovább-a is csak azt, amit a tenger kínált. Beljebb kellett hatolnia, birtokba kellett vennie a szigetet, ha élni akart a következő hónapokban is. Elhatározta, hogy még egy kísérletet tesz a kecskék elejtésére. Most azonban óvatosabbnak kell lennie. Tudta, hogy ha túlságosan messzire megy, elfogja a rettegés, és akkor jó ideig nem mer még egyszer kísérletezni a vadászattal. Figyelni kezdte a fákat a part mögött. Néha-néha egy kecske jelent meg, és ő megkísérelt rálőni. Végül sikerült. Egy vén bak jött egészen közel hozzá, és Alexander lövése talált. Aznap este húst főzött. Ha egyszer már belekóstolt ebbe a fényűző életbe, nem tudott többé megelégedni azzal, hogy rákokat egyen. Ha azonban húst akart, utána'kellett járnia. Az ősz haladtával már odáig jutott, hogy egyre távolabb és távolabb mert hatolni a parttól befelé. Kezdte élvezni is a vadászatot; miközben a vad után cserkészett, teljesen elfoglalta magát, és nem volt ideje az önsajnálatra. Végül már élvezte is az evést. Mialatt a kecskehúst

54

elkészítette az egész napi vadászat után, éhséget éi-zett. Ez már nem az a kétségbeesett éhség volt, amely hirtelen eltűnt, mikor az étel elkészült, ez a cselekvő ember éhsége volt. IVlindent elkövetett, hogy vonzóvá tegye az étrendjét. Főbnásizott a magas káposztapálmákra, levágta gyenge leveleiket a lomb közepéről. Távobabb, a sziget belsejében több holdon répa termett, mely nyáron át szépen megnőtt, most csak be kellett takarítani. A kecskék és a répa abból az időből származtak, amikor Jüan Fernando és egy kis csapat spanyol le akart telepedni a szigeten. Ezek az emberek elmentek, de itt hagytak néhány kecskét, és elszórtak néhány répát. A kecskék Ls, a répa is idővel elszaporodtak, úgyhogy Jüan Fernando szigete a kalózok mennyországává változott, itt mindig kiegészíthették élelmiszerkészleteiket.

Nemcsak a kecskék voltak az egyedüli jövevények a sziget állatvilágában. Egerek is voltak mindenfelé. A szigeten kikötő hajóktól származtak, éjszaka másztak le a kikötéshez használt köteleken. A szigeten rengeteg ételmet találtak, és annyira elszaporodtak, hogy szinte mindenhol találkozni lehetett velük. Nem éltek persze teljes békében, mert természetes ellenségeik, a hajómacskák követték őket a partra, és ez a két fajta a szárazföldön is folytatta az elszánt ellenségeskedést.

Alexander lassan tudatára ébredt a sziget vonzó szépségeinek. Mintegy negyven négyzetmérföld csipkézett szikla és meredek völgy. Távobabb északon szigorú volt és vad. ^Töméntelen kecske kószált a pviszta sziklákon, de itt senki sem lett volna képes elejteni őket. A sziget déli része, amely Alexander partszegélyének háta mögött terült el, sokkal barátságosabb volt. A sziklák éles vonalát itt dús erdő törte meg, és kristálytisza patakok csörgedeztek lefelé a sziklás völgyekben, akárcsak egy tündérorszámban. Otthonos táj volt ez egy skót számára, bár a völgyoszorosok, melyeken át most éleket keresve

55
vándorolt, sokkal di-ámaibbak és gyönyörűbbek voltak, mint szülőföldjén.

Alexander nem vette észre, hogyan áramlott lassan vissza az erő a tagjaiba. A vadászat, az élelem elkészítése és elfogyasztása ébren töltött idejének nagy részét igénybe vette. Az étrendje most igazán egészséges volt, és amellet mozgott is eleget, de mindenekfelett egyre inkább visszatéi-t az életkedve. A leve-se egyre étvágy-gerjesztőbb lett. Ha sója nem volt is, utánanézhett, milyen fűszerféléket találhatna a szigeten. Megvizsgálta a sziget fáit és cserjéit, óvatosan megízlelte a termésüket, és úgy találta, hogy két különböző vadon termő bogyóból elég elfogadható borsfélét lehet készíteni. Felhagyott

azzal, hogy olyasmikre vágyjon, amije nincs, tudta, hogy most már sokkal jobban táplálkozik, mint **a** legtöbb tengerész a hajón. A teste megeiősödött és megizmosodott, olyan lett, mint valami atléta. Mire a májusból jtinius lett, egyre jobban kibékült magával. Ott ugrándozott a sziklák között, kezében a puskájával, vagy cipekedett visszafelé a partra, az elejtett kecskével a vállán.

Csák az éjszakáktól félt. Éjszaka nem volt mit tennie, **és** a sötétség órái végtelenül hosszúnak tűntek. A régi magányézés **és** rettegés mindig vissza-visszatért hozzá ezekben az órákban, **és** még mindig küzdenie kellett a szörnyű kísértéssel, hogy megölje magát. Gyakran meg azért nem tudott elaludni, mert az eső átáztatta ruháját.

A legrosszabb hónapok még csak ezután következtek. Ideje volt, hogy elhagyja kezdetleges tanyáját, és valami tartósajbbat építsen magának, beljebb a szigeten. Hagytak neki egy baltát is, eddig nem sok hasznát vette, de most komolyan szüksége volt rá, fákat kellett kivágnia, hogy kunyhót csináljon.

Mindenekelőtt azonban bele kellett nyugodnia, hogy minden lehetőséggel számolva is, hosszaiabb időt kell töltenie a szigeten, legalább

56

is elég hosszút ahhoz, hogy érdemes legyen aiz építkezés fáradalmait elviselnie.

Kiválasztott egy helyet, amely védve volt az élénk szelektől, egy meredek domb tetején, **a** part fölött. Gondja volt arra is, hogy ne taposson ki szembetűnő ösvényt, bár kevés eshetősége volt, hogy az idetévedő spanyolok rátalálnak **a** tanyájára. Tisztást vágott ki, és hozzákészült az építkezéshez.

Legelőször néhány póznát vágott, összekötözte őket, így megalkotta a kunyhó vázát. Azután gallyakat font a vázba, mindaddig, amíg fedél nem borult a feje fölé. Ha jobban megfigyelte volna szülőfalujában **a** zsúp-készítőket, most jobban sikerült volna kunyhója tetejét vízbiztossá tenni. Megtett mindent, amit tudott, az eső mégis megtalálta az útját a tetőn keresztül. Nyáron nem sokat számított, ha éjszaka átnedvesedett, mert napközben megszáradt; de most, hogy közeledett **a** tél, reszketett a hidegtől, ahogy az esővíz csöpögni kezdett a tetőről, és lassanként átáztatta kabátját és ingét. Valahogy meg kell csinálnia **a** tetőt, hogy **a** víz ne hatoljon be. Körülnézett, hátha talál valamit, ami megfelel a célnak. Végül eszébe ötlött **a** megoldás. Ha megölt egy kecskét, meg kellett nyüzsnia, hogy a húsát megfőzhesse, és a bőrök ott heverték halomban, ahová félrelökte őket. Ha ezeket ki tudná készíteni — gondolta —, szárazon tarthatná velük **a** kunyhóját. Leguggolt a

földre, a bőrök mellé, és gondosan tisztára kaparta valamennyit a késével. Aztán kifeszítette és megszáritotta őket. Néhány nap múlva készen volt vele. Helyükre erősíteni a bőröket, ez ismét nehéz feladat elé állította. Nem volt mivel odai-ögzítse a bőröket a kunyhó külsejéhez, hogy ne fújja el a szél. Nem tehetett tehát mást, mint hogy belefonta őket az ágak közé belülről, mintegy bélésszerűen. Mikor befejezte, az egész nagyon kezdetlegesnek látszott, és a kunyhóban erős bórszag terjengett. No de hát senki sem fogja helyszíni szemlén

57

ellenőrizni, és a legfontosabb az volt, hogy a víz ne Itid-jon behatolni.

Az első kunyhó elkészült. Itt fog aludni. A tengerészládát is beciipelte, hogy a tartal|rnát megvédje az időjárás ellen. Most már kedve tellett abban, hogy minél nagyobb kényelmet biztosítson magának. Hamarosan hozzálátott egy másik kunyhó építéséhez. Ezt konyhának szánta, hogy legyen hol megfőznie az ételét, és kényelmesen ennie. A sült hús nagyon kellemes változatosságot hozna levesei és főtt húasai után, nyársat készített hát magának a tűzhely fölé, hogy ülve kényelmesen forgathassa a kecskehúst, míg csak finom aranybarnára nem sül.

Most már védve volt a tél szigorúsága ellen. Mikor egy reggel arra ébredt, hogy vékony hóréteg telepedett a fákra, felszithatta a tüzet, és felmelegíthette elgémberedett tagjait. Igen, most már elég kényelmesen élt, de volt még egy kérdés, amellyel szembe kellett néznie, ha élni akart.

A puskapora nagyon megfogyatkozott. A kecskék nagyon értették a módját, hogyan szökjenek meg előle a sziklákon, és minden tudására szüksége volt, hogy eltalálja őket egyetlen lövéssel. Hogyan tud majd elejteni egyet is kezdetleges fegyverekkel? Nem lett volna túlságosan nehéz, hogy kőbaltát vagy íjat és nyilakat készítsen, de vajon tud-e majd eredményt elérni ezekkel a fegyverekkel? Választania kellett, hogy visszatér-e a rák- és teknősétrendf e, amely ellen már a puszta gondolatra is tiltakozott a gyomra, vagy pedig kitalál valamit. Alexander kétségbeesett helyzetben volt, és a kétségbeesés határozottá tette. Talán — gondolta — képes volna futva utolérni ezeket az áUatokat, és úgy elfogni őket puszta kézzel. Lehetetlen gondolatnak látszott, de ennél jobb nem jutott az eszébe. A lába végül is erős volt és szívós. Gyerekkora óta, amikor sokat kószált

57

Largo partjain, mindig biztosan tudott futni köveken és sziklákon is.

A gyakorlatban mégis azt tapasztalta, hogy az öreg kecskék jóval gyorsabbak nála. Elég hosszú ideig aUta velük a versenyt, de aztán kifulladt, neki kellett támaszkodnia lihegve egy fatörzsnek, s közben a zsákmány elmenekült. A fiatal gidák azonban nem voltak ilyen kitartóak. Az első hónapokban lélegzetszakasztónak találta ezt a vadászatot. Figyelnie kellett a széljárásra is, és vad, fejvesztett rohanással kellett követnie a kétségbeesetten menekülő állatot a veszedelmes terepen. A vidék nagyon sziklás volt, itt-ott üregek szabdalták fel és néhol a fák és sűrű bokrok mögött tökéletesen rejtett, veszedelmes szakadékok. Eleinte nagyon félt, hogy elveszti ' a talajt a lába alól, mert a vadászat hevében nem volt ideje arra, hogy az utat figyelje, legfeljebb csak egy-két lépésnyire. Lassanként azonban megtanulta, hogy ösztönösebben mozogjon, és hogy a kecske ösztöneire bizza magát. Közvetlenül az aUat mögött futott, de sohasem igyekezett rávetni magát addig, amíg azt nem vette észre, hogy a kecske futása a kimerültségtől lassabbá válik. A kecskék ösztönösen érezték a veszélyt, és mindaddig Alexander is teljes biztonságban volt, amíg követte őket.

Nagyon fáradságos módja volt ez a vadászatnak, de hamarosan sikerült tökéletesítenie. Naponta elhagyta a, kunyhót, és ritkán tért vissza úgy, hogy ne lett volna egy kecske a vállán. Némelyiket levágta a húsaért, a többit életben hagyta. Tisztában volt azzal, hogy az effajta vadászatnak komoly hiányossága van. Nagyon rendben volt mindaddig, amíg egészséges és erős, de egészen másként állna a helyzet, ha megbetegedne, ha baleset érne és lesántulna. Csak egyetlenegy mód van arra, hogy felkészülj ön ezekre a rossz időkre, amelyek talán bekövetkeznek.

Ha egy kecskegidát életben hagyott, átvágta az aUat

58

egyik hátsó lábának Achillesérintését. A megsebesített állat bégetett, és kétségbeesetten rázta sérült lábát, remélve, hogy majd csak visseiatér belé az erő. Aztán elsántikált három lábon.

Alexandernek nem sok kedve volt a csonkításhoz, de miután néhányszor megismételte ezt az operációt, már könnyebb szívvél fogott hozzá. Ha szerencsétlenség érné és megsántulna, lenne már elég bicegő kecske körülötte a szigeten, ezeket így is el tudná fogni. Hamarosan azonban az is kiderült, hogy nem kellene messzire mennie a tanyájától, hogy rájuk találjon. A sánta gidák egy része meg sem kísérelte, hogy visszatérjen az erdőbe. Miután képtelenek voltak három lábon átugrálni a sziklákon, úgy, mint azelőtt, inkább ott maradtak, legelésztek a kunyhó körüli, boldogították társaságukkal az embert, aki megfosztotta őket szabadságuktól. Hamarosan teljesen

megszelídültek, és ott ugrándoztak a két kunyhó körül, orrukkal megbökdösték Alexander kezét, mikor maradékokat adott nekik enni, és játékosan döfködtek, mikor napi munkája után pihent.

Alexander hamarosan úgy érezte, hogy megszerette az állatait, mert enyhítették a magányát. Persze azért még mindig hiányzott neki az emberi társaság, de ezek a kecskék legalább elevenek és melegek voltak. Jólesett neki lehetetlenségét érezni az arcán, mikor esténként a tűz mellett ült.

Társaságra volt szüksége a hosszú~^esti órákon, mert sohasem tudhatta, hogy mikor tér vissza az a sötét lelkiállapot.

Napközben elfoglalta magát. Kunyhót épített, vadászott; az állandó tevékenység távol tartotta tőle a kétségbeesést. Mikor azonban leszállt az este, és a napi munka befejeződött, a parton töltött első éjszaka élményei néha ismét rátörtek. Napközben keményen dolgozott, hogy életben maradjon. De vajon valóban van-e értelme mindennek? Elhagyták, elfelejtették. A *Cinq Ports* kétségtelenül elsüllyedt, és ha néhányan életben

59

maradtak, volt gondjuk éppen elég, eszükbe sem jutott a skót, akit magára hagytak egy szigeten. A családja ... Gondolnak-e még rá egyáltalán? Miért is tennék? Az apja bizonyára sohasem tudja megbocsátani azt a szörnyű jelenetet és a nyilvános megszégyenítést, ami követte. Hiszen mindig dacolt vele.

Megtutotta a fiának, hogy a tengerre szálljon, Alexander pedig megszökött. Becsületes, istenfélő embert akart nevelni a fiúból, és meg kellett érnie, hogy Alexandert nyilvános büntetésben részesítsék a gyülekezet színe előtt.

Jól emlékezett arra a decemberi vasárnap reggelre. A keleti szél felkorbácsolta a Forth öblének vizét, a falusiak kis csoportokban indultak a dombra, Auld templomába. Alexander is minden vasárnap reggel oda tartott szüleivel és fivéréivel, amióta eszébe tudta, mindig ott volt a helye a családi padban. Ezen a decemberi reggelen azonban nem ülhetett oda. Bünt követett el, a lelkész és az egyházi gyűlés kihirdette: gyilkossággal fenyegette saját apját; lehet-e siilyosabb bűn ennél?

A bűnbánati pad magányosan áUt a gyülekezet előt't. Az emberek szeme szigorú volt. Érezte a pillantásukat a háta közepén, még az anyja szeme is távolinak és zavartnak tűnt, nem tudta megérteni azt a démoni dühöt, amely megszállta a fiát, és amely eltávolította őt tőlük.

„Eltávolodott tőlem a Te utad, az örökké égő tűzbe jutottál, mely az ördög és az ő angyalai számára ég.” Emlékezett a textusra, amelyről a lelkész prédikált. A pokol tűzének beszéde volt ez,

mely félelemmel akarta megtölteni a bűnös szívét, hogy sirva térítse őt vissza a gyülekezetbe. Talán valóban ezt a hatást váltotta volna ki Alexanderből, ha nem hallja olyan sokszor azelőtt. Eljut az ember odáig — gondolta most —, amikor már a pokoltól való félelem sem hat rá. Beletúrt a tengerészládájába, és elővette az anyja bibliáját. A textus szavai itt vannak ezeken a lapokon, de elfelejtette,

60

hagy pontosan hol: „Eltávolodott tőlem a Te utad .. .” Milyen könnyedén vette a figyelmeztetést. Talán az ítélet most lép életbe, talán végképp elszakadt az Isten és az emberek szeretetétől? Szomorúan lapozgatta a sűrűn nyomtatott lapokat. „A Seregek Ura felgerjedd ítéletre... az Ūr napja eljő sötétségben és nem világosságban ...” Évtizedes vallásos neveléséből nem tudott másra emlékezni, kemény szavakra, amelyeket szigorú tekintetű emberek mondtak; lelkészekre, akik sohasem mosolyogtak a szószéken; a tanítóra, aki pálcával a kezében áll; saját apjára, aki éppen a családi imát mondja, csomós kezei összefonva, lehajtott fejjel. Mindenki ösz-szefogott, hogy megszelídítsék az ő lázadó lelkét.

Kemény szavak, szigorú arcok, erős fenytések: ezek tették őt azzá, aki lett. önféjű volt, de most segítségre volt szüksége, és nem dorgálásra. Ösztönösen a *Zsoltárok könyvéve* lapozott a bibliában. Sok évvel ezelőtt, amikor még kisfiú volt, és még Jakab kii-ály uralkodott, Alexander népét éidőzték presbiteriánvis hite miatt. Éppolyan nagy szükségük volt a segítségre, mint most neki. A *Zsoltárok könyve* adott nekik akkor vigasztalást.

„Szemeimet az egekre emelem, onnan jön az én segítségem.” Alexander hangosan ejtette ki a szavakat, és saját hangja megzavarta. Rögtön a verses formára váltott át, és azon vette magát észre, hogy énekel.

Szemem az egekre vetem, Mert onnan van nékem Minden segedelmem. Isten az én reménységem, Ki az eget formálta, Es a földet alkotta.

Magányos hangja különösen hangzott a fák köe;ött, a kecskék némán bámultak rá. Százszor meg százszor énekelte már ezt a zsoltárt, de mindeddig nem jelentett

60

neki semmit. A *Zsoltárok könyvének* más helyein, s az evangéliumokban voltak más olyan igék, amelyek most segítettek volna neki a magány legyőzésében. Elhatározta, hogy minden este hangosan olvas a bibliából. Bizonyára megtalálja a vigasztalás szavait, és esetleg, ha olvas, meg tudja győzni magát arról, hogy nem felejtett el beszélni.

Látta a Dél Keresztjének csillagait magasan a Csendes-óceán vizei fölött. Új remény érzése ébredt benne. Tengerész volt, és egy nap talán ismét ezek a csillagok vezetik, hogy hajót kormányozhasson a végtelen óceánon. Az emberek rábízzák magukat a tudására, mint a múltban is. Vajon elfelejtette-e, hogyan kell mestersége eszközeit használni? Elővette az asztrolábiumát és a kvadránsát a ládából. Meghittén és barátságosan simultak a kezébe.

A szárazföldön is mérhet és számolhat. Mennyi ideje van már a Jüan Fernández-szigeten? 1704 szeptemberében érkezett ide. Naponta mérni és számolni fog. A csillagok, a hold különböző fázisai, a nyári és a téli napfordulók, ezek lesznek távövetiségei az idő és a tér partján magányos őrségében. Egy év, tizenhat hónap, tizennyolc hónap. Amint múlt az **idő**, a rettegés és a magányosság pillanatai egyre ritkábbá váltak. És eljött az a nap, amikor biztosan tudta, hogy hosszú várakozása véget ér.

3.

Ez alatt az első tizennyolc hónap alatt a magány nagyon meggyötörte és megkínozta. Most már túl volt rajta, és tudta, hogy ez a sötét kedélyállapot már nem hatalmasodhat el többé rajta, és nem gyötörheti. Lehet, hogy öt, lehet, hogy tíz, de az is lehet, hogy húsz év is eltelik, amíg egy angol hajó köt ki ebben a kis öbölben.

61

Vajon életben Tész-e még, hogy köszönthesse őket, vagy már ott enyészik a teste a zöld növény[^]et között ?

Maga is meglepődött, milyen nyíltan szembe tud nézni ezzel a kérdéssel. Mindenkinek meg kell halnia valahol, a tengerész pedig különösen nem feledkezhetik meg hosszú időre erről.

Vajon nem voltak-e rosszabb helyek is ennél? Elképzelte, hogyan jelenik meg itt egy hajó a halála után. A tengerészek bejárják majd a szigetet, répát gyűjtenek, és kecskékre vadásznak. Hogyan tudnának bármit is arról a férfiről, aki oly sok időn át élt itt? Rájött, hogy szeretné, ha megtudnák, nem vágyott a halálra, de nem akart névtelenül, nyom nélkül elpusztulni.

Talán megtalálják tengerészládáját, és elgondolkoznak azon, kié is lehetett. Lehet azonban, hogy tévednének, talán azt hinnék, hogy egy tengerész pestisben halt meg a tengeren, és a holmiját itt tették partra. Esetleg megtalálják a kunyhóit, de bizonyára nem kell sok idő ahhoz, hogy a növényzet teljesen benője a táborhelyet, eltüntetve itt-tartózkodásának minden nyomát. Az is lehetséges, hogy a vadászok találnak néhány sánta kecskét a

szigeten. Elcsodálkoznának a könnyű zsákmány felett, de lehet, hogy csak véletlennek tartanák.

Bizonyára van más módja is annak, hogy nyomot hagyjon maga után, olyan nyomot, amely nem tekinthető véletlennel.

Elhatározta, hogy minden elfogott kecskét megjelöl úgy, hogy a fülét bemetszi. Olyan volt ez, mintha a saját névjegyét tette volna rájuk, eleven tárgyakra. Ez bizonyára megállapíthatóvá teszi majd a tényt, az ide látogató tengerészek tudni fogják, hogy valaha egy ember ejtette foglyul ezeket a kecskéket, egy ember, aki itt élt a Jüan Fernández-szigeten, és itt is halt meg. Ez bizonyára kíváncsivá teszi majd őket, és alaposan körülnéznek. Talán megtalálják táborhelye maradványait. „Ez volt az a hely, ahol lakott — mondják naajd. — De vajon ki lehetett?”

62

Természetes, hogy szeretnék tudni a nevét. Talán olyan ember is akad majd köztük, aM ismert egyszer egy Selkiilk nevű vitorlamestert. Érdekelné őket, hogy megtudják, mi történt vele. Alexander előhúzta a kését az övéből, és belevészte a táborhelye közelében álló fa kemény törzsébe:

ALEXANDER SELKIRK 1704. szeptember

Mikor készen volt, hátrább lépett, és megszemlélte művét. A neve **és** ideérkezésének időpontja; így üzenetet tud hátrahagyni számiácra. Nem kell most már mást tennie, mint napról napra tovább vezetni, **s** bármi is történjék vele, tudni fogják, mennyi időt töltött el egyedül a szigeten. Egy-egy vonás mindennap, és egy hosszabb vasárnap — bizonyára megértik majd, hogy ez mit jelent. Jó hosszú sor vonást kellett vésnie, hogy a megfelelő naphoz éi-kezzen. Végül befejezte, ott sorakoztak a hetek egymás után, több mint hetven. Ettől kezdve naponként csak egy vonást kellett vésnie.

Mikor a keze munkáját újra megszemlélte, úgy érezte, megérte a fáradságot. Különös meglepedettséget érzett, hogy ott látta a nevét a fatörzsbe vésvé. *De* ez az egyetlenegy naptár mégsem volt elég. Olyan sok fa volt a szigeten, hogy ezt az egyet könnyen szem elől téveszthetik. Többször megismételte a munkát egymás után. Annyira belemerült, hogy észre sem vette, mennyire elvásott a kése, amint nap nap után újra meg újra kiélesítette. Szüksége volt erre a kése, az élete elképzelhetetlen volt nélküle, fontosabb munkát is kellett végeznie vele, mint hogy saját sírfeliratait vésse be fák törzsébe. Hogyan tudná megtisztítani és előkészíteni az élelmét kés nélkül, hogyan tudná levakarni a megszáradt bőröket, vagy hogyan tudna karókat vágni a tető'kjavítá

62

sához? Jobban tudná nélkülözni a bal karját, mint a kését.

Gondolatai hirtelen ismét a gyakorlati dolgok felé fordultak. A fejszéjére pillantott. Fel kellene talán a fejszét áldoznia, hogy kést készítsen belőle? Elzt a gondolatot elutasította magától, és egyébként is, nem tudott olyan erős tüzet gerjeszteni, hogy leolvasszon egy darabot a baltáról, és éles pengét készítsen belőle. Ha találna valami elszórt vasdarabot, abból talán tudna kést csinálni, de hol lehet itt vasat találni? A városokban mindig vannak eldobált, ócska vasdarabok, szanaszét hevernek elhagyott helyeken, de honnan kerülne ilyesmi erre a szigetre? Körülnézett, keresett valami vasból való tárgyat, bár tudta, hogy remény nélkül. Volt ott körülötte mindenféle kő, némelyik éles, és már azon kezdett gondolkodni, vajon tudná-e használni őket, ha végül a kése valóban eltöiük. De hát húst vágni vagy kecskét nyúzni kővel, bármilyen erős legyen is az a kő, lehetetlennek látszott.

Ilyesmiken tünődött a tengerparton sétálgatva, táborhelyétől elég távol. Már majdnem el is felejtette, hogy mit keres, amikor valami famaradványokra esett a pillantása, amelyeket a dagály messze kihozott a szárazra. Ez nem természetes fa volt, hanem emberi kéz munkálta és formálta. Odalépett, és megállapította, hogy egy csomó hordódonga, amelyet bizonyára egy hajóról dobtak a tengerbe évekkel ezelőtt. Szétszedte a dongákat lázas izgalomban. A hordódongáikat vasabroncsok tartják össze. És valóban rövidesen megtalálta a dongák között a rozsdásodó abroncsot.

Vajon képes lesz-e kést készíteni belőle? A vas törékeny volt, szétmarta a rozsdá, meg kell keményítenie hogy élet csinálhasson neki. Szülőfalujában, Largóban gyakran bámészkodott a kovácsműhelyben, ismerte a munka legfontosabb elemeit. Föl kell hevítenie a vasat, és ki kell kovácsolnia, ismét fölhevítenie és kikovácsol

63

nia. Ez több napi munkájába fog kerülni, és nem voltak szerszámai hozzá, de mindenesetre meg kell kísérlnie. Mindenekelőtt faszenet keU készítenie, hogy a megfelelő hőfokra tudja felszítani a tüzet. Akkor aztán ott kellett üldögdélnie órák hosszat, a tűzbe tartva a vasdarabot, amíg izzani nem kezdett. Akkor aztán ütnie kellett egy nehéz kővel mindaddig, amíg a vas ki nem hült, s ezt a folyamatot újra meg újra meg kellett ismételnie, amíg csak a vas keménnyé és ruganyossá nem vált. Mikor megállapította, hogy készen van, és már csak ki keU élesíteni, hozzádörzsölte, föl-alá húzogatva a vasat egy kőhöz, úgyhogy lassan kiformalódott az éle. Végül olyan éles lett, hogy ki tudott hegyezni vele egy botot. Büszke volt a késére. A hordódongák maradványát újra átkutatta gondosan, és a

maradék abroncsokat félretette, hogy bármikor megismételhesse ezt a munkát, ha esetleg kés nélkül maradna. A következő feladatot könnyebben megoldotta. A ruhái nem voltak a legjobb állapotban, amikor partra szállt a szigeten. Nem volt elég pénze, mikor elszegődött a *Cinq Ports* fedélzetére, hogy új felszerelést vásároljon magának, és egész úton sokat kellett dolgoznia a kabátján és a térdnadrágján: be kellett varrnia a hasadásokat, és be kellett stoppolnia azokat a helyeket, ahol az anyag teljesen elvékonyodott. Ruhái állapota nem sokat változott a szigeten töltött első év alatt, de aztán az új vadász módszer, amelyet kitalált, végül is nagyon gyorsan tönkretette. Amikor egy kecskét üldözőbe vett, és hosszú időn át lélekszakadva üldözött, nem tudott figyelni a bokrokra és a tüskékre. Estére a teste tele volt vérző sebekkel és száz meg száz karcolással, de ezek a sebesülések nemcsak a bőrét sértették fel, hanem a ruháján is új szakadásokat és lyukakat téptek.

Most természetesen azzal kellett foglalkoznia, hogy kecskebőrből új ruhát készítsen magának, összegyűjtötte a legjobb és legfinomabb bőroket, és addig dörgölte

64 a kezével, addig gyűrögette, amíg eléggé megpuhultak, és a bőre el tudta viselni. Ekkor a késével megfelelő formájú darabokat vágott belőlük, hogy a testét befedhesse. Eddig minden ment is a maga útján, de most komoly nehézséggel került szembe. Mi fogja összetartani a testén az egyes bőrdarabokat?

Mindenekelőtt fonálra van szüksége. Átkutatta a holmiját, felforgatta ládája tartalmát, és végül egy kopott harisnyát húzott elő. A fogával szétrágta az egyik végét a fejénél, és szabaddá tett egy gyapjuszálát. Lassanként fejteni kezdte, és amint a harisnya fogyott, a kezében egy gombolyag fonál kezdett növekedni.

Fonala most már volt, de még hiányzott hozzá a tű. Honnan szerez hozzá vasat? A rozsdás abroncs nem volt erre alkalmas, sohasem lenne képes elég finomra kovácsolni. Átkutatta a partot, ahol a *Cinq Ports* legénysége tartózkodott, és egy szöget talált. Nem volt valami finom szög, de talán megteszi. Nagyon óvatosan felhevítette a végét, laposra kovácsolta, és lyukat vert bele.

Végre megcsodálhatta első saját készítésű ruháit. Valószínűleg nem felelt volna meg egy divatos szalonban. A bőroek durvák voltak, és nem szakember szabta ki őket, de a célnak megfeleltek, és megvédték viselőjüket a tüskéktől, amelyek olyan fájdalmasan összevissza sebeztek azelőtt. Valóban, néhány hét múlva, amikor hozzászokott, hogy bőr érinti a testét, Alexander nem cserélte volna el maga készítette ruháit a

legfinomabb európai öltönyökért sem. Most, amikor hanyatt-homlok rohant a kecskék után mindennapos vadászatai alkalmával, ember és állat azonos külsővel versenyeztek. A cipői is a végét járták, de ezeket nem kellett saját készítésű lábbelivel helyettesítenie, mert meztelen lábán megkeményedett a bőr, és így biztosabban tudott ugrani és futni a göröngyös, éles köveken, a megrémült állatok nyomában. Most már nem kellett a gidákat kergetnie.

65

mert nem volt olyan kecske a szigeteri, amelyet utol ne tudott volna érni.

Ezzel megoldotta a három legfontosabb kérdést, melytől életbe maradása függött. Élelem, eszközök és ruházkodás. Mindezt biztosította a maga számára mindaddig, ameddig csak itt kell maradnia, vagy ameddig csak egyáltalán gondoskodni képes magáról. Most már csak egyetlenegy dolog aggasztotta. A tűzszerzámmal bármikor tüzet tudott gyújtani, de hogy fel is tudja gerjeszteni a tüzet, ahhoz kanócra volt szüksége. Eleinte azt hitte, hogy levetett rongyai vég nélkül ellátják majd ezzel, de hamarosan megdöbbenve vette észre, hogy milyen gyorsan fogy a rongyokból. Tudta, hogy másként is lehet tüzet csinálni, mert sokszor megfigyelte, hogyan gyűjtanak tüzet a part menti indiánok. Lyukat vágnak egy fadarabba, aztán egy botot fognak a két tenyerük közé, és gyorsan forgatni kezdik a botot a lyukban, míg lángra nem lobban.

Leguggolt a földre — mert emlékezett, hogy azok Ls így guggoltak —, a tenyere közé helyezte a botot; A mozdulat eleinte nagyon ügyetlenül sikerült, attól tartott, hogy sohasem fogja megtanulni. Több órai munkájába került, míg végre megállapította, hogy a bot fölmelegedett. Kettőzött erővel kezdett újra dolgozni, és végül egy gyenge lángocska jutalmazta szorgalmát. Két tenyerével körülvette a lángocskát, és óvatosan fújni kezdte, míg csak meg nem erősödött. Néhány hét múlva a kezei hozzászoktak a mozdulathoz, és egyre ügyesebben forgatta a botot a fadarab közepébe vágott lyukban. Most 'már csak tőle függött, bármikor tüzet gyűjthat, nem volt ráutalva semmire, amit a *Cinq Ports* emberei hagytak hátra számára. Ezek a tárgyak létfontosságúak voltak mindaddig, míg meg nem tanulta, hogyan kell megélnie a saját erejéből, de most már a sziget ellátja 'mindennel, amire csak szüksége van.

65

Kibékült az életével. Most már nem élt egyik napról a másikra, mindig csak abban reménykedve, hogy megmentik. Néha tiszta időben látta a kereskedőhajók vitorláit, amelyeik észak vagy dél

felé haladtak, követve a partok vonalát. Érdeklődve figyelte a hajókat, de fájdalom nélkül. Azok az emberek is éltek a maguk életét, ő is a magáét.

Valaiha rettegett a sötétségtől, most azonban nem volt a napnak olyan órája, amelyet többre értékelt volna a csendes estéknél, amikor ott ülhetett a tűz mellett. Annyi tennivalója volt. Órákat töltött el a szerszámaival, megmérte a csillagok szögét, a hold fázisait, olvasta a bibliáját, és olyasmiket értett meg belőle, mint soha azelőtt. Néha leült, egy darab fával az egyik kezében, maga készítette késével a másikban, és a tűz fényénél addig-addig farigcsált, amíg sikerült egy madár vagy valami más állat alakját kibontakoztatnia. Ezeket díszként használta, főh-akosgatta a kunyhójában, ahol egy kis szabad hely maradt a polcon. Ezekről az apró dísztárgyaktól érezte magáénak a kunyhót.

Még társasága is volt, ha más nem, az állatai. A kecskék sohasem távoztak el nagyon messze a tűztől, de most már ennél közelebbi barátai is voltak. Kiosaloga-tott az erdőből néhány elvadult macskát. Az élelem és a meleg utáni vágy vonzotta őket hozzá, és elődeik szelíd, háziasabb szokásai feleledtek bennük, ahogy beilleszkedtek az ember világába.

Alexander nagyon szerette simogatni meleg bundájukat, és érezni a remegést a hátukon, amikor doromboltak. Tiszteletben tartotta a függetlenség kifejezését furcsa pofácskájukon — a macskákat sohasem lehet teljesen megszelídíteni —, de úgy látszott, mégis megbíznak benne. Többet jelentettek neki, mint barátot: a szövetségesei voltak. Úgy parancsnokolt felettük, mint egy kis fegyveres csoport felett, hogy megvédjék tennészetes ellenségeik, az egerek eUen. Most már nem ébredt

66

föl ari-a, hogy ezek az apró állatok a képén mászkál .1 beléje mélyesztik éles körmeiket, vagy fogaikkal fel-vérzik a karját. Mikor a tűz leégett, Alexander beburkolózott, és lefeküdt az ágyába, hat-nyolc macska hevevt körülötte védőgyűrűt alkotva, a többiek pedig odakint, a kunyhó körül vadásztak az ellenségre.

Végtelen tüi-elemmel mutatványokra tanította a macskákat, élvezettel simogatta meg a bundájukat, mi- kor egyik prodiukciót a másik után sajátították el. A macskák békében éltek a kecskékkal, sőt olyan meleg barátság fejlődött ki köztük, amelyet Alexander emberek között sohasem látott. Ha kedve kerekedett énekelni a szülőfölcilujában tanult dalokat vagy tengerészénekeket, a macskák is elcsendesedtek, és köréje gyűltek. Ott ültek mellette, és hallgatták. A társaságukban minden gondját elfelejtette. Egyik dalt énekelte a másik után, mély hangja messze hullámzott a Csendesóceán csendjében. A

teste is vágyat érzett arra, hogy kifejezésre juttassa új szabadságérzetét, táncolnia kellett, vad mozgással szinte dobálva tagjait, melyekre a lángoló tűz fényében sejtelmes alakú árnyak vetődtek, amint a táborhely fái és a kímhók falai között mozgott. A macskák és a kecskék egyre inkább hozzá tartoztak, mintha valami 'mély megértés' fűzte volna őket egymáshoz. Amint estéről estére, újra meg újra énekelt és táncolt, az állatok is mozogni kezdtek a dal ritmusára, míg végül mindannyian együtt táncoltak a tűz fényénél.

4.

Alexander meghódította a szigetet, és közben szinte eggyé vált vele; öröme telt mindabban, amit a sziget új tudott neki, és nem vágyakozott a civilizáció egyéb örömeire, amelyek el voltak zárva előle. A férfi, aki esténként bibliája fölé hajolt, és bonyolult matema

67

tücai számításokat végzett, minden bizoimyal nem súly-lyedt vissza az élet vademberi szintjére. Mikor azonban fejvesztetten rohant a sziklákra, ujjongva, hogy gyorsabb a leggyorsabb lábú kecskénél is, bizonyára nem volt semmivel sem előbbre az állatnál, pedig ezt a fűrgeséget az emberek természetesnek tartották sok ezer éven át.

Ugyanolyan veszélyek fenyegették őt is, mint az állatokat. Alexander jól tudta, hogy ha megbetegszik vagy megsebesül, nincs semmi orvossága, nincs oá-vos sem, aki segíthetné a gyógyulásban. Mióta megfelelő étrendről gondoskodott magának, semmiféle betegség nem támadta meg. Tudta, hogy bármikor megbetegedhet, de erre persze kisebb volt az esélye, mint ha nagy tömeg ember között élt volna egy hajó fedélzetén vagy egy londoni bérkaszányában.

Csak egytől tartott komolyan: hogy egy nap megsebesül. Ennek a veszélynek mindig ki volt téve, ha vadászni indult. Az éles sziklák, a meredek szakadékok számtalan csapdát jelentettek számára, egyetlen meggondolatlan lépés a vesztét okozhatta volna. Nagyon könnyen megbotozhatott, és a lábát törhette. Tudta, hogy ha komolyan veszi ezt a lehetőséget, akkor inkább le kell mondania a vadászatról, ezért aztán elhessegette magától ezt a gondolatot.

Persze rendszerint a kecskék is a járható terep felé menekültek. Mindig volt azonban egy pillanat, amely igazi veszélyt rejtett magában. Mikor az állat úgy érezte, hogy bekerítették, kétségbeesve nézett körül, ösztönével kereste a menekülés útját. Ilyen pillanatban a menekülés minden lehetőségét kihasználta, a legveszélyesebbet is.

Egy alkalommal **a** vadászat valóban ilyen veszélyes pillanattal végződött. Már éppen le akart csapni a zsákmányára, mikor az hirtelen oldalt vetette magát egy sűrű bozótba. Alexander ösztönösen megkerülte a bo

68

zótot, hogy elkapja áldozatát. Már késő volt, amikor meghallotta az ágak zörgését, és meglátta, hogy a kecske mint a kő, zuhan lefelé, utat vágva testével a sűrűben.

O maga sem tudott megállni már. —

Fokozatosan tért magához, látni kezdte maga körül **a** fák homályos körvonalait és a föléje emelkedő szikiákat. |;ies fájdalmat érzett az egész testében, de eleinte nem iudta volna megmondani, hogy éree-e valahol egyetlen,

1 többenél élesebb fájdalmat, amely azt jelentette volna, hogy valamelyik végtagja eltörött. Alatta valami különös domború és puha feküdt. Mikor a kezével odanyúlt, érezte a kecskebőr ismerős taphrtását. Visszaemlékezett a pillanatra, amikor már majdnem elfogta az állatot, és aztán leziohant. Most itt hever alatta. Kétségtelenül ez is a segítségére volt, puhára esett. Kinnal-keserwel vonszolni kezdte magát a földön, méterről **méteiTe**. Nem lehetett nagyon messze a kunyhó-jától, de ezt a kis távolságot is csak rettenetes fájdalmak árán tudta megtenni. Ha megpróbált felállni, rögtön elszédült, és orra bukott. Már-már azt hitte, sohasem fog a kunyhó-jáhcKZ érni, összezúzott tagjai tiltakoztak minden mozdulat ellen. Ha azonban kényelmes kunyhó-jára és az állataira gondolt, megkeményítette magát.

Végre teljesen kimerülten sikerült elérnie táborhelyét. Egy végső nekirugasekodással az ágyára dobta magát, aztán elkezdte vizsgálgatni az ízületeit, egyiket a másik után, vajon nem szenvedette mégis törést. A végtagjai és a háta szinte elviselhetetlenül fáj, de nem tudott megállapítani semmi komoly sérülést. Még ebben a kába állapotában is tisztában volt azzal, hogy csodálatos szerencséje volt.

Estig mozdulatlanul feküdt, már a hold is a fák fölé emelkedett. Csak ekkor ijedt meg igazán. A hold alakjának megváltozásából ébredt rá, hogy három napon át hevert öntudatlanul a szakadék mélyén.

68

Bár nem volt semmi hosszadalmasan gyógyuló sérülése, az esés mégis nagyon megrázta és elkábította. Több napon át ki sem mozdult az ágyából, csak éppen néhány falat enni valóért és vízért kelt fel. Két hét is beletelt, mire végre kimerészkedett a kunyhó-jából. Nagy ijedtség volt ez a baleset, és arra figyelmeztette nagyon is kézzelfoghatóan, hogy vigyáznia kell

magára. A következő baleset talán sokkal komolyabb következményekkel jár majd. De bármi történjen is, neki magának kell saját magáról gondoskodnia; ha erre nem képes, elpusztul, mint egy megsebzett vadállat.

Lassanként teljesen beleszokott új életformájába, és arra is képes volt, hogy elfelejtse a legfenyegetőbbet. Nem volt jó túlságosan sokat gondolni erre. A múltó napok és hetek vonásai egyre hosszabb és hosszabb sorban növekedtek a fatörzsnaptárban. Már nehezen tudta elhinni, hogy másféle életet is élt valaha.

A látóhatáron néha-néha feltűnő vitorlák a külső világra emlékeztették, ahol az emberek társadalomban élnek. A hajók továbbvitorláztak, észak vagy dél felé tartottak, mintha nem is tudtak volna a sziget létezéséről. Egy nap azonban megfigyelte, hogy egy ilyen hajó más útvonalat választ, mint az eddigiek.

Egyenesen az alatta elterülő kis öbölnek tartott.

Ez az esemény teljesen felkavarta Alexandert. Hátha angol hajó? Ha, ha az volna, milyen kitörő örömmel üdvözlőné! Vizsgálgatni kezdte a hajótest formáját, a vitorlázat szabását, igyekezett valami ismerőst felfedezni benne, amely arról árulkodott volna, hogy angol műhelyben építették. A heves reménykedés azonban, amely eltöltötte, lassanként alábbhagyott. A hajó teljesen idegen volt. Az angol hajókat nem építették ilyen magasra. Vagy spanyol lehetett, vagy francia. . Spanyol vagy francia — jelenthet ez valami különbséget? Alexander hirtelen rájött, hogy igen. Sohasem adta volna meg magát a spanyoloknak, efelől teljesen biztos

69

volt. Miért cserélné fél ezt az életet, amelyet itt, a JuaiiN FernándeZ-szigeten kialakított magának, a börtön mocskával vagy az inkvizíció gyötrelmes kínzásával? Ha azonban francia volna, az egészen más. Igaz, hogy Anglia háborúban állt Franciaországgal, amikor a *Cinq Ports* útnak indult, de azóta sok év telt el. Lahet, hogy a két ország már békét kötött. Akkor visszatérhetne Franciaországba és onnan Londonba. A legrosszabb esetben néhány évet kellene fogságban töltenie, mielőtt hazatolon-cólnák. Ha a hajó francia — határozta el magát—, akkor felfedi kUétét.

Milyen nemzetiségű hát a hajó? Feszült figyelemmel bámult egy facsoport mögöl, amikor a hajó kikötött odalent a kis öbölben.

Látta az embereket a fedélzeten, hallotta a hangjukat, de nem tudta megállapítani, hogy milyen nyelven beszélnek.

Hamarosan egy csónakot indítottak a partra. Az emberek mind fel voltak fegyverezve, és egy pillanatra Alexander szíve hevesen dobogni kezdett. Talán azért jöttek, hogy őt megkeressék.

Megnyugtatta magát. Honnan tudhatnák, hogy ő a szigeten v[^]? De ha tudnák is, semmiféle hajó nem tér le az útjáról, hogy egyetlen számkivetettre vadásszon. Sokkal valószínűbb, hogy fogytán van az élelmiszerük, és azért jöttek, hogy kecskehússal egészítsék ki. Már a parton voltak, kiabáltak egymásnak, és a sziget belseje irányába mutogattak. A szavak még mindig csak elmosódottan és bizonytalanul jutottak el Alexanderhez. Valahogyan mégis féleletet kellett találnia a kérdésére. Lassan, centiméterről centiméterre csúszott előbbre, míg végül megállapíthatta az emberi alakok körvonalait a falombokon keresztül. Egészen tisztán hallotta a beszédjüket, de mivel csak néhány szót tudott spanyolul is meg franciául is, még mindig nem volt biztos a dolgában. A szive hevesen vert az izgalomtól, és még egyet lépett előre. De nagyon is kíváncsi volt. Óvatlan moz

70

dulatával rálépett egy faágra, és az eltörött a lába alatt. Az emberek arrafelé fordultak, megpiantották, amint ott leselkedett a falombok között. Egy pillanatra néma megdöbbenéssel bámultak a kecskebőrbe öltözött, szakállas alakra.

— Quien es?! — kiáltotta az egyik. Most már nem volt kétséges, milyen nyelven.

— Spanish! Spanyol! — Alexander nem tudta, hogy ezt a szót hangosan és persze anyanyelvén, angolul mondja.

— Es Inglés! — Az emberek megindultak előre Selkirk felé. Arra sem volt ideje, hogy csalódását felfogja, azonnal sarkon fordult, és menekült befelé a bokrok közé. Golyó füttyült el mellette, és belevágódott bal felől egy fába, néhány pillanattal később egy másik a feje fölött röpt el. Belegázolt a bozótosba, háta mögött az üldözőivel. Néhány száz métert rohant, aztán megállt és hallgatózott. A spanyolok átkutatták és letaposták a bozótot, bizonyára rátalálnak. Nyílt terület volt előtte, nem kockáztathatta, hogy átjusson, mert lövésre készen tartott fegyverek voltak a háta mögött. Lázasan izgalommal nézett körül, és észrevett egy magas gyapotfát. Egy pillanattal sem Iréslekedve fellendült a legalacsonyabb ágára, aztán mászni kezdett fölfelé, amíg csak egészen rejtve nem volt a lombok között.

Moizdulatlanul ült, mikor meghallotta üldözői lábdo-bogását közvetlenül a fa alatt. A spanyolok körülnéztek, sorra átkutatták a bokrokat. Az a kettő, aki kilőtte a fegyverét, újratöltötte a csövet. Végtelenül hosszú időnek tűnt, míg föl-alá járkáltak, és kutatták a környéket, láthatólag meg voltak győződve arról, hogy az üldözött nem lehet messze. A

buzgalmuk végül kezdett alábbhagyni. Egyik odajött a gyapotfa törzséhez vizelni, legalább ez az egy abbahagyta a keresést. Alighogy megkönnyebbült kicsit Alexander, hirtelen lövést hallott az erdőből. Izmai és idegei ismét megfe-

71

szültek, reszketés szaladt végig testén. Fölfedezték volna? Itt fogják lelőni, ahol rejtőzködik? De úgy vette észre, hogy a golyó nem feléje repült. Hallotta, amint az emberek kiáltoztak egymásnak, és óvatosan kikémlelt a lombok közül. Egy kecske tetemét vonszolták a tisztásra. Kis idő múlva távolból ismét lövést hallott, majd a megsebesített állat sirását. Néhány perccel később másik kecskét vonszoltak ki az első mellé.

A spanyolokat most már teljesen lekötötte a vadászat.

Valószínűleg azt hitték, hogy az angol megszökött a sziget belsejébe, és nem volt semmi értelme, hogy tovább üldözzék.

Levitték a zsákmányt a partra, ott is egy csapat fegyveres álldogált, lövésre készen tartott fegyverrel.

Alexander most már nem kockáztatott semmit. CHt maradt a fa lombjai közé rejtözve mindaddig, amíg meg nem győződött arról, hogy a veszély teljesen eknült. Akkor lemászott a fáról, és odébbállt a sűrű bozótban.

71

Különös érzés volt, hogy annyi idő után ismét emberek voltak köi-ülötte. Hallotta a kiabálásukat és az éneklésüket a távolból, és este látta a pirosuló fényt a fák levelei között, ahol a tüzeik megvilágították az esti égboltot. Alexander azonban csak arra a pillanatra vágyott, amikor végre elmennek. Nagyon

kényelmetlen volt lapítania a fák között, csak azt ermi, amit tűzgyújtás nélkül ehetett, minden érzékét megfeszítve vigyázni, félelemmel tele, nehogy felfedezzék. Vissza akart térni táborhelye kényelméhez, ezek az emberek megzavarták kellemes élete ritmusát, melyet maga teremtett itt magának teljes magányban, annyi nehézség árán. Tizenhét hónapon keresztül vágyakozott az emberek társaságára. S most, íme, itt él világuk közvetlen közelében, **de ez** a világ elvesztette minden vonzerejét. Neki megvan a maga külön világa, amelyet megoszt kecskéivel és macskáival. Még az egereknek is helyük van benne. Az emberek azonban idegenek. Városokra, hajókra, templo-mocdra, börtönökre emlékeztetik. Sohasem fog vágyakozni többé efféle dolgok után.

Figyelte, amint a spanyolok elhajóznak, és nem érzett mást, csak megnyugvást. Vajon csak azért volt ez így, mert a hajó spanyol volt? — kérdezte magától. Vajon ugyanígy érezne-e, ha a hajó Anna királynő lobogója alatt hajózna? Egy szép napon majd megjelenik egy angol hajó is a Jüan Fernández-szigeten, és talán — gondolta Alexander — ő még életben lesz. Akkor is elrejtőzik majd? Ugyanígy fogja figyelni, ahogy a saját honfitársai elhagyják a szigetet? Mermi időt töltött azizal, hogy bámulta a tengert, várva, mikor pillantja meg egy angol hajó vitorláit! Most arra gondolt: vajon érdemes volt-e egyáltalán? Újra meg újra megforgatta eszében ezt a gondolatot, de nem tudott megbirkózni vele. Nem sürgeti semmi, hónapjai, talán évei is vannak a tőprengésre.

72

Mikor visszatért a táborhelyére, mindent rendkívül meghittnek talált. A kecskék eleje szökdécseltek, hogy üdvözlőjkék, a macskák doromboltak, és hozzádörgölöztek a lábaihoz. Hosszú idő után ismét tüzet gyűjthetett, és a fűszeres pimento-cserje édes illata összekeveredett a konyha gerendáin lógó bőrök otthonos szagával. Mikor bealkonyodott, a teljes béke kifejezhetetlen érzése töltötte el.

— Táncoljunk, cicák, táncoljunk! —kiáltotta.

72

ARANYLÁZ

1.

1709. január 31-e volt. Dampier kapitány a *Duke* tatján állt, és a látóhatárt kémlelte. A kilátás kitűnő volt, előttük szárazföld. A kapitány ez alkalommal egészen pontosan számította ki a földközelségre érkezést. Minden oka megvolt, hogy a sikerére büszke legyen, bár boldogságára némi árnyék is vetődött. Amikor utoljára erre hajózott, saját vállalkozásának parancsnoka volt, most pedig csupán a navigációs tiszt szerepét

töltötte be. Fizetnie kellett tévedéséért. A tengerészek elismerték szakértelmét, hogy a *Saint George*-ot vissza tudta vezetni a hazai kikötőbe, de akik az utazást finanszírozták, elvárták, hogy haszon származzék befektetésükből. A manilai aranygálya volt a kapitány utolsó lehetősége, de ezt is éppúgy elszalasztotta, mint a többi. így hát el kellett fogadnia ezt az alárendelt szerepet Woodes Rogers kapitány parancsnoksága alatt, aki ott állt mellette, kezével eltakarva szemét a nap tűző sugarai elől.

— Ez a Jüan Fernández-sziget — jelentette ki Dampier. — Nincs több száz mérföldnyire a közelben más szárazföld.

— Istennek legyen hála, ha az ^ felelte Rogeis.

A Duke-nak és testvérhajójának, a Duc?iess-nak a fedélzete megtelt em.berekkel, akik kíváncsian lestek, mikor pillanthatják meg először a sziget körvonalait. Némelyikük alig tudott járni, de odavánszorogtak a korláthoz az egészségesek mellé. Az elmúlt hónapokban kétségbeesett küzdelmet vívtak a Hoorn-fok viharaiival.

73

Élelmiszerük alig volt, és a skorbut nagy pusztítást vitt végbe soraikban.

Néhány pillanat múlva egy másik tiszts csatlakozott Rogershoz és Dampierhez. Az arca vörös volt, és mindig mérgesnek látszott, igaz, hogy ebben a piUanatban mosoly játszadozott az arcán. Ez Dover doktor volt, az expedíció orvosa. Még a Csendes-óceán kellős közepén is mindent elkövetett, hogy megőrizze úriemberi magatartását, finom orvosi ruhája mindig kifogástalan volt.

— Egyenesen a szárazföld felé tart? — kérdezte. — Az embeieknek nagy szükségük van fiiss élelemre.

A parancsnok a fejét rázta.

— A partra viszem őket, amint csak lehet, de kockázatot nem váHalhatok. A spanyolok tudják, hogy Dampier kapitány öt évvel ezelőtt kikötött a szigeten. Nem lehetetlen, hogy várnak ránk.

— De hát mit akar tenni? — erősködött Dover. — A betegek érdekében nem tartam megengedhetőnek a késedelmet. Egy pillanatot sem.

— Meg fogom közelíteni a szigetet mintegy négymér-földnyire. Akkor aztán kiküldhetünk egy dereglyét, hogy kémlelje ki a szárazföldet. Mr. Fry! — fordította félre Rogers a fejét, hogy a hadnagyának kiáltson. Egy karcsú, barna bőrű fiatalember jött szaladva. — Mr. Fry, készítse elő a dereglyét és a partra szálló egységet, ön lesz a parancsnok, elindul a sziget felé, mihelyt parancsot adok az indulásra.

Dover arcáról eltűnt a szokatlan mosoly, és most ismét a szokásos dühítő kifejezését vette fel.

— Csak nem akarja ezt a fiatal tacsót ilyen fontos feladattal megbízni?

— Mr. Fry nagyön képzett fiatalember — mondotta Rogers.

— Magam veszem át a parancsnokságot — jelentette ki Dover, és már indult is, hogy megtegye az előkészületeket. Woodes Rogers némán az ég felé fordította a

74

szemét, mintegy nyugalomért könyörögve. Dover nagyon kellemetlenné tudta tenni magát, mert ő volt a tanács elnöke és a vállalkozás egyik legfontosabb részvényese; nem is mulasztotta el, hogy minduntalan a többiek tudomására ne hozza kivételes helyzetét. A parancsnok nem tehetett egyebet, mint hogy némán figyelte, amint a doktor fel^lá sürgölődött, előkészítve a dereglyét, miközben Mr. Fry dühösen összeharapta az ajkát.

Délután két óra tájban Woodes Rogers megállapíthatta, hogy máj- eléggé megközelítették a szigetet. Megfelelő térre volt szüksége a hajó mozdulataihoz, ha spanyol hadihajó jelenne meg, és harcra kényszerítené őket. Figyelték, hogyan bocsátják vizre a dereglyét, aztán Dover, Fry és mintegy tíz-tizenkét ember leereszkedett belé. A csónak vitorlát bontott, és elindult a távoli part felé.

A két hajó fedélzetén maradtak hangulata észrevehetően rosszabbodott. Egész délután figyelték, amint a part felé haladó dereglye egyre kisebb és kisebb ponttá válik a vízen. Fél kilenc tájban, amikor sötétedni kezdett, még megállapítható volt, hogy jőkora távolság választja el a parttól.

Tíz óra tájban Rogers és Dampier lepihentek, tisztában voltak azzal, hogy még hosszú ideig kell várakozniuk. Hirtelen izgatott kopogás hallatszott a kapitány kabinjának ajtaján. Egy matróz esett-be az ajtón, olyan ideges volt, hogy alig tudott érthetően beszélni.

— Kapitány, Mr. Popé üzeni, hivatja önt, uram. Valami fény, uram, fény a parton!

Rogers félrelökte az embert. Az még mindig meg akarta értetni vele magát, Dampier is követte a kapitányt. Pope-hoz siettek, a második tiszthez, aki ott állt a fedélzeten, a szigetet fürkészve.

— Nézze, ui-am — kiáltotta a part felé mutatva —, ott van!

74

— Lássuk csak! — moi-ogta Rogers, és megragadta a távcsövet.

— Biztosan a mi deregüenkről jön a fény — vélte Dampier.

Rogera a fejét rázta.

— Túlságosan nagy. Ez tűz, nem pedig hajólámpa. Látni lehet, hogy lángol. — Egy pillanatra mindhárman némán álltak ott. — Attól félek, csak egyetlenegy dolgot jelenthet. Várnak ránk. Isten adja, hogy a dereglye visszaforduljon, különben mindannyian a veszélybe rohannak.

— Biztosan ők is látják a tüzet. Nem hiszem, hogy valami bolondságot cselekednének — mondta Dampier.

— Sajnos, Dover a parancsnok! — Rogers rögtön el-szégyellte magát hűtlensége miatt. — Figyelmeztetnünk kell őket, jeleznünk kell, hogy hol vagyunk, hogy vLsz-szataláljanak a sötétben. Mr. Popé, gyűjtsanak lámpát a tatvitorlánál és az elülső árbocmerekvítőknél, és gondoskodjanak róla, hogy az ágyúkat szabályos időközönként elsüssék. — A hadnagy elfordult, hogy teljesítse a parancsot. — Az egész hajót készülségi állapotba keU helyezni! — kiáltotta Rogers. — Mindenki a helyére, a fedélzetet kiüríteni, legénység az ágyúkhöz! Készen kell állnunk minden eshetőségre, mire hajnalodik, ha szükséges. Küldjenek csónakot a Duchess-ra, hogy ugyanígy cselekedjenek.

A matrózok, nagy részük már nyugovóra tért a függőágyakban, hamarosan a fedélzeten voltak, és nagy gyorsasággal hajtották végre a szükségállapotnak megfelelő parancsokat. Végül hajnali kettőkor meghallották, hogy a dereglye a hajó oldalának ütődik, és kötélhágcsót engedlek le Dover, Fry és a legénység számára, hogy felmászhasanak a hajó fedélzetére.

Nem sokkal később, mikor a hajnal lassan szétterült a Csendes-óceán felett, a két hajó már harcra készen várakozott, minden ember megerőltetve meresztgette a

75

szemét, hogy az ellenséget megpillantsa. A reggel lengedező ködfoszlányait sorra vitorlának nézték, amíg csak szét nem oszlottak a nap sugaraiban. Végre kitisztult az ég a tenger felett a reggeli napsütésben, de ellenség nem volt sehoh a látóhatáron. Nem láttak mást, csak a sziget szagatott partvonalát, mely látszólag teljesen elhagyott volt. A szemüknek azonban mégis hinniük kellett, senki sem vonhatta kétségbe, hogy tegnap éjszaka tűz világított a parton.

— Észak felé tartva hajózunk, körben, hogy megtudjuk, hol rejtőznek — mondta Rogers. — Ha vonakodnak harcba bocsátkozni, rá keU kényszerítenünk őket.

Óvatosan közelítették meg a szigetet, aztáii megtették a tizenöt mérföld utat a partok körül. Megkerülték a sziget északi végét úgy, hogy az árbocokosárban ülők világosan láthassanak egészen le a másik oldalig. Nem rejtőzködött hajó sehoh, egyetlen öblöcskében sem, eiről végül is meggyőződhettek. Az egyetlen

lehetséges magyarázat a tegnapi tűzre csak az lehetett, hogy a spanyolok egy kis csoportot hagytak hátra a szigeten, amely most talán ott rejtőzködik és várakozik a sziklák mögött. A hajók nem tudták eléggé megközelíteni a partot ahhoz, hogy fölfedezzék őket, ezért Dover, Fry és hat matróz ismét csónakba szállt. Mindannyian fel voltak fegyverezve, fegyverüket lövésre készen tartva ültek a csónakban. Arra számítottak, hogy bármelyik pillanatban tüzet nyithatnak rájuk. Mikor a sziget déli csücskéhez közelítettek, egészen a parthoz eveztek, és hirtelen zörgést hallottak a bokrok között. Mindannyian arra fordultak, hogy szembenézzenek a veszedelemmel.

Egy pillanattal később fehér rongyot lengetve egy ember ugrott elő az ágak közül. Egy matróz idegesen fölemelte a puskáját, de Fry leintette. Az ember rohanni kezdett feléjük a parton.

Mozdulatai hihetetlenül erősek voltak, és amint közelebb ért, elkezdett ugrálni és kiabálni. Tetőtől talpig bőrökbe volt öltözve, szakállas

76

arca barna volt, niint a bőrök, melyekbe a testét burkolta.

— Angolul kiabál! — ordította az egyik matróz meglepetve. Most (már mindannyian visszaintegettek neki. Egy pillanat alatt a csónakhoz ért, kiáltozott, és hívogatta őket. Nehéz volt megérteni, hogy mit mond, de a mozdulatai jelezték, hogy azt mutogatja, hol találják a legjobb helyet a kikötéshez.

Égészen partközeibe jöttek, és kiléptek a szárazra, ahol a vadember várt rájuk. Legelőször Dover kezét ragadta meg, és erőteljesen megszorongatta, aztán egyiküktől a másikukhoz ment, ünnepélyesen üdvözölte őket, egyiket a másik után.

— Angol hajó ... — hebegte. — Angol hajó. Tudom, angol hajó .

..

Dover mosolygott, és biztosította őt, hogy valóban az angol hajóról jöttek.

— Dampier kapitány. Ő kapitány? — kérdezte az idegen szorongó arckifejezéssel.

Dover boldogan intett igent a fejével.

— Igen, Dampier kapitány is velünk van. Iseri? Az idegen a fejét rázta, és karjait kétségbeesetten ejtette le.

— Nem látom újra Dampier kapitányt. Itt maradok.

— Talán Dampier tette partra — sűgta Fry Dover fülébe. —

Rendben van — mondta hangosan. — Mr. Dampier nem parancsnoka a vállalkozásnak. Bátran csatlakozhat hozzánk.

— Nem lehet, nem lehet... — A vad ábrázatú ember a **fejét** rázta.

— Itt jó az élet. Látták a táborhelyemét? Jó táborhely. —

Sűrgette őket, Dovert és Fryt karjuknál ragadta meg. Aztán futni kezdett a parton.

— Azt hiszem, azt szeretné, ha követnénk. A táborhelyéhez vezet — mondta Dover. — Menjünk hát.

Megát, és várt rájuk zavart arckifejezéssel. Mikor látta, hogy követik, ismét nekiindult. Hamarosan ka

77

paszkodni kezdtek fölfelé a meredek sziklákon, a fák között. Dover gyakran megállt, megfordult, az arca egészen lila lett a megerőltetéstől, és messze hátramaradt. A matrózok is kifulladások, egyik a másik után, és föladták a versenyt. Csak Frynak sikerült minden erejét összeszedve lépést tartania a vademberrel a meredek kapaszkodón. Végre egy tisztásra értek, és az ember körbemutatott a kezével.

Fry közelebb sétált, és lehajolt, hogy bepillantson a fából, szénából és bőrökből összetákolt kunyhóba. Nagyon kezdetleges alkotmány volt, de a célnak jój megfelelt. Belül egy fából készült priccs, amelyen három macska aludt meglehetősen, és mindenfelé szétszórtak a polcokon különös faragványok aUtak. A közelben volt még egy kunyhó, mely szemmel láthatólag konyhául szolgált. A kunyhókból ki-be járva és körülöttük mindenfelé kecskék és macskák. A tisztás közepén füst emelkedett a magasba a tűzhelyről, ez okozta nagy ijedségüket az éjszaka.

A hadnagy érezte, hogy egy kéz ragadja meg, és vonszolni kezdi az egyik fa felé. Egy hosszú barna ujj mutatott rá néhány vonásra, melyet a fa törzsébe véstek.

— Négy év és négy hónap — mondta a férfi.

— Négy éve és négy hónapja él itt? — kérdezte Fry: A férfi bólintott, és fölmutatott a fatörzsre.

Ott volt a neve, „Alexander Selkirk” belevésve a törzsbe, és alatta az időpont: „1704. szeptember”.

— Ez a neve, Alexander Selkirk? — kérdezte a hadnagy. A vadember meghajolt, és hevesen igent intett.

— Bizonyái' a boldog, hogy a segítségünkkel végre elhagyhatja ezt a szigetet. El nem tudom képzelni, hogyan bírta ki ilyen hosszú ideig. Borzalmas lehetett így élni.

Fry hirtelen rájött, hogy ezt nem kellett volna mondania. A vadember arca megváltozott, mereven és zavartan nézett maga elé. De hát mit is mondott? Talán büszke volt a tanyájára? Fry úgy érezte, meg tudja ér-í

77

teni, hogy valaki így él, ha rá van **kénys2**«rítve, de biztos volt benne, hogy senki sem tudna örülni az efféle életnek.

Mindenesetre ha valaki több mint négy évet tölt egy helyen, bizonyára meg is szereti egy kicsit.

— Jó kis tanya — mondta Fry elismerően. — Maga egész ügyesen felépítette. És még társasága is volt. Selkirkre mosolygott, aki szórakozottan simogatta **az** egyik macskáját.

— A macskáim — hebegte Alexander. — Távot tartják az egereket.

— Nem szívesen válik meg tőlük, gondolom.

— Nem tudok. Itt maradok.

— Maga ... — Fry nem hitt a füleinek.

— Itt kell maradnom. Ez jó élet. Mért meimék el? Selkirk, úgy látszott, egyetlen szót sem tud teljesen érthetően kiejterü. Szavainak értelme azonban kristálytisztá volt. A hadnagy megértette, hogy most csak **an-a** gondol, hajózzanak csak tovább nélküle.

— Nem hagyhatjuk itt — ellenkezett Fry. — Megmondom, mit kell tennie. Jöjjön a *Duke* fedélzetére. Beszéljen Rogers kapitánnyal, jóindulatú ember. Ha aztán vissza akar térni ide, mikor mi továbbhajózunk, megígérem, nem fogjuk a hajón tartani akarata ellenére.

A férfi még mindig habozott.

— Ném lehet.

Néhány perccel később, mikor lefelé tartottak a dombról, hogy csatlakozzanak Doverhoz és a többiekhez, mégsem tanúsított semmiféle ellenállást, még akkor sem, mikor a csónakhoz kísérték. Egyenes derékkal ült a csónak faránál, a matrózok pedig evezni kezdtek a távolabb horgonyzó hajó felé.

78

2.

Amint közelebb értek a *Duke*-hoz, Alexander felemelte a fejét. A korlát meUett hosszú sorban fürkésző arcok nézték le rá. Hirtelen megzavarodott. Talán rossz-**SBul** tette, hogy felfedte magát. Könnyű lett volna elrejtőznie, amíg a két angol hajó tovább nem áll, éppúgy, ahogy a spanyolokkal tette. Több mint négy éve, hogy nem beszélt emberi lényvel, és úgy érezte, valahogy kijött a gyakorlatból. Naponta olvasott hangosan a bibliából, nem vesztette el a beszédképességét, de látta az emberek arcán, hogy ez a kísérlete mégsem volt olyan sikeres, mint ahogy remélte. Lehet, hogy ezek az emberek majd kinevetik a kecskebőrbe öltözött vadembert, aki hebegve, dadogva keresi a szavakat.

Érezte, hogy kíváncsi szemek szegeződnek rá, mégis határozottan, egyenes derékkal ült, az arca nem árult el semmit azokból a2 aggodalmakból, amelyeket bensejé-ben érzett. Azt mondták, másszon fel a kötélhágcsón, s mikor felért, nagyon különösen érezte magát. Elnnyi idő után ismét hajó fedélzetén!

Mr. Fry követte a hágcsón fölfelé, aztán tessékelní kezdte a tisztek csoportja felé. Alexandernek majdnem elállt a szívverése, mikor megpillantotta Dampiert, aki éppen úgy áUt ott most is, mint annak idején Panamánál a *Saint George* fedélzetén.

A két férfi szeme összetalálkozott. Néhány pūlanati-a csak különös kíváncsiságot érzett, amint régi kapitánya bámult rá, mkit valami különös jelenségre, amely váratlanul jelent meg a hajó koriátja fölött. A kapitány tért előbb magához.

— Te jóságos ég, hiszen ez Selkirk! — kiáltotta. — Hogyan került ide, ember?

— ön talán ismeri a látogatónkat? — kiáltotta Rogers meglepetve.

— Ismerem, hogyne ismerném! Ez Mr. Selkirk, vilor

79

lamester volt a Cinq Poris-on, a legutóbbi utam kísérohajóján. Ő volt a legkitűnőbb ember azon a boldogtalan hajón. Szerencsénk van, hogy rátaláltunk, Rogers kapitány ! Kitűnő tengerész.

Selkirk egészen elérékenyűlt. Kitűnő tengerész: eny-nyi év után így emlékeznek rá, és nem is akarí, maga Dampier.

— Legyen üdvözölve a hajón, Mr. Selkirk! — Alexander a másik tisztt felé fordult, aki most egyszerű nyugati beszédmódján szólt hozzá. — Engedje meg, hogy bemutatkozzam. Rogers kapitány vagyok. Jó tengerészekre mindig szükségem van.

Alexandernek tetszett a kapitány. Határozott, jó természetre valló arcvonásai voltak. Mégsem tudott döntení.

— Én... én nem tudom. Itt maradok a szigetemen.

Rogers meglepettnek látszott, igyekezett ezt a különös

s2:aggatott beszédet megérteni, de Fry közelebb lépett hozzá, és a fülébe sügött valamit. A kapitány meghallgatta, aztán elmosolyodott, jobbával Alexander vállára ütött.

— Tehát nem.biztos még benne, hogy velünk akar-e jönni?

Teljesen megértem — mondta ingerkedve. —• Maga itt a kormányzó, és nem íkarja elveszíteni ezt a pozícióját. Hívjuk talán kormányzónak vagy esetleg uralkodónak? „A Jüan Feimánde-z-fiziget uralkodójának?”

Alexander a fejéit rázta, elszokott a hiamortól. Aztán Dampierhez fordult.

— A Cinq Ports... — dadogta. — Visszajutott Angliába?

Dampier a fejét rázta.

— Olyan híreket kaptunk Spanyolorséágból, hogy nem messze innen süllyedt el valahol. Néhány embert foglyul ejtettek, a többi a tengerbe fűlt. Magát Strad-Hng tette partra?

79

— Nem! — Alexander a fejét rázta, és izgatottan mondta: — Nem! Megmondtam neki, hogy el fog süly-lyedni. Nem hallgatott rám. Azért maradtam itt, mert tudtam, hogy el fog süllyedni.

— Azt hiszem, Mr. Selkirknek igen nagy hasznát vehetjük — mondta Rogers. — Jól ismeri a szigetet, és segíthet az élelmiszergyűjtésben.

Néhány pillanattal később Alexandert betessékelték a kapitány fülkéjébe. Itt elmagyarázták neki, hogy az idő rövid, és olyan gyorsan kell kiegészíteniük készleteiket, amilyen gyorsan csak lehetséges. Alexander kétségkívül tudta, hogy hova kell vezetnie őket, hol találhatóak káposztapálmát, fiatal répát, és a szigetnek mely részein lehet a legelőnyösebben kecsikére vadászni. Megállapodtak, hogy másnap egy kis vadászcsapatot fog vezetni a partra, a betegeket pedig kiszállítják szárazföldi táborba.

Alexander-olyasmiről beszélt, amit nagyon jól ismert.

Hamarosan a beszéde is tisztább lett, már a szavak végződését is jobban megformálta, és beszédének skót lejtése is újra érezhetővé vált. Mikor mindenben megállapodtak, Rogers teletöltött egy poharat iommal, és odatette eléje. Alexander a szájához emelte, de csak megszagolta. Aztán mégis megkóstolta, de a gyomra azonnal felfordult.

— Bocsanat — mondta, mikor letette a poharat. — Én mostanában csak vizet ittam.

Rogers nevetett.

— Nem kétlem, hogy hamarosan ismét ízleni fog az efféle. Nem enne valamit? Talán egy kis kétszeasültet. Nem hinném, hogy lisztje is volt.

Alexander elismerte, hogy valóban nem volt lisztje, de amikor hozták a kétszersültet, és megkóstolta, egyáltalán nem ízlett.

— Magam készítem az élelmem — mondta. — Holnap mindenki számára készítek.

80

A következő napokban Selkirk nagyon elfoglalt volt. Vezette a vadászokat az ei-döbsn. Senki sem tudott lépést tartani vele néhány piUanaunál tovább, mikor száguldani kezdett egy-egy kecske nyomában. Ott rohant mindnyájukat megelőzve, mögötte csaholt a hajókutya, míg végül még az eb is kifulladt, és lihegve feladta a versenyt. A matrózok csak bámultak, és lélegzetüket is visszatartva figyelték, hogyan szökdel és ugrándozik a skót szikláról sziklára, a meredély szélén, hogyan csúszik le egy pillanat alatt a mélybe, hogyan egyensúlyozza magát karjaival és lábaival. Mikor már elegendő kecskét ejtettek, Alexander megtöltötte hússal a legnagyobb üstöt, amely csak található volt a hajón, hogy levest főzzön a húsból, répából, káposztapálmából

és a fűszerekből, amelyekhez most még sót is hozzáadhatott, ezt az egyetlen fenyűzési cikket, amelyet oly sok éven át nélkülözött. A betegeket — több mint ötvenen voltak — kényelmes táborban helyezték el a parton, és a friss élelem hamarosan megtette rájuk jó hatását. Mindössze két ember volt annyira tönkremenve a betegségtől, hogy már nem lehetett rajtuk segíteni.

Alexander hamarosan észrevette, hogy ez a vállalkozás sokban különbözik attól, amelyben előzőleg részt vett. A matrózok ugyanolyan egyszerű és goromba fickók voltak, a tisztek azonban sokkal különbek és finomabbak. Rogerstől lefelé mindegyiknek igazi tekintélye volt, melyet a legénység feltétlenül elismert. Éppen úgy beszéltek a spanyol aranyról, mint Dampier és Stradling, de elképzeléseik valószínűbbek voltak, nagy gond-
. dal és igyekezettel dolgoztak a hajók helyreállításán, oroszlánfókákra vadásztak, de ha sikerült elejteniük néhányat, lenyűzták durva, szőrmés bőrét, a haját kivágták és kisütötték. Mindez idő alatt Alexander két világban élt. Miközben a vadászokat vezette a szigeten, még mindig a régi környezetében volt, aimelyben négy éven és négy hónap

81

pon át élt magányosan. A tengerészek között azonban ő maga is újra tengerésszé vált. Tengerészruhát hordott, bár a lábán egyelőre nem tűrt el semmit, tengerészételeket evett, és a tengerészek nyelvét beszélte. Mindenesetre még mindig távol volt attól, hogy végképp elhatározza: elhagyja a szigetet Rogersszal, egyszemen csak kezdett visszatérni a tengerészélethez, kezdett elvegyülni társai között.

Tizenkét napra volt szükségük, hogy a munkát befejezzék. Mindkét hajót alaposan kijavították és átvizsgálták, friss élelmiszereket raktároztak el. A betegek, jó(részt teljesen gyógyultan, visszatértek munkájukhoz. Febiruár 12-én reggel az utolsó szállítmány fa és víz a fedélzeten volt már, és az emberek is készülődni kezdtek, egyik a másija után, a hajóra, mert senkinek sem állt szándékában a sziget uralkodójának tisztségét átvenni. Alexander is hajóra szállt a többiekkel, a *Duke* vitorlamesterének, Mr. Bridge-nek a helyettesévé nevezték ki. Ez jobb volt, mintha egyszerűen utasnak tekintették volna, bár Alexander nem találta könnyűnek, hogy ismét alárendelt legyen. Végre elindultak észak felé. Alexander átbajozta a korlátot, álmodoizva figyelte, hogyan nő egyre a távolság a hajó és a sziget között. Nem volt visszaút többé. Nem vette észre, mikor Rogers odalépett melléje.

— Az uralkodó talán szomorúságot érez, mert elvesztette birodalmát? — A hangja barátságos volt, és Alexander néhány pillanatig késett a válasszal, mert köny-nyek szöktek a szemébe. Végire megtalálta a megfelelő szavakat.

— Jobb keresztény voltam a szigeten — mondta halkán —, mint amilyen voltam, mielőtt erre a szigetre jöttem, és attól félek, sohasem leszek ilyen többé.

— Nos, Mr. Selkirk — mondta Rogers, hogy kikökkentse Alexandert a gondolataiból —, kérem, néhány

82

emberrel hozza rendbe ezeket a köteleket! Nem szeretem a rendetlenséget a hajón.

Munka közben Alexandernek nem maradt több ideje néhány futó pillantásnál, hogy még egyszer láthassa a sziget lassan eltűnő partjait.

3.

A mostani vállalkozás tervei lényegében nem különböztek azoktól, melyeket Dampier 'tárt emberei elé öt évvel ezelőtt. Most is három fő céljuk volt: először, hogy elfogják a parti hajókat, miközben észak felé hajóznak; másodsor, hogy megtámadjanak egy nagyobb spanyol várost; harmadszor, hogy foglyul ejtsék a manilai aranyágyát. A bristoli kereskedők azonban, aMk összeadták a pénzt erre a vállalkozási-a, sokkal alaposabb munkát végeztek ez alkalommal. Egyik hajó som volt valami nagy, de mindkettő háromszáz tonna körül járt, így sokkal alkalmasabb volt Uyen feladatok teljesítésére, mint annak idején a kicsi *Cinq Ports*. A kettő közü a Duíce, a nagyobb, harminc ágyúval volt felfegyverezve, - a *Duchessne*^a huszonhat ágyúja volt. EmeUett a két hajón több mint háromszáz főnyi legénység tartózkodott.

A terv sikerre vihetőnek látszott. Minden a vezetés minőségén múlt és az emberek magatartásán. Alexander hamarosan igazi tiszteletet érzett Rogers kapitány iránt. Bebizonyosodott, hogy a kapitány rendkívüi céltudatos parancsnok, és az emberek bíztak abban, hogy sikerre vezeti a vállalkozást. A kapitány ezzel máris megnyerte az első menetet aiban a fontos küzdelemében, hogy emberei hangulatát és magatartását a megfelelő szinten tartsa. Volt azért baj elég a fedélzeteken. A matrózoikat teljesen megszállta az arany utáni vágyakozás. A Duíce legénysége nem bízott a *Duchess* legénységében, a közönséges tengerészek egyik hajón sem bíztak meg a

82

tisztjeikben. Azt suttozták egymás között, hogy ha valamilyen zsákmányt szereznek, azok, aMk először kapaszzkodnak fel a

fedélzetre, összeszednek minden aranyat és ékszert, amire csak rá tudják tenni a kezüket, és elrejtik, vagy pedig, hogy a parancsnokló tisztek, mikor a préda jegyzékét összeállítják, kihagyják a legértékesebb darabokat.

Rogers nagyon jól tudta, hogy vállalkozása nem léphet fel egységes erőként, ha ilyen ostoba civakodás gyengíti, ezért aztán megtárgyalta embereivel a nehézségeket, míg végül elhatározták, hogy minden zsákmánynál négy ember fogja ellenőrizni a jegyzékeket, egy tiszt és a különböző beosztású tengerészekből is egy-egy ember mindkét hajóról. A tanács jóváhagyta ezt a megegyezést, és az emberek is egyetértettek abban, hogy ez a lehető legigazságosabb rendszer.

A parancsnok abba sem volt hajlandó belenyugodni, hogy a legénység úgy viselkedjen, mint a közönséges kalózkodók. Miközben észak felé hajóztak, az emberek egyre lustábbá és unottabbá váltak, és elkezdtek kockázni, hogy agyonüssék az időt. Annak nem volt túlságosan nagy jelentősége, hogy ruházatukat és egyéb értékeiket tették kockára, de az anyagi javak így hamarosan néhány igen ügyes szerencsejátékos kezébe kerültek. Voltak olyanok is, akik arra számítva, hogy a szerencse majd csak megfordul, már a jövőjüket játszották el, kockára tették a leendő zsákmányból rájuk váró részt. Ez már az egész vállalkozás sikerét veszélyeztette. Rogers nagyon jól tudta, hogy az a tengerész, aki már elvesztett mindent, amiért harcolnia kell, könnyen a lázadás kiindulópontjává válhat. Az ilyen embernek nem lehet más reménye arra, hogy a szerencsét ismét a maga javára fordítsa, mint hogy vállalkozásukat közönséges kalózkodással változtassa át.

Rogers ragaszkodott ahhoz, hogy a szokásos napi ima az egész legénység számára ne maradjon abba. Nem sok

83

idő telt el azóta, hogy a Jüan Femández-szigetet elhagyták, amikor egy reggel arra használta fel az ima utáni pillanatokat, hogy a *Duke* egész személyzetéhez szóljon. Alexander ott állt a tisztek között, szemben velük a legénység sorokba rendezve, fedetlen fejjel. Mikor a felolvasás véget ért, Rogers letette a bibliáját, előbbre lépett, némán nézett végig a sorokon néhány pillanatig.

— Uraim — mondta végül —, elértünk utunk első fontos állomásához. Most már spanyol vizeken hajózunk, és bármikor találkozhatunk ellenséges hajóval. Önök mindannyian pénzzel a zsebükben szeretnék hazatérni, azt szeretnék, ha győzelmekről mesélhetnének a bristoli és londoni kocsmákban. Ha ezt el akarják érni, hatásos és erős harci egységet kell alkotnunk. Nem lehet krátunk senki, akiből kiveszett a

lelkesedés, mert nem részesülhet már a zsákmányból. Nem lehet köztünk senki, aki nem tud uralkodni magán harc közben, és fegyelmezetlenül asszonyokat vagy italt hajszol. A legénység soraiban néhány pillanatra suttogás keletkezett, Rogers azonban csak állt és hallgatott, megvárta, míg újra elcsendesednek. Aztán így folytatta:

— A következő szabályokat hoztuk. — Lehajtotta **a** fejét, és olvasni kezdte a kezében tartott papírról: — Először: mindenféle szerencsejáték tilos mindkét hajón. E határozat megszegőit vasra verjük, a játékból keletkezett adósságot nem tekintjük törvényesnek, amikor a zsákmányt végleg felosztjuk. Másodsor: semmiféle szitkozódást nem tűrünk meg a hajón, sem pedig a szárazföldi hadműveletek alatt. Ennek a határozatnak a megszegőit vesszőzéssel büntetjük. Harmadsor: sem a szárazföldön, sem a tengeren egyetlen ember sem állhat szóba vagy bocsátkozhat bármilyen ügyletbe a foglyokkal, kivéve, ha egy tiszt erre engedélyt ad. Negyedsor: sem szárazföldön, sem tengeren senki sem zsákmányolhat semmit, csakis azoknak a korlátozásoknak megfelelően, melyek megbízásunkban vannak lefektetve, és

84

mindig csakis tiszt parancsnoksága alatt. Ha bárkit saját javára történő zsákmányoláson kapunk, szigorú büntetésben lesz része, azonkívül a vállalkozásunkból eredő javakból is elveszti részesedését.

Rogers felolvasását teljes csendben hallgatták. Az emberek valósággal megdöbbenek ezektől a szigorú szabályoktól, és suttogni kezdtek egymás között. Selkirk azon tűnődött, vajon tudja-e Rogers, mire vállalkozott, amikor a hazai földtől távol ilyen szigorú megkötéseket alkalmaz embereivel szemben. A kapitány fölemelte **a** kezét, és csendet kért.

— Uraim — folytatta —, saját érdekükben áll, hogy ezeket a parancsokat mindenben teljesítsék. Mi mindannyian **a** nyereség érdekében indultunk el, és vállalkozásunk minden bizonyos sikerrel fog járni, de angol tengerészekként jöttünk, törvényes megbízást kaptunk öfelségétől Anna királynőtől, nem vagyunk sem kalózok, sem közönséges tengeri rablók. Feltétlenül ragaszkodom ahhoz, hogy a szolgálatunknak megfelelő előírásokat megtartsuk, és feltétlen engedelmességet követelek. Túlságosan is messze vagyunk hazánktól ahhoz, hogy a legkisebb engedetlenséget is eltűrhessem. Most pedig — fejezte be — Induljunk hát útnak, és ezennel aranyban fizetendő jutalmat tűzök ki annak, aki először pillant meg elfogható hajót; mindenki tartsa hát jól a szemét a látóhatáron!

Az utolsó kijelentést a legénység megéljenezte, aztán széteszlott. Alexander hallotta, hogy a tisztek megköny-nyebbülten sóhajtának fel, hogy minden ilyen könnyen ment. Bárcsak Woodes Rogers ki tudná kényszeríteni mindazt, amit éUiatároeott — gondolta Alexander —, akkor ez a vállalkozás sikerrel fog járni. Minden azon műük, hogy hamar érjenek el sikereket, akkor az emberek úgy érzik majd, hogy erőfeszítéseik és áldozatuk megéri.

85

Több mint egy hónapon keresztül hajóztak észak felé, amikor végre megpillaitották az első zsákmányt. Kis haj ócska volt, minden ellenállás nélkül adta meg magát. Csalódottan kellett tudomásul venniük, hogy raktárai teljesen üresek, de azért volt a hajón némi pénz, amelyet megszámoltak, és biztonságba helyeztek: ez volt az első bejegyzés a zsákmányjegyzék fehér lapján. Ezután támaszpontjukká tettek egy part menti szigetecskét, ahonnan megtámadhatták az arra haladó hajókat. Bár a zsákmányolt hajó kicsi volt, Rogers jmindent él-követett, hogy használhatóvá tegye. Agyúkkal szerelté fel, legénységet osztott be rá, és *Beginningnek*, vagyis *Első Sikernek* nevezte el. Minthogy most már közel voltak a tengeri kereskedelem szokásos útvonalaihoz, Rogers kiküldte az új szerzeményt a Ducíess^{szai}, hogy alaposan nézzenek körül, míg a *Duke* legénysége a szigeten maradt, a hajó takarításával és rendb^{ozatalával} foglalkozott. A két kiküldött hajó hamarosan csekély zsákanánnyal tért víz

sza. A zsákmányolt hajó nem szállított értékeket, csak dohányt és kókuszdiót, amit kiosztottak a legénység között.

Alexander megállapíthatta, hogy bár ezek az első sikereik nem hoztak tekintélyes nyereséget, arra mégis jók voltak, hogy táplálják a legénység jó hangulatát. Mint amikor a horgász, akinek hosszú időn át még csak nem is pedzi a horgát semmi, végül két aprócska halat fog. Nem ér semmit ez a két halacska, de a figyelmét ébren tartja, elhitei vele, hogy hamarosan nagyobb hal is akadhat horgára.

A második hajó elfogása után hamarosan Rogers kapitány hívatta. Alexander a parancsnok sátra felé sietett és belépett. Rogers kíváncsian, vizsgálódva nézett rá.

— Mr. Selkirk — mondt[^] —, el tud még vezetni egy hajót most is, miután négy évet töltött a szárazföldön?

Alexander megbántódott.

— Van talán valami panasza rám, rosszul teljesíttem a feladataimat? — kérdezte.

— Nem. — Rogers a fejét rázta. — De azt hiszem, hogy egy kicsit lecsúszás lehet egy vitorlamester számára, ha helyettesé minősítik vissza.

Alexander nem válaszolt.

— Ugyan, Mr. Selkirk — nevetett Rogers —, csak ingerkedem magával. Hiszen tudom, hogy nem felejtette el, magam is láttam. Dampier kapitánynak igaza van, amikor azt mondja, hogy ön kitűnő tengerész. Mit szólna hozzá, ha a maga embere lehetne?

— Nagyon örülnék, de ...

— Nem — biztosította Rogers —, nem a *Duke-ot* vagy a *Duchest* akarom önnek adni, az új hajót azonban kórházhajóként szeretném felszerelni. Azt hiszem, ön lenne a legalkalmasabb ember a parancsnokságra.

— Megteszem, ami tőlem telik, uram. — Selkirk arca nem árult el semmit, de a szíve hevesen vert. Bántotta,

hogy csak tiszthelyettes; most pedig egy hajó egyedüli parancsnoka lesz, igaz, hogy a hajó nagyon kicsi.

— Helyes — mondta a kapitány. — Két felcsert helyezek át az ön hajójára, és a betegeket mind átküldöm az ő felügyeletük alá. Dr. Dover meg fogja önöket látogatni, valahányszor csak jönnek látja.

— Értem, uram — felelte Alexander.

— Az új hajónak nevet kell adnunk. Van már egy *Beginning* nevű hajónk. — Mindkét ember egy időre a gondolataiba merült.

— Mi volna, ha *increase*-nek neveznénk? — kérdezte Alexander.
— *Increase*, azaz *Növekedés*. Igen, azt hiszem, ez megfelel. Az „Első Siker” nagyon szerény volt, de a sikerben lesz „Növekedés”, így akarjuk.

A nevek megválasztása szerencsésnek bizonyult. Két újabb parti hajó és egy nagy, esetlen gálya hullt a kezükbe. Gondolataik most már a soron következő cél felé fordultak. A tisztek a térkép fölé hajolva mutogatták a spanyol szárazföld városait.

Hajózzanak vajon Panama felé, vagy próbálják áttömi Lima védővonalait? Végül úgy döntöttek, hogy Guayaquil városát rohanják meg, mely több mint háromszáz mérföldnyire északra feküdt tőlük.

Hajóztak tovább céljuk felé, és Selkirk most először állt saját hajója fedélzetén. A tengerészek, akik az ő parancsnoksága alatt szolgáltak, nem győztek csodálkozni azon, hogy ez a skót, aki néhány hete még éppen olyan vadnak látszott, mint a kecskéi, milyen gyors, határozott és biztos parancsnok.

Végül megérkeztek a Guayas-torkolat bejáratához. Itt váratlanul még egy hajó esett fogságukba. Francia kereskedőhajó volt, igen gazdag rakománnyal. Nem volt akkora, mint egy spanyol gálya, de sokkal használhatóbb; így aztán Rogers legénységet helyezett el a fedélzetén, és felszerelte harcra is. Nagyon büszkék voltak

87

erre a hajóra. Űgy gondolták, hogy méltó kísérője a *Du7ce*-nak és a *Duc*/iessnak, és mikor felvonták rá az angol lobogót, új nevet is ebből kiindulva adtak neki: *Marquis*-nak nevezték. A *Duke* (herceg) és *Duchess* (hercegnő) méltó kísérője csak *Marquis* (máiiiki) lehet.

Guayaquil városa messze beljebb terült el a folyó mellett. Ha sikeres támadást akartak végrehajtani ellene, először el kellett foglalniük a *Puná*-szigetet, mely a folyótorkolat bejáratát őrizte. Lényeges volt, hogy ez a támadás teljes csendben menjen végbe. Ha bárkinek sikerülne megszökni, és a folyón fölfelé elérni *Guaya-quilt*, és figyelmeztetni a város lakóit a közelgő veszélyre, oda lenne minden reményük.

A nagy hajók nem hatolhattak följebb a folyón. Kétszáz emberből partra szálló és haixx>ló csapatat alkottak, míg a többi százat hátrahagyták a hajók és a foglyok őrizetére. Ez alkalommal Alexander a támadó csoportba került.

Két dereglyét és két lapos fenekű bárkát fegirvereztek fel forgóágyúkkal és mozsarakkal, az emberek kiélesítették rövid tengerész kardjukat, és rendbe tették puskájukat. A kijelölt időpontban berakodtak a csónakokba, bajtársaik sok szerencsét kívántak nekik, és már el is indultak a csendes trópusi éjszakában.

4.

Április 21-én délután a csónakok ott rejtőzködtek a Guayas folyó torkolatának partjairól lecsüngő mangrovefák árnyékában. A csónakokban kétszáz ember igyekezett siettetni az időt, próbált kényelmesen elhelyezkedni az elviselhetetlen hőségben. A Puná-sziget már a hátuk mögött volt. A vállalkozás teljes sikerrel járt, a spanyol parancsnok ellenállás nélkül adta meg magát. SenM sem tudott megszökni a

88

folyón fölfelé, és bár néhány indián eltűnt az erdőben a támadás alatt, a tisztek meg voltak elégedve, mert úgy gondolták, hogy még az indiánok számára is lehetetlen a sűrű dzsungelen keresztül utat találni, figyelmeztetni Guayaquil népét a közeledő veszedelemre.

A város harmincmérföldnyire volt előttük, fölfelé a széles torkolatban. Alexander háttal a csónak párkányának támaszkodott, és egy kis szellőre vágyott. A hőség megkettőződött a folyó tükrében, a legkisebb levegőmozgás sem enyhítette. Izzadság gyöngyözött a vitorlamester homlokán, belefolyt a szemébe, nagy foltokban átnedvesítette az ingét, mely a hátához és az oldalához tapadt. Ha csak egy kicsi szellőcske volna — gondolta —, mindjárt könnyebben viselnénk el. A Jüan Fernández-szigeten mindig volt egy kis hűsítő szél, néha lágy és gyenge, néha élénk, mint az a keleti szél, amely Largóban fúj a tenger felől. Azon töprengett, hogy talán éppen a szél tette gyorsrá lábait, mikor a szakiákon a kecskék után futott. Most, Ecuador mangrovemocsaraiban ólonmehéznek és szinte élettelennek érezte a tagjait.

Popé ült mellette, a feje előrebukott. Alexander nehéz lélegzéséről észrevette, hogy alszik. A hadnagy teste hirtelen összerándult, oldalra csúszott, míg végül egész súlyával Selkirk vállára nehezedett. Alexander visszalökte, nem volt képes elviselni a két meleg test érintkezését. Popé morgott álmában, és ismét felegyenesedett ültében.

Körülöttük mindenütt izzadó testek természetellenes összevisszaságba görbülve. An-a nem volt szükség, hogy csendben maradjanak, mert a legközelebbi part hallótávolságon kívül esett, de senkinek sem volt kedve beszélni. Az egyetlen hallható hang az állandó csepegés, ahogy a fák ágairól aláhullt a lecsapódó pára.

Alexander hirtelen valami új zajra lett figyelmes: egy vékony, vinnyogásiszerű hangra, amely mintha körös-kői'ül teljesen megtöltötte volna a levegőt. Nem tudta

88

megfejteti, mi lehet az, mindaddig, míg végül egy kis csipést nem érzett hátul a nyakán. Odacsapott a kezével, és megnézte. Egy kis fekete testeoske hevert szétkenődve az egyik ujján, mellette egy kis vérpötty.

— Ez a vérem, te parányi dög — morogta.

Popé is fölébredt, és vadul hadonászni kezdett a karjaival maga körül.

— Moszkitok! Ezek az átkozott moszkitók! — dühöngött.

Az emberek hirtelen mintha megelevenedtek volna, kétségbeesetten igyekeztek eltakarni testük különböző szabadon maradt részeit. A zümmögő vinnyogás folyton növekedett, egyre erősödött, a moszkitók már egész felhőkben röpködtek fölöttük. Rogers a csónak hátulján ült, zsebkendőt tekert a nyaka köré, kezeit az inge ujjába dugta, de nem mozdult.

— Ha még soká itt maradunk — morogta valaki —, az ellenünk kiküldött felderítők nem találnak majd mást, mint négy csónakot, tele tisztára rágott csontokkal.

— No, csak várj, amíg fölérünk Panamára — morogta egy öreg tengerész —, ott a moszkitók már csizmát viselnek, és halálra rugdosznak.

Senkinek sem volt kedve nevetni. Mindannyian alig várták a jelet, hogy végi-e indulhassanak kijelölt céljuk felé, mindenki Rogers kapitányon tartotta szemét. A kapitány még mindig mozdulatlanul ült, azt figyelte, hogyan változik a folyó vizének színe a leszálló alkonyatban.

Végre odahajolt Pope-hoz, és így szólt.

— Kérem, adja tovább a parancsot. Indulunk. Min-denlci maradjon teljes csendben.

Az emberek új várakozással teltek meg, és szinte észre sem vették már, hogy a mosaliitók egyre vadabbul szívják a véruket csuklójukon és bokájukon. A csónakok lassan kiüsztek a fáli sátrai alól a folyó nyílt vizére,

89

orrukkal kigyózva haladjak fölfelé a dagály sodrásábaai. **Eleinte** csak sodortatták magukat, hogy a partokról az **egyre** csökkenő világosságban úszó fatörzseknek nézhessék őket; később aztán, amikor teljesen besötétedett, **előszedték** az evezőket, hogy gyorsabban haladhassanak. **Múltak** az órák, az emberek némán ülték, fegyverüket szorongatva. Éjfél tájban mindenki tudta, hogy már nem **lehetneik** messze a várostól.

Hirtelen valami gyenge hangot hallottak a szárazföld **felől**. Templomi harang kongott egyhangúan. Rövidesen **egy** másik is megszólalt, azután még egy, míg végül az éjszaka megtelt

harangzúgással. Az emberek kövé dermedve ültek, míg a csónakok farában a tisztek izgatottan összesűgtek.

A harangzúgás egyre hangosabb lett, amint a dagály egyre közelebb és közelebb vitte őket; már a város előtti **utolsó** kanyarulatban hajóztak. Mindenki előrebámult. Guayaquil tündökölt a fényektől. Egy dombon a város **fölött** örömtűz lángolt, és mind[^]ifelé fáklyák mozogtak. Zúí-zavaros zajt is hallani lehetett. A harangok kongtak **tovább**, időközönként ágyúk tompa dörrenése szakította **meg** és fegyverropogás. Alexander látta, hogy Rogers ajkai mozognak, és **kitalálta, hogy** a kapitány sorra veszi a **bristoli tengerészek által** ismert összes káromkodásokat. Mellette Dover **sápadt** volt, az arcát a vízből visszaverődő halvány fény világította meg.

— Ez riadó — mondta izgatottan a doktor —, tervünk kudarcot vallott. ..

— Hogyan lehetne riadó? — hitetlenkedett Rogers.

— Talán valakinek mégis sikerült a Puná-szigetről az **erdőn** át idejutnia — vélte Dover.

— **Lehetetlen!** — morogta Rogers. — De akárhogy is, **még nem** vallottunk kudarcot.

— De most nem támadhatunk — mondta Dover. —

90

Agyúkat sütögetnek el, darabokra tépnek a gránátaik-kál.

— Nem lehet valami vallásos ünnep? — kérdezte Pope. —

Errefelé nagy felhajtással csinálják az ilyesmit.

— Vallásos ünnep... április 22-én! — Dover dühös volt.

— Ezek mindig új ünnepeket találnak ki — vetette oda Rogers.

— Biztos vagyok benne, hogy ön nem ismeri a naptár minden ünnepét.

— Dehogynem — felelte Dover hevesen. — De hát ki hallott ünnepről április 22-én?

Senki sem felelt.

— No látják! — folytatta diadalmasan. — Biztonságosan vissza kell vonulnmxmk.

— Ágyúk vagy nem ágyúk, én megközelítem a várost, hogy többet tudjunk — mondta határozottan Rogers. — A sötétben nem láthatnak bennünket.

A doktor minden morgása ellenére továbbvezette a csónakot, míg az végül a város alatti magas part alatt bújt meg. Az angolok mereven ültek, alig mertek lélegezni, hallották, amint a nép föl-alá szaladgál, spanyolul kiabálnak és hadarnak. Hirtelen valaki felkiáltott közvetlenül a fejük födött a parton:

— *Han ganado la ciudad de Puná!*

Valaki más riadót kiáltott, valaki pedig szaladni kezdett a patról a város felé.

— Azt mondta, hogy Punát elfoglalták — suttogta egy matróz.

— Ugye, megmondtam? — sziszegte Dover. — Ezt komolyan keüi venni. Azonnal vissza kell vonulnunk.

— Nem — felelte Rogers —, hát nem érti? Most hallják először. A hír mosit érkezett csak meg, és teljesen megzavarta őket. Ez a megfelelő pillanat.

Dover azonban sziklaszilárd volt.

— Ragaszkodom hozzá mint a tanács elnöke, hogy azonnal adja ki a parancsot a visszavonulásra.

91

A legénység nagy része nem hallhatta a csónak faránál végbemenő vitát. Nyugtalanul ültek a helyükön, és égtek a vágától, hogy végre támadhassanak. Alexander kardját kihúzta a hüvelyéből, és úgy kuporodott össze, mint egy ugrásra készülő rugó. Azt hitte, Rogers végül diadalmaskodni fog, de már nem hallotta, mit mondanak, mert suttogóra fogták a hangjukat, bár a szemük dühösen egymásra szikrázott.

Végül kiderült, hogy Dover győzedelmeskedett. Fölállt, és intett a csónakoknak, hogy forduljanak meg. Az evezősök betolták a hajókat a mélybe, közben morogva és sziszegve gyalázkodtak.

— Lejjebb megyünk a folyón, és tanácsot tartunk — jelentette ki Dover, mikor a parttól hallótávolságon túl jutottak. — Mr.

Selkirk, mivel ön a rangelső azok között, akik nem vesznek részt a tanácskozásban, önt teszem felelőssé a csónakok biztonságáért és a rendért, mialatt megtárgyaljuk terveinket.

Mialatt lefelé eveztek a folyón, kiáltásokat hallottak a partról.

Tudták, hogy most már felfedezték őket. Emberek rohantak le a folyópartra, elsütöttek néhány fegyvert feléjük, de a golyók nem tettek kárt senkiben, a vízbe csapódtak. Három mérfölddel lejjebb a mangrovefák alá eveztek. Rogers dühösen ült a csónak

hátsó részén, míg Dover fel-alá csörtetett, hogy összehívja a tanácsot. Alexander örült, hogy volt tennivalója, mert úgy

érezte, képtelen volna tétlenül ülni, míg a drága idő értelmetlen vitákkal múlik. Mindenki tisztában volt vele, hogy a döntő pillanatra egyszer s mindenkorra elmúlt, akár tetszik, akár nem.

A dagály, amely fölfelé vitte őket a folyón, véget ért, most már apadni kezdett, a víz gyors forgókat képzett a csónakok körül, melyek a parthoz simultak. Ha a tanács Rogersnak adna is igazat, hajnal előtt nem indulhatnának el ismét.

Guayaquil népe egy egész éjszakát nyert, és minden matróz tudta, nagyon is jól tudta, mit fognak a város

91

lakói tenni. Az asszonyok összeszedik az ékszereiket, a férfiak az arányaikat, mindazt a kincset, amit évek óta felhalmoztak.

Hiszen éppen ezért a kincsért hagyták el Spanyolországot, ezért

élnék itt, Ecuador járványt keltő mocsaraiban, nem könnyen fogják átadni mindezt támadóiknak.

Ugyanezt fogják tenni a papok is. Oltáraikat gazdagon díszíti az arany és az ezüst, számtalan nemzedék kegyes adománya. A papság nagyon büszke volt ezekre a kincsekre. Készek voltak az arany- és ezüstedényeket nagy sietve fekete reverendájuk alá rejtve menekülni a nyílt utcákon át.

Mindenki, a papok és a nép, elhagyja a várost, és futva menekül az erdők felé. Reggelre kelve Guayaquil minden vagyonát nagy szakértelemmel rejtik el, hogy a támadók kutatása teljesen sikertelen legyen. Az angolok megtámadhatják holnap a várost, ha úgy akarják, de teljesen kifosztva foglalhatják csak el az alázatos koldusok városát. ,

Alexander elhessegette magától ezeket a gondolatokat, miközben megszervezte embereit, hogy fegyverrel a kezükben, őrséget alkossanak a csónakok körül. Parancsuk volt rá, hogy időről időre elsüssék fegyvereiket, hogy elijesszék a spanyolokat, akik talán meg akarják őket lepni az éjszaka. Mikar minden előkészülettel megvolt, visszatért a csónakhoz.

A tiszték értekezlete még egyre tartott, hevesen vitatkoztak.

Dampier éles hangja kihallatszott a tengerészek morgásából:

— Annnyit mondhatok, a kalózok sohasem támadnának meg egy ekkora várost, ha a védelmet már riadóztatták.

Alexander hátat fordított a beszélőnek. Nem volt körülötte senki, akihez szólhatott volna, így csak magának mormogta:

92

„Ha rád hallgatnák, ember, mindjárt indulhatnának is hazafelé.”

Rogers mindezek eUenére nem tágitott szilárd elhatározásától, és lassan a többiek is kezdtek az ő pártjára áttérni. A legközelebbi dagály alkalmával még erősítést is hozhatnak fel a Puná-szigetről — érvélt a kapitány —, és olyan korán támadhatnak, amennyire csak lehetséges.

Egy pillanatra úgy látszott, mintha Dovernagy szótöbbséggel leszavaznák, mikor a doktor utolsó kártyáját is kijátszotta.

Odafordult Rogershoz, és olyan hangosan szólott hozzá, hogy körös-körül mindenki meghallhassa.

— Rogers kapitány — mondta fenyegetően —, ha beleegyezésem nélkül megtámadja Guayaquilt, be fogok erről számolni társaimnak, a vállalkozás tőkéseinek. Ha ön a legkisebb szerencsétlenséget hozná ránk, gondom lesz arra, hogy személyesen vonják ezért felelősségre. Ön kockára te^i mindannyiunk életét és szerencsáját, és ebből én nem kérek.

Woodes Rogers mély lélegzetet vett, hogy megfelelő választ adhasson, de aztán meggondolta magát, és vállat vont. Dover a többiekhez fordult.

— És bárki önök közül, aki pártját fogná ebben az örütségben, vele együtt felelős mindazért, ami történik — mondta fegyvetően.

A tanácskozás suttogó csoportokban oszlott fel. Senki sem becsülte le azt a nyomást, amit Dover gyakorolhatott a vállalkozásra. Tudták, hogy mindent elveszíthetnek, ha hibásnak ítélik őket.

Rogers alig talált szavakat dühében.

— Kedves doktorom — tört ki belőle végül, egy tengerész minden megvetését felhalmozva ebben a megszólításban —, mivel ön annyival tájékozottabb mindannyiunknál, a legjobb lesz, ha átveszi a parancsnokságot.

93

Iűgy tűnt, Dover fel sem veszi a maró gűnyt Rogers megjegyzésében, felállt, és a legénység felé fordult.

— A tanács úgy határozott, hogy mivel Guayaquil figyelmeztették érkezésűnkre, nem vállalkozunk a nyílt támadásra. Ha azonban továbbra Ls tanűjelét adjuk támadó szándékunknak, a város lakói kétségtelenűl örűlni fognak, ha jó pénzért eltéríthetnek bennűnket attól a szándékunktól, hogy a várost elfoglaljuk. A folyón lefelé hajózva pedig hajókat foghatunk el rakományukkal, személyzetűket tűszként tarthatjuk fogva. Mindezekért együttvéve gazdag váltságdíjat követellhetűnk. Holnap kapcsolatba lépek és tárgyalást kezdek a város **Vezető**ivel, és biztosíthatom önűket, mindent el fogok követni, hogy érdekeiket a lehető legjobban képviseljem. Eirt a kijelentést megkűvűlt csend fogadta. Egyetlenegy matrűz fejezte be mindannyiuk érzését, amikor elfordult, és nagyot kűpűtt a vízbe.

5.

Másnap ismét fűlfele hajűztak a folyón, és horgonyt vetettek a városhoz kűzel. Doktor Dover mint a tárgyalások vezetője, elegánsan, tele önbizalommal, nagyon élvezte saját szerepét. Ez végűl is valóban úriemberhez űlű mimka. Tűszokat szedtek a hajűkrűl, és partra kűldték őket a doktor feltételeivel, ötvenezer spanyol ezűst sarcért az angolok visszaadják a javakat és a foglyokat, és békével továbbhajűznák.

Nem sok idű műlva a tűszok visszatértek a városparancsnok himűkűvel. Tűszteletteljes űdvűzleteket hozott és ajándékokat a tűsztek számára; a történet azonban, amelyet elmondotr nagyon szomorű volt. A város rendkűvűlien rossz napokat élt át, és nem volt képes a kűvűnt összeget megfizetni. Dover "nemigen

hatódott meg, de csökkentette az összeget negyvenezerre. Nem nagyon

94

siettek a **válasszal**. Mexaiidert arra emlékeztette ez a tárgyalás, amikor Saint Jago szigetének piacain kellett órákig **alkudoEnia**, míg elfogadható áron megkaphatta az élelmiszereket.

Az emberek teljesen Doverra hagyták az alkut. Jobban érdekelte őket, hogy milyen híreket tudnak kiszedni a túszo**k**ból. Volt egy kérdés, amelyet mindenki tudni szeretett volna: miért volt olyan nagy láрма és zűrzavar előző éjszaka Guayaquilban? Mikor a feleletet meghallották, tehetetlenségükben a hajukat szerették volna kitépni: május 2-án volt a napja a legújabb vallásos ünnepnek, a szent kereszt megtalálása napjának. Május 2-a? Hát nem április 22-e volt? Eltejejtették, hogy a spanyol naptár tíz nappal előbbre jár, mint az **^**igol. Nem mintha ez változtatott volna a helyzeten, hiszen senki **sem** hallott eddig még erről az ünnepről.

A szent kereszt megtalálása? Protestáns borzongás szaladt végig Alexander gerincén: úgy látszik, ezek a spanyolok mindent megünnepelnek. Rogersnak tehát mégiscsak igaza volt. Épi>en abban a pállanatban érkez**tek**, amikor a Puná-sziget elestének híre rémületet és zűrzavart keltett a néptömegek által ellepett utcákon és tereken. A város minden kincsével együtt könnyű zsákmányuk lehetett volna.

Mindenki keserűen és vádaskodva nézett Doverra, de a doktort teljesen lefoglalta a fáradságos alkudozás. Estére sem sikerült megegyezésre jutni, és ott kellett maradniuk a folyón a trópxisi éjszakában. Másnap a városparancsnok látványosan megjátsziva a vonakodást, végül is harminoezret ajánlott, amit viszont Dover határozottan visszautasított.

A legénység egyre nyugtalanabbá vált. Látták, hogy a spanyolok meg vannak ijedve, de ahogy múlt az idő, úgy látszott, mintha egyre magabiztosabbakká válnának, mintha az angolok követelőzése mögött nem is lett volna igazi erő. Hogyan követelhet Dover sarcot egy olyan

94

várostól, amelyet el sem foglalt? Dél tájban Rogersnak már elege volt, világosan látta, hogy Dover nem tud elérni semmit. — Csak játszadoznak velünk, doktor Dover — szölitotta meg. — Mivel nem támadtunk a sötétség leple alatt, most már biztosak abban, hogy teljes napvilágnál nem fogunk támadni. Be kell bizonyítanunk nekik, hogy tévednek.

Dover nem szölt semmit, de bölintott. Sértett büszkesége minden dühét most már a spanyolok eUen fordította, akik oly sokáig álltak ellen akarátának. Következetlenül, most, hogy az

ellenség teljesen felfegyverkezett és felkészült, a doktor mégis kész volt beleegyezni a támadásba.

Rogers a csónak tatja felé fordult, ahol a **fegyverszünet** fehér zászlaja lógott **petyhüdt**en a **szikrázó** napsütésben.

— Vonja fel a színeinket, Mr. Pope! — kiáltotta. Egy pillanattig figyelte, ahogy a brit lobogó visszaküszött megszokott helyére. A változás nagyon felizgatta a spanyolok csoportját, akik ott álltak a parton. Néhány pillanattig hevesen vitatkoztak, aztán valaki kiállt a part **szélére**, és **átkiabált**:

— Harminckétezer darab spanyol ezüstpénzt kínálnak!

Rogers határozottan visszautasította az ajánlatot, és megparancsolta, hogy folytassák az előkészületeket. Mikor ezt a spanyolok látták, hátat fordítottak, és sietni kezdtek az úton fölfelé, kiabáltak, és integettek a kai-jaikkal.

— Dampier kapitány — kiáltotta Rogers, aki most ismét teljes mértékben átvette a ptu-ancsnokságot —, a tüzérség készen áll ?

— A **foTTgóágyi**^ és a **mozsár** töltve — válaszolta Dampier. — Támogatjook önöket a csónakokról.

— Helyes, emberek! — kiáltotta Rogers. — A beosz

95

tásukat ismerik. Mindeddig a nagy lehetőségre vártak, mutassuk meg most a Donoknak, hogy mit tudunk, söpörjük ki őket a városból! Nem fülük a foguk a harchoz, nézzék, hogyan szaladnak vissza a fészükbe!

Mihelyt mindennel készen voltak, evezni kezdtek a város felé. Úgy látszott, mintha az utcák teljesen elhagyatottak volnának, kivéve a főteret és környékét, ahol négy ágyút állítottak fel a nagytemplom előtt, és a vezénylő tiszt kétségbeesetten igyekezett rendbe szedni legénységét. A közelben egy kis csoport lovas parádézott, hogy az ellenállás látszatát erősítse.

Alexander jelt adott az emberednek: kuporodjanak a csónak párkánya mögé, hogy védve legyenek a golyózápor ellen, melyet bármelyik pillanatban vártak, de amint közelebb csúsztak a kikötőhelyhez, még mindig természetellenes csönd fogadta őket. Az emberek az első zökkenőre kiugrottak fedezékükből. Woodes Rogers volt az első a parton, a többiek közvetlenül a nyomában. Alexander biztosan érezte, hogy a spanyol lövészek bármelyik pillanatban tüzet nyithatnak a föléjük magasodó házak ablkaiból. Egyetlenegy golyó süvített el a feje fölött, s csak innen-onnan hangzott fel rá egy-egy felelet, de senkit sem ért találat.

— Fedezzétek magatokat a házak mellett — kiáltotta Rogers —, aztán befelé a városba!

Az emberek csoportokra szakadoztak, Selkirk követte Rogerst, együtt küsztek előre egy kiugró épületrész alatt.

— Nem nagyon tetszik nekem a dolog — mondta a kapitány. — Olyan nagy a csönd. Talán csapdát akarnak állítani.

— Lehet — értett egyet Alexander. — De az is lehet, hogy nagyon biztonságban érzik magukat. odakint az erdőben. Hirtelen egy mozsár dörrenése hallatszott. Mindket

96

ten **a** földre dobták magukat, **a** gránát csak néhány lépésnyire robbant tőlük.

— Kezd az ellenség ébredezni — mondta Rogers. — Ez közelebb volt, mint szeretnénk.

— Az ellenség, azt mondja? — szolt közbe Selkirk. — Ezek a mieink.

Körülnéztek, és látták, hogy a csónak mozsárágyúja füstölög. A tengerészek éppen az újratöltéssel voltak elfoglalva.

— Istenemre, még megölnék valakit, és bizony nem a spanyolok közül... — suttogta Rogers. — Mr. Selkirk, maga nagyon gyorsan szalad, menjen vissza, és mondja meg nekik, ne lőjenek, csak ha biztos célpontot látnak.

Alexander talpra ugrott, és rohanni kezdett vissza **a** csónak felé. Láta, hogy ismét lövéshez készülődnek, kiabálni kezdett, hogy felhívja magára a figyelmet. A tüzekek nagyon is el voltak foglalva a munkájukkal, és csak akkor vették észre, mikor már majdnem odaért. Meggyújtották a gyutacsot, és a gránátot belecsúsztatták a csóbe. Egy pillanattal később vakító tűz és füst csapott fel a csónak közepéből. A füstből üvöltés hallatszott, egy férfi elvágódott, arcát elfutotta a vér. Alexander megtalálta Dampiért, átadta az üzenetet, visszafordult, és rohanni kezdett **a** főtér felé. A spanyolok még mindig nem löttek; Alexander látta, hogy az emberek előbújnak fedezékeikből, amint egyre közelebb érnek céljukhoz. Éppen akkor érte utol Rogerst, amikor az ágyúk eldőrdültek a tér másik oldalán. Az első süketítő dörrenés után a levegő tele lett sivitó kartáccsal, úgyhogy amikor végre elcsendesedett a zaj, Alexander szinte csodálkozott, hogy még egy darabban van. A tengerészeket megállította a sortűz, Rogers azonban újra összeszedte őket.

— Gyerünk! — kiáltotta. — Az ágyúkhöz, mielőtt újra tölthetnének!

Nekiitugasátodott az üres térnek, Alexanderrel és **a**

96

többiekkel a nyomában. Az előrenyomuló elleniség látványa túlságosan is sok volt a lovascsapat számára, de a lövészek egy

része is hátat fordított, és menekülni kezdett. Csak a tűzértiszt dolgozott lázasan, hogy rendbe szedje az embereit.

— Tölteni, tölteni, te spanyol söpredék! Eresszünk még egyet beléjük!

IVTeggyűjtött egy fáklyát, ^ éppen azon Igyek^rett, hogy lángra lobbantsa a gyutacsokat, mikor Rogers mellbe lőtte a pisztolyával. A tiszt hördült egyet, aztán előrebukott az ágyúra. A többiek nem akarták követni a példáját, főlemelték a karjukat, jelezve, hogy megadják magukat.

Alexander a halottra nézett.

— Hallotta? — kérdezte Rogerstől. — Angolul beszélt.

— Igen, ír kiejtéssel, legalábbis úgy hangzott — felelte a kapitány. — Van belőlük egynéhány a spanyol király szolgálatában.

Néhány pillanattal később doktor Dover csatlakozott hozzájuk. Mindig kifogástalan ruhája most legalább zilált volt kissé, az arca pedig kormos.

— Úgy látszik, megfutottak. A teret elfoglaltuk — lihegte.

— Minden arra mutat, igen — felelte Rogers. — Én itt maradok az embereimmel, nem menne, kérem, tovább, hogy megszállja a belvárost? Ezt a templomot főhadiszállásnak használhatnánk, de a kapcsolatot továbbra is taitsuk fenn.

Dover most szívesen elfogadta a kapitány utasításait, és éppen indulni készült, amikor Rogers utána kiáltott:

— O, doktor Dover, talán nem is keltene mondanom, hogy az igazi nehézségek csak most kezdődnek! — Mindenki m^lepetten nézett rá, és Rogers folytatta: — Ha nem fogjuk szigorúan az embereinket, teljesen szétszedik a vái-ost, és holtrészezen fosztogatni kezdenek.

97

ördögnek való feladat tengerészekinek parancsolni a szárazföldön.

Mintha szavai bizonyítására történt volna: az egyik ház ajtaja kivágódott, és két ember majdnem kibukott rajta, mindkét karjuk tele üvgekkel.

— Mr. Selkirk — parancsolta Rogers —, menjen, kérem, **és** szedje rendbe azt a két embert!

Alexander elindult feléjük, és magához parancsolta őket.

Vonakodva jöttek, még mindig palackjaikat szorongatva.

— Mi történik itt? — sziszegte.

— Kifosztjuk a spanyolokat — röhögött az egyik. — Ezért jöttünk ide, hát nem?

— Le azokkal a palackokkal! — üvöltött rájuk Selkirk. A két ember egy pülanatig bután nézett rá. Selkirk némán előrelépett, és kiverte az üvegeket a kezükből, egyiket a másik után. A

széttört üvegekből kifolyt a vörös bor, és a száraz talaj hamarosan beitta.

— Teljesítsétek a kötelességeketek! — parancsolta. —

Kutassátok át az utcát, nem rejtőznek-e lőfegyverrel valahol a házakban.

Az emberek haragosan néztek rá. Az egyik már ki is nyitotta a száját, hogy megmondja a véleményét, aztán mégis meggondolta, és mindketten elindultak abban az irányban, amerre Alexander kinyújtott karja mutatott.

Persze majd kétszáz tengerész szállt partra Guayaquilban, és amint besötétedett, legnagyobb részük mindent elkövetett, hogy némi italra tegyen szert, és kicsit kirúgjon a hámból. Arany után kutatva föltépték az ágyakat, fölszaggatták a padlót, átkutatták a padlásokat, berontottak a templomokba, és betörték a sekrestyeajtókat.

Nem nagyon találtak mást, mint itt-ott valami csecsebecsét vagy néhány aranypénzt, mert a többit eldugták előlük. Mindenki tudta, hogy valahol hatalmas aranykincsnek kell lennie, hiszen minden spanyol város

98

lelis-tele volt araraiyal. Ez a hit hozta el őket erre a **hosszú** útra, félig **kömlutmiták éorte a vUágot**. Az arany nagy **része** — semmi kétségük nem volt efelől — o'da-kint lehetett az erdőben, ott sohasem találhatják **meg**, de **itt a városban** is kellett leraii belőle **eldugva** bőven.

Selkirk és a többi tiszt kétségbeesett küadeknet vívtak, hogy megfélezzék az embereket, de alighogy szerűit rendbe szedniük egy-egy fosztogató txmdát, és **a** figyelmük másfelé fordult, **a** megféleezett csoport máris odébbállt, és eltűnt az éjszakában. Alexander hirtelen futó lábak dobaját hallotta a háta mögött. Gyorsan megfordult, és látta, hogy tíz-tizenkét ember a nagytemplom ajtaját igyekszUc betömi.

— A templomban van! A templomban rejtették el! —> kiáltotta az egyik.

A templom környékén csatangoló matrózok mind csatlakoztak a csoporthoz. Alexander észrevette, hogy kettő közülük egy nehéz feszítővasat talált, mások lámpásokat hoztak. Alexander a templomajtóhoz sietett, ott találta Mr. Connelyt, **a Duchess** hadnagyát, aki dühösen forgatta a szemét, és lihegett.

— Fölnyitják a sirokat — sziszegte Connely. — Már két templomban fölnyitották a kriptákat.

— De **hát** miért?

— Meg vannak győződve arról, hogy **a** papok oda rejtették edényeiket. Nem hallgatnak az okos szóra. — A hadnagynak

nem volt ideje tovább folytatni, mert **a** tömeg, amely most már majdnem hűsz főre szaporodott, szembefordult velük.

— A templomból már elvittünk minden törvényes zsákmányt! — kiáltotta **a** hadnagy. — Emlékezzenek **a** parancsainkra, engedelmesskedjenek **a** tisztjeiknek!

A **csoporthoz** vezetője egy pillanatra megingott, **de** aztán amint a töm[^] továbbhűUámozott **a** templomhajó felé, Selkii-eket és Connelyt félrelökték. A templomhajóban

99

nehéz kőlapok jelezték a helyet, ahol Guayaquil halottait nyugalcanra helyezték.

— Rogers kapitánynak tudnia kell erről — dadogta Comiely. — ő az egyeŰrai ember, aki vissza tudná tartani őket... — Hirtelen megfordult és eltűnt.

Egy matröz most a sírkő lapja alá feszítette a vasrudat, másik három emb[^] nyögve és sóhajtozva, lassan emelni kezdte a követ a padozat szintje fölé. Alexander odaugrott, hogy megragadja a rudat, sikerült is kirántania az emberek kezéből, úgyhogy a kő visszazökkent a helyére.

— A fenébe ezzel az akadémikusokkal! — kiáltotta a feszítővasnál álló matröz, és Alexandert gorombán odább vonszolták, vasmarkok ragadták meg, miközben a sírkő ismét lassan kezdett kiemelkedni a helyéből. Végül is nagy döndüléssel átbukott, és a kriptá nyitva áUt.

Az egyik matröz egy lámpást engedett be, és maga is előrehajolt, hogy benézzon.

— Nincs itt semmi! — kiáltotta.

— Persze hogy nincs! — kiáltotta a feszítőrudas ember. — Ha te pap lennél, és aranyat rejteneél el egy sírban, hova raknád?

Egy pillanatra csend lett, mialatt a csoporthoz új önnak csatlakozottak megértették, mire gondolt a matröz.

— Persze, nyissátok csak föl a koporsót, bolondok! — folytatta.

— Ott van az arany.

Néhányan odébb sompolyogtak a csoport közepéből, de volt kéz elég, hogy kiemelje a három koporsót a templom padozatára. A feszítővassal aztán lefeszítették a koporsó tetejét, á szögek csikorogtak, és ott állt a három koporsó kinyitva.

Alexander érezte, amint a hányinger kűszik fölfelé a torkában, meirt a rothadó testek szaga betöltötte a templom levegőjét.

Elfordult, úgy látszott azonban, hogy a többieket nem zavarta a szag, átkutatták a koporsók

99

belsejét, keresték az aranyat. Túlágosan is el voltak merülve a dolgukban, így nem hallottak a templomhajóban feléjük közeledő lépéseket.

Egyszerre csak ott állt Rogers a csoport közepén, rövid tengerész kardjának lapjával csapkodta a körülötte nyüzsgő emberek hátát. Mikor meglátták, mindenkinek a földre gyökerezett a lába.

— Valóban pompás, angol tengerészekhez méltó munka! — Rogers hangja halk, de fenyegető. — **^ük** kiszedték ezeket a tetemekeket, most s^pen visszarakhatják, a koporsót is meg a követ is. — Szigorú pillantásának engedelmességgel, lehajtott fejjel teljesítették a parancsot. — Nos — folytatta —, most indulás, mosakodni! Mosakodjatok úgy, ahogy még soha életetekben nem mosakodtatok. Aztán gyertek ide vissza, és majd elmondom, mit tettetek.

Tíz perccel később egyenként szállingóztak vissza a templomba. Közben még több matróz csatlakozott a **c^r** 7 arthoz, kíváncsiak voltak, mi okozta a zavart. Rogers

100

nem szólt senkihez, csak járt föl-alá, míg mindenki vissza nem érkezett, arra várva, hogy a kapitány megszólaljon. Mikor feléjük fordult, Alexander észrevette, hogy most már nem volt az arcán harag, inkább félelem és szorongás.

— Nem arról akarok beszélni — kezdte Rogers —, milyen büntetések járnak az efféle viselkedésért. Amit mondani fogok, az önmagában is éppen elég büntetés lesz. Beszéltünk a város lakóival, elmondták nekünk, hogy miért tanúsítottak olyan

csekély ellenállást. A várost néhány hónappal ezelőtt nagy csapás érte: a dögvész. A kriptákban, melyeket feltörtetek, a járvány áldozatai fekszenek.

A borzalom és a rémület hördülései hallatszottak. Az emberek, akik átkutatták a koporsókat, a kezüket nézték. Néhányan idegesen dörzsölni kezdték a kezüket a ruhájukba.

— Most már nem tehetek egyebet, könyörögjete Istenhez, hogy ne büntessen meg bermünket nagyon szigorúan mindazért, ami ma történt. Ameddig itt mara-dimk, éppen úgy keU engedelmesskednetek a tiszték parancsának, mintha a hajó fedélzetén volnátok. Ha bármilyen szükségtelen kegyetlenkedésről hallok vagy ré-szegeskedésről, vagy arról, hogy a város lakóit bármi módon zaklatnátok, megígérhetem, a bűnöst példásan fogom megbüntetni, olyan példásan, elhihetitek, hogy sohasem fogjátok elfelejteni.

Intett, hogy elbocsátja őket.

Leverten indultak el az éjszakában. Némelyikük még mindig a kezét nézte, vagy az oldalhajóban levő sírkő felé fordult, utolsó pillantást vetve arra a helyre, ahol a dögvész áldozatai alusszák örök nyugalomukat.

101

6.

A döghalál híre nagyon megrendítette az embereket.

Mindannyian szörnyű történeteket hallottak szüleiktől és nagyszüleiktől, történeteket azokról a napokról, amikor London és Bristol szinte teljesen elnéptelenedett a szörnyű járvány következtében. Tudták, hogy az Új-világban ez a betegség egész indián törzseket pusztított el, és még ma is egyre szedi áldozatait a spanyol telepések között.

Tenni nem tehetek semmit, csak várták, hogy múljon az idő, várták, vajon felüti-e közöttük is a járvány a fejét. Ez alatt az idő alatt minden lehetséges értéket összeszedtek a városban, minden anyagot, es^özt és élelmiszert, amit csak hasznosnak találtak. Li^ és olaj, szögek és kötelek, mindez nem csillogott, mint az arany, de nagyon hasznos lehetett számukra a jövőben. Dampier egyre terveket szőtt nyugtalanul, hogyan lehetne új vállalkozásokba fogni, hogy nagyobb zsákmányra tehessenek szert, Rogers azonban, óvatos nyugati természetével, nem az az ember volt, aki bármit is kodsázta-tott volna.

Selkirk éppen a munkát ellenőrizte egy nap, mikor üzenetet kapott a kapitánytól. Sietett a főhadiszállásra, a nagytemplomhoz, és Connelly hadnagyot már ott találta. Rogers intett a skótnak, hogy lépjen közelebb.

— Mr. Selkirk — mondta —, néhány tervemet íiMner-tettem Mr. Connelly előtt. Szeretném, ha elkísérné egy vállalkozásra. Hirt

kaptunk egy rabszolgától, hogy a város gazdag hölgyeinek nagy része innen mintegy hiüszmér földnyire a folyón fölfelé, a parton levő házakba menekült. A fickó azt mondja, hogy magukkal vitték az ékszereiket is. önök, uraim, egy csapattal oda indulnak, hogy megszerezzék az ékszereket.

— Nagyon kellemes vállalkozásnak ígériitek — jegyezte meg Alexander.

102

— Valóban. Éppen ezért esett a választásom önökre: Meg vagyok győződve arról, hogy önök minden dm-va-ság nélkül fogják végrehajtani. Mr. Selkirk — a kapitány szeme csintalanul villant —, mennyi idő telt el azóta, hogy utoljára nővel beszélt ?

•— Nos, a gályán voltak hölgyek.

— És ön nagyon udvariasan üdvözölte őket, kétségkívül! Nem, úgy értettem, hogy mióta nem beszélt igazán egy nővel.

Alexander egy pillanatra elgondolkodott.

— öt és fél éve múlt, hogy Angliát elhagytam. Nem gondoltam...

— Pontosan — szól közbe Rogers. — Azt hiszem, erre nemigen lehetett alkalma a Jüan Fernández-sziget uralkodójaként. Mit gondol, meg tudná állni még néhány hónapig? Figyelmeztetnem keU, hogy ezek a fiatal hölgyek bizonyára nagyon vonzóak. Azt mondják, hogy ez alatt a meleg éghajlat alatt nem úgy járkálnak.; hm ... fűzőkbe páncélozva, mint a mi divatos hölgyeink odahaza. Noha a ruháik talán elég s^rények, alakjuk m^is nagyon megzavarhatja a tengerészt, ^i hónapokon át egyebet sem láthatott a tenger hullámainál.

Alexander észrevette, hogy Rogers arca elkomolyodik, mikor a szemükbe nézett.

— Megbizliatom önökben, uraim? Nagyon lényeges, hogy megbizhassam önökben, mert nem akarom, hogy tiszteletlenül bánjanak egyetlen hölgygel sem, akivel találkoznak. Ha a legénységet ellenőrizni akarják, akkor először is önmagliknak kell parancsolniuk.

Connely Selkirkre nézett és elmosolyodott .

— Uralkodni fogunk magunkon, erre számíthat.

— Helyes. Akkor hát reménykedjünk abban, hogy a szép nem bőségesen kárpótolni fogja önöket, mikor hazatérünk.

Rogers odahívta őket maga mellé, és megmutatta ne

102

kik a térképen azt a folyóparti helyet, ahol a menekülteket megtalálhatják.

— Elvihetik az egyik dereglyét mintegy húsz emberrel — mondta. —

— Biztosan szükségünk lenne mind a két csónakra — ellenkezett Connely.

— Jobb lett volna, tudom, ha mind a kettőt elvihetnék — felelte a kapitány —, de a tanács ragaszkodik ahhoz, hogy az egyik itt maradjon, ha esetleg támadás érne bennünket. így hát meg kell elégedniük az egyikkel. Ha a ma esti dagály segítségével indulnak fölfelé a folyón, kora reggel meglephetik őket. Az embereket kiválogathatják, csak arra ügyeljenek, hogy legyen köztük valaki, aki tud spanyolul.

— Tolmács? — kérdezte Connely. — Meg tudjuk értetni velük, mit keresünk, angolul is, erre ne legyen gondja.

— Azt hiszem, mégis sokkal udvariasabb lesz spanyolul — felelte a kapitány. — Most pedig induljanak és készüljenek föl. Már sötétedni kezdett, amikor a csapat elindult fölfelé. Az erőteljes dagály nagyban segítette előrehaladásukat, és nem sok időbe teUett, már meg is érkeztek a térképen jelölt teiniletre. Lefeküdtek, és az éjszaka hátralevő részét pihenéssel töltötték. Mikor kivilágosodott, megpillantották az alacsony faházakat feljebb a folyóparton. Az életnek semmilyen jele nem volt látható a házak körül.

— Először én szállok partra — mondta Coimely. — Tartson itt négy embert magával a csónakon, és fedezzen bennünket a forgóágyúval. De az istenért, el ne hagyja a deregljét! Ha elveszítjük, sohasem jutunk vissza Guayaquilba. Alexander bölintott. Szinte hangtalanul közeledtek a kikötőhelyhez. Connely partra ugrott, emberei követték. Megpróbáltak benyitni az első ház ajtaján, de zárva ta
103

lálták, így két ember lökte be a vállával A kitért ajtón át eltűntek a házban. Néhány perc múlva éles sikoltások hallatszottak, egy redőny vágódott ki, és egy asszony feje jelent meg néhány pillanatra az ablakban, aztán csend lett. Nem sokkal később Connely újra megjelent az ajtónál, embereivel a háta mögött. A hadnagy szélesen vigyorgott, és egy csdUogó nyakláncot tartott a kezében. Odaugrott a csónakhoz, és átnyújtotta Selkirknek. Aztán vagy fél tucat gyűrűt szedett elő a zsebeiből. Mindez nem volt valami nagy vagyon, de biztató kezdet vállalkozásukban.

— No és a gyönyörű senioriták? — kérdezte Alexander. Connely elhúzta a száját.

— Nem volt semmi kísértésem ebben a házban —• felelte. — De oda se neki, még sok van előttünk.

— Ne felejtse — mosolyodott el Alexander —, felelősek vagyunk a jó modorért.

Tovább eveztek a folyón felfelé. A nap egyre följebb emelkedett, és a hőség egészen eláknosította Alexandert. Hirtelen kiáltás riasztotta fel. Az egyik matróz az erdő felé mutatott.

— Mi az, ember? — kiáltotta Cormely.

— Egy lovaszt láttam — felelte — ott bent. Észrevettem bennünket. A többiek követték tekintetükkel a matróz karjának irányát, és Alexander mintha valami csillogást látott volna egy pillanatra, mint amikor a nap csillan meg a fémén. Valószínűleg egy kis csoport katona lehetett.

— Katonákat vonnak össze — mondta, és elővette a pisztolyát az övéből. Vaktában a lovasok irányába lőtt. A lövés hangja felverte a madarakat, kiáltozva röpültek föl a fákról. Aztán vágatva menekülő lovak dobogását hallották.

104

— Harmincan vagy negyvenen lehetnek a hang után ítélve — jegyezte meg.

— Nem hiszem, hogy bennünket keresnének — mondta Connely meglepetten. — Nem tudhatták, hogy **itt** vagyunk.

— Nem, Guayaquil felé igyekeznek. Talán fegyvereseket hoznak segítségül a szárazföld belsejéből. Lesz mit elmondanunk Rogers kapitánynak, ha este visszatérünk — felelte Alexander.

— El kell mondanunk — értett egyet Connely. — Nem nagyon szeretem a dolgot. Nem tudjuk sokáig tartani a várost, ha sok ilyen fegyveres csapat van úton feléje.

Már egészen kivilágosodott, és ahogy közeledtek, a házak körül megélenkül az élet. Minden házba betértek, összeszedték a csecsebecsüket, de gyakran, miközben a folyó egyik partján levő házakba törtek be, látták, hogy az asszonyok csónakokba szállnak a folyó másik, partján, és nagy sietve evezni kezdenek, hogy minél messzebb kerüljenek tőlük.

Ő, ha még egy csónakunk volna! — sóhajtott Connely.

— Bizony — értett egyet vele Alexander —, egyszerre mindkét oldalon dolgozhatnánk.

Mikor följebb hatoltak a folyón, ismét lovasok csoportját pillantották meg. Igyekeztek felbecsülni, mennyi embert látnak, és meghatározni az irányt, amely felé igyekeztek, de a sűrű dzsungel ezt nagyon megnehezítette. Ezenkívül most már minden figyelmüket a sikeres befejezésre kellett fordítaniuk.

Az egész napot azzal töltötték, hogy házról házra jártak. Egyszer Selkirk szállt partra, egyszer Connely. Volt úgy, hogy a hadnagy mosolygó képpel jött vissza a csónakhoz, tele történetekkel a bájos senioritákról. Alexandernek nem volt ilyen szerencséje, mintha arra lett volna ítélve, hogy csak tenyeres-talpas matrónákkal

104

találkozzék. Azzal vigá^talta magát, hogy minél idősebbek voltak az asszonyok, annál több ékszert talált náluk.

Vajon Rogers és Connely gúnyt űztek belőle? — töprengett rosszkedvűen. Talán észrevették, hogy ügyetlen és szegénylős a nőekkel. Félretolta a gondolatot, miközben a szinte elviselhetetlen hőségben a következő ház bejárata felé vezette embereit. Jelezte a többieknek, hogy maradjanak hátra, mindig számítani kellett arra, hogy valamelyik elszántabb hölgy puskával a kezében, élete árán is meg akarja védeni ékszereit. Az ajtó engedett a keze nyomása alatt, és óvatosan beléphetett az előtérbe. Hallgatózott. Nem hallott semmit, intett hát a többieknek, hogy kövessék. Az ajtókat egymás után rúgta be, de minden szobát üresen talált.

— Nézzük csak, talán odafent... ~JMegjegyzését egy sikoly szakította félbe. Ott voltak fönnyalóban, és valamelyik hölgy hisztérikus jelenetet rendezett. Alexander nem fejezte be a mondatát, hanem hosszú léptekkel szaladni kezdett a lépcsőn fölfelé. Berobbant a szemben levő ajtón, és ott a szoba sarkában négy nagy szemű, sötét bőrű lányt talált. Az egyik térdelt, pihegő mellel, nyitott szájjal, újabb sikolyra készen.

— Nem kell félni — dadogta Alexander, és intett a többieknek, hogy álljanak hátrébb. A lány lassan magához tért, és testvéreivel együtt buszként állt a betolakodókkal szemben. Alexander látta, hogy a tengerészeknek a lélegzetük is eláll.

— Hiába éltem ... — sóhajtott a egyik.

— És továbbra is hiába élsz! — förmedt rá Alexander.

Egy kicsit azonban meg kellett barátkoznia a lányokkal. Könnyű selyemruha volt rajtuk, fekete hajukat szalagok fogták össze, sötét szemöldökük és világos olajbarna bőrük túlságosan Ls sok volt az éhes tengerészszemeknek. Alexander segítségért nézett hátra.

105

— Hol a tolmács? — ikérdezte.

— Egy másik szobában is találtak lányokat.

— Hívjátok ide a tolmácsot, gyorsan! — Alexander és a lányok némán néztek farkasszemet egymással, amíg a tolmács meg nem érkezett.

— Ohó, micsoda szépségek vannak itt! — kiáltott a tolmács.

— Ezzel ne törődj, láss hozzá a munkádhoz! — parancsolta Alexander,

Hamarosan kedves némajáték alakult ki. Mivel egy szót sem értett spanyolul, Alexander nem nagyon tudta követni. Hová rejtették az ékszereket? Ez a kérdés egyszerre újra életre keltette a lányokat. Hiszen ők nagyon szegények, hogyan is volnának ékszereik? A vállukat vonogatták, kitárták a karjukat,

mutogatták a betolakodóknak, hogy keressék, ahol csak akarják.

— A szokott helyen keU keresni — mondta végül Alexander. Megfordult az emberek felé. — Csak finoman. Ha egyetlenegy is gorombáskodik, nagyon megbánja!

Újra a hölgyek felé fordult. Mereven meghajolt, előrelépett, és a kezével hozzáért az egyik formás kebelhez, A sefiorita egy pillanatra félreértette a szándékát, és hátraugrott. Selkirk azonban már megtapintott valami kemény tárgyat a ruhája alatt. A lány egy pillanatra megzavarodott, aztán vállat vont, benyúlt a ruhája alá, és egy aranylánc hullott le a földre, a lábaihoz.

Mellettük a tolmács simogatta végig finoman az egyik lány oldalát. Ő is talált egy nyakláncot, ez azonban a lány combja köré volt tekerve. A másik kettőnek már nem volt szüksége buzdításra, testiük különböző részeiről oldották le értékeiket. Alexander összegyűjtötte a zsákmányt, aztán másodszor is meghajolt. Közben mintha vihogást hallott volna. Nagyon halk volt, s nem akart hinni a fülének. De aztán még egyszer hallotta, s most

106

már megbizonyosodott róla. Ha valaki elkezdi, a többiek folytatják, s végül az egész szoba megtelt nevetéssel.

Alexander a haja tövéig elvörösödött. Nincs joguk nevetni rajta. A largói asszony népnek nem nagyon voltak ékszerai, de Alexander már eleget látott a világból ahhoz, hogy tudja, az asszonyok nem nagyon örülnek annak, ha elvesztik kincseiket. — Miért nevetnek? — kérdezte dadogva.

— Hát azt hiszem, egy kicsit furán hat, ahogy a gáláns lovagot játssza — felelte a tolmács.

Alexander hirtelen tudatára ébredt, hogy durva tengerészruhába van öltözve, a haja napszitta és mosatlan, a szakálla elvadult. Sohasem értett ahhoz, hogyan kell a gáláns lovagot játszani, ezt inkább Connelynak engedné át. Mikor újra a lányokra nézett, észrevette, hogy nincsen gúny a szemükben. Inkább csak felderítette őket egy pillanatra, s félelmük máris derűs nyugalommá változott. Nem sok évvel azelőtt Guayaquil elfoglalták a kalózok, és teljesen kirabolták. A lakosság nagyon sokat szenvedett. Ezek a lányok most ahhoz hasonló bánásmódra és gorombaságokra számítottak. Alexander látta önmagát a lányok szemével. Szó se róla, veszedelmes haramiának nézhetett ű mindaddig, ameddig mereven meg nem hajolt előttük, hogy megköszönje ékszerüket. A tolmácshoz fordult.

— Ha nem haragszanak ránk nagyon, kérdezze meg tőlük, nem tudnának-e valami frissítővel szolgálni. Nagyon kiszáradt a torkom.

A lányok szívélyesen intettek, mikor megértették, miről van szó, és kettő közülük kiszaladt a szobából. A másik kettő szorosan egymáshoz simult, és igazán nem lehet azt mondani, hogy ellenséges szemekkel nézett rájuk. Alexander hi rtelen megértette, milyen magányosak lehetnek itt, ebben a kis spanyol közösségben, majdnem elfelejtve a lázakat terjesztő mocsarak országában. Bármilyen látogató, bármilyen kapcsolat, amely

107

a külső világból hoz hírt, bizonyára szívesen fogadott számukra, még ha a nyakláncukkal kell is fizetniük érte.

— Nem gondolná az ember, hogy éppen most rabolták ki őket — morogta Alexander a tolmács felé, aki a maga részéről élénk beszélgetésbe merült a hölgyekkel, és nem nagyon figyelt Selkirkre.

Néhány pillanat múlva ismét megjelent a két lány, egy nagy flaska bort és egy tál élelmet hoztak, a tengerészek pedig nem várták a kínálást. Az egyik lány a verandáról a csónakon levő emberek felé kezdett integetni, hogy jöjjenek, és egyenek-igyanak azok is. Selkirk már-már azt hitte, hogy Connely megszegi saját parancsát, de a kötelességérzet nagyobb volt a kísértésnél, és a hadnagy csak a fejét rázta az integető lányok felé.

— Magyarázza meg nekik, hogy ez nem barátságталanság, de azok az emberek nem hagyhatják el a csónakot — szól Alexander a tolmácshoz. Mikor ezt a tolmács lefordította, az egyik lány egy kisebb palack bort hozott, és némi ennivalóval együtt kivitette a csónakon levő embereknek. Alexander szórakozottan figyelte, hogyan beszélgetnek. Úgy látszott, elég jól megértik egymást, bár a tengerészek közül senki sem beszélt spanyolul, és a hölgyek természetesen nem értették az angolt. A lány még mindig ott áUt a dereglye mellett, amikor Alexander és kísérői visszatértek.

— Nem akarok zavarni — kiáltotta oda Connelynak —, de vissza kell mennünk Guayaquilba!

A hadnagy, úgy látszott, minden erejével azon fáradozott, hogy meggyőzze az olívbőrű lányt, mennyire hálásak az angolok a barátságos fogadtatásért. Aztán intett az evezősöknek, hogy induljanak. A négy lánynak még vagy fél tucat csatlakozott, de ezek már sokkal félénkebbek voltak. A zsebkendőjükkel integettek a távozó csónak után, és az emberek is mind elengedték az evező rúdját, hogy válaszoljanak nekik.

— Ez jól ment, emberek — mondta Connely, amikor a lányok végül eltűntek a szemük elől. — Rogers kapitány azt mondta, hogy az angliai ifjú hölgyek biztosan bőven káipótolni fognak benneteket, ha rendesen viselkedtek

— A londoniak nem olyanok, mint ezek — sóhajtotta az egyik.

— Hónapok telnek még bele, mire hazaérünk — tette hozzá egy másik.

— Evezetek csak keményen, és elfeledkeztek róluk — nevetett a hadnagy. Az emberek kicsit moragtak, de a csónak egyre gyorsabban kezdett haladni elői-e.

— Jó lesz, ha késedelem nélkül visszatérünk — mondta Selkirk.

— Nem szalaszthatjuk el a dagályt.

— Attól ne féljen! — nyugtatta meg Connely. — Szeretnék egy kicsit körülnézni a parton, hogy részletes jelentést tehessek a kapitánynak a csapatmozdula-tokról. Ugyanakkor azt is megnézhetjük, hogy nem találunk-e erdőben rejtőzködő hölgyeket, és megszabadíthatjuk őket egy-két nyakláncuktól. Alexander a napra nézett, amely most már a fák csúcsa fölé ereszkedett.

— Ne maradjon ei sokáig — mondta figyelmeztetően.

— Ne aggódjon, nem lesz sok idővesztése. Itt kössön ki! — kiáltotta a kormányosnak. — WiUiam Davies, te meg a melletted levő kettő velem jön, a többi itt marad Mr. Selkirkkel. Partra száUtak, és elindultak az erdőben, otthagya a többieket. Alexander hamarosan nyugtalankodni kezdett. Vajon tudatában van-e Connely, milyen gyorsan sötétedik az Egyenlítő táján? Hirtelen lövéseket hallottak nem messze az erdőben. Csak néhány lövés volt, de ez Ls aggodalommal töltötte el a csónakban ülőket. Léptek zaját is hallották az erdőből, de aztán hiába hallgatóztak. Egy óra telt el, és Alexajider nem tudott nyugton ülni többé.

— Három ember velem jön. Utánuk megyünk. Senki se induljon keresésünkre, bármennyi ideig knnénk ls távol. — Hárman csatlakoztak hozzá. — Hozzatok egy baltát is — mondta. — Meg keU jelölnünk az utat a fákon, különben úgysis eltévedüiik. Csörtetni kezdtek a dzsungeléi át, mindenhol jeleket vágva, amerre mentek. A lenyugvó nap alig tudott áthatolni a sűm lombok között, és amint egyi-e sötétebb let t, az erdő egyre fenyegetőbbé vált.

Minduntalan állatokat riasztottak fel, amint utat törtek maguknak az aljnövényzetben. Alexander figyelte a talajt a lába előtt, attól félt, hogy alvó kigyóra léphet.

— Mr. Connely, Rfc. Connely! — kiáltotta, és a többiek is átvették a kiáltást, de az erdő elnyelte a hangjukat.

— Nem hallják — mondta egy matróz. — Hogyan találhatnánk meg őket egy ilyen dzsungelben?

Jeges félelem telepedett mindannyiuki'a.

— Vágjátok jól láthatóan azokat a jeleket! — parancsolta Selkirk. — Vissza akarunk találni, akár rájuk bukkanunk, akár nem.

Mentek tovább, kiáltozva és füelve, ismét kiáltozva és füelve.

— Az esély egy a millióhoz — sóhajtotta Alexander.

— Ha eltévedtek, most már csak a maguk erejéé számíthatnak. Vissza kell jutnunk a hajóra, amíg még láthatjuk a saját jeleinket.

Komorán fordultak vissza a folyó felé. Némán mentek, mikor hirtelen az egyik csoport élén járó ember fölkiáltott. Megálltak némán, és hallgatóztak. A közelben valami mozgás volt a dzsungelben.

— Együtt mindnyájan, moot! — mondta Alexander.

— Mr. Connely!

109

Az együttes kiáltásra válasz jött az erdőből, és egyszerre mindannyian megkönnyebbültek. Aztán váltogatva kiáltás és füvelés, és a két csoport egyre közeledett egymáshoz, míg végül összetalálkoztak.

— Istennek hála, hogy ránk találtak! — sóhajtotta Connely. — Nem találják a folyót.

— Milyen irányban kereste? — kérdezte Alexander. Connely az erdő sűrűje felé mutatott.

— Istenemre, jobban tud tájékozódni a tengeren! — morogta SéUcirk. — Éppen az ellenkező irányt mutatja.

Connely valóban éppen ellenkező irányban kereste a folyót.

Nem várhattak tovább, mert a sötétség egyre fenyegetőbbé vált, már alig látták a fába vágott jeleket, melyek visszavezették őket a dereglyéhez. Végre boldogan rohantak ki a folyópartra.

— Elszalasztottuk a legkedvezőbb dagályt — jegyezte meg Selkirk.

— No, ezért igazán kár morogni — felelte a hadnagy. — Nagyon örülök, hogy egyáltalán visszataláltunk. Egyébként hogy vagy, WU?

— Megjárja — felelte a férfi. Egy zsebkendő volt a nyaka köré tekerve, az inge tele volt fröcskölve vérrel.

— Wilt golyó találta hátulról a nyakán, de úgy látszik, nem tett komolyabb kárt benne — magyarázta Connely. — Az erdő tele van lovasokkal. Úgy látszik, nagyobb támadásra készülnek.

Szerencsénk van, hogy a növényzet olyan sűrű. Nem juthatnak messze egy nap alatt, így aztán idejében figyelmeztethetjük a kapitányt a veszélyre.

A matrózoknak hosszú órákon át keményen kellett evezniük, végül kimerülve és kimelegedve érkeztek vissza GuayaquUba. Már tíz óra volt, és a város teljesen elcsendesedett. Connely összeszedte vállalkozásuk zsákmányát, egy ruhába csavarta az ékszereket, aztán Selkirkkel együtt elindult a ház felé, ahol Rogens be

110

szállásolta magát. **A** kapitány szívélyesen üdvözölte őket, aztán kíváncsian vizsgálgatni kezdte **a** csecsebecséket és ékszereket. — Jól dolgoztak, uraim — mondta. — Lehet talán ezer font érték.

— Kétszer ennyit is összeszedhettünk volna két csónakkal — jegyezte meg Connely.

— Volna, volna! Ebből nem élünk meg, Mr. Connely. Ha megtámadtuk volna Guayaquilt azon **a** bizonyos éjszakán, tízszer annyit zsákmányolivattunk volna. De azért sok mindent szereztünk, egy kevés pénzt is, némi ékszert is. Ügy látszik, hogy meglehetősen váltságdíjat is kapunk. Meg kell elégednünk ennyivel.

Connely beszámolt az erdőben látott csapaitmozdula-tokról: — Több száz ember gyülekezik ott. Azt hiszem, **a** Ezái'azföld belsejében levő városokból jönnek.

— Ez nem lep meg — felelte Rogers. — Már megpróbálkoztak néhány támadással az óváros ellen, Dover azonban visszaverte őket. Idáig errefelé nem kíséreltek. Azonnal kiürítjük a várost, amint elrendezzük a váltságdíj részleteit, és befejezzük az árucikkek összegyűjtését.

— Boldog leszek, ha nem látom többé ezt a helyet — mondta Selkirk. — Egerek és békák tanyája. Látták **a** békákat? Akkorák mkít egy apró cipó.

— Engem nem a békák zavarnak — mondta Connely. — Nem szeretem, ha élve esznek meg. Nem tudnám megmondani, melyik a rosszabb: a moszkító vagy **a** bolhák.

— A spanyolok hosszú-hosszú évek óta élnek itt — jelentette ki Rogers. — Gondolják csak el, mit jelent a láz meg a járvány, a hősegről és az elhagyottságról nem is beszélve. Nem meglepő hát, hogy nem sok harci kedv maradt bennük.

Még két napot töltöttek el türelmetlenül a városban,

110

míg végre levonták **a** brit zásdót a nagytanplom tornyáról, és **a** dereglyék és bárkák zsákánnyal megterhelve megindultak a folyón lefelé. A spanyolok óvatosan és **a** sorssal megbékélve visszatértek a városba.

Néhány nappal később üzenet érkezett a Puná-szigetről, **hogy** az ellen&^es hajók elvitorláztak nyugat felé **a** széles Csendes-

óceánon. A város lakói csak ekkor mertek kimenni az erdőbe, hogy ki^sák arany- és ezü^st-kinoseakat a rejtekhelyekről. Domborodó reverendájuk alatt a papok is visszatértek kincseikkel, az áldozati tálak és drága díszítmények újra a templom oltáraitra kerültek.

A gazdag hölgyek, akik még el tudták kerülni a találkozást Connelyval és Selkh^kkél, ismét hordani kezdték ékszerüket. Ami történt, szei-encsétlen eset volt, a legjobb elfelejteni: éppen lehetett volna sokkal rosszabb is.

111

ARANYGALYÁ AZ ÓCEÁNON

1.

A Duke és a Duchess olyan volt most, mint egy kacsapár a vízen, melyet különböző kicsinyeinek raja követ. Alexander kis parti hajója, az *Increase* remekül Vitorlázott a sorban, a parti szél daga^totta vásznait. Közvetlen célja a Galápagos-szigetcsoport voM. Alexander járt már ott öt évvel ezelőtt, és teljes szívéből irtózott tőle. Ezek a szigetek a vízből kiemelkedő, sivár vulkanikus sziklák a könyörtelen egyenlítői nap sugaraiban, mint valami hdércecs álom, ahol csak néhány áUat és madár tudott életben maradni, de ezek is halálosan ellenségesek az ember iránt.

A kórházhajó teljesen üres volt, kivéve a néhány felcsert, akik egész nap kártyáztak a hőségben. Ha Alexander néha rájuk pillantott, azt kívánta, bárcsak sohase lett volna szüksége rájuk. Durva, műveletlen emberek voltak, mint a borbélyok odahaza, levágtak egy lábat vagy egy kart, ha szükséges volt, és közben nem éreztek és nem gondoltak semmit. Mint gyógyítószemélyzet dr. Dover, az orvos, és Mr. Hopkins, a gyógyszerész parancsnoksága alá tartoztak. Alexander tengerész volt. Ismerte a tengert, tudta, milyen veszélyeket tartogat, és számtalanszor összemérte már erejét a tenger viharos szeleivel az életért folytatott küzdelemben. A betegség azonban érthetetlen dolog volt számára; láthatatlanul támadt az emberre. Bár Alexander erős és egészséges volt egész életében, túlságosan is sók embert látott szenvedni és meghalni maga körül. Dr. Dover úgy beszélt, mintha az emberi test minden titkát ismerné,

111

Alexander azonban néha a2on tűnődött, hogy talán az orvosok is, (minden tudásuk ellenére, éppúgy a sötétben tapogatóznak, mint ő maga.

Három napja voltak már a tengeren, mikor jelzés érkezett a Dufce-ról, hogy Alexander készüljön föl egy kis csónak fogadására. Alexander közelebb húzott, csökkentette a

vitorlázatot, közben figyelte, hogy leengedik a csónakot, amely aztán elindult a két hajó között. A felcserek az increase korlátján könyököltek.

— Mi a baj? — kiáltotta az egyik az evezősök felé.

— Dögvész. Három eset — jött a felelet. Alexander úgy érezte, hogy összeszorul a gyomra.

Tudta, hogy a megbízás, amit kapott, nem veszélytelen. A kórházhajó parancsnokának lenni azt is jelentette, hogy egy úszó járványkórházat kell vezetnie, és ez a gondolat borzalommal töltötte el. Végül azonban mégis megnyugtatta magát: hiszen ő csak a hajóért felelős, és a szomorú rakományért nem.

A három sápadt arcú és ájult beteget felhozták a fedélzetre, és a feloserek lefektették őket. Hamarosan egy másik csónakkal megérkezett dr. Dover és Mr. Hopkins is a Du/ce-ről. A gyógyszerész segédkezett az orvosnak a betegek vizsgálatánál.

— Ez pestis, Mr. Hopkins — mondta Dover a fejét rázva. — Attól félek, semmi kétségünk nem lehet efelől.

— Ez a teljes katasztrófát jelentheti számunkra — mondta Hopkins. — Elmondták nekünk Guayaquilban, hogy majdnem mindentő meghalt egy-két nap alatt, aki megkapta a betegséget. Mi itt a hajókon olyan közel élünk egymáshoz, hogy mindannyian elpusztulhatunk.

— Kérem, bízson a tudásomban — felelte Dover szemöldökét ráncolva. — Alaposan tanulmányoztam a londoni nagy pestis iratait, és megvizsgáltam azokat a gyógyszereket, amelyeket dr. Sydenham és a többi ki

112

tűnő orvos alkalmazott. Vatti gyógmód, Mr. Hopkins, biztosíthatom róla, van gyógmód.

— Talán a higany, dr. Dover? — kérdezte a gyógyszerész.

— Nem, a higany kitűnő gyógyszer számtalan betegségnél, de a dögvésznei nem hatásos. Ebben az esetben, Mr. Hopkins, a kivéreztetést fogom használni, gyakori véreztetést, hogy kivonjam a test nedveiből a rosszat, azután pedig kénsavat adunk. Majd meglátja, csodákat tesz.

Dover és Hopkins a felcserekkel voltak elfoglalva, parancsokat adtak nekik, hogyan lássák el a betegeket. Alexander nem tudta levenni a szemét az orvosról. Úgy látszott, megingathatatlanul bízik saját gyógyítótudományában. Valóban meg tudja menteni ezeket az embereket? A betegekben természetesen mintha új remény ébredt volna.

Napok múlva az *Increase* zsúfolásig telt betegekkal. Ha Alexander lenézett az alatta elterülő fedélzetre, láthatta a rögtönzött sátrak alatt lefektetett betegeket 'hosszú sorát; a

sátrakat azért emelték, hogy megvédjék őket a nap kegyetlen sugarai ellen.

A felcserek ott sűrögtek a fekvő embersorok között. Először eret vágta a betegen; mikor a vér elkezdett folyni, odaléptek a következőhöz, és aztán ismét a következőhöz, míg végül a sor végére nem érkeztek. Addigra az első már erőtlenül és ájultan hevert a vérveszteségtől. Ekkor a felcser megállította a vérzést egy ér-szorítóval, és így haladt végig a soron másodsor is. A betegek szinte azonnal erőre kaptak, és magukhoz tértek; ekkor kapták a kénsavat. Dover pontos utasításokat adott, hogyan keU elkészíteni. A savat annyira felhígították, hogy erős citromléje volt, az emberek fintorogtak tőle, és öklendeztek, mikor lenyelték a kellemetlen italt.

Dr. Dover naponta meglátogatta a hajót, hogy eHen

113

őrizze a ttnuidcát, teljes orvosi díszében pompázott, mánt-ha éppen Bristol divatos világában gyakorolná a mesterségét. Kérlelhetetlenül összeszidta a felcsereket, de fennhéjázó önbizalma lelket öntött a betegekbe. Egyikmáskor már elindult a gyógyulás útján, és mire elérték a Galápagos-szigeteket, az első három már vissza is térhetett a hajóra.

Mr. Hopkins, a gyógyszerész volt az, aki a legoda-adóbban foglalkozott a szerencsétlenekkel. Mialatt a felcserek föl-alá járkáltak közöttük, feladatukat végezve, ő a szenvedők mellett maradt, és megtett mindent, hogy enyhítse fájdalmaikat. Végül is megfizetett gondosságáért. Egy reggel Alexander észrevette, hogy folyton tüsszög, miközben körútját végzi. A láz és a daganatok hamar kifejlődtek nála, és a gyógyszerészt is odafektették betegek mellé.

A szigeten való tartózkodásuk alatt a legénység hangulata egyfolytában romlott. Vízet és fát kerestek, de nem találtak semmit, a betegek számaránya pedig egyre magasabbra és magasabbra emelkedett. Az emberek egyre-másra hullottak el, úgy lebegett felettük a halál árnyéka, mint valami fekete felhő. Egyedül Doveren nem vett erőt a rossz hangulat. Minden halálesetet személyes s'ei-tésnek tekintett, állandóan bizonygatta, hogy az ő kezelése kétséget kizáróan eredményes, és hogy bárki, aki meghalt, valamilyen módon maga az oka pusztulásának. Alexandernek gyakran kellett eltűrnie dühkitöréseit.

— Mr. SeUriik! — kiáltotta oda neki egy nap a fe--délzetén. Alexander vonakodva sétált át oda, ahol az oi-vos állt, elvörösödött arccal.

— Mr. Selkirk, tudja, hogy egy ember meghalt ma reggel?

Alexander odanézett a doktor lábainál heverő alaktalan csomagra.

114

— Nagyon sajnálom — mondta —, de én csak a hajóért vagyok felelős. Úgy gondolom, hogy az ön felcsereinek a kötelessége, hogy a betegekkel törődjenek.

— A felcsereim nem tehetnek csodát, ha maga képtelen ellenőrizni a matrózok viselkedését. Nézze, mit találtam e mellett az ember mellett! — A doktor egy palackot húzott elő a háta mögül. — Valaki italt adott neki. Ez pai'ancsaim megszegését jelenti. A gyógymód, melyet a pestis ellen alkalmazok, feltétlenül sikeres, de ha egy ember halálra issza magát a hátam mögött, nem vállalhatom a felelősséget.

Alexander elvette tőle a palackot, és megszagolta.

— Nincsen szeszszaga — jegyezte meg szárazon. Dover visszavette az üveget, és ő is megszagolta.

— Bizonyára kimosta — jegyezte meg élesen.

— Miért mosta volna ki, nükör egyszerűen belehajithatta volna a tengerbe?

Alexander észrevette, hogy a doktor arca ismét visz-szanyeri tennészetes színét. Azon töprengett, miért nem zavarták őt soha annyira a doktor hangulatváltozásai, mint valaha Stradlingé. Lehet, hogy mert most már öiegebb lett és bölcsebb, vagy talán mert a doktor sohasem mutatott rosszindulatot iránta. Dover olyan volt, mint egy gyerek, aki egy szeszélyes kitörés után a következő pillanatban mindent elfelejt.

A legnagyobb csapás akkor érte őket, amikor Mr. Hopkins, a gyógyszerész meghalt. Ez alkalon:imal Dover nem hibáztatott senkit, magába roskadva állt ott, szinte összerogyott a fájdalomtól.

Alexander csendben odalépett hozzá.

— Nagyon sajnálom — mondta. — Úgy tudom, Mr. Hopkins rokona volt önnek.

— Igen — felelte a doktor. — Rászánta magát, hogy elkísérjen engem erre az útra, bár azt hiszem, jobban tisztában volt a kockázattal, mint bármelyikünk. Nagyon jó gyógyszerész volt.

i

114

— Igen — értett egyet Alexander —, és nagyon jó ember. Hiányozni fog a tengerészeknek.

Dovemak nam volt kedve tovább beszélgetni, ezért aztán Alexander visszavonult a munkájához. Most megint éppen kelet felé vitorláztak, a szárazföld felé. A betegek száma annyira megnövekedett, hogy a tanács elhatározta, találniuk kell egy barátságosabb szigetet a partok közelében, ahol visszanyerhetik erejüket, és megjavíthatják a legénység hangulatát.

Június elején végre megtalálták, amit kerestek, a betegeket partra tették, sátrakat emeltek, hogy megvédelmezzék őket az időjárás viszontagságai ellen. Lassan-lassan a járvány kiadta mái-gét, és egyik ember a másik után térhetett vissza a munkájához. Végül is mindannyian túl voltak a veszélyen. A Guayaquilban partra szállt embereknek körülbelül a felét terítette le a pestis, de csak tizenhárom, alig egy tizedrésze pusztult el. Ez Dover diadalát jelentette. Soha senki nem hallott még dögvérszről, amely ilyen kevés áldozatot követelt volna.

Rogens elhatározta, hogy az embereknek **alapK**s pihenőt enged, így két hónapon át a szigeten maradtak. Mialatt az egyik hajót kikötötték, és az emberek a javításán dolgoztak, a többiek a közelben hajóztak, és elfogtak minden kereskedőhajót, amelynek csak a közelébe félközhettek.

Sikerült ezt a várakozási időt hasznossá tenniük, a legénység ereje és hangulata hamarosan kedvezőre fordult, közben azonban mindnyájan tisztában voltak várakozásuk igazi okával. A manilai aranygályának az év végéig Acapulcóban kellett lennie. Ez volt az utolsó esélyük. Ha ezt a hajót sikerül elfogniuk, fényes sikerrel fejezhetik be a vállalkozásukat, és úgy hajózhathatnak vissza Angliába, arannyal megrakva, mint Drake vagy Cavendish még Erzsébet királynő idejében.

Végre letelt a várakozás ideje, és készülődni kezdtek a hosszú útra. A két kisebb hajó és az esetlen gálya nem

115

laithatott együtt többé előkelő társaival, **a** Du?ce-kal, a Duchess-szal és a Marquis-val, így Selkirk **elvesztette** beosztását, és visszatéii: segéd-vitorlaimesteri posztjára a Ditke-ra. Kicsit fáj a szíve, hogy el kellett **hagnia** az *Increase-t*, de tudta, hogy ezen **a** hajón bebizonyította, milyen jó tengerész. Visszatértek a Galápagos-'**Szigetekhez**, innen északnyugati irányba fordultak. Több mint ezer mór földre feküdt előttük Kalifornia félszigete. Itt várakoznak majd zsákmányukra.

2.

Alexander éppen szolgálatban volt a *Duke* tatfedélzetén. Behunyta **a** szemét, és **a** fejét rázta. A látóhatár hirtelen teljesen elmosódott előtte. Talán a vég nélküli megfeszített figyelés zavarta meg a látá.sát: úgy érezte, hogy egész életen át az óceánt kutatja. Arra vártak, hogy végre feltűnik egy vitorla, de

nem történt semmi, nem láttak mást, csak a szörnyű, üres óceánt az örök napsütésben, nap nap után. Távobabb, mintegy tízmér-földnyire keletre, Alexander láthatta a *Duchess*t. A *Duchess* fedélzetéről már látni lehetett a San Lucas-fokot, a *Duke* fedélzetéről azonban csak a tenger és az ég megszakítatlan gyűrűjét.

Figyelés közben Alexander úgy érezte, nagy béke szállja meg. A várakozás soha többé nem lehetett már fájdalmas számára. Azok az első borzalmas hónapok a Jüan Fernández-szigeten annyival rosszabbak voltak ennél. A többiek azonban egészen másképp érezték: tiszték és legénység egyaránt rettentő türelmetlenek voltak, s ez nem hagyta őket nyugodni sem nappal, sem éjjel. Eleinte sportot űztek abból, hogy egyre csak a látóhatárt kutatták, vajon mikor pillantják meg a manilai aranygályát. Sokszor volt téves riadó, mikor az izgalom tetőfokára hágott, de mindig csalódnium kellett remé

116

nyeikben, és lassanként már hitetlenkedni kezdtek. Egyedül Alexandert nem érintette az általános hangulat.

— Átváltani a jobb csapásra! — kiáltotta oda a kormányosnak, és érezte, a padlózat emelkedik a lábai alatt, ahogy a *Duke* fordul a gyenge szélben.

Az előírás napról napra ugyanaz volt. Nappal vitették magukat a széllel, aztán éjszakára szembefordultak vele, és végtelen cikcakkban haladtak visszafelé ugyanazon az úton. Arra számítottak, hogy ezzel a módszerrel lehetetlenné teszik a gálya számára, hogy a sötétség leple alatt észrevétlenül elhúzzon mellettük. Az egész már teljesen gépiessé vált, nagy gonddal hajtották végre, de már alig volt jelentősége. A gálya elvesztette számukra minden valóságosságát, fantom volt csupán, amelyre vadásztak, végigszántva az óceánt, mert nem tudták elviselni, hogy a képzeletük festette kép nem válik valóra.

Kelet felé fordulva, Alexander még egy pontot vett észre a vízen, mely úgy mozgott feléjük, mint valami végtelenül lassú vízi bogár.

— Rogers kapitány jön vissza a tanácsból — szólta oda Pope-hoz, aki ott állt mellette.

Figyelték, ahogy a kis csónak közeledik. Mégis minduntalan hátrafordították a fejüket nyugat felé, hogy meggyőződjenek arról, vajon nincs-e vitorla a látóhatáron. Ez teljesen fölösleges volt, hiszen az árbockosárban ott ült az ór, de a közel kéthónapi megszokás teljesen meggyökerezett bennük ezt a kényszert. A csónak végül odaért a hajó mellé, és Rogers fölmászott a fedélzetre.

— Ügy látszik, mintha valami komoly dolgot forgatna a fejében — mondta Pope.

— Nem nehéz kitalálni, mi lehet az — felelte Selkirk. — Nem várhatunk itt tovább, hosszú az út hazáig.

Nem beszéltek egymás közt arról a lehetőségről, hogy abbahagyják az üldözést, de a *Duke* tisztjei közül senki

117

sem volt meglepve, mikor Rogers a kabinjába hívatta őket.

— Uraim, talán szükségtelen mondanom, miért hívtam önöket — kezdte Rogers zord arccal. — Elhatároztuk, hogy nünddaddig itt maradunk, ameddig csak lehet, abban a reményben, hogy vállalkozásunkat diadalra juttathatjuk. Most azonban, attól félek, ismertetnem kell önökkel a tényeket. A Fűszernszigetek irányába kell hazahajóznunk. A spanyolok elzárták előlünk a Hoorn-fokot, semmi reményünk, hogy arrafelé hazajussunk. A következő kikötőállomásunk nem lehet más, mint Guam szigete. Számításokat végeztünk, mennyi élelmiszerünk maradt. Végső esetben hetvenegy napra elegendő. Maga az átkelés legalább két hónapot vesz igénybe, így mindössze tizenegy napi tartalékunk marad. Közben azonban valahol ki is kell kötnünk, és föl kell készülnünk az útra, némi időt erre, is számítanunk kell. Uraim, a biztonságunkat már most is alig szavatolja valami.

A tiszték némán álltak ott, az arcukon zavar feűhő-zött. Hét héten át kutatták az üres óceánt, és most mindez hiábavalóvá válik.

— Kifejezést kell adnom annak, hogy mindenben egyetértek azzal, amit Rogers kapitány mondott. — Dampier mondta ezeket a szavakat, és Alexander nagyon megrendült. Dampier ői-egnek látszott és szomorúnak, álmai a spanyol aranyról, úgy látszik, végül is szétf oszlanak. De kétszer tette meg ezt a rettenetes utat a Csendes-óceánon át. Látta, hogy pusztulnak el a *Saint George* matrózai, egyik a másik után, mielőtt elérhették volna Guam kikötőjét.

— Méltányolom a bizalmát, Mr. Dampier — mondta Rogers. — Ma december 20-a van. Talán megünnepelhetnénk a karácsonyt a partokon, mielőtt elindulnánk hosszú utunkra hazafelé.

— De az aranygálya — vágott közbe Fry izgatott

117

hangon. — A hajó határidőre jön, hamarosan itt kell lennie. Talán még várhatnánk egy kicsit.

— Sajnos, Mr. Fry — felelte a kapitány —, hónapok óta ezzel áltatjuk magunkat. Annyi minden történhetett. Lehet, hogy a gálya más útirányt választott, és így elkerült bennünket, de

lehet az is, hogy útközben elpusztult, vagy egyáltalán el sem indult. — Fry némán állt ott, és bölintott. — Ha senkinek sincs hozzátennivalója, kérem, uraim, térjenek vissza a munkájukhoz. Késedelem nélkül indulunk a partok felé. Késő délután pillantották meg Dél-Kalifornia partvonalát keleten, de a szél egész éjszaka erősen fújt a part felől, és reggelre kelve inkább távolodtak a parttól, mintsem közeledtek volna hozzá. Rogers tele volt aggodalommal. A tizenegy napi tartalék élelem hamar .semmivé válhat, ha ennyit késedelmeskednek. A kora reggeli órákban reménytelen küzdelmet folytattak, hogy közelebb kerülhessenek a parthoz. Talán kilenc óra lehetett, amikor kiáltás hangzott el az árbockosárból, s minden embernek megállt a szívverése. — Vitorla a láthatáron!

Alexander a főárbc közelében állt, egyetlen ugrással felugrott a kötélzetre, és mászni kezdett fölfelé. Hamarosan az árbockosárban volt, kutatni kezdte a tengert látcsövével.

— Mit lát? — kiáltott fel neki Rogei's.

— Egy vitorlát. Nyugat-délnyugati irányban. Mintegy tizenöt mérföldnyire.

— Biztos benne, hogy nemcsak vadami ködfátyol?

— Nem, biztos, hogy vitorla.

— Azonnal fordulni, nyugat-délnyugati irány! — üvöltötte Rogers. — Utána, teljes vitorlázattal!

Mikor Alexander újra könnyedén a fedélzetre ugrott, minden ember olyan fürgén végezte a munkáját, ahogy már hónapok óta nem. A tiszték egy csomóban álltak, a

118

zsákmányt kutatva a tengeren. Néhány mérföldnyire **távolabb** a *Duchess* ugyanabban az irányban haladt.

— **Ott** van! — mondta Fry végül, aki alig tudta visz-szatartani türelmetlenségét.

— **Mit** gondol, milyen hajó lehet? — kérdezte Woodes **Rogers**. Fry a fejét rázta.

— Még túlságosan korai lenne bármit is mondani. A **vitorlázata** hibás, nincs előárbc.

— ■ Kérem, adja csak ide — mondta Rogers, elvéve a **látcsövet**. — „Ez nem ... ez nem lehet.

— A *Marquis*? Igen, arra gondoltam — egyezett bele Fry. — De azt hittem, a kikötőben kell lennie.

— **Ott** kellene lennie, de lehet, hogy befejezte a javítást, és kijött.

— **Tíz** fontot rá, hogy az aranygálya! — kiáltotta **Pope**. — Ki fogad velem?

— **Én** — felelte Bridge, a vitorlamester. — ■ Ha ez **nam** a *Marquis*, akkor az ikertestvére.

Kézfogással pecsételték meg a fogadást, és többen **kö-vattók** példájukat. Alexandernek nem volt kedve **csatlakozni** hozzájuk. Nem volt biztos a dologban, és csak **akkor** fogadott, ha nem kételkedett a sikerben. A vitorlával volt elfoglalva. A szél, amely egész éjszaka fúj, **most szinte** észrevehetetlenül gyengülni kezdett. A víz **olyan** sima volt előttük, mint az üveg.

— Mr. Bridge — kiáltotta oda a vitorlamesternek —, **teljesen** szél nélkül maradunk! — És mintha csak a **szavait akarnák** igazolni, a vitorlák meglobogtak **néhányszor, aztán**-petyhüdten lógni kezdtek a köteleken. **Néhány** pillanattal később mozdulatlanul álltak a vízen. **De áldozatok** sem volt jobb helyzetben. Mindkét hajó **egész délután** egy helyben állt.

— **Mit** ígér az idő, Mr. Bridge? — kérdezte végül **Rogeis**. — Ha szelet kapunk, éjszaka megszökhet előlünk.

119

Bridge és Selkirk az eget vizsgálgatták,

— Semmi jele a szélnek — felelte a vitorlamester. — így maradhat napokra.

— Mégsem szabad kockáztatnunk semmit. Mr. Pope, kérem, induljon egy dereglyével, közelítse meg a gályát, amennyire csak tudja, kockázat nélkül. Ne veszítse szem elől éjszaka, gyűjtson fényt, hogy láthassuk, hol van.

Pope tisztelgett és indult, hogy összeszedje a legénységet.

— Ő fogja legelőbb tudni, hogy megnyertük-e a csatát, vagy nem — szólt Alexander Bridge-hez.

Egész éjszaka a dereglye fényeit figyelték, mert ott járt az idegen hajó közelében. Úgy tűnt, mintha a két hajó nagyon lassan közeledne egymáshoz. Csak néhány ember aludt, a többi mind a fedélzeten volt, még akkor is, mikor a hajnal első fényei áttörték a sötétséget.

— Ott a hajó! — kiáltotta Fry.

Figyelték, amint a hajó körvonalai egyre világosabban bontakoztak ki a reggeli fényben.

— Elbúcsúzhatom a tiz fontomtól — morogta végül Bridge. — Ez bizony a gálya.

— Az öxiögbe a tiz fontjával! — kiáltotta Fry. — Ez a hajó legalább ezi-et ér mindegyikünknek!

— Nos, uraim, munkára! — kiáltotta Rogers. — Milyen a szél, Mr. Bridge?

— Még mindig nagyon csekélyke — felelte a vitorlamester —, de a gályát szélárnyékban tartjuk.

— Helyes — mondta Rogers. — Ez azt jelenti, hogy a hatalmunkban van. A *Duchess* lejjebb van tőle a szélben.

Gondosan tanulmányozták az ellenséget. Úgy látszott, mintha négyszáz tonnásnál is több volna valamivel, körülbelül húsz

ágyú lehet rajta. A két hajó nagyjából azonos erejű volt. Reggel hat óra tájban a dereglye legénysége visszatért a hajóra, és a *Duke* hamarosan megtelt mozgással. A fedélzeteket kiürítették, függőágyakat

120

kötöztek a habvédekre. Az ágyúkezelők is előkészítették a fegyvereiket a hadnagyok felügyelete alatt.

— Előkészíteni a lóport és a lövedékeket! — kiáltotta Fry, miközben Pope körbejárt, hogy meggyőződjön róla: a töltővesszők, a spongyák, a kanalak, a tölcsek és minden más felszerelési tárgy a helyén van-e. Ezután telerakták a hordókat lövedékekkel. A többi ember a puskájával, pisztolyával, kardjával és lándzsájával volt elfoglalva.

Alexander ott állt Bridge mellett a tatfedélzeten, és kíváncsian figyelte, hogyan közelednek. Míg a többieknek az volt a feladatuk, hogy felkészüljenek a harcra, nekik a hajó irányítására kellett minden figyelmüket összpontosítaniuk. Végül is elég erőteljes szeű támadt. Mindenekelőtt a gálya visszavonulási útját kellett elvágniuk. Bizonyára nem bocsátkozik harcba, ha meg tud szökni előlük.

Ezt sikerült is végrehajtaniuk, és hamarosan látták, hogy a spanyolok harci pozícióba manővereznek. Most kellett csak igazán tanúságot tenni szaktudásukról. Szembe kellett fordítaniuk a *Dufce*-ot, és úgy kellett megközelíteni az'ellenséget, hogy az ágyúk a lehető legkedvezőbb helyzetből célozhassanak az ellenfélre.

A szél még mindig alig volt elég erős ahhoz, hogy felborzolja a víz felszínét, és a két hajó majdnem észrevehetetlen lassúsággal közeledett egymáshoz. A vitorlamester és a helyettese minden erejét megfeszítve összpontosított a vitorlákra.

— Kakaó, uram. Egy kis melegítő a csata előtt! — Egy szakács nyújtotta a gőzölgő csuprot Alexander felé.

— Kakaó! Ezzel kell végigharcolnunk a csatát?

— Attól félek, uram. A grognak vége. A kapitány azt üzeni, mindenki gyűljön össze a fedélzeten, imához.

— Ön maradjm csak itt velem, Mr. Selkirk — mondta Bridge.

— Majd a többiek imádkoznak helyettünk is.

120

Sokkal többet ér, ha azzal törődik, hogy a hajót megfelelő irányban tartsuk!

A legénység felsorakozott alattuk, és nemsokára Alexander hallhatta Rogers szelíd és határozott hangját. A királynőért imádkozott és Anglia igaz ügyéért. így elkülönítve a többiektől, Alexander úgy érezte, hogy a kapitány szavai nem nagyon illenek a helyzethez. Vajon az ott lent felsorakozott emberek

közül hányan gondolnak az ország ügyeire, és hányan gondoltak akkor, amikor csatlakoztak a vállalkozáshoz? A zsákmányra gondoltak, arra gondolnak most is, és azért fognak harcolni.

A két hajó egyre közelebb került egymáshoz, de Rogers nem sietett. Alexander észrevette, hogy az emberek egy része izgatottan pillant a spanyol gálya felé.

— Ott lövik őket agyon, ahol állnak, ha a kapitány nem siet egy kicsit az ámennal — mondta Bridge.

Hirtelen egy kis füstfelhő emelkedett fel az ellenséges hajó hátsó felénél, és egy csomó szilánk csapott be a fedélzetre. Rogers most már nem késlekedett tovább, az emberek rohanni kezdtek állásukba. A *Duke* elülső ágyúi hamarosan viszonzták a tüzet.

— Várjunk a tüzzel, Mr. Fry! — kiáltotta a kapitány. — Kapjuk oldalba inkább őket, egészen közelről!

A fedélzet dübörgött, ahogy az ágyúkat kigurították. Néhány pillanattal később fülsiketítő dörrenés, melyre a spanyolok is oldalról válaszoltak. Mielőtt a két hajó lő-távolon kívül került, az angol ágyúk másodszor is tüzeltek.

— Remekül csináltátok, fiaim! — kiáltotta Rogers. — Megelőztétek őket.

Az első lövéseket magasra, az árbocozat felé irányozták, és Alexander kíváncsian nézett fölfelé, miközben a két hajó ismét a megfelelő pozíciót igyekezett fölvenni. Megelégedéssel látta, hogy semmi komoly sérülés nem érte őket.

121

— Balra a konnányt! — kiáltotta Bridge. — Megfordulni!

A két hajó megint egészen közel került egymáshoz. Az árbocok és a kötélzet között rejtőzködő emberek puskatüzet zúditottak a fedélzetekre, és a hajó oldalán levő ágyúk is eldőrdültek. Az angol tüzekek megint gyorsabbnak bizonyultak az újratöltésben, és ismét másodsor is tüzeltek, mielőtt a két hajó eltávolodott egymástól.

— Hamarosan a miénk lesz — jelentette ki Bridge. Alexander nagy nyüzsgést vett észre a tatfedélzeten.

— A kapitány — kiáltotta valaki —, a kapitány megsebesült!

— Menjen, nézze meg, mi történt, Mr. Selkirk — mondta Bridge. Alexander egy csoport tisztól és kadéttól körülvéve, fekvé találta Rogerst. Egy golyó szétzúzta az állkapcsát, a fogait köpködte ki a fedélzetre.

— Nem tud beszélni — mondta Pope izgatottan. — Ki veszi át a parancsnokságot? — Rogers fölemelte a

122

fejét, és intett, hogy a hadnagy hajoljon közel a vérző szájához.

— Papírt és ceruzát kért ■ — mondta Pope. — írásban fogja a parancsait kiadni.

Alexander lenézett a sebesült férfira. A testét fájdalom kínozza, az arca eltorzult, de a szeme éppoly kemény és határoaDtt volt, mint mindig. Mivel úgy látszott, voltak körülötte elegen, akik gondot viselnek rá, és továbbadják parancsait, Selkirk visszatért a helyére, és tájékoztatta a vitorlamestert. A két hajó ismét közeledett egymáshoz, úgyhogy minden figyelmüket újra a harcra kellett összpontosítaniuk.

Afelől nem volt semmi kétség, hogy a Duke kezdett felülkerekedni. Ahogy a spanyol hajó oldala egyre több és több helyen tört be, az angol lövedékek egyre biztosabban találtak célba, és egyre komolyabb károkat okoztak. Hogy a csata sorsát végképp eldöntse, végül a Duchess is olyan helyzetbe igyekezett kerülni, hogy beleavatkozhasson a küzdelembe.

— Levonják a lobogójukat! — A kiállást örömrivalgás fogadta a Duke fedélzetén, bár ebben a pillanatban újabb sortűz dördült el, ez alkalommal a Duc^iessről.

— Egy picit elkéstetek — morogta Selkirk. — Magunk is végeztünk vele.

Rogers nagy nehezen odaküzdötte magát Alexander mellé, a szája egy véráztatta zsebkendővel volt bekötve, cédulát csúsztatott Alexander kezébe.

„Küldjön egy dereglyét, hogy vegye át az irányítást -a zsákmányolt hajón” — olvasta Alexander.

Átadta a cédulát Mr. Frynak, aki megszervezte a megszálló csapatot. Mindenki szeretett volna belekerülni ebbe a csapatba, mindenki az elsők között szeretett volna lenni, hogy láthassa a

di^ága selymekét és fűsze-reket, melyek-a kelet-indiai szigetekről származtak, és amelyekért annyi hónapon kérésziül nélkülöztek, és annyi veszélyt és küzdelmet álltak ki.

123

3.

— Még egy gálya!

A meglepő hír szájról szájra járt a *Duke* tengerészei között. A zsákmányul ejtett hajó nagyon gazdag volt, de valahol kint az óceánon ott volt egy másik, még nagyobb, még értékesebb rakománnyal. Két manilai aranygálya! Az, hogy egyet sikerült elfogni, káprázatos sikernek számított, de hogy kettőt ejthetnek fc^lyul, ez már szinte hihetetlennek tűnt.

A második hajót, a *Begonát* nem lehetett egykönnyen zsákmányul ejteni. A spanyol tengerészek elmondták, hogy nemrég került ki a hajóépítő műhelyből, hatalmas hajó, amely úgy tornyosult föl a vízből, mint valaani erődítmény, a legkeményebb fából készült, oldalaiból hatvan darab tizenkét fontos ágyú meredezett elő. A fedélzetén mintegy hatszáz ember, nagyrészt mindenre elszánt fickók, akik életük árán is megvédik a hajó rakományát.

Minden bizonnyal szükségük lesz a három hajón található minden egyes puskára, minden egyes emberre, hogy legyőzhessék. Mikor azonban tanácskozni gyűltek ösáze, a *Duke* emberei megdöbbenet hallották, hogy az ő szolgálataikra nem tartanak igényt. Fry elmondta Alexandernek, hogy a *Duchess* és a *Marquis* tisztjei kitartottak amellett, hogy a *Begonát* az ő segítségük nélkül foglalják el.

— Azt mondták, teljesen a mi érdemünk az első gálya elfogása —magyarázta. — Most rajtuk a sor.

— Az érdem — morogta Alexander. — Nem kellene a bőrüket kockáztatniuk az érdem nüatt.

— Nos — folytatta Fry —, a jutalom kéi'dése is szóba került. Mi nagyobb részt kapunk az első hajó zsákmányából, mert mi fogtuk el. Nem akarják, hogy végül is többet kapjunk, mint ők. Alexander vicsorgott, de nem szólt semmit. Néha úgy

123

gondolta, valóságos csoda, hogy ennyit is sikerült elérniük a sok önző civakodás mellett. Mégsem tehettek mást, mint hogy őrséget hagytak hátra a zsákmányolt hajó fedélzetén, és el kellett hajózniuk valami öbölbe, ahol kifoltozzák hajójukon a spanyol ágyúk ütötte sebeket.

Az elhagyott partok mellett horgonyoztak, amikor felvirradt karácsony napja. A tengerészek igyekeztek magukra eröltetni a nap hangulatát, de nem valami nagy meggyőződéssel. Nehéz volt elhinni, hogy a messze Angliában a feleségük és családjuk

éppen ünnepel, és áldomást iszik a távoli vizeken hajózó férfiakra. A spanyol hajón saját készleteik kiegészítésére csak kevés élelmet és még kevesebb italt találtak, és Rogers nem engedélyezhette, hogy komolyan hozzányúljanak a tartalékhoz, mivel előttük állt a hosszú csendes-óceáni út, az idő pedig gyorsan szaladt. A körülmények ellenére is mindent elkövettek, hogy az ünnepnek megfelelően jól érezzék magukat.

— Isten éltesse Sarah Rogerst! — A kapitány fájdalmas arccal kortyolta az italt szétzúzott szájával, és a bristoli Queen téren levő divatos házak közötti otthonára gondolt.

A doktor gondolatai Cotswold elbűvölő vidékén jártak, ahol gyerekkorát töltötte.

— Joanna Dover! Joanna Dover! — kiáltották a többiek.

Egymás után ittak áldomást asszonyaikra, míg végül nem volt más hátra, csak a hallgatag skót.

— Mr. Selkirk — szölt Dover —, ön kire iszik?

— Ó, mi nem csinálunk nagy ügyet odahaza a karácsonyból ...

— Csak nem azt akarja mondani, hogy nincsen odafönt az északi királyságban egy hölgy, aki évek óta türelmesen várja a hírt önről? — kérdezte Dover hitetlenül.

124

Alexander lesütötte a szemét. Annyira megzavarodott, hogy nem talált szavakat.

—• Vagy talán más kikötőben! — unszolta Fry. — Biztosan van valaki, aki önre gondol, amikor nagyon egyedül érzi magát.

— O, nincs senki, aki törődne azzal, élek-e, halok-e. Kivéve...

— No rajta, ember, az áldomást! — Mindannyian kíváncsian várták a szavait.

— Ephraim Selcraig.

— Ephraim Selcraig — felelték, miközben ittak.

— Ki az az asszony? — kérdezte Fry. — Talán valami kelta szépség?

— Az anyám — felelte Alexander egyszerűen.

— Igen — mondta Dover elgondolkozva. — Az anyák is ránk gondolnak. Kinek az anyjára ihatnánk még?

Egymás után követték Alexander példáját, de mielőtt mindenkire sor került volna, egy matróz jelentkezett a kabin ajtajánál.

— Az örök jelt adtak, kapitány.

Mindenki az ajtó felé tolongott, Alexander igyekezett Woodes Rogersnak segédkezni, amint az nehezen vonszolta magát a többi tiszt után. Csoportba verődtek a fedélzeten, a domb felé néztek, ahová két őrt állítottak kora reggel. Az egyik kezében egy zászló volt, és szabályos időközönként egymás után háromszor meglengette.

— Három lengetés, három vitorla! — kiáltotta Dover. — A *Duchessnak* és a *Marquis-nak* még egy társa van. Rogers feltartotta a kezét, hogy magára vonja a többiek figyelmét.

— Először ők támadnak. Ha nem sikerül elfoglalniuk, mi is csatlakozunk. Fel kell készülnünk az indulásra. — Az arcát izzadság öntötte el az erőlködéstől, mert nagyon nehezőre esett a beszéd, de a kapitány mégis átvette a parancsnokságot.

125

— Ön nincs olyan állapotban, Rogers kapitány, hogy velünk jöjjön! — kiáltotta Fry. — Maradjon itt, és engedje át nekünk a harcot.

Rogers a fejét rázta.

— Mr. Fry — hörögte —, teljesítse a parancsot, tegye cselekvőképtelenné a foglyainkat.

A hadnagy néhány matrózt gyűjtött maga köré. Százhetven foglyuk volt, és húsz embernél többet nem hagyhattak hátra őrzésükre. Komolyan fenyegette őket a veszély, hogy a foglyok ői-zóik fölé kerekedhetnek, és újra birtokukba vehetik a gályát. Fry és az emberei belekötözték a foglyokat a gálya egyik deregléjébe, aztán kiveztek velük megfelelő távolságra a parttól.

Fry visszatért, és jelentette a kapitánynak:

— Íme, ott vannak, uram, biztonságosan lehorgonyoztuk őket, nincs vitorlájuk, nincs fegyverük, nincsenek evezőik. Ott kell ülniük, és csak nézhetik, hogyan szedjük le a bajtársaikat a Begonáról.

Rogers beleegyezően bölintott, csak Dover látszott még nündig elégedetlennek.

— Úgy érzem, szükségünk volna egy rangidős tisztre, hogy parancsnoka legyen ennek a fontos hajónak.

— Popé hadnagyot hagyom hátra — morogta Rogers.

— Igen, de rangidősre, igazán rangidősre gondolok. Azt hiszem, magam maradok itt, csak azért, hogy őrizzem és megvédjem a részvényestársaim befektetéseit.

— Nem a saját beruházásait akarja megvédeni? —• suttogta Fry alig hallhatóan Alexander felé.

— A mi drága doktorunk nem szereti az ágyútűzet — súgta vissza Selkirk. Dover, aki tudatában volt annak, hogy ilyen megjegyzéseket tesznek rá, sürgött-forgott, hogy átvegye a parancsnokságot a gályán, miközben Pope visszatért a beosztásához a Duke-ra.

Már sötétedett, amikor kihajóztak a nyílt tengerre. Egész éjszaka figyelték a nyugat felé felvillanó fény

125

ket, hajnalban aztán megpiantották a hajókat, amint kiemelkedtek a párából. Három hajót láttak.

— Jókora hajó — jegyezte meg Fry, miután látcsöve segítségével alaposan megvizsgálta őket. — A mi két hajónk bizonyára alaposan megdolgozta, de mintha meg sem látszana rajta. A tisztek kedvetlen csoportja ott áut a tatfedélzeten. Még mindig túlságosan megsze voltak ahhoz, hogy beleavatkozhasanak a küzdelembe, és a szíve mélyén mindenki kétségbe vonta, hogy jelenlétük egyáltalán számít-e valamit.

— Meg kell támadniuk — mondta Pope. — Ez az egyetlen remény.

— Megtámadni! — Fry hitetlenkedett. — Kibújtak a hálóból, és hatszáz ember van a fedélzeten. Nem lesz valami köimű dolog. Alexander hallotta a hangjukat, de nem figyelt arra, mit beszélnek. Minden figyelmével a vitorlákon csüggött, most minden centiméter nagyon fontos lehetett. A csata azonban egyre távolabb került tőlük, tehetetlenül figyelték, hc^yan áU egymás mögé a *Duchess* és a *Marquis*, aztán hogyan indulnak az ellenségre. Dél tájban, állandó ágyüdörgés közepette, a Duice még egyszer fölkészült a harcra, de egész délután nem tudta megközelíteni a csata színhelyét. Végül látniuk kellett, hogy két társ hajójuk eltávolodik a spanyol gályától. Ahhoz már túlságosan késő volt, hogy még aznap újabb támadást kíséreljenek meg.

Alexander igyekezett annyi alvást szakítani magának éjszaka, amennyit csak tudott, de nyugtalan gondolatai ébren tartották. Tele volt a feje mindazzal, ami az elmúlt napokban történt, a különböző szélirányokkal és áramlásokkal; részletesen kidolgozta magában, hogyan lehetne a hajót ismét támadásra alkalmassá tenni. A végső felelősség nem az övé volt, de Bridge most gyakorta bizta rá a kezdeményezést, ha szükségesnek lát

126

szótt. MáiEikor meg a csata járt az eszébe. Az éjszaka óráiban, amikor nem lehetett mást tenni, mint várni a hajnalt, mindannyian megtapasztalták a szorongás jeges szorítását, a félelmet a röptülő piiskagolyóktól, a felcserek késeitől, a félelmet a tüztől és a félelmet a tengertől. Cselekvés közben a zaj és a nyüzsgés elhomályosította ezt az érzést. De az éjszakák természetellenes csöndje mindig hatalmas szörnyekké növelte bennük. Mikor végre fölment a fedélzetre, a kapitányt már ott tEÚálta, még az is eszébe jutott, vajon Rogers nem maradt-e odafönt egész éjszaka. Az arca hamuszínű volt a szenvedéstől, de egyébként keményen tartotta magát, mintha vasból lett volna, ahogyan ott állt, és figyelte, hogyan készülnek fel a hajók a most következő nap küzdelmeire.

A *Duchess* és a *Begona* hamarosan ismét tüzelni kezdtek egymásra. Bridge nagy gonddal a *Du7ce*-ot is megfelelő helyzetbe hozta. A nagy hajó háta mögé kerültek, és löni kezdtek. Néhány sortűz után Pope jelentette Woodes Rogersnak: — A mi lövedékeink még csak be sem horpasztják a bordázatát. Mintha sziklákra tüzelnénk.

— Minden ágyúból egyszerre kell tüzelni — felelte Rogers —, mindent beleadni az ágyúkba!

A dörrenés fülsüketítő volt. A spanyolok nem feleltek gyorsan, de rendszeresen verették ellenfelüket nehézágyúikkal. A J;izenkét fontos ágyúgolyók hatalmas tátongó réseket vágtak a *Duke* oldalába, a láncos lövedékek vadul süvöltve száguldottak felettük, kötélzetet és árbocokat szaggatva, törve. Még veszedelmesebbé tette a helyzetet, hogy a *Begona* árbocain és kötelei között rejtőzködő lövészek puskatúzzal pásztázták végig a fedélzetet.

Az angol hajók ágyúi csak hatfontosak voltak, válaszuk hangja elenyészett a spanyol ágyú dörgésében.

127

Mégis rásüiögették, mikor a magasan följük tornyosuló gálya mellett elhaladtak.

—• Visszavonulás, Mr. Bridge! — kiáltotta Fry, továbbadva Rogens suttogva kiadott parancsát. A két hajó lassan távolodott egymástól az enyhe szélben.

— A sérüléseink egy része hatfontosoktól száí-mazik — jegyezte meg Mr. Bridge szárazon. — Ügy látszik, mintha a *Duchess* lövedékei átrepültek volna a spanyolok felett, és bennünket találtak volna el.

— Igen, könnyen lehet — értett egyet Selkirk.

Nem nagyon volt idő a beszélgetésre, mert ismét megfordultak, hogy még 'egyszer naegközelítsék a spanyolokat. Mikor közelebb értek, sortűz fogadta őket.

— Ne tüzeljeteK vissza! — üvöltötte Fry. — Túlságosan magasabban vannak, csak elpazaroljuk a lövedékeket. Várjátok meg, amíg célpontot kaptok!

Újra meg újra visszafordultak a küzdelem színhelyére, veszteségeik egyre nőttek. Volt, akit repeszdarabok találtak el, volt, akit megégettek az ellenséges árbocokról áthajigált gyújtóbombák, és ami a legrosszabb: Rogers ismét ott hevert a fedélzeten, ez alkalommal egy, a sarkán kapott seb miatt sok vért veszítve.

— Ez így nem mehet tovább — mondta Bridge.

Alexander a hatalmas gályára pillantott. A hátsó árboca tönkrement, de ez nem akadályozta mozgásában. Egyébként azonban, bár nem volt teljesen sértetlen, alapjában véve olyan

ép volt, mint a csata megkezdése előtt, büszkén vitorlázott három támadója között.

Selkirk beleegyezően bölintott.

— Tülságosan nagy számunkra. Legalább ötszáz lövést adtunk le rá, és nézzie, kutya baja se történt.

— Mi már nem tudjuk legyőzni, ő azonban most már legyőzhet bennünket — mondta a vitorlamester dühösen. — Elhíheti, ha egyszer felülkerekedik, nem kell mást tennie, mint partra vitorláznia, és visszafoglalhatja a másik gályát. Nem tehetnénk ellene semmit.

128

— Jobbra, Mr. Bridge! — hallatszott a kiáltás a fedélzetről, ahol Rogers feküdt sebesülten. — összeköttetést teremteni a Duchess-szal és a *Marquis-vall*

— Mintha kihallgatták volna a beszélgetésünket — morogta Bridge. — A nagyok úgy határoztak, hogy most a titoktartás ér a legtöbbet. Jobbra! — kiáltotta oda a kormányosnak. — Csökkenteni a fősudárvitóit. Fordulunk.

A távolság a *Duke* és a *Begona* között lassan növekedett. Az ellenség hajójának oldalából kimeredő tizenkét fontosak gömbölyű szájából még mindig füstgomo-lyok szálltak föl. A *Begona* i-emek hajó volt, félelmetes hajó, de nem üldözte és nem semmisítette meg őket. Alexander tudta ezt. Legénységének nem volt más gondja, mint hogy az értékes rakományt eljuttassa Acapulcoba. Ha ez sikerül nekik, azzal nem sokat törődnek, néhány kalózzal többet vagy kevesebbet hagynak-e a spanyol tengeren.

A *Duke* több, mint három napon át volt a vízen, mikor végre társaival együtt kiköthetett. Most aztán sietniük kellett a hajók kijávitásával, hogy végre elindulhassanak késedelem nélkül hosszú, csendes-óceáni útjukra.

Dover berendezkedett a spanyol gálya fedélzetén. Az 5 kívánságára Bacheiomak keresztelték át, egy bristoli barátjának a neve után, aki az expedíció költségének egy részét előteremtette. Ezzel az átkei-eszteléssel mindenki nagyon meg volt elégedve, de amikor a doktor kijelentette, hogy a hosszú hazafelé vezető útra önmagát jelölte ki a *Bachelor* kapitányának, Rogers méregbe gurult.

Alexander örült, hogy nem volt tagja a tanácsnak, mert napokon keresztül veszekedtek és vitatkoztak Dover kapitányi tiszte felett. A *Duke* tisztjei nyíltan Rogerst támogatták, a *Duchess* tisztjei ellenben Dovert. Alexander mindenről tudott Mr. Bridge-től, mert állandóan együtt dolgoztak, hogy a zsákmányolt hajót fel

128

készítsék az útra. A skót egyre türelmetlenebbé vált, szerette volna, ha már vége a veszekedésnek, és végre indulhatnának. Beköszöntött az új év, és az előkészületek már, majdnem teljesen befejeződtek, amikor Woodes Rogers a kabinjába hívatta Alexandert. Ott találta a kapitányt a priccsén heveivé, a fájdalom mély árkokat vont az arcára, a szeme mélyen beesett volt. Selkirk arra gondolt, hogy talán még sohasem látott embert ilyen, rövid idő alatt ennyire megváltozni.

— Jöjjön csak, Mr. Selkirk... — Rogers nagyon halkán beszélt a kötése alá. — Ön bizonyára tud arról a" nézeteltérésről, mely köztem és a tanács között merült fel, dr. Dover kapitányi kijelölésével kapcsolatban. Nem csináltam titkot a véleményemből.

Alexander bólintott.

— Hallottam róla, de *nem* sokat törődtem vele, mert nem tartozik rám.

— Most már önre is tartozik, Mr. Selkirk. A tanács úgy kívánja, ön legyen a vitorlamester a *Bacheloron*. Azt hiszem, nem is kell mondanom, hogy milyen felelősségteljes feladat ez.

Alexander úgy érezte, hirtelen forogni kezd vele a világ, de aztán meghallotta a saját, szinte közönyös hangját:

— Tudom, uram. A *Bachelor* jókora hajó.

— Nemcsak hogy jókora hajó, hanem minden zsákmányolt kincsünk rajta van, feltétlenül haza kell jutnia. Sikerült megegyeznünk a vitában. Dr. Dover fogja viselni a kapitányi címet, de felelőssége csak a rakományra vonatkozik. Mr. Fry és Mr. Stretton fogják közösen ellátni a hajó vezetését. Nagyon nagy szükségünk van azonban egy jó vitorlamesterre, ön jobban ért a hajózáshoz, mint bárki embereink közül.

— Köszönöm a bizalmát — mondta Alexander.

129

■— Ne nekem köszönje. A tanács választása esett önre. Ön mindenkire nagyon jó benyomást tett.

Alexander megértette, hogy Rogers nem kíván többet mondani, a szája elé emelte a kezét, és behunyta a szemét. Alexander halkán elhagyta a fölkét. Mikor a fedélzetre ért, egy pUlantást vetett a *Bachelorra*, amely mozdulatlanul állt horgonykötelén.

„Többre megyek vele, mint annak idején a *Cinq Ports-ral* — mondta önmagának. — Egy ilyen hajóra vártam, ez biztosan haza fog vinni.”

A hajók a végtelen és elhagyott Csendes-óceán vizén ringtak. Két hónapon keresztül fognak hajózni a tengeren, anélkül, hogy szárazföldet láthatnának. Még a világ körüli út felét sem tették meg, de a harcukat már megvívták. Most már csak hajózni kellett, és Alexander értett a hajózás mesterségéhez. Az utazás

egyreszei félelmetesek lesznek. Több ember fog meghalni skor-butban, mint amennyit a spanyolok fegyverei öltek meg, ezt biztosra lehetett venni. Újra romlott húst kell majd enniük, és poshadt vizet keU iimiuk. Alexander mégis egészen biztos volt abban, hogy vissza tudja vezetni a *Bachelort* a hazai kikötőbe.

„Haza” — különös szó ez, ezt a szót Alexander száműzte az agyából, hogy meg ne bolonduljon magánya hosszú évei alatt. Igyekezett emlékezetébe visszaidézni Largo tájait, a templomot a dombtetőn, a szülői házat, a kis mólót, ahol a halászhajók jöttek-mentek. Miért is hagyta el egyáltalán? Igyekezett visszaemlékezni a veszekedésekre, a lelkész szigorú arcára. Mindez régen, nagyon régen történt, az akkori kis kölyöknek szintvi semmi köze a *Bachelor* vitorlamestei'éhez. Most hirtelen, először a Jüan Fernández-szigeten töltött első hónapok óta, újra heves honvágý ébredt Alexanderben: Largo újra látni fogja őt, de már nem a nyugtalan, dacos fiút, hanem a férfit, aki sikerekkel koronázta életét.

130

IDEGENÜL SAJÁT SZÜLŐFÖLDJÉN

1.

Alexander a Leith fölötti dombon állt, és a Forthi-öböl felé nézett. Egyike volt azoknak a kora tavaszi reggeleknek, amikor a víz színe élesen válik el észak felé Lomonds rétjeinek zöldjétől. A falvak az öböl túlsó oldalán világosan kirajzolódtak. Gyakran álmodott erről a látványról, most azonban teljesen ismerősnek találta. El sem tudta hinni, hogy tiz éve van távol tőle.

Alexander Selkirk, a híres Alexander Selkirk hazafelé tartott. Nevét mindenki ismerte Londonban. Steele, az újságíró interjút kért tőle. Woodes Rogers könyvet irt az útjukról, és a könjrvet olyan mohón vásárolták az emberek, mintha ingyen adták volna, mert mindeiki olvasni akarta a hajótörött vitorlamester történetét.

A largói hegy alatt meghúzódó falucska felé piUan-tolt. Vajon az emberek hallottak-e itt is a híres Alexander Selkirkről? Persze hogy nem hallottak. Senki sem olvassa itt Steele divatos újságját, és senki sem vásárolta meg Rogers kapitány könyvét. De még ha valaki megvette volna is, hogyan gondolhatná, hogy az ő angol neve a falu szökevényére vonatkozik: Sandy Selcraigre?

Edinburgh városa a háta mögött teirnézetellenesen csendes volt. Ez a csend a vasárnap reggel csendje. A hajók létlenül álldogálnak Xeith kikötőjében. Valahol odalent egy halász készülődik, hogy csónakjával átkeljen Saint Monance-ba. Alexander egy kocsmában talál

kozott vele előző este, és megbeszélte, hogy együtt mennek. A halász már bizonyára mindent előkészített, és nem akart tovább késlekedni. Alexander hosszú, erőteljes léptekkel indult lefelé a kikötőbe. A halász már türelmetlenül várta.

— Már azt hittem, nem is jön! — kiáltotta, mikor Alexander a csónakba ugrott. — Minden holmiját idehoztam, ahogy megbeszéltük.

— Hosszú időn át voltam távol — felelte Selkirk —, fölmentem a dombra egy kicsit, hogy körülnézzek.

Eloldták a kötelet, és indultak kifelé a Forthi-öböl fodrozódó vizén. Erős délnyugati szél fúj, és a kis hajócska hamarosan siklani kezdett célja felé.

— Largóba, ugye? Kiköthetek ott is a kedvéért,

— Fölösleges, ne fáradjon — mondta Alexander. — Sok időt veszítene. Ha holnapig magánál tartaná a ládámat, hazasétálnék Saint Monance-ból.

A halász az utasára nézett, és vállat vont. Alexander azon gondolkodott, mért is utasította vissza az ajánlatot. Talán egyre halasztgatni akarja a visszaérkezés p'1-lanatát? Vagy talán lappang valami a gondolataiban, ami megfélemlíti?

Kereszteték a fife-i sziklazátonyt, és elhaladtak Largo mellett. Még mindig korán volt, és Alexander csak néhány embert látott az utcán. Néhány óra múlva mindenki a templom felé tart majd. Az öreg templom kurta tornya békésen emelkedett a magasba a Law kerek csúcsai alatt. Folytatták az utat, elhagyták Kincraigot, aztán Eliet, és végül a Saint Monance-i kikötő felé fordultak.

A falu hihetetlenül szép volt, mikor a kis hajó a hullámtörők mögé, biztonságos vizekre ért. A halászok kunyhói szétszórva heverték a domboldalon fölfelé, a zömök kis templom pedig mintha őrséget állt volna a község fölött. Alexander örült, hogy Saint Monance-ba hozatta magát a halással. Largo volt a szülőfaluja, de

e?. a táj volt Fife legelbűvölőbb része. Innen végigsétálhatott a parton, azon a parton, melyet olyan jól is/mei-t gyerekkorában. Kifizette a halászt.

— Magához vanné a puskámat is? Nem akarom otthon nagyon megijeszteni az embereket.

Az ember némán bólintott, és átvette a fegyvert.

— Azt hiszem, éppen eléggé megrémülnek magától így i^-

Alexander végignézett a ruháján, és hirtelen zavarba jött.

Edinburghbein tertmésztes volt, hogy a legjobb egyenruháját

ölti fel, itt azonban hirtelen úgy érezte, hogy ez nem a legmegfelelőbb. Választékos volt, nagyon is választékos, teleszörva spanyol aranyzsdnór díszítéssel. Senki sem öltözködik így Fife-ban. A halász gúnyos mosollyal nézett rá. Alexander úgy tett, mintha nem hallotta volna a megjegyzését. Kifizette, és elindult hazafelé.

Senkivel sem találkozott, ahogy gyors léptekkel haladt a mezők és a homokdűnék között. Először elég gyakran meg kellett állnia, hogy eldöntse merre menjen, de aztán hamarosan ösztönösen rátalált a régi utakra. Amikor Elie környékére ért, és elindult tovább Laigo felé, levette a kalapját, és a szél szabadon játszott a hajfürtjeivel. Nagyon jólesett az otthoni levegőt beszívnia. Valami elűzte innen, de a nyugtalan szellem most már bizonyára eltávozott belőle, most már képes lesz itt maradni, és élvezni megpróbáltatása éveinek jutalmát.

A part felől éi-kezett Largóba. Ruháján^ aranydíszítései vadul csapkodtak, amint átugrált a sziklákon, le a víz mellé. A homok behatolt divatos cipője csatjai alá. A legszívesebben lerúgta volna őket, de nem felejtette el, hogy úriemberként **akM*** megjelenni, és egy úriember nem engedheti meg magának, hogy mezítláb lépessen a homokban.

132

Amikor végre beért kelet felől a faluba, leginkább ahhoz lett volna kedve, hogy végigrohanjon a főutcán, a High Streeten, de aztán mégis meggondolta, és lassan a szülői ház felé indult. A szíve hevesen vert, amikor az ajtón kopogtatott, de csak a kopogtatás zaja visszhangzott belülről, senki sem felelt.

Másodszor Ls kopogtatott, de közben valami oktalan félelem szállta meg. Végignézett az utcán fölfelé és lefelé, de nem látott egyetlen lelket sem. A szomszéd ház ajtaján kezdett kopogtatni, de itt sem kapott feleletet.

A falu fényes nappal teljesen elhagyott volt. Talán meghalt mindenki? Itt mindig jöttek-mentek az emberek. Aztán hirtelen eszébe jutott. Teljesen elfelejtette, hogy vasárnap van, ilyenkor mindenki a templomban van.

Megfordult, és félig futva indult a domb felé, körülsétálta a templomkert falát, aztán belépett a kapun. A nehéz faajtó zárva volt. Odahajolt a fülével, mormogó hangot hallott.

Óvatosan lenyomta a rézkilincset, és résnyire nyitotta az ajtót.

Egy pillanatra az a különös érzése támadt, hogy soha nem is volt távol. Minden pontosan olyan volt, ahogyan emlékezett rá.

A lelkész prédikált, az emberek ott ültek háttal az ajtónak. Itt-ott egy-egy gyerek izgett-mozgott, akárcsak régen. A családi padot nem láthatta jól, úgyhogy jobban kinyitotta az ajtót. Ez alkalommal a sarokvasak megcsikordultak, és a lelkész hirtelen

feléje pillantott. A gyülekezet tudomást szerzett a zavarról, és néhányan feléje fordították a fejüket. Alexander lassan besétált, megállt az ajtó mellett, körülnézett, talál-e üres helyet. Most már nem fordultak feléje a fejek, az emberek oldalba lökték egymást, és halkán sugdolózni kezdtek. Az aranypaszomány és a divatosan szabott ruha ritka látvány volt Largóban. Ki lehet ez az idegen? Mindenki izgatottan kereste a feleletet a kérdésre.

133

Végre talált egy helyet, és igyekezett minél csendesebben odajutni, de a pad kis ajtaja zárva volt, s mikor kinyitotta, megnyikordult. Airafelé pillantott, ahol a Selcraig család ült. Az apja feje már ősz, de összetéveszthetetlen, szigorúan a lelkész felé fordult. Apja mellett bátyja, WiUiam ült két gyermekével és egy asszonnyal, akit Alexander a feleségének nézett. Mellettük John a feleségével, Margarettel. A sor végén ült az anyja. Még törékenyebbnek és kisebbnek látszott, mint ahogyan emlékezett rá.

Az emberek sorra mind feléje fordultak. Alexander igyekezett mindenkire rámosolyogni, de tekintete csak kifejezéstelen arcokkal találkozott. Senki sem ismerte fel. Talán nagyon is megváltozott Uyen hosszú idő alatt, talán már senki sem gondolt arra, hogy még valaha viszontlátják, talán csak ruhájának aranyzsinórzata vonta magára figyelmüket. Mindenki újra elhelyezkedett a padjában, a fejek visszafordultak a lelkész felé.

A feketébe öltözött alak folytathatta prédikációját. Alexander igyekezett a beszédre figyelni, de a gondolatai minduntalan elkalandoztak, nem értette pontosan. A szeme egyre a családi pad felé fordult, szülei, testvérei, sógornói és gyerekeik felé. Félreismerhetetlenül igazi család, egyike azoknak az erős skót családoknak, melyek az ország^{^^} hagyományai épültek. Vajon neki van-e köztük helye?

Erotéljesen az anyja tarkójára szegezte tekintetét. Érezte, hogy kapcsolatot talál vele a távolságon keresztül is. Ahogy bámulta, az asszony nyugtalan lett. Hirtelen megfordult, s egyenesen az idegen szeme közé nézett.

— Sandy!

Az asszony talpra ugrott, tágra nyitott szemmel, két kezét a szájára szorítva. Előre tántorgott, és átfutott a padok közt a fiához. A lelkész abbahagyta a beszédet, és döbbsen nézett az asszonyra.

133

— Sandy! — Átölelte két karjával a fia nyakát, és úgy zokogta:

— Fiam, fiam ...

Mikor Alexander felnézett, látta, hogy apja és testvérei is felálltak a padban, mintegy földre gyökerezve a megdöbbenéstől. John tért magához legelőször, és megmagyarázta a zavar okát a lelkésznek.

— A testvérünk, azt hittük, hogy meghalt.

A lelkész is összeszedte magát, és mosolygott.

— O, ilyen az emberi természet! „Az én tiam meghalt és feltámadott.” Az Úr jól megérti, mit érez ilyenkor ai anya.

Az istentisztelet teljesen felbomlott, az emberek Alexander körül csoportosultak, **ő** kivezette zokogó anyját az épületből, a család követte, ott nyüzsgöttek köiülötte, és kérdéseket tettek fel neki. A család mögött **a** largóiak nyomakodtak előre, hogy hallhassanak valami újságot a vándor szájából. Végül **a** lelkészt teljesen egyedül hagyták az üres templomban.

— Úgy hallottuk, a hajód elsüllyedt.

— Hol szerezted ezeket **a** ruhákat?

— Most már legalább gazdag vagy?

— A háborúban harcoltál?

A kérdések felhőszakadásszerűen záporoztak rá. Némelyikre igyekezett válaszolni, másokat elengedett a füle mellett.

Gyerekek tolsikodtak **a** közelébe, hogy megérinthessék ruhájának szövetét. A falusiak egy **Tiás** után jöttek oda hozzá, és kezét fogták vele.

Alexander hirtelen úgy érezte, hogy a régi rémület ébred föl benne. Szeretett volna távolabb kerülni a lökdösődő tömegtől, távolabb kerülni még legszűkebb családjá tagjaitól is. Azt várják tőle, hogy történeteket meséljen, kérdésekre feleljen, ő azonban nem vágyik másra, csak arra, hogy egyedül maradhasson. Ezek az emberek sohasem érthetik meg, mi történt vele az elmúlt tíz év alatt, mert a tapasztalataik tiilságosan is szűkek voltak ehhez. Sohasem értették meg azt **a** gyereket, akit

134

Sandynek hívták, hogyan érthetnék hát meg azt a férfit, aki most visszatért közéljük.

Ez az érzés éppen olyan gyorsan távozott, ahogyan jött.

Alexander örült, hogy nem vette észre rajta senki. Annyira boldogok voltak, hogy hazatért, durvaság lett volna lerontani az örömeiket. Engedte, hogy karon fogják és hazavezessék,

2.

Másnap reggel régi szobájában ébredt. A szeme még csukva volt, a tenger moraját hallgatta, de a *szél* nem korbácsolta magasra a Forthi-öböl hullámaikat. Andrew ütemes lélegzése elárulta, hogy még alszik. Alexander különösnek találta, hogy az öccse ugyanabban az ágyban alszik több mint tíz éve. Hány különböző helyen aludt ő ugyanezen idő alatt? De mégis volt egy

ágy, emlékezett vissza a durva deszkapriccsra, amelyre kecskebőröket feszített. Azon az ágyon talán ő is tudott volna akár tíz éven át is aludni, vagy talán még ennél is tovább. Később a reggelinél ült Andrew-val és a szüleivel. A tisztára sült asztal túlságosan is nagy volt négyük számára. Milyen különös, hogy így megfogyatkozott a család! Valaha négy fiú ült az asztal mindkét oldalán. Először Dávid nősült meg, aztán John. Most már csak egyetlen fiú maradt otthon. Az étkezés alatt Andrew és anyja számtalan kérdést tett fel neki. Elhatározták, hogy a Jüan Fernández-szigeten töltött életének minden részletét kiszedik belőle.

— Nem érezted magányosnak magad?

— De igen — bólintott —, gyakran.

— Mit ettél?

— Pompásan megoldottam.

— Nem féltél, hogy meghalhatsz, és senki sem tud róla?

135

— Megihalni vannak annál rosszabb helyek is. Bármennyire igyekeztek is, nem tudták rábírní, hogy megnyissa előttük a szívét, és feltárja legmélyebb érzéseit.

— ■ Nesze — mondta Alexander, egy fakanalat húzott elő a zsebéből, és odanyújtotta az asztalon át Andrew-nak. — Edd ezzel a zabkásádat.

— Ez a te . . .

— Persze. Mindig velem volt. Nagyon sok levest ettünk együtt, ez a kanál meg én.

Ephraim is odahajolt, és a kezébe vette. Alexandernek úgy tűnt, hogy az anyja igyekszik képzeletével kifürkészni néhány élményt, melyet a kanál meg a tulajdonosa közösen éltek át. Andrew visszavette a kanalat az asszonytól, és enni kezdett. Alexander nem szólt semmit. Még ha el is mondaná, képesek lennének-e megérteni, hogy mit jelent sóltan teknősbókat enni hónapról hónapra? Feltudnák-e fogni, mi az, végtelen figyelemmel, kába rémületben ülni, és figyelni az elhagyott tengert?

— Andrew! — Végül is az apja törte meg a csendet. Intett legkisebb fiának, aki odalépett a kredenchez, és elővette a súlyos, feketébe kötött bibliát. Ez a családi szertartás mindennapos volt, amióta a fiúk csak az eszüket tudták. Mikor Alexander a szigeten kinyitotta a bibliáját, vegyes érzelmekkel emlékezett vissza erre a jelenetre.

Az apja hangja megváltozott, már nem volt olyan biztos, és az öregség a színét is elsűrítette. Alexander figyelmesen nézett rá, miközben olvasott. Eddig nem vette tudomásul, mennyire megöregedett. Ugyanezek a szemek szikráztak rá vad dühvel, amikor apja megtudta, hogy a tengerészéletre szánta magát? A kezei enyhén reszkettek a könyv lapjai fölött; ezek volnának azok az erős kezek, amelyek botot ragadtak, hogy még a lelket is kiverjék az ő testéből? „Ostor a lónak, kan

135

tár a számárnak, és ütlek a bolond hátának." Mindez rendkívül távolinak tűnt.

Alexander hirtelen arra riadt fel, hogy az apja elhallgatott. Az öregember ránézett.

— Sandy, imádkozni fogunk. A te gondolataid nincsenek velünk.

A zavar hulláma öntötte el Alexandert, amint lehajtotta a fejét. Rajtacsípték, hogy a gondolatai elkalandoztak, úgy érezte, hogy nem férfi, hanem már megint gyermek, aki ott ül a helyén az asztalnál. Sohasem tudta gondolatait sokáig az imára összpontosítani. Bármennyire igyekezett is, a gondolatai mindig elkalandoztak, 'míg végül apja szigorú szemrehányása zökkentette csak vissza.

Visszaemlékezett, hogyan ült itt az asztalnál a szemrehányások után, tele félelemmel, a büntetésre várva, amely hamarosan be is következett.

„Sandy, gyere ide! Ismételd el az Úr szavait abból a részből, amelyet olvastam.”

Némán állt apja előtt, mindig némán, sohasem jutott egyetlen szó sem az eszébe. Az apja lassan leoldotta a szíjat a derekáról. Alexander háta most, annyi év múltán is beleizzadt az emlékezésbe.

„Itt maradsz ülve, és megtanulod az igéket, amelyeket nem hallottál.”

Sohasem tanult gyorsan, ott ült magányosan, majdnem olyan magányosan, mint mikor a gyülekezettel szemben kellett ülnie. Igyekezett emlékezni a bibliai igékre, de az esze nem fogadta be a szavakat. Apja dacnak és makacsságnak tartotta a gyengeágát, és azt kiáltozta, hogy a fia az ördög cimborája. Emlékezett a lázra, amely felébredt benne, és teljesen eltöltötte; a lázas vágyakozásra, hogy kitörjön ebből a szobából, és elszakadjon, meisszire mindannyiuktól, valahová, ahol teljesen egyedül lehet.

Alexander egyszerre csak észrevette, hogy verejtéke

136

zik, amint az asztal mellett ülő apjára néz. Vajon mit fog mondani az ima végeztével? Megmagyarázta magának, hogy ostobaság, az apja most nem fogja megbüntetni, de a régi emlékek túlágosan is elevenek voltak, nem tudta félretolni őket. Elfutott a szülői házból, talált helyet, ahol egyedül lehet, és ott megtalálta a bökét és nyugalmat is, amire vágyott. Most azonban ez a béke, mint a száraz homok az ujjai közül, kipergett belőle. Szinte sajgott benne a vágyakozás, hogy szabad lehessen. Végül ráébredt, hogy apja befejezte az imát. Talpra ugrott.

— El kell mennem Saint Monance-iba a holmimért. Anyja csodálkozva és fájdalmasan nézett rá, amint áttámolygott a szobán, és eltűnt az ajtóban. A férje odalépett hozzá, és a vállára tette a kezét.

— Ilyen idegen marad még néhány napig — vigasztalta az asszonyt.

— De miért? — A 'két tenyerébe rejtette az arcát, és sírt.

— Ne sírj, asszony! Miért izgatod magad ennyire Sandy miatt? John azt mondta, hogy ott lakhatna náluk egy ideig.

— O, de hiszen ez az otthona! — tiltakozott az asszony,

— Mi már nem vagyunk fiatalok. Jobb lesz, ha velük lakik.

Láthatod, amikor csak akarod.

Alexander délfelé érkezett vissza Largóba a ládájával, átkísérték az öccse házába, amely lejjebb volt a faluban. Margaret, a sógornője üdvözölte, és a szobába vezette. Alexander úgy érezte, hogy az asszony idegenül néz rá. Nagy, barátságos szeme volt, de Alexander még emlékezik arra a napra, amikor ezek a szemek indulattal néztek rá. Vajon "az asszony is emlékszik? Vajon fél-e attól, hogy a régi rossz természet még most is ott lakMc Alexanderben ?

Nem szeretett volna kellemetlenséget okozni, ő maga

137

nem vágyott semmi másra, csak hogy békében élhessen. Ha még egyszer egyedül maradhatna, talán képes volna visszatalálni ahhoz a békéhez, és akkor senkinek sem volna oka félni tőle. Kisfiúkorában, ha már nagyon rosszul érezte magát, sétálni indult a part szikláit és homokdűnéit között vagy beljebb a vidék hullámozó dombjain. Talán a tiszta levegő és a sósán permetező víz most újra helyreállítja az egyensúlyát. Mindennap elindult reggeli után a part mentén, a mezőkön, az erdőkben, melyek a Keil patak oldalán kapaszkodtak fölfelé.

Itt, Keil's Dennél került a legközelebb a békéhez, amelyről álmodott. A kis patak hangja a nyugalom érzését keltette benne, és feloldotta *azt* a kemény szorítást, amely most újra kínozza a fejét. Keil's Dennél a patak csak az övé volt. A kis völgy meredek oldalait fák borították és bokrok, amelyek kizárták a világot minden oldalon. Magas gyűszűvirág és kakukkfű színezte és tette varázslatosá a völgyet, amely napról napra magához vonzotta Alexandert. A Jüan Fernández-sziget völgyei izgalmasabbak voltak csipkés szikláikkal és lélegzetelállító vízeséseikkel, de a Keil's Dennek is megvolt a maga szépsége és -bája. Itt kedvére heverhetett, és biztonságban érezhette magát mindenféle tolakodással szemben. Az emberek el voltak foglalva halászattal, földműveléssel, a mesterségükkel és a ház körüli munkával. Senki sem zavarta az ő magányos világát.

A másik szövetségese a tenger volt. Nem ülhetett tétlenül, amint a hónapok múl'tak, vásárolt hát magának egy kis csónakot. Úgy határozott, hogy homárra fog halászni. A Kincraig Point mentén helyezte el a kosamit, és rendszeresen kivezette, hogy ellenőrizze őket. A többi halász azonban görbén nézett rá. Talán jobban tudott bánni a csónakkal, mint bármelyikiüc, de nem úgy dolgozott, ahogy az igazi halászok. A halászoknak megélhetésük függött a munkától, állandó küzdelmet kellett

138

folytatniuk, hogy családjukat és-magukat eltartsák.

Alexandernek megtakarított pénze volt, főtt étel várta, ha hazatért, akár fogott valamit, akár nem.

Nem is ezért határozta el a homárralászatot. Ezek az állatok távoli rokonaikra, a Csendes-óceán rákjaira emlékeztették, és ez az emlékek egész áradatát indította el benne. Mikor a többi halász már rég kikötötte a csónakját éjszakára, ő még mindig ott ült a csónakjában, és ringatózott a part alatt.

Estéknént, amikor a gyerekek már lefeküdtek, Margaret és John megbeszélték a család és a falu ügyeit. Egy ideig Alexsmdr is ott üldögélt velük, a cica a térdén, hosszú ujjával vég nélkül simogatta az állat puha bundáját. Úgy tűnt, a macska különös rokonságot érez ezzel a furcsa férfival. Mikor Alexander felállt a székről, és elindult fölfelé a lépcsőn a szobájába, a cica követte. Alexander annyira kevés beszédű volt, hogy ez Margaretnek már rosszul esett. Nehezen tudott egy ilyen vendéget elviselni a házában. Valamit érzett, amit nem tudott megérteni, és amit Alexander nem is tárt fel előtte.

— Próbálg meg beszélni vele — mondta egy este a férjének. — Olyan magányos.

— Nem fog mondani semmit — rázta John a fejét.

— De mit csinál ott fent egyedül minden este? Menj fel most hozzá, és nézd meg. Kérdezd meg, nem jönne-e le egy kicsit. John bólintott, és felsétált az emeletre. Kopogott az ajtón, de nem kapott feleletet. Ismét kopogtatott, aztán lenyomta a kilincset. A bátyja ott ült az ágyon, teljesen mozdulatlanul, az egyik keze felemelve. John egy pillanatig azt hitte, megbolondult, de Alexander a másik kezével intett neki, hogy ne mozduljon. A kinyújtott kezében ott volt a macska, a két hátsó lábán állva. Alexander halkán dúdolni kezdett valami ütemes dalt.

138

John legnagyobb meglepetésére a macska mozogni kezdett. John alig hitt a szemének. Az áUat valóban a zene ütemére mozgott. Néhány lépést is tett, aztán leugrott a talpára. Alexander kényelembe helyezkedett.

— Mit szólsz hozzá — kiáltotta —, láttál már valami effélét valaha? — Alexander az öccse felé fordult, és John csodálkozva látta, hogy a szeme tele van örömmel.

— Nem hittem volna, hogy ilyesmire lehet megtanítani egy macskát — mondta John.

— Mert nem ismeritdc az áUatokat. Szívesen táncolnak nekem. A barátaim; Az embernek szüksége van barátokra. — Alexander szemében köimy csiUogott.

— Mért nem keresel barátokat a saját fajtádban, ember? — kérdezte John.

A bátyja némán rázta a fejét.

— Nézd csak — mondta —, figyelj meg ezt.

Ismét felemelte a kezét, és pattintott az ujjaival. A cica a hátára fordult, és nyugodtan hevert, miközben Alexander a bundáját simogatta a hasán; még egy ujj-patintás, a macska megfordult és összegömbölyödött, mintha egy egerre akarna ugorni; egy harmadik pattintás, a macska az ágyra ugrott, dörgölődni kezdett Alexander karjához, és dorombolt.

— Tudnak a te gyerekeid így engedelmessé válni? — kérdezte. — Vagy talán olyan makacsok, és dacolnak veled, ahogy én dacoltam apával?

— Nem hi^em, hogy ilyesmit várnék a gyerekeimtől — felelte John.

— A gyülekezetben engedelmességre tanítottak bennünket. Te biztosan elhiszed, amit a lelkészek mondanak. Ha a gyerekek olyan tanulékonyak és engedelmesek volnának, mint ez a cica, sokkal kevesebb bajt és aggodalmat jelentene szül&ieik lenni.

— Néha azt hiszem, a templomban minden túlságosan is egyszerűnek látszik — mondta John.

139

— **^ Ugyan, ugyan, ilyesmit mondani... Largóban! Hát nem az egyház oszlopa vagy-e, ember? Nincs-e a lelkesnek felelete bármUyai kérdésre is?**

— **Ne gúnyold a vallásodat — figyelmeztette John.**

— **Nem gúnyolom. — Alexander ismét egészen halkán beszélt. — Mit -tudod te, mit jelentett nekem a biblia és a zsolttárok, amelyeket gyerekkorunkban énekeltünk? Az egyház azonban mindent úgy elzár, hogy a legegyszerűbb dolgok is nehezzé válnak. Minden ostoba lelkész azt hiszi, hogy ő a Mindenható.**

John felemelte a kopott bibliát, amely az ágy mellett hevert.

— **Ezt, úgy látszik, sokat használtad.**

— **És ez meglep téged? John bólintott.**

— Azt hiszem, nem sokat tudtok ti rólam, ugye? Senki sem tud rólam sokat. Ostobaság volt hallgatni a mézesmázos szavakat.

— Milyen mézeámázos szavakat?

— Ott kellett volna maradnom a szigeten. Nem sok kedvem volt eljönni onnan.

John csak nézte a bátyját, aki ott ült, teljesen beletemetkezve gondolataiba. Nem volt mit mondania többé, nem tudott segíteni rajta. Némán kUépett, és becsukta az ajtót.

3.

Mikor a szomszédok elhaladtak az öreg John és Ephraim Selcraig háza előtt, a fejüket rázták és sóhajtottak.

— Odafönt van most is?

— Valóságos csodabogár lett belőle.

— Azt mondják, nyolcszáz fontja van, és ez a sok p[^]iz semmi örömet nem hozott sem neki, sem a csa-ládj[^]ak.

140

A gyerekek főmászta a kartfalra, hogy egy pillanatra láthassák a férfit, aki ilyen különösen viselkedik. Ahogy múltak a hónapok, Alexander egyre magának ' valóbb lett.

A szülői ház kertje hátul egy dombban folytatódott, mely a tengerpartig nyúlt le, és Alexander itt egy kis kunyhót kezdett építeni magának. Mélyen bevájt a domb oldalába, míg végül valóságos barlangot ásott ki, melyhez elől egy kis tetőt fabrikált. Itt ült órákon át, és igyekezett a magány régen érzett nyugalalmát újra átélni.

Még a legközvetlenebb családtagjai is alig-alig tudtak szólni hozzá, de ha bepillantottak kis szentélyébe, látták, amint ott ül, és bámulja az öblöt, vagy lehajtott fejét a két tenyerébe temeti. Néha úgy látták, mintha csendesesen zokogna. Az anyja nagyon meg volt rendülve, szerette, hogy a közelében van, de nem tudta megérteni, hogy mi az oka különös viselkedésének.

— Olyan ő, mint a magányosan kószáló macska — sóhajtotta —, már kölyökkorában is nagyon eiltülőzta az érzelmeit.

A férje vállat vont.

— Túlságosan is sok ideje van játszadozni, mint valami gyerekeknek, az a baj. Ha *leime* valami egyszerű mestersége, boldogabb ember vált volna belőle.

— O, John! — mondta feddőleg Ephraim. — Elfelejtetd, mi mindenben ment keresztül? Kibírta volna-e bármelyikünk is annyi ideig egyedül? Elfelejtette, hogyan kell élni az emberek között.

— Igen, ezt megértem. De mindez már benne volt, mielőtt elment.

Erre már nem lehetett mit mondani. Alexandert elhozták a Csendes-óceán szigetéről, de most is szigeten élt, saját énje szigetén — egy szigeten, amelynek nincs más lakója.

— Itt jön — suttogta Ephraim. Alexander a vállára

141

vetette a kabátját, ahogy átsétált a szobán. — Elmész, fiam? — kérdezte.

Alexander az anyjára nézett, mmtha meglepődött volna, hogy látja.

— Igen, igen — bólintott. — Elsétálok föl a Keil's Den felé.

Anyja és apja utána néztek, ammt kilépett, és mások is követték szemüldcel az utcán, Alexander azonban sohasem vett észre senkit. Elsétált a kikötőig, aztán megfordult, befelé a szárazföld felé, és követte a KeU patak folyásának irányát.

A föld nedves volt, ahogy áthaladt a fák között, a nap hidegen sütött fölötte a fák levelei között. Nem akart tétlenül üldögélni, ezért továbbsétált, egészen addig, ahol a fák ritkulni kezdtek, ahol a patak keresztezte az utat.

Hirtelen megállt, szinte földbe gyökerezett a lába, és figyelt.

Valahol, egészen közel női hang énekelt halkán. Alexander meglepetten nézett körül. A hang a rét felől jött, amelyen nem látszott semmi más, csak egyetlenegy tehén, amely a Pitcurie-kastély alatt legelt. Az áUat most kettőt-hármat lépett előre, és láthatóvá vált egy tizennyolc év körüli lány. Abbahagyta az éneklést, azzal volt elfoglalva, hogy százszorszépet és boglárkát szedett, csokrot kötött belőle az ölében. Legalább tíz percig ült ott, teljesen elmerülve a virágszedésben. Akkor ismét énekelni kezdett.

O, lányka, ó lánykám, én édesem!

Miért gyötörsz. Miért gyötörsz ilyen keservesen? A te szépséged, bájos kellemed Ó, megsebezte az én szívemet. Mert nem hittem, hogy elhagysz, kedvesem.

141

Alexander előrehajolt, hogy jól megértse a dal szövegét is. Néhány pillanat múlva messzi gyerekkora emlékeiből megelevenedett a dal. Ki ez a lány, aki itt ül, és ezt az árva tehenet legelteti? A lány felemelte a fejét, Alexander láthatta kerek parasztlányarcát. Úgy látszott, nem nagyon törődött vele, hogy teljesen egyedül ül itt. Vajon ő is szigeten él — töprengett Alexander —, ahová senki sem hatolhat be? A férfi nem mozdult, csak ült és figyelt. Még késő délután is egyre a lányt figyelte, mikor az fogta a tehén kötelét, és elindult az úton felfelé.

Ezután mindennap eljött, hogy figyeljen és hallgasson. A lány mindennap ott volt a tehénnel a romkastély közelében. Senki sem jött arra, hogy szóba álljon a lánnyal, de az, úgy látszott, teljesen elégedett volt azzal, hogy ott ülhetett, és csokrokat köthetett a mezei virágokból, és énekelhetett. Alexander úgy érezte, hogy erősen vonzódik hozzá, de nem tudta, hogyan törje meg

142

a magány varázsát, amely, úgy látszik, mindkettőjüket hatalmában tartja.

Egy délután aztán mégis elhatározta, hogy nem vár tovább. Hiajlotta most is a dalt, amint a patak mentén sétált, de ahelyett, hogy elrejtőzött és hallgatózott volna a bokrok mögött, mint máskor, most továbbsétált, ki a rétre. A lány megriadva nézett föl.rá.

— Szépen énekelsz — mondta Alexander. — Abba ne hagyj miattam.

— Ó — kiáltotta a lány —, maga hallgatózott! Én csak úgy magamnak énekelek, hogy múltjon az idő.
— Hadd üljek ide, és hadd hallgassam!
— Itt ülhet, ha akar, de idegennek nem énekelek. A tehén nem törődik a hangommal.

*Jamie, Jamie-kém, kedvesem,
Hogy hihetted, Ó, hogy te vagy az én szerelmesem? Bizony, a
szívem valakit szeret. De el nem árulom azt a nevet, S nem
akartalak rászédni sosem.*

Alexander elénekelt a dal második szakaszát.

— O, várjon, ezt a verset lánynak kell énekelni — kacagott a lány, — És különben is hamisan énekelte.

— Énekelj hát el, te lány vagy — mondta Alexander mosolyogva.

A lány halkán végigénekelte a verset, aztán feléje fordult és nevetett, és a férfi együtt nevetett vele. Saját nevetése megriasztotta Alexandert. Ezt a hangot nagyon-nagyon régen nem hallotta már.

— Hogy hívnak? — kérdezte a lány egyszerűen.

— Alexandernek.

— Akkor a családod Sandynek hív, ugye? Én is így foglak hívni. De milyen Sandy?

— Seüci, ., Selcraig.

143

— Nem tudod a saját nevedet? — kérdezte.

— Vannak, akik így hívnak, vannak, akik úgy. Lent Londonban Selkirk a nevem, **itt** azonban Selcraignek hívnak bennünket.

A lány felkiáltott a cjsodálkozástól:

— Te tehát már Londonban is voltál?! Az jó messze van. Azt mondják, ott nagyon gazdag emberek élnek.

Alexander a fejét rázta.

— Londonban is éppen annyi szegény ember él, mint bárhol máshoz, de persze vannak ott gazdagok is.

— ■ Maga gazdag? Persze, látom, hogy az. Ilyen ruhát nem lehet Fife-ban vásárolni.

— Elég gazdag vagyok — mondta a férfi. A lány megfogta a karját.

— Hogyan szerezte a vagyonát? Maga nem közülünk való, az biztos,

Alexander eltűnődve nézett a kastély felé. Hogyan gazdagodott meg? A gondolatai Guayaquil divatos hölgyei felé szálltak meg a manilai aranygálya felé. Ez az egyszerű lány ezt sohasem értené meg.

— A tengeren — mondta Alexander egyszerűen. A zlán, hogy másról beszéljen, hozzátette: — De te még meg sem mondtad a nevedet.

— Sophia vagyok, Sophia Bruce, de mi nem vagyunk gazdagok, Alexander az árva tehénkére nézett, amely zavartalanul legelt mellettük.

— A gazdagság nem fontos — mondta mosolyogva,

— Nem, Anyám is azt mondja. Három nagybátyám lelkész, — Nagy, kerek szemeit a férfira nyitotta, azt várta, hogy az meglepődjék,

— Ejha! — mondta a férfi, — Három lelkész egy családban. Ez több, mint amit az ember kívánhat.

— Az apám nem lelkész, csak egyszerű gazdálkodó, de tisztességes család vagyunk.

Alexander nem szólt. Hirtelen Woodes Rogers
144

Guayaquilban mondott szavai jutottak az eszébe. Ez lenne a jutalom, melyet ígért nekik? Magában befelé mosolygott^amint erre gondolt.

— Min nevet — kérdezte a lány —, kineveti a családomat?

— Nem — mondta Alexander komolyan. — Nem nevetlek ki sem téged, sem a teidet.

A felhő eloszlott a lány arcán, és előrehajolt, hogy virágot szedjen. Alexander hanyatt feküdt a nedves fűvön, és úgy érezte, hogy a régi nyugalom újraéled benne, a nyugalom, amelyet, azt hitte, már örökre elveszített.

Ezután mindennap visszatért a mezőre, és ott ült némán Sophia mellett. A lány is jól érezte magát Alexanderrel, és amikor nem beszélgettek, a lány énekelt neki. Különös pár voltak ketten: a közel negyvenéves tengerész, aki élete nagy részét asszonyoktól távol töltötte el, s a lány, aki feleannyi idős sem volt, mint ő, és aki még soha senkihez sem volt bizalmatlan életében.

— Mesélj nekem még Londonról — mondta a lány egy napon. Alexander igyekezett visszaidézni emlékezetébe a bonyolultakat, melyeket a főváros tett rá. Beszélt a hatalmas templomokról és palotákról, a kikötőkről és a raktárakról.

. — Szeretnél Londonba menni? — kérdezte a lányt.

— Hogyan mehetnék Londonba, amikor n,ég Edin-burghben sem voltam?

,— Elvihetnélek. A lány nagy szeme hirtelen félelemmel telt meg, és igen komolyan nézett Alexanderre.

— Eljönnél velem? — kérdezte a férfi.

— Nincs feleséged valamelyik kikötőben? Nem fogsz hazudni nekem?

Alexander a fejét rázta.

— Nincsen feleségem, és nem tudnék hazudni neked.

— Akkor hát — mondta a lány — összeházashozhatunk, mielőtt elmegyünk. Valamilyik nagybátyám majd megáld bennünket. Alexander most először kerülte el a lány tekintetét.

— Nem akarok sok hűhót — dadogta. — összeházashozhatunk Londonban, egy gyönyörű templomban.

— Talán a teid miatt, Sandy? — kérdezte a lány halkán. — Félsz, hogy kigúnyolnának?

Alexander nem szólt, és a lány gyöngéden megfogta a kezét.

— Tudod, hogy nem tennék. Saját magadtól félsz.

— Gyere el velem, Sophia — könyörgött. — Boldog vagyok, ha veled lehetek. Azt hittem, soha többé nem leszek már boldog. Gyere Londonba!

— Londonba. . . — visszhangozta a lány. Ez álmvilág volt számára. — És veszel nekem olyan ruhát Londonban, mint amelyet azok a finom hölgyek viselnek?

— Veszek neked olyan ruhát, sok-sok szép ruhát veszek neked. A lány hozzá hajolt és megcsókolta.

— Elmegyek veled Londonba. Csak mondd ki: „Sophia Bruce, én téged feleségül veszek.”

Alexander a lány szemébe nézett.

— Sophia Bruce — mondta —, én téged feleségül veszek.

— Alexander Selcraig — felelte rá a lány —, te az én férjem vagy. Így a mi törvényeink szerint összeházashoztunk.

— Igen — egyezett bele a férfi. — Aztán be is irathatjuk magunkat a londoni egyháznál. Már ma este eljőnnél velem? Nem kérek összezsomagnod semmit. Hozz egy köpenyt, és megyünk így, ahogy vagyunk. Van pénzem elég.

145

Másnap reggel Margaret Selcraig üresen találta sógora szobáját. A ládája, a puskája és a ruhái ott voltak a megszokott helyükön, az ágya érintetlen volt. Nem messze egy szegény paraszt és a felesége ültek megrémülve a szobájukban, mert a lányuk eltűnt. Annak a különös párnak, mely a parton haladt az edinburghi rév felé, senki sem szentelt különösebb figyelmet.

145

A SZERENCSEJTLEN BEFEJEZÉS

Sokan azt szeretik, ha egy történetnek jó vége van. Az ő számukra fejeződjék be Alexander története ott, amikor elindult dél felé szíve hölgyével. Mások azt mondhatják erre, hogy az élet nem ilyen egyszerű, és még a csalódás kockázatát is vállalva meg akarják tudni, mit tart a jövő e két ember számára. Vajon a magányos tengerészből jó férj lesz-e Sophiának? Hogy megy majd Sophia sora, amikor az asszonyok mindennapi életét

éli, és már nem egy romantikus lányét, aki énekel és százsorszépekből köt csokrot egy romkastély árnyékában? Megérkeztek a fővárosba, és letelepedtek, hogy férj és feleségként éljenek együtt. A nyugtalanság démonai azonban hamarosan ismét működésbe léptek, és Alexander tiszti rangot vállalt a haditengerészetnél. 1717 novemberében ismét hajóra szállt.

Mielőtt elhagyta volna Londont, biztosítani akarta, hogy Sophiáról gondoskodás történjék, övele magával történjen is bármi. Magához hívatta ügyvédjét, Mr. John Thomast, és végrendelkezett.

„A mindenható Isten nevében, ámen. Én, Alexander Selkirk, largói születésű, mely község Észak-Angliában, Fife megyében fekszik, tengerész, most-elkötelezve magam, hogy hajóra szálljak, de tudatában léve a tengerek kockázatos és veszedelmes voltának és e mulandó élet más bizonytalanságainak, elhatároztam, hogy elhá

146

rítsak minden ellentétet és vitát, mely e földi életből való eltávozásom után felmerülhetne, közzéteszem és kijelentem ezt az utolsó kívánságomat és végakaratomat."

Ez eddig rendjén is volna. Ez egy vagyonos ember végakarata, egy tekintélyes emberé, aki nem akar megfélemlkezni a feleségéről, idős apjáról és kedves unoka-öccséről. Sophia megvigasztalódott, arra gondolva, hogy ha az ő Sandyjét el is veszítheti, sohasem kell többé szűkséget szenvednie. Az asszony számára minden a legnagyobb rendben lett volna, ha Alexander — talán véletlenül, talán szándékosan — nem mulasztotta volna el nőül venni Sophiát egy londoni templomban. De azt is meg kell mondani, hogy ennek tulajdonképpen nem volt jelentősége, mert a házasság Skóciában nagyon egyszerű ügy. Ha egy férfi és egy nő fogadalmat tesz egymásnak, törvényes házastársaknak kell őket tekinteni. Sophia szerencsétlenségére azonban a londoni ügyvédek nem ismerték a skót törvényeket, de ha ismerték volna is, nem nagyon törődtek velük.

Elképzelhető, mit jelentett az egyszerű kis parasztlány számára, amikor magára hagyva kellett önmagáról gondoskodnia. A nagyváros lármás volt és barátságtalan, nagyon különbözött álmai városától. Alexander meglátogatta, mikor hajója a kikötőben vesztegelt, biztosan hozott neki pénzt és ajándékokat, de az idő nagy részét az asszonynak mégis teljes magányban és rémületben kellett eltöltetnie. Lehet, hogy sokszor gondolt arra is, hogyan tölti idejét Alexander a távoli, idegen kikötőkben. Alexander Plymouthban gyakran meglátogatott egy bizonyos kocsmát. Lehet, hogy eleinte elsősorban a sörért járt oda, de

hamarosan sokkal jobban érdekelte a sörnél az a hölgy, aki a pult mögött áUt. Frances Candish, a kocsmá tulajdonosnője nagyon sokban különbözött Sophia Bruce-tól. Erős volt és eleven, olyan

147

asszony, aki megszokta, hogy erős és eleven tengerészekkel bánjon.

Nemsokára öfensége hajójának, a Weymouihnak skót tisztje kissé kényelmetlenné kezdett válni az asszony számára. A tiszt állandóan ott ögvelgett a kocsmában, és zaklatta a lányt, hogy jöjjön hozzá feleségül. Frances eleinte hallani sem akart a dologról, de egy idő múlva a barátai és a szomszédai telebeszéltek a fejét, hogy ostobaságot csinál, ha visszautasítja a kérót. Minden asszony jobban jár, ha van férje, és ennél a férfinál csak rosszabbakat találhat. Hiszen tiszt volt, és volt pénze bőven. Emellett egyre csak azt erősítgette, hogy nincsen felesége. 1720. - december 12-én Alexander és Frances a Saint Andrew-templom oltára előtt álltak. Ez alkalommal nem történt semmilyen félreértés, és a házasságkötés tényét pontosan bejegyezték a plébánia anyakönyvébe. Ugyanazon a napon Alexander, „tudatában lévén a tengerek kockázatos és veszedelmes voltának, és e mulandó élet más bizonytalanságainak”, még egy végrendeletet csinált, melynek értelmében mindenét Francesre hagyta. A házaspár csak néhány napig élt együtt boldogan, aztán a *Weymouth* elhagyta Ply-moutht. Egy ideig Anglia déli partjai mellett hajózott, itt-ott kikötött, azután februárban elhagyta a hazai vizeket, és elindult Afrika félelmetes partjai felé. Az év hátralevő hónapjait és még az 1722-es év egy részét is a két asszony azzal töltötte, bár egyikük sem tudott a másiktól, hogy várták a híreket Alexanderről.

Ez az út **Vcdóban** veszélyes volt, ezt Alexander jól tudta. A hajónak állnia kellett az Atlanti-óceán téli viharait, Afrikában kalózokat kellett felkutatniuk és üzöbe venniük, bennszülőtteket kellett legyözniük. A legnagyobb veszély azonban a járvány volt, néma és láthatatlan veszély, a járvány, amely az elmúlt években új nevet adott ezeknek az afrikai partóknak: „a fehér ember sírja”. Nem tudták természetesen a rájuk lesel

147

kedő járvány nevét, tífusz volt-e vagy talán sárgaláz, nem tudták azt sem, hogyan védekezzenek ellene, vagy hogyan gyógyulhaüiának ki belőle; nem tehettek semmi egyebet, csak vártak és imádkoztak, hogy életben maradhassanak, és ismét megláthassák otthonukat.

Július 11-én meghalt White, az élelmezési tiszt. Három nappal később Peine, az iskolamester követte. Ezután egy hónapig úgy látszott, hogy minden jól megy, de augusztus közepén a járvány újra támadott, ez alkalommal főleg az egyszerű matrózok közül szedte áldozatait. A szeptember szinte hihetetlen nyomorúsággal tört rájuk. A járvány teljes dühével támadott a tisztekre és a legénjreégre egyaránt, és harminc rövid nap alatt negyvenegy ember pusztult el. Alexander látott már embereket csatában elesni, látta a skorbut pusztító hatását, és nem volt előtte ismeretlen a pestis sem, de ehhez hasonló pusztulást nem látott még soha.

Október első napjaiban úgy látott, hogy túl voltak a legrosszabbon, de ez csak egy rövid lélegzetnyi időt jelentett. Novemberben a halálozási arányszám ismét igen magasra ugrott. Decemberben a *Weymouth* a part mellett vesztegelt a tűző nap alatt, és most már a skót tiszt is betegen hevert a kabinjában. 1721. december 13-án meghalt. „Alexander Selkirk mh.” — ez csupán még egy bejegyzést jelentett a hajónaplóban, még egy rövid szertartást, még egy tetemet a tengernek. Mindenki csak az életben maradtakkal törődött, nem pedig a halottakkal. Azzal, hogy ki fog legközelebb meghalni, és ki térhet vissza, haza. Aprűis végére a *Weymouth* kétszáznyolcvan főnyi legénységéből száznyolcvan pusztult el. Mikor végül a hajó kikötött Angliában, sok asszony tudta meg hirtelen, hogy özvegy. Lehet, hogy Alexander szerencsétlen sorstársai között nem volt egy se, aki olyan kétes helyzetben lett volna, mint ő: két özvegyet hagy hátra maga után. Sophia és Frances megtudták

148

Alexander halálának híret. Hamarosan tudomást kellett venniük egymásról is. A férjük pénzt hagyott hátra maga után, hogy mennyit, nem tudjuk, de elég sokat ahhoz, hogy pereskedni lehessen érte. Melyik asszonyé legyen a pénz? Hogy örökölhessen, Sophiának be kellett bizonyítania, hogy ő és az ő Sandyje házastársak voltak. Ha olyan talpraesett lett volna, mint Frances, talán visszatért volna szülőfalujába, és a skót törvényszék előtt harcolta volna ki az igazát, ahol a pert majdnem biztosan meg is nyerte volna. Lehet, hogy félt nyíltan szembenézni a családjával, mert ott maradt Londonban, kétségbeesetten ragaszkodva a jogaihoz és a pénzhez, amelyet Alexander nála hagyott. Frances a bíróság elé idéztette, és angol törvények szerint meg is nyerte a pert. Az egyházi feljegyzések bizonyították házasságát, ezt Sophia nem tudta megtenni. Így további vitának nem volt helye.

A iife-i lányka egy krajcár nélkül maradt a nagyvárosban. Nem is hallunk többé róla, kivéve egyetlen — szokatlanul írt nevekkal fennmaradt — levelet, melyet egy londoni lelkészhez írt egy kemény tél idején,

„Tiszteletes Uram, magam, olyan személy lévén, aki sok szűkséget lát, rákényszerítve ettől a szigorú évszaktól, bátorkodom háborgatni önt, abban a reményben, hogy az ön jósága rábírja, ne utasítson vissza. Mr. Selchrig özvegye vagyok, ő maga négy évet és négy hónapot töltött John Ferinanda szigetén, és emellett van három nagybátyám Skóciában, mindegyik leikése, szíves tudomásul, Mr. Harry Rymer, Mr. James Bymer és még egy, ezért alázatosan várva az ön bölcs és okos megfontolását, kérem jelenlegi helyzetemben segítségét, Tiszteletes Uram, az Ön alázatos kérelmezője, aki nem szűnik meg könyörögni
Sophia Selchrig" 207

A válasz nem maradt ránk, és nem tudjuk, hogy Sophia vajon megkapta-e a pénzét. Sophia, elhagyva és megcsalva, eltűnik a szemünk elől. A tengeren az emberek megbízhattak Alexander tudásában és jellemében, és nem is hagyta őket cserben soha. De milyen szomorú kudarcot vallott a szárazföldön! Sophia szerencsétlenségét nem Frances okozta; ez az asszony csak azért küzdött, amiről azt gondolta, megilleti. Tapasztalatai azt súgták neki, hogy Sophia minden bizonynyed hazudik. Mindig sokan voltak olyanok, akik igyekeztek rászedni egy özvegyet, megfosztani az örökségétől, és Sophia is egyike lehetett ezeknek. Mikor Frances visszatért Plymouthba, hogy új férjet keressen magának, kétségtelenül úgy érezte, hogy győzelmet aratott azok felett, akik ki akarták rabolni. Természetesen tévedett. Mr. John Thomas, Alexander ügyvédje még hosszú ideig próbálkozott azzal, hogyan tudná rátenni a kezét erre a pénzre. Talán ügyfele hagyott hátra nála bizonyos összegről szóló kötelezvényt, és nagy kár lett volna ezt bárki másnak átengedni, mikor ő maga is kitűnően felhasználhatta volna.

Mikor először kigondolta a tervét, Alexander még a *Weymouth* fedélzetén volt, és nagyon is elevenen, de Thomas gyakran emlékeztette a tengerészeket „a tengerek kockázataira és veszélyeire”. Június 14-én, azon a napon, amikor Mr. Peine meghalt, Alexander, tudtán kívül, harmadszor is végrendelkezett, minden vagyonát **és** javait az ő „szerető és hön szeretett feleségére, Elizabeth Selcraigre” hagyta. Lehet, hogy Thomasnak volt egy Elizabeth nevű leánya. Bárki volt ez a nő, az ügyvéd bizonyára megbízott benne, hogy nem fog odébbállni a pénzzel, mikor eljön az idő, és nem fogja őt kisemmizni. Az

ügyvéd nagyon óvatos volt, és mindig a név skót formáját használta, úgyhogy Mr. Selkirk és Mr. Selcraig akár két személynek is látszhatott.

Mikor felfedezte, hogy Alexander végül is teljesítette
150

legjobb óhaját, és meghalt, nagyon taeg lehetett elégedve. Elképzelhető azonban kétségbeesése is, amikor Frances megérkezett, és követelte a jogait. „Elizabeth” aligha tudta keresztyülvinni akarátát a törvényszék előtt a koholt végrendelettel, úgyhogy alighanem észrevétlen maradt. Kétségtelen az is, hogy Thomas, az ügyvéd, nem hozta senki tudomására a birtokában levő kötele-vényeket. Megvárta, amíg a vihar elül, és aztán csendben, minden lárma nélkül beterjesztette Alexander Selcraig végrendeletét a bírósághoz. A bíróság kénytelen volt engedni, és Elizabeth megkapta a részét a guayaquilt zsákmányból, az aranygálya kincseiből. Nem tudjuk, mennyit kaphatott, és mennyit kapott Frances.-Ketten osztoztak mindenben, a családnak nem jutott más, csak néhány emlék az ő Sandyjüktől.

Nem a pénz volt azonban a legfontosabb, amit Alexander hátrahagyott. Néhány hónappal azelőtt, hogy tisztként a *Weymouth* fedélzetére lépett, megjelent egy könyv, amely hamarosan nagy népszerűsége tett szert. Dániel Defoe azt állította, hogy az ő „*Robinson Crusoe élete és különös, meglepő kalandjai*” című könyve igaz történet, és általában úgy vélekedtek, hogy Selkuk élményei inspirálták az író. Bárki, aki a két történetet összehasonlítja, lemérheti, hogyan alakította át Defoe Alexander élményeit regényében, de annyi bizonyos, hogy a magányos szigeten élő hajótörött, aki annyi olvasó szívébe belelopta magát, alig-alig hasonlít arra a magányos skótra, aki a mi elbeszélésünk hőse volt.

Az előtt a ház előtt, Largóban, amely most Alexander szülőháza helyén áU, egy szó|x)r látható. Ez a szobor őt ábrázolja, kecskebőrökbe öltözve, puskájával a bal kezében és rövid kardjával az oldalán. Jobbjával a szemét árnyékolja be, amint kitekint a Csendes-óceánra szigeti otthonából. Az arc kemény és öntudatos, egy olyan ember arca, aki megbékélt magával. Hüen adja vissza azt az egyetlen vázlatot, amely Selkirkről fennmaradt, a

150

Woodes Rogers könyvében levő képet, amely a *Duke* kormányánál ülve mutatja be őt, nűután már megtalálták a Jüan Fernández-szigeten. Ilyennek látja az átlagember Robinson Cruose-t is. Azt azonban egyetlen szobor sean tudja

megmutatni, hogy mennyire különbözik Defoe hőse az igazi hajótöröttől.

Robinson Crusoe olyan, amilyenek a jellegzetes angol tartja. Ez az angol szokatlan környezetbe kerül. Harminc évig él a szigeten, de úgy kerül ki ebből a kalandból, hogy szinte semmit sem változik, ugyanolyan ember marad harminc év után is, mint amilyen volt a hajótörés előtt. Nem szenvedett semmi szükségét fegyverében vagy puskaporban, gabonát vetett, kecskéket tenyésztett, mint valami európai gazdálkodó; a végén még egy vadakból és hajótörött tengerészekből a Uó kis hadsereg parancsnoka is lett. Hogyan győzte le magányosságát és félelmeit? Erről nagyon keveset tudunk meg Defoe regényéből. Alexander Selkirk valóságos élete különösebb, mint bármely regény. Mivel azonban egy valódi ember személyisége, minden áthatatlanságával együtt, olyan világosan rajzolódik ki a feljegyzésekből, valahogyan könnyebben hihető. A szárazföldön nyugtalan volt, ve-szefcedős és — ahogy végül is olyan szomorúan bizonyította — megbírdxatáüan. A tengerai viszont igazi hivatásos tengerész, méltó arra, hogy elnyerje az emberek tiszteletét, még két olyan ellentétes természetű emberét is, mint Dampier és Woodes Rogers. De csak a maga szigetén találta meg lelki nyugalmát, ez mindenütt másutt elkerülte. Talán mivel ez a sziget annyi mindenfélét jelent kü-lömböző embereknek, ezért válhatott Alexander története legendává, amely annyira megragadja azóta is sokak képzeletét Talán mert az a vágy, hogy elhagyjuk a civilizációt, és visszatérjünk a primitív élethez, az az ösztön, hogy önmagunkra utalva is megálljuk a helyün

151

ket egy olyan korban, amikor az életihez szükséges dolgokat mind tartósítják, és előre csomagolják, a magánytól való félelCTi és ugyanakkor a magány vonzó igézte nagyon mélyen gyökeredzik az emberek szívében. Talán mert Selkirk élete, ez a szinte csontvázára lefosztott élet elfelejthetetlen, vagy megtöri, vagy igazán emberré teszi az embert, és Selkirkkel talán mindkettő megtörtént.

151

A REGÉNY FORRÁSAI

I. KORABELI FORRÁSOK

W. Funnell: *A Voyage Round the World, 1707* (Utazás a világ körül)

Woodes Rogers: *A Cruising Voyage Round the World, 1702* (Tengeri utazás a világ körül)

E. Cooke: *A Voyage to the South Sea, 1712* (Utazás a Déli-tengerre)

*R. Steele: Cikkek a *The Englishman* c. folyóiratban, 1713. december

*A largói egyházi bíróság iratai

*Ugyvédi rendelkezések és meghatalmazások

*Kancelláriai periratok, Frances contra Sophia per

A H. VI. S. *Weymouth* (a *Weymouth* királyi hadihajó) hadinaplója

J. Atkins: *A Voyage to Guinea, Brasil and the West Indies, 1735* (Utazás Guineába, Brazíliába és a Nyugat-Indiákra)

153

11. KÉSŐBBI FORRÁSOK

J. Howell: *The Life and Adventures of Alexander Selkirk, 1829* (Alexander Selkirk élete és kalandjai. — Ez a könyv az események után egy évszázaddal készült, a szerző azonban összegyűjtött minden szájhagyományt, ami Largóban még fellelhető volt.)

R. L. Mégroz: *The RealTlobinson Crusoe, 1939* (Az igazi Robinson Crusoe. — Amellett, hogy ez Selkirk egyetlen modern életrajza, itt lehetett legkönnyebben megtalálni és tanulmányozni a *-gal jelölt korabeli forrásokat. Az „Elizabeth-végrendelet” viszont újabb felfedezés, és csak a Somerset House-ban látható.)

III. EGYÉB ÉRDEKES ÉLETRAJZOK

Bryan Little: *Crusoe's Captain, 1960*

(Crusoe kapitánya. — A könyv Rogersről seól.)

K«meth Dewhurst: *The QuTcksilver Doctor, 1957* (A higanydoktor. — A könyv Doverről szól.)

Selkirk tengerészládája, kanala és pohara, melyeket a Jüan Fernández-szigeti tartózkodása emlékeként őriztek meg, Edinburghben (Edinburgh Museum of Antiquities) látható.

153

A NEVEK KIEJTÉSE

Csak a leggyakrabban előforduló neveket soroljuk fel, a közismert földrajzi nevek nélkül

I. HAJÓK

Bachelor — bacslőr

Beginning.— bigining

Cinq Ports — szen por

Duchess — dacsisz

Duke — gyúk
Fame — féjm
Increase — inkríz
Marquis — márkí
Saint George — szen dzsord[^]s
Weymouth — véjmausz

II. TENGERÉSZEK

Dampier — dempiör *Dover* — dovör *Fry* — fráj *Funnel* — fanel
Hopkins — hopkinz *Pickering* — pikering *Rogers* — rodzsersz
Selkirk — szelkörk *Stradling* — sztredling

154

III. A SELKIRK (SELCRAIG) CSALÁD

Alexander Selkirk — elikszendör szelkörk
Andrew — endrjú
Dávid — dévid
Ephraim — ifréjm
Frances Candish — frenszisz kendis

John — dzsóun

Margaret — mergrit

Sandy — szendi (Alexander beceneve)

Sophia Bruce — szofeja brjúsz

IV. FÖLDRAJZI NEVEK *Fife* — fájf

Jüan Fernandez — huan fernándéz *Largó* — lágou *Saint Jago* — szen dzségou *Saint Monance* — szen monensz

154

TARTALOM

<i>Bevezetés</i>	5
<i>A Cinq Ports útja</i>	7
<i>A sziget ura</i>	67
<i>Aranyláz</i>	• 102
<i>Aranygálya az óceánon</i>	155
<i>Idegenül saját szülőföldjén</i>	131
<i>A szerencsétlen befejezés</i>	203
<i>A regény jorrásai</i>	213
<i>A nevek kiejtése</i>	215

154

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója Felelős szerkesztő: Rákai István A szöveghűséget ellenőrizte: Forgács Marcell Műszaki vezető: Ganda Pál • Képszerkesztő: Marosi Gyöngyi Műszaki szerkesztő: Simon Zoltán 62 500 példány, 12,53 (A/5) ív, MSZ 5601—59 3069—71. Szikra Lapnyomda, Budapest IF 1584-f-7274

